meā. pſ. In circuitu impij ābulāt. q Atq; i eo ꝛc. .i. iudicant. r Si alijs ꝛc. i. ꝓtegatis me oꝛōibus qꝛ nolo ꝯtendere cū eis ⁊ hoc ē qḋ ſubdit. s Ego ſciens ꝛc. ſuꝑbie ⁊ cōtumelie ꝑponendā. t Illius ſemꝑ ꝛc. i. in corde deliberaui. v Cuſtodiam vias meas. i. actōnes ⁊ verba.

x Ut nō delinquā ꝛc. ne loquēdo dem aditum calūnioſis in q̄ ſepe fit turbatio vt dicant nō dicenda ideo.

y Poſui ori meo cuſtodiam .i. ſilentiū. qꝛ cuſtodiui os meū ne incōgrua excant.

z Cum cōſiſteret ꝛc. querēs calumnia obmutui. i. penitus tacui.

b Et humiliatus ſum. hoc. d. vt intelligas ſilentiū purū nō doloſum.

queritur in ſepulcro: [m] quibꝰ iā ad patrē xp̄s aſcēdit vt ꝯ latrātes canes: [n] q̄ aduſum me rabido oꝛe [o] deſeuiunt [p] ⁊ circueunt ciuitatē: [q] atq; in eo ſe doctos arbitrantur: [r] ſi alijs detrahāt oꝛōnū viarū clypeos opponatis. [s] Ego ſciēs humilitatē meā: [t] illiꝰ ſemper ſentētie recordaboꝛ Dixi [v] cuſtodiam vias meas [x] vt nō delinquam in lingua mea [y] Poſui oꝛi meo cuſtodiā. [a] cum cōſiſteret pec-

Vel humiliatꝰ ſum. i. paratus improperia ab eis humiliter ſuſtinere. c Et ſilui de bonis: q̄ docere contēnētes q̄ cauſas ꝯtentionis q̄rūt ne margaritas ſpargerem ante porcos Math. vij. a. Nolite ſanctū dare cani. ꝛc. neq; mittatis margaritas ante porcos. ne forte cōculcent eas pedibꝰ ſuis ⁊ conuerſi dirumpant vos.

Explicit qualiſcunq; expoſitio iſtius prologi galeati.

Primi libri Regū incipit ꝓlogus.

Per me reges regnāt Prouer. viij. Sicut dictū fuit in principio libri iudicū populus iſrl' poſt ingreſſum terre ꝓmiſſionis habuit triplicē modū gubernationis. quia primo fuit gubernatꝰ per iudices vſq; ad ſaulem. ſecūdo p reges a ſaule vſq; ad captiuitatē babylonicam. tercio p pontifices a reditu dicte captiuitatis ⁊ citra. De gubernatione autē populi ſub iudicibꝰ vel potius de deo ꝑpulū gubernante p iudices actum eſt in libro iudicū. ſicut dictū fuit ibidē. Et eodē modo in libris regū ⁊ palip. agit de deo gubernante populū p reges. ⁊ hoc eſt qḋ dr̄ in verbo paſſumpto. Per me reges regnāt. In quo quidē verbo primo tangit huiꝰ gubernatōis rectoꝛ principalis cū dr̄ Per me. qꝛ verbum ꝑpoſitū dicit in pſona ſapientie increate. q̄ deus ē ſecundo tangit rectoꝛ miniſterialis. cū dicit reges in plurali. qꝛ ſub vno rectoꝛe primo qui deus ē ſunt multi reges generis humani. Circa primū ſciendū ꝙ ſicut dicit in libro de cauſis ꝓpoſitione prima. prima cauſa plus influit in cauſatū q̄ cauſa ſecunda. ⁊ ideo deꝰ qui eſt pmus ⁊ vniuerſalis rectoꝛ totius creature plus facit ad gubernationē cuiuſlibet cōitatis q̄ omnes alij: immo ſine ipſo alij nihil pn̄t facere. ꝓpter qḋ de ipō dr̄ Sapie. viij. Attingit a fine vſq; ad finē fortiter. ⁊ diſpoſuit omnia ſuauiter. ⁊ ideo in pſona ipſius dr̄ Prouer. viij. Per me potentes impant. ⁊ legū cōditoꝛes iuſta decernunt. Circa ſecundū conſiderandū ꝙ licet deus omnia gubernare poſſit ⁊ regere p ſeipſum. tn̄ ad conſeruandum pulcritudinē vniuerſi que conſiſtit in oꝛdine partiū adinuicē. ⁊ ad deū ſicut ad primū ducē inferioꝛa regit p media. vt corpoꝛalē creaturā p ſpūalem ⁊ eodē modo vulgares hoīes p reges. Sciendū tamē ꝙ in ꝑplo iſrael aliq̄ fuerunt reges ex diuina ꝑmiſſione ad malū populi ſubiecti. de quibꝰ dicit dn̄s Oſee. viij.

Ipſi regnauerūt ⁊ nō ex me. Aliq̄ autē fuerūt ex diuina oꝛdinatōe ad bonū ꝑpli ſbiecti. ſm̄ ꝙ dicit. ij. Paral. xiij. Num ignoratis ꝙ dn̄s deꝰ iſrl' dederit regnū dauid ſuper iſrael in ſempiternū ꝛc. De iſtis aūt tribꝰ videlicz de deo pn̄cipaliter ꝑplm̄ iſrael regēte: ⁊ de bonis regibꝰ ex diuina oꝛdinatione inſtitutis ad ꝑpli ꝓmotionē ⁊ de malis ꝑmiſſis a deo regnāte in ꝑpuli delinquētis penā. ſm̄ qḋ dr̄ Oſee xiij. dabo tibi regē in furoꝛe meo. tractat in libris regū ⁊ Paralip. vt patebit ꝓſequendo.

catoꝛ aduerſuz me. Obmutui [b] ⁊ humiliatꝰ ſum [c] ⁊ ſilui a bonis.

Explicit ꝓlogus. Incipit liber Samuelis pimus.

Capitulū. j.

Fuit vir vnꝰ de ramathaim ſophim de monte ephraim: [b] ⁊ nomē eiꝰ helchana filiꝰ hieroboā filij heliu filij thau: filij ſuph: [c] ephrateus. ⁊ habuit duas vxoꝛes

Capitulū. j.

Fuit vir vnꝰ Circa materiā igit iſtiꝰ libri et Paralip. ſic ꝓcedit. qꝛ pmo deſcribit ꝑpli iſrael p reges gubernatio. ſcḋo hꝰ gubnatōis q̄dam recapitulatio ⁊ ſuppletio in libris palyp. Prima in duas. qꝛ primo agit de regno iſrl' vnito. ſcḋo de bipertito. tercio ⁊ quarto libro. ꝓpter qḋ liber regū apud hebreos in duas ptes diuidit. ita ꝙ ibi duo ſunt libri tm̄. Primꝰ q̄ vocatur ſamuel cōtinens primū ⁊ ſecundū librū regum. Scḋs vocat malachim. i. regū cōtinens terciū ⁊ quartū Prima adhuc in duas. qꝛ pmo agit de rege ſeu de regno iſrael ex electione. ſcḋo ex paterna ſucceſſione libro ſcḋo Circa primū ſciendū ꝙ vbi inchoat vnus modus regiminis. ꝓcedens modus terminat ibidem. Et iō primo agit de terminatione regiminis ſub iudicibus. ſecundo de inchoatione regiminis ſub regibus. ix. ca. Circa primū ſciendū ꝙ occaſio terminatōis regiminis iudicū. ⁊ petendi regē ſup populū fuit malicia filioꝝ heli ⁊ ſamuelis. vt hr̄ infra. viij. ca. ⁊ iō p agit de natiuitate ſamuelis ſb heli iudice. ſcḋo de malicia filioꝝ vtriuſq;. ij. cap. ibi. Poꝛro filij heli filij belial. Prima in tres. qꝛ primo deſcribit ipſius Anne petitio. ſcḋo petitōis exauditio: ibi. Cognouit tūc helchana. tercio gratiarūactio: ibi. Et oꝛauit anna. Prima adhuc in duas. qꝛ primo deſcribit occaſio petendi. ſecundo modus poſtulandi: ibi: Surrexit aūt anna. Occaſio aūt petitōis anne fuit malicia fenēne exprobrantis ei ſterilitatē etiā in diebꝰ ſolennibꝰ q̄n debebat eſſe in quiete oꝛōnis. Et hoc eſt qḋ dr̄. a Fuit vir vnꝰ de ramathaim. ꝑ m. in fine debet ſcribi. quia ſic eſt in hebreo. ⁊ ē ramathaim vna dictio. Ex quo patet erroꝛ illoꝝ qui ſcribunt n. in fine facientes inde duas dictiones. ita ꝙ li in ſit prepoſitio iuncta cū dictione ſequētē. vt ramatha ſit nomē ville. ⁊ ſophim nomē regionis in qua eſt ramatha. ⁊ hoc dictū ꝓcedit ex ignoꝛantia hebraice veritatis: ſic igit exponunt hebrei de ramathaim ſophim. i. de excelſis reſpicientibus. quia ſunt ibi duo montes mutuo ſe reſpicientes. Aliter exponūt alij de ramathaim ſophim. i. de excelſis reſpicientiū vel ſpeculantiū. quia li ſophim qḋ eſt pluralis numeri indifferenter pōt ſtare p quolibet caſu eo ꝙ noia hebraica ſunt indeclinabilia. ⁊ dicunt excelſa reſpicientium. quia inde pōt videri longe: ſm alios vō dicunt excelſa ſpeculantiū. qꝛ ibi habitabāt viri in lege ſtudioſi. b Et nomē eius ꝛc. iſte fuit leuita de filijs choꝛe. vt habetur. j. Paral. vj. c Ephrateus. nō ꝙ eſſz d' tribu ephraim. ſ; qꝛ manebat in mōte ephraim. vt pdictū ē. ſicut aliq̄s dr̄ ciuis pariſienſis q̄uis ſit natōe anglicꝰ. Aliq̄ vō dicūt ꝙ dr̄ ephrateus ab ephrata q̄ altero noīe dicit bethleem eo ꝙ mater eiꝰ fuit de bethleē ſ; hoc nō ē veriſimile. qꝛ filij nō cognomi-

nomē vni anna: ⁊ nomē ſecunde fenēna. Fuerūtq̄ fenēne filij: āne aūt nō erāt liberi[d] ⁊ aſcēdebat vir ille de ciuitate ſua ſtatutis diebus vt adoraret et ſacrificaret dño exercituū i ſylo.[e] Erāt aūt ibi duo filij heli ofni ⁊ phinees ſacerdotes domini. Venit ergo dies ⁊ immolauit helchana: deditq̄ fenenne vxori ſue ⁊ cunctis filijs eiꝰ ⁊ filiab' ꝑtes.[g] Anne aūt dedit ꝑtē vnā triſtis:[h] q2 annā diligebat. Dñs aūt ꝯcluſerat vuluā eius.[i] Affligebat q̄ꝫ eā emula eiꝰ. ⁊ vehementer angebat: intantū vt exprobraret q̄ dñs ꝯcluſiſſet vuluā eiꝰ. Sicq̄ faciebat ꝑ ſingulos ānos cū redeunte tpe aſcēderēt ad tēplū dñi: et ſic ꝓuocabat eā.[k] Porro illa flebat[l] ⁊ nō capiebat cibum. Dixit ergo ei helchana vir ſuꝰ: āna cur fles: ⁊ q̄re non comedis. ⁊ q̄obrem affligitur cor tuū.[m] Nūqd nō ego melior tibi ſum q̄ decem filij.[n] Surrexit aūt āna [o]poſtq̄ comederat et biberat in ſylo[p] Et heli ſacerdote ſedēte ſuper ſellam ante poſtes domꝰ dñi cū eſſet anna amara animo: orauit ad dñm flens largiter. et votū vouit dicēs. Dñe exercituū ſi reſpiciēs videris afflictōez famule tue. ⁊ recordatꝰ mei fueris: nec oblitus āncille tue dederiſq̄ ſerue tue ſexū virilē: dabo eū dño oib' dieb' vite eius:[q] ⁊ nouacula non aſcēdet ſuꝑ caput eius. Factū ē aūt cū illa multiplicaret ꝑces coram dño[r] vt heli obſeruaret os eiꝰ. Porro anna loq̄bat̄ i corde ſuo: tm̄q̄ labia eiꝰ mouebant̄: et vox penitꝰ nō audiebat̄.[s] Eſtimauit ergo eā heli temulentā dixitq̄ ei. Vſq̄quo ebria eris[t] Digere pauliſꝑ vinū q̄ mades. Rñdens āna[v] nequaq̄ inquit dñe mi.[x] Nā mulier infelix nimis ego ſum[y] vinū q̄ꝫ ⁊ omne qd inebriare pōt nō bibi. ſ effudi aiam meā in cōſpectu dñi.[z] Ne reputes ancillā tuā q̄ſi vnā de filiabus belial. q2 ex multitudine doloris et meroris mei locuta ſum vſq̄ in preſens. Tūc heli ait ei. Vade i pace:[a] ⁊ deus iſrł det tibi petitionē tuā quā rogaſti eum. At illa dixit[b] Vtinā inueniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abijt mulier in viam ſuam: et comedit[c] vultuſq̄ illius nō ſunt amplius i diuerſa mutati.

…uant̄ a matribꝰ. ſ a patribꝰ. Et habuit duas vxores ꝑma erā. ſ. anna fuit ſterilis. ⁊ iō aliā ſupduxit. d Et aſcendebat &c. i. in feſto paſche penthecoſtes ⁊ tabernaculoꝝ iſtis eñ trib' tpibus debebat apparere oē maſculinū coram dño. vt hr Exo. xxiij. verūtamē aliqñ parcebat ꝓplo de duab' feſtiuitatibus vltimis ꝓpt longitudinē vie ad locum cultꝰ diuini. vel alia cā rōnabili. vxꝫ aūt iſte aſcēderet ſemel in āno vel pluries nō habetur expſſe ex textu: videt̄ tñ magꝭ q̄ ſemel. eo q̄ ſubditur poſtea. Sicq̄ faciebat ꝑ ſingulos ānos cū redeunte tempe in domo dei aſcēderet.

e Erant autē ibi duo filij heli ofni. ſic dꝫ ſcribi per i. in fine.

f Deditq̄ fenenne vxori ſue &c. id ē nouas veſtes ꝓ ſolennitate. vt dicūt aliq. melius tñ vr .ſ. q̄ ꝑ hoc intelligant̄ partes ſacrificij. faciebat. n. helchana hoſtiā pacificam dño pro gratiarumactōne de q̄ vna ps incendebatur ſuper altare .ſ. adeps. reliq̄ erat ſacerdotis vt pectuſculū ⁊ armꝰ dexter. reliq̄ carnes erāt offerētis. ⁊ de iſtis dabat ꝑtes filijs ⁊ filiab' ⁊ vxorib' q̄ſi qd ſacrū.

g Anne aūt dedit &c. nō. ſ. de datione ſ q2 nō habebat liberos dā āna q̄bus ꝑtes darent̄ i(d?)eo ſubditur.

h Quia annā diligebat. ꝓpt̄ qd magis triſtabat̄ de ſterilitate ipſius. In hebreo habetur. Vnā partē pulcram vel duplicē. cuiꝰ ratio ſubdit̄. q2 annam diligebat. ⁊ in hoc volebat honorare eā.

i Affligebat q̄ꝫ eā emula eius. i. fenēna dicēdo ei verba pungitiua intātū vt ei exprobraret ſterilitatē.

k Porro illa flebat. ꝓ triſticia. l Et nō capiebat cibum. i. parꝫ de cibo capiebat. ⁊ qd modicū ē q̄ſi nihil reputat̄. vt hr. ij. phiſicoꝝ. m Nunquid nō ego melior &c. qd exponūt hebrei de pueris fenēne. q. d. intantū diligo te q̄ ego ſum melior tibi q̄ decē filie fenēne matri ſue. hoc dixit ad ipſiꝰ cōſolationē. Alij exponūt. q̄ decē filij. i. q̄ ſi haberes decē filios. Sed iſta expoſitio nō videt̄ rōnabilis. q2 ſi habēt decē filios nō ꝓpter hoc excluderet̄ amor helchane ad ipſam vel minueret̄ ſ magis includeretur ⁊ augeretur. n Surrexit aūt anna. Hic dñr deſcribit̄ modꝰ orādi humil' ⁊ deuotꝰ cū dr. n Surrexit āt āna vt iret ad locū orōis iux̄ tabernaculū. o Poſtq̄ comederat &c. Ex quo pꝫ qd ſupradictū ē. ſ. q̄ comederet aliqd lꝫ modicū. p Heli ſacerdote ſedente ſup ſellam. i. ſup ſedē magnā ⁊ honorabilē. vt dicunt hebrei. ex hac ſeſſione dicētes q̄ illa die fuerat inſtitutus iudex ſuper populū. ſ hoc nō videt̄ verū. quia. j. iiij. c. dr q̄ ipſe iudicat iſrł. xl. annis. Item capi. ſequenti dicit̄ q̄ Samuel adhuc iuuene exiſtente Heli erat ſenex valde. Ex q̄ videtur q̄ per plures ānos fuit iudex ante natiuitatē ſamuelis q̄ cōceptus fuit et natus eodē anno quo matr eiꝰ orauit ꝓ ipſo habendo. vt cōfitētur hebrei ⁊ ſatꝭ apparet ex ſequētibus. nec valet motiuū allegatum quia infra iiij. cap. dr. Heli ſedebat ſup ſellam de qua cecidit ⁊ mortuus ē vt ibidē dr ex q̄ ſeſſione nō pōt dici q̄ illa die fuerit factꝰ iudex nec ſilr ex iſta.

q Et nouacula &c. non aſcendet ſuper caput eius. ex hoc dat̄ intelligi q̄ deberet tenere ritum nazareoꝝ. ſicut dictum fuit Iudicū. xiij. de ſamſone.

r Vt heli obſeruaret os eiꝰ. attendens ſi aliqd verbū exprimeret. vel a motu labioꝝ ceſſaret.

s Eſtimauit ergo heli temulentā id eſt plenā bono vino. et dicitur a themeto qd ſignat vinum. ⁊ lentos quod eſt plenū.

t Digere pauliſper vinū. q. d. vade prius ad dormiendum. ⁊ poſtea venias ad orandū.

v Nequaq̄ inqt &c. ſ. ſum ebria. vt tu credis.

x Nā mulier infelix &c. tum ꝓpter defectū ꝓlis. tum ꝓpter verba fenēne me ꝓuocantis.

y Vinūq̄ ⁊ omne &c. quia liquorē inebriatiuū nō biberat illa die. vel ſi biberat acceperat ita parū q̄ quaſi nihil eſſet reputandū.

z Nec reputes &c. i. ſine iugo diſcipline.

a Deus iſrael det tibi petitionē. In hebreo habetur Dabit tibi petitionē &c.

b Vtinā inueniat &c. vt velis orare ꝓ me dñm.

c Vultuſq̄ illius nō &c. quia paſſiones ire et triſticie que mutant facies in diuerſos colores receſſerunt ab

ex et conſolatione exteriori verboꝝ heli. ⁊ ex interiori cõſolatõne diuine grē. d Reuerſiq̃ ſunt ⁊c. iſta eſt eadē ciuitas que ſupra noīata eſt ramathaim. ramathaim eñ qḋ ſignificat excelſa. plurale ē hui⁹ nominis ramatha. qḋ ſignat excelſum. ſicut in latino eadē ciuitas aliqñ vocat nomine ſingulari. ⁊ aliqñ nomine plurali: ſicut ciuitas ebroicē ſis aliqñ vocat ebroias: aliqñ ebroic.

e Cognouit aūt helchana ⁊c. ſcʒ poſtq̃ reuerſus fuit in domū ſuā q2 iudei euntes in hierlm cū vxorib⁹ ſuis ad diē ſolennē. vel cā ſacrificij ſeu orõnis vſq̃ ad reditū ſuū in domos ſuas ↄtinebant ab vxorib⁹ ſuis. ⁊ ad h̄ melius ſeruādū poſtea fuit ↄſtitutū q̄ qñ de eadē ciuitate ibant hieruſalē ꝓpter dictam cām plures viri ⁊ plures mulières viri ibāt in vna comitiua ⁊ mulieres i alia pueri aūt de q̄b⁹ nō erat ſuſpicio poterāt ire i iſta comitiua vel in alia. ⁊ iō cum ſaluatorn̄ ihesus xp̄s. xij. annoꝝ aſcendiſſet in hierlm ad diē feſtū et ibi recedentib⁹ ꝑentib⁹ remāſiſſet. nō cognouerūt ꝑentes eius. exiſtimātes illū eſſe in comitatu vt hr̄ Luce. ij. q2 ioſeph extimabat euʒ eſſe in comitatu mulieꝝ: maria mater eius in comitatu viroꝝ.

f Vocauit q̃ nomē eius ſamuel eo q̄ poſtulaſſet eū a dño. ſamuel eñ interp̄tat̄ poſtulat⁹ a deo. ſeqtur.

g Nō vadā donec ablactet̄ infans. duplex ē ablactatio. vna ē abſtractio a lacte mamille ⁊ iſta fit circa principiū tercij anni vel circiter. Alia eſt ablactatio qñ abſtrahitur puer a lacte pueritie. qñ incipit vti alijs cibis cõmunib⁹ ⁊ lacticinijs nō nutrit̄ amplius. ⁊ h̄ fit circa decimū annū vel circiter. ⁊ de hac ablactatione loquitur hic ſcriptura. q2 ante decimū annū vel circiter pueri nō ſunt apti ad faciendū aliqḋ officiū in tēplo domini ſ3 extunc poſſunt aliq̃ parua officia facere. vt accendere lampades vel huiuſmodi. ⁊ ſic paulatim aſſueſcūt ad maiora.

h Et maneat ibi iugiter. In hebreo hr̄ vſq̃ ad ſeculum. i. ad quinq̃geſimū annū. quia vltra nō debebant leuite ſeruire in tēplo. vt hr̄ Nūe. ix. vnde infra. vij. c. dicit̄ q̄ ſamuel factus iudex populi ibat ꝑ ſingulos annos circuiens bethel ⁊ galgal ⁊ maſphat. ⁊ iudicabat iſraelē in ſupradictis locis.

i Precor vt impleat ⁊c. quale autē fuerit iſtud verbū non exprimit hic ſcriptura et ꝓpter hoc dicunt aliqui hebrei q̄ ante natiuitatem Samuelis audita fuit vox de celis: q̄ futurus erat quidā iuſtus nomine ſamuel: ꝓpter qḋ mulieres plures parientes maſculos illo tēpore vocabant eos noīe ſamuelis. quouſq̃ per opera apparebat q̄ de illis nō intelligebat̄ vox diuina. ⁊ ſm hoc ſic intelligit̄ verbū helchane ꝑdictū.

Et ſurrexerūt mane: ⁊ adorauerūt coraʒ dño. ᵈ reuerſiq̃ ſūt ⁊ venerūt in domum ſuā ramatha. ᵉ Cognouit aūt helchana annā vxorē ſuā ⁊ recordat⁹ eſt ei dñs. Et factū eſt poſt circulū dieꝝ concepit anna ⁊ pepit filiū ᶠ vocauitq̃ nomē eius ſamuel. eo q̄ a dño poſtulaſſʒ eū. Aſcēdit aūt vir eius helchana ⁊ oīs domus eius vt immolaret dño hoſtiā ſolennē ⁊ votum ſuū: ⁊ ãna nō aſcendit. Dixit eñ viro ſuo. ᵍ Nō vadam donec ablactet̄ infans ⁊ ducā eū vt appareat ante cõſpectū dñi. ʰ ⁊ maneat ibi iugiter. Et ait ei helchana vir ſuus. Fac qḋ bonū tibi videt̄. et mane donec ablactes eū: ⁱ p̄coꝛq̃ vt impleat dñs verbū ſuū. Manſit ergo mulier ⁊ lactauit filium ſuū donec amoueret eum a lacte. Et adduxit eū ſecum poſtq̃ ablactauerat ᵏ in vitulis tribus: ⁊ trib⁹ modijs farine ⁊ amphora vini. ⁊ adduxit eū ad domū dñi in ſylo. Puer aūt adhuc erat infantulus. Et immolauerūt vitulū ⁊ obtulerūt pueꝝ heli. ˡ Et ait ãna. Obſecro mi dñe: viuit aīa tua. Ego ſum illa mulier q̄ ſteti corā te h̄ orãs dñm ꝓ puero iſto. Orauí: ⁊ dedit mihi dñs petitionē meā quā poſtulaui eum. Idcirco ⁊ ego commodaui eū dño. cūctis dieb⁹ q̄b⁹ fuerit accommodat⁹ dño. Et adorauerūt ibi dñm.

Caplm. ij.

ᵃ Et orauit ãna ⁊ ait ᵇ Exultauit coꝛ meū in dño ᶜ ⁊ exaltatū eſt coꝛnu meū i deo meo. ᵈ Dilatatū ē os meū ᵉ ſuꝑ inimicos meos quia letata ſum in ſalutari

k Precorq̃ ⁊c. i. p̄coꝛ dñm vt ꝑ bonā indolē iſti⁹ pueri appareat q̄ ille ſit ſamuel de quo audita ē vox a deo emiſſa. ſ3 iſtud videtur ficticiū. tū q2 de ſcriptura nō habet̄. tū q2 anna nō vocauit filiū ſuū ſamuelē ꝓpter aliquā vocē de celo auditā ſ3 q2 poſtulauerat eū a dño. vt p̄dictū eſt. ⁊ iō aliter dr̄. q̄ verbum dñi h̄ accipit̄ verbū ipſi⁹ heli ſacerdotis. q̄ ſm veritatē hebraicā dixerat anne de p̄cati. Det tibi dñs petitionē tuā. vt ſupradictū eſt. ⁊ hoc dixit inſtinctu ſpiritus ſancti. ãna vo petebat a domino filiū. qui viueret et miniſtraret in templo dñi vt pʒ ex p̄dictis. et hoc p̄cabatur helchana a dño impleri. q2 lʒ puer ſamuel eſſet nat⁹. nō tñ erat in ſtatu quo poſſet in tabernaculo miniſtrare.

k In vitulis tribus poſtea dicitur. Et immolauerunt vitulum. ⁊ obtulerunt puerum heli. Ex quo videtur q̄ vnū vitulū obtulerunt in ſacrificium dñi. et alios duos obtulerunt heli ſacerdoti. q2 puerū dimittebant in cura ipſius. vñ ſubdit̄.

l Et ait ãna obſecro mi dñe. ⁊ ſubintelligit̄ q̄ iſte puer ſit diſcipulus ⁊ miniſter tuus. Cetera patet in lrã.

Capitulū. ij.

a Et orauit anna. Hic ꝯñr ponit̄ grãrūactio ꝓ beneficio recepto. ⁊ hoc fit in cantico anne. In quo primo gratiarūactio reddit̄. ſcḋo anna ↄ̄ ſupbiā et ingratitudineʒ inuehit̄: ibi. Nolite multiplicate loqui ſublimia. tercio dei magnificatio ſubditur: ibi. Dñi enim ſunt cardines. Circa p̄mū dr̄. a Et orauit anna. quia grãrūactio eſt quoddaʒ ſpēs orõnis. vt hr̄. j. ad Thimo. ij. vbi dr̄ ſic. Obſecro igitur p̄mo oīm fieri obſecratõnes orõnes poſtulationes. grãrūactiones ⁊c.

b Exultauit ⁊c. gaudiū ꝓpꝛie loquēdo eſt delectatio appetitus intellectiui ab intra in bono adepto vel p̄nti. Sʒ qñ reſultat in ſignis exteriorib⁹ tunc dr̄ exultatio. ⁊ dicit̄ q̄ſi extra ſaltatio. totaliter aūt gaudebat anna de beneficio ſibi collato a deo. ſm illud pš. Coꝛ meum ⁊ caro mea exultauerūt in deū viuū.

c Et exaltatū eſt coꝛnu meū. Coꝛnu in ſacra ſcp̄tura accipitur ꝓ motu coꝛdis tendētis ad aliq̄d arduū. ⁊ ſi caret regula rõnis ⁊ legis diuine dr̄ coꝛnu ſupbie. Si autem dictis regulis mēſuretur. dr̄ coꝛnu magnanimitatis vel magnificētie. qḋ ē qñ anim⁹ ex bñficio a deo collato in p̄ſenti ꝑ ſpem tendit ad maius bñficiuʒ ex dei liberalitate ↄſequēdū ſic aūt mouebat̄ ãna in augmentū gr̄e ↄſequēdum a deo in vita p̄nti. ⁊ cõplementū glorie in futuro.

d Dilatatū eſt os meū ad deū. aperte ⁊ magnifice laudanduʒ de collato mihi filio. et quia fenenna ⁊ liberi eius de hoc torquebantur, ideo ſubditur. e Sup inimicos

meos. odiebat eīm coꝝ maliciā. ſ diligebat naturam ſm
charitatꝫ formā. ¶ f ¶ Nō ē ſctūs vt ē dñs. qꝛ ipē ē ſctūs
ꝑ eſſentiā. alij autē ꝑ pticipationē. ꝛ hoc mō exponit qḋ
ſubdit. Et nō ē fortꝫ ꝛc. g ¶ Nolite. Hic ꝯñr anna in-
uehit ꝯ ingratā ſupbiam. qꝛ fenēna de ꝓle ſibi a deo data
ſupbierat. de q̄ tñ
deberet eē humili-
or ꝛ deo gratior: et
hoc ē qḋ dr.
¶ g ¶ Nolite multi-
plicare loqui ſubli-
mia. i. ſupba ꝛ alio-
rū cōtemptiua. q̄-
lia erāt verba fenē
ne ꝯ annā. vt pꝫ ex
ꝑdictis ca. j.
¶ h ¶ Recedāt vete
ra. i. mala verba iā
q̄ſi ex longa cōſue-
tudine inueterata.
¶ i ¶ Quia deꝰ ſcien-
tiarū ꝛc. q. d. nihil
latet eū. ſ oia certi
tudinaliter retinet
ad iudicādū etiam
ſecreta cordiū idō
ſubdit. Et ipi ꝑpa
rant cogitatōnes.
¶ k ¶ Arcus fortiuꝫ
ſupatus eſt. arcum
fortium vocat lin-
guam fenēne ꝛ pu
eroꝝ eius ex q̄ ꝓcedebant verba pungitiua q̄ſi ſagitte.
¶ l ¶ Et infirmi ꝛc. loquit ꝓ ſe ꝛ ſibi ſilibꝰ: natura eīm in ea
erat infirma ꝛ impotēs ad ꝓlificandū. ſ roborata eſt ad
hoc ex dono dei. ¶ m ¶ Repleti ꝛc. loq̄tur metaphorice.
qꝛ ꝑus ſatiati ſi poſtea incurrūt famē ꝛ defectū cibi plus
cruciant. ſic fuit de fenēna que fuit prius liberis plena. ꝛ
poſtea mortui ſunt. ¶ n ¶ Et famelici ꝛc. qꝛ anna ꝑus fa-
melica ꝛ deſiderās de ꝓle habenda. habuit ꝓlem ad ſuffi
cientiā. idō ſubdit. ¶ o ¶ Donec ſterilis ꝛc. Hebrei dicūt
hic. Donec ſterilis pepit ſeptē. Sed hoc videt eſſe ꝯ illḋ
qḋ poſtea dicit eodē ca. q̄ āna concepit ꝛ peperit tres fi-
lios ꝛ duas filias. ꝛ idō dicunt aliq̄ hebrei q̄ duo filij Sa-
muelis cōputant hic int liberos anne. qꝛ de ipa exiuerūt
mediante ſamuele. ꝛ ſic dr peperiſſe ſeptē. Alij ꝟo hebrei
dicunt q̄ q̄n anna pariebat vnū pueꝝ. fenēna ſepeliebat
duos de ſuis. ꝛ idō nato q̄rto ipſius anne puero. octo libe
ri fenēne fuerūt mortui. ꝛ ſic nō remanſerūt ſibi niſi duo
pueri. qꝛ ſm ipſos decem habuit. vt dictū eſt ſuprā. j. ca.
Igit q̄n vidit q̄ āna q̄ntū cōceperat. ꝛ appropinquabat
partui. timuit de morte duoꝝ liberoꝝ q̄ ſibi remāſerant.
ꝓpter qḋ humiliauit ſe corā āna. ꝛ inſtanter petijt vt ora-
ret ꝓ vita pueroꝝ ſibi remanentiū. qḋ ꝛ factū ē. ꝛ ideo illi
duo pueri licꝫ eſſent ipſiꝰ fenēne. tñ decetero vocati ſunt
pueri anne. eoiq̄ eius orōnibus vita erat eis cōceſſa. Iſte
aūt expoſitōes nō habent de textu ſ ponunt ab hebreis
ad verificandū hoc dictū peperit ſeptē. Et idō meliꝰ vide
tur dicendū q̄ tranſlatio nr̄a ſit melior in qua dr. Pepit
plurimos. Ad cuiꝰ intellectū ſciendū. q̄ dictio hebraica q̄
ponit hic. ſ. Sybea equiuoca eſt ad deſignandū ſeptem ꝛ
hanc ſignificationē ſequūtur hic hebrei moderni. vt pre-
dictū eſt ꝛ ad ſignandū ſacietatē. ꝛ hanc ſignificationem
ſecutꝰ eſt tranſlator noſter. ꝛ forſitan illo tpe hebrei illam
ſequebant. ſm hoc igit anna peperit ſacietatē. i. habue-
rat pueros ad ſufficientiā: quā ſufficientiā exꝑſſit trāſla-
tor dicendo: plurimos qḋ conuenientius fuit dicere q̄ ſi
dixiſſet ſacietatē vel ſatis. ſm eīm q̄ dicit hiero in eplā ad
pāmachiū de optimo genere interꝑtandi. Melior inter-
ꝑtatio nō ſemp ē trāſferendo ꝟbū ex ꝟbo. ſ aliq̄n melius
eſt trāſferre ſenſum ex ſenſu vt eadē ꝟitas diuerſis ꝓprie
tatibus ydiomatū applicet. ¶ p ¶ Et que multos habe-
bat ꝛc. qꝛ ſicut anna multiplicabat in ꝓle ita fenenna di-

tuoꝰ[f] Nō eſt ſctūs vt eſt dñs
neqꝫ. n. ē aliꝰ ext te. ꝛ nō ē for-
tis ſicut deꝰ nr.[g] Nolite mꝉ-
tiplicare loq̄ ſublimia glo-
riantes.[h] Recedant vetera
de ore vr̄o[i] quia deꝰ ſciētiaꝝ
dñs eſt: ꝛ ipſi ꝑparant cogita-
tiones.[k] Arcus fortiū ſupa-
tus ē:[l] ꝛ infirmi accincti ſūt
robore[m] Repleti ꝑus ꝓ pa-
nibꝰ ſe locauerūt:[n] ꝛ famelici
ſaturati ſūt.[o] Donec ſterilis
pepit plurios:[p] ꝛ q̄ multos
hēbat filios infirmata eſt.
[q] Dñs mortificat[r] et viuifi-
cat[s] deducit ad inferos[t] ꝛ re
ducit.[v] Dñs pauperē facit

ꝛ ditat: hūiliat ꝛ ſubleuat.
Suſcitat de puluere egenū
ꝛ de ſtercore eleuat paupe-
rē: vt ſedeat cuꝫ pncipibꝰ et
ſoliū glorie teneat[x] Dñi eīm
ſunt cardines t̄re. et poſuit
ſup eos orbē[y] Pedes ſctōꝝ
ſuoꝝ ſeruabit[z] ꝛ impij in te-
nebris ꝯticeſcēt:[a] qꝛ nō i for
titudine ſua roborabit vir
Dominū formidabunt ad-
uerſarij eius: ꝛ ſup ipſos in
celis tonabit.[b] Dñs iudica-
bit fines t̄re.[c] ꝛ dabit impe-
rium regi ſuo:[d] et ſublima-
bit cornu chriſti ſui. Et a-
bijt Helchana in ramatha

minuebat. ſm q̄ dicūt expoſitores hebrei ꝛ catholici.
¶ r ¶ Et viuificauit pueros āne. ¶ q ¶ Dñs mortificat.
pueros fenēne. ¶ s ¶ Deducit ad iferos. In hebreo hꝫ
Ad foſſam. i. ſepulcrū. ¶ t ¶ Et reduc. qꝛ aliq̄n ꝯtingit
q̄ aliq̄ de q̄ꝝ ſepultura iā tractat ad vitā reſeruant. ſi-
cut de Ezechia
hꝫ. iiij. Regū ꝓ
humiliatōe ſua
corā dño.
¶ v ¶ Dñs paupe
rē facit ꝛc. qꝛ de
diuitijs ꝛ hono
ribus frequēter
deijcit aliquos
ꝓpt eoꝝ ſupbiā
et aliq̄s paupe-
res et abiectos
eleuat ad diui-
tias et honores
ꝓpt eoꝝ humili
tatem ꝑ hoc in-
nuit anna q̄ ſic
factū ē a dño de
ipſa ꝛ fenēna.
¶ x ¶ Dñi. n. ſunt
ꝛc. Hic ꝯñr po-
nitur dei magni
ficatio. ꝛ primo
q̄tū ad potētiā
ꝛ hoc in actu cre
ationis cū dicit
Dñi. n. ſunt car
dines ꝛc. ſcḋo q̄tū ad ſapientiā in actu gubernatōnis:
cū dicitur. ¶ y ¶ Pedes ſanctorū ꝛc. dirigendo eos in
via moꝝ. tercio q̄tū ad eius iuſticiā in actu debite pu-
nitionis cū dicitur.
¶ z ¶ Et impij in tenebris cōticeſcēt. ſ. in tenebris culpe.
ꝛ poſtea in tenebris gehenne.
¶ a ¶ Quia nō in fortitudine ꝛc. qꝛ ꝑ potentiā ſecularē
nullus poterit manū dei euadere.
¶ b ¶ Dñs iudicabit ꝛc. in iudicio extremo.
¶ c ¶ Et dabit imperiū regi ſuo. i. ipi xp̄o cui pater dedit
iudiciū. vt dicit Ioh. v. ca. ꝛ qꝛ iudicabit in forma hu-
manitatis in q̄ fuit corā pylato iudicatꝰ. idō ſeq̄tur.
¶ d ¶ Et ſublimabit cornu xp̄i ſui. i. vncti ſui. Xp̄s eīm in
humanitate fuit vnctꝰ plenitudine gr̄e. lꝫ aūt xp̄s appa
reat in iudicio in forma humanitatꝫ. tñ nō erat infirmi
tati ſubiecta. ſicut fuit coram pylato. Sꝫ apparebit in
forma glorioſa omni creature etiā ſupmis angelis pla
ta. ideo bene dicitur.
¶ d ¶ Et ſublimabit cornu. ſ. ptātē xp̄i ſui. tunc eīm ptās
xp̄i ſublimabit q̄n oia ei pfecte ſubijcient. qḋ nō ē ad-
huc impletū. ſm q̄ dicit paulꝰ aplꝯ Hebre. ij. Nūc aūt
necdū videmꝰ omnia eē ſubiecta ei. Ad cuiꝰ intellectū
cōſiderandū q̄ in xp̄o ē duplex natura. ſ. diuina et hu-
mana. ſm diuinā naturā omia plene ſunt ei ſubiecta.
nec ptās eius deprimi pōt aut ſublimari cū ſit infinita
ſm ꝟo naturā humanā ſublimata eſt ptās xp̄i. ꝛ adhuc
ſublimabit. lꝫ eīm ab inſtanti illiꝰ ſancte vnionis natu-
re diuine et humane in ſuppoſito verbi oia plene ſub-
iecta fuerint humanitati xp̄i auctoritatiue. nō tñ exe-
cutiue. primū pꝫ. quia q̄ āto aliq̄ ſunt deitati ꝓpinquio
ra: tanto alia ſunt ei magis ſubiecta. ſicut pꝫ de elemē
tari regione que tota ſubiecta eſt lationi aſtroꝝ. vt ois
ꝟtus eius inde gubernet. vt dicit primo metheorꝝ.
Corpora ꝟo celeſtia ſubiecta ſunt angelis ſiue intelli-
gentijs mouentibus ea. ꝛ iteruꝫ angeli inferioris hie-
rarchie ꝛ medie hierarchie angelis hierarchie ſupioꝝ
natura autē humana in xp̄o ab inſtanti vnionis ꝑdi-
cte ꝓpinquior fuit deitati omnibus angelis. quia vnita
eſt ei in eſſe hypoſtatico. Angeli eīm quātūcūq̄ ſupmi
nō ſunt ei ſic vniti. qꝛ nuſq̄ angelos apphendit. vt dr
ad Hebre. ij. ſ tm̄ ꝑ operationē. ſ. ꝑ apertā viſionem
et fruitionem perfectam. et ideo ab inſtanti vnionis

ꝑdicte omnia ſunt ſubiecta xp̄o homini auctoritatiue
Scd̄m ſimilit̄ patet. q2 ante reſurrectionē natura hu
mana in xp̄o fuit paſſibilis ⁊ ſubiecta penalitatib⁹ ad
cōplendū myſteriū noſtre redēptionis. ⁊ ſic nō fuerūt
ei omnia ſubiecta executiue. S3 qñ reſurrexit ad vitā
immortalē. natura illa fuit plene glorioſa in aīa ⁊ cor/
pore. ⁊ p ꝯñs ptās eius tunc fuit ſublimata. ꝓpter qḋ
tūc dixit apl̄s Math vlti. Data eſt mihi ⁊c. ⁊ adhuc
ſublimabit̄ in futuro iudicio qñ ſentētia eius quā ꝓfe
ret in natura humana. vt ꝑdictū eſt. ꝑfecte implebitur
in omnibus. tam electis ꝙ̄ in dānatis. ⁊ ſm̄ hoc dicit
hic. Et ſublimabit cornu xp̄i ſui. ¶ Sciendū autem ꝙ
Jonathan filius oziel in tranſlatione chaldaica aliter
exponit canticū anne ꝑdictu3 cuius ſenſum accipiam
ꝓut potero. addendo etiā aliqua ad maiorē intellectū
dicit igit̄ ꝙ anna p ſpm̄ ꝓpheticū cognouit ſtatum iu/
deoꝝ futurū tpe filij ſui ſamuelis. ⁊ tpibus ſequētibus
⁊ ſm̄ hoc ꝓpheciā ſuā ꝓtulit p modū orōnis ⁊ diuine
laudis. ſicut ⁊ pſalmi ſunt quedā ꝓphetie ꝓlate p mo
dum laudis diuine. Dicit igit̄ ꝙ anna ſpiritu ꝓpheti/
co cognouit filiū ſuū ſamuelē futurū ꝓphetā magnū in
iſrael. ⁊ facturū ſigna et mirabilia. ſicut pt3. j. Reg. vij.
ꝙ ipſo offerēte ſacrificium ꝓ filijs iſrael. dñs intonuit
fragore magno. ⁊ exterruit philiſteos et debellauit. et
j. Regū. xij. ſamuele rogante deū. dñs dedit voces et
pluuias ꝯ ſolitū curſum nature. vt p hoc ꝑpl̄s iſrael pe
tendo regē cognoſceret ſe peccaſſe. vt habet̄. j. Reg.
xij. Cognouit etiā ꝙ tpe filij ſui filij iſrl̄ de ſuitute phi
liſtinoꝝ eſſent liberandi ſaltē in parte. ⁊ ſm̄ hoc dixit.
Exultauit cor meū in dño ꝓpter ꝑdicta. Scd̄o cogno/
uit in ſpū ꝓphetico ꝙ filius filij ſamuelis. ſ. heman cu3
xiiij. filijs ſuis futuri erant cantores diuinaꝝ laudum
in templo dñi. vt habetur. j. Paralip. xxv. ⁊ ꝓpter hoc
dixit. Et exaltatū eſt cornu meum. i. gloria mea in deo
meo. Tercio vidit anna p ſpm̄ ꝓphetie ꝙ philiſtei ꝓpt̄
captionē arche ⁊ deductionē in terrā ſuam ꝑcutiendi
erant a dño: intantū ꝙ cōpellerent̄ eā remittere ſuper
plauſtrū nouū cū emenda ꝓ peccati ſui recognitione
ponēda in capſella iuxta archā mures aureos ⁊ anus
aureos. vt habetur. j. Reg. vj. ⁊ ꝓpter hoc dicit. Dila/
tatum eſt os meu3. ad narrandū vindictā dñi. Super
inimicos meos. i. philiſteos. q̄ erāt inimici ꝑpl̄i iſrael.
Quia letata ſu3 in ſalutari tuo. in hoc ꝙ coges hoſtes
remittere archā mō ꝑdicto. Quarto vidit anna ꝙ ſen
nacherib dicturus foret blaſphemias ꝯ dñm. ⁊ ꝙ nite
retur deſtruere ciuitatē hierl̄m ⁊ templū. ſ3 angelo dñi
ꝑcuteret̄ eius exercitus vſq3 ad centū. lxxxv. milia vi/
rorum. ⁊ ſic cōpelleret̄ fugere in terrā ſuā verecunde
vt habet̄. iiij. Reg. xix. ⁊ p hoc dixit anna. Nō eſt ſctūs
vt eſt dñs. q2 ipſe ē ſanctuſſanctoꝝ. vt hr̄ Danielis. ix.
Neq3 eñi eſt ali⁹ extra te. ſ. verus de⁹. q2 alij dicunt̄ dij
erronee. ſicut iupiter ⁊ ſaturnus ⁊ cōſimiles. vel parti/
cipatiue. vt iudices ⁊ viri ſancti. Et non eſt fortis ſicut
deus noſter. q2 in momēto ⁊ p vnicū angelū contereret
ipſius ſennacherib exercitū. Quinto vidit futurū eſſe
ꝙ nabuchodonoſor rex babylonis deſtrueret ciuitatē
et templū ⁊ populū iſrael captiuaret. vt hr̄. iiij. Regū
vltio. ⁊ de hoc multū gloriaret̄. ꝓpter qḋ dixit. Nolite
multiplicare loqui ſublimia gloriātes. de ciuitatis de/
ſtructione ⁊ populi iſrael captiuatione. Recedāt vete
ra de ore veſtro. i. verba ſupba q̄ dicunt̄ vetera. q2 ini/
tium omnis peccati ē ſupbia. vt hr̄ Eccl. x. Quia deus
ſcientiaꝝ dñs eſt. q. d. ipe ſcit tpa futura determinata
in quib⁹ adducet ſup vos vindictā ꝓpter peccata. vñ
⁊ poſtea nabuchodonoſor in furiā verſus eſt. vt habetur
Dan. iiij. Et balthaſar eius abnepos ſm̄ ioſephū occi
ſus eſt. ſm̄ vo alios hebreos balthaſar fuit eius nepos
cui cōcordat dictū Hieremie. xxvij. Ego dedi omnes
trās iſtas in manu nabuchodonoſor. ⁊ ſeruient ei om
nes gentes et filio eius et filio filij eius. nec plures ex/
primuntur. ⁊ babylon deſtructa fuit per cyrum ⁊ dariū
vt habetur Dan. v. Et ipſi preparantur cogitationes
quia homo videt ea que patent oculis. deus aūt intue/
tur cor. vt habet̄. j. Regū. xvj. Sexto vidit ꝙ greci affli/
cturi eſſent filios iſrael tpe antiochi illuſtris q̄ coegit fili/
os iſrael trāſire ad gentilē ritum. ⁊ in templo dñi poſuit
abominandū ydolū. vt habetur. j. Mach. j. Et ꝙ p ma/
tathiam ⁊ filios eius greci forent debellandi. ⁊ mūdandū
templū dñi. vt habet̄. j. Mach. iiij. ⁊ ꝓpter hoc dixit an
na. Arcus fortiū ſupatus eſt. i. virtus grecoꝝ eſt debella/
ta. Et infirmi accincti ſunt robore. i. machabei qui reſpe
ctu grecoꝝ videbant̄ nullius momenti. ⁊ tñ pluries eos
ſupauerunt. ⁊ de terra iſrael eiecerūt. vt pt3 in ꝓceſſu li/
bri macha. Septimo vidit in ſpiritu tribulationē futurā
iudeis tpe aman agagite. ⁊ filios iſrael liberādos ab illa
p mardocheū ⁊ heſter. vt habetur in ꝓceſſu libri heſter ⁊
ꝙ̄tū ad hoc dixit anna. Repleti ali ſaturati prius. i. aman
⁊ filij eius pleni diuitijs ⁊ delitijs tpalibus. Pro panib⁹
ſe locauerunt. quia ꝓ ſeruanda ⁊ ſuſtentanda vita ſua li/
benter ſuppoſuiſſent ſe ſeruituti heſter ⁊ mardochei. vnde
Heſter. vij. dicit̄ ꝙ aman rogauit heſter reginā ꝓ anima
ſua. Et famelici ſaturati ſe. i. iudei q̄ tunc erāt paupes et
abiecti: p heſter ⁊ mardocheū fuerunt eleuati p totū im/
perium Aſſueri. Donec ſterilis peperit plurimos. i. hie/
ruſalem ſiue iudea q̄ ſm̄ hebreos modo dr̄ ſterilis. eo ꝙ
iudei q̄ ſunt eius filij inde ſunt eiecti. ⁊ p orbem diſpſi. pa
riet tñ plurimos vt dicunt. q2 in aduentu meſſie quē ex/
pectant: dicunt hieruſalem ⁊ iudeam debere repleri filijs
iſrael. ibidē de diuerſis mundi partib⁹ congregādis. ⁊ di/
cunt ꝙ tunc omnes alie nationes ſubijcient̄ eis. Et quē
multos habebat filios infirmata eſt. i. roma ſiue romanū
imperiū. qḋ vaſtauit iudeā ⁊ diſperſit iudeos. tūc debili/
tabitur ⁊ ad nihilū deducet̄. Sed illud qḋ hic dr̄ ꝯ partu
ſterilis ſm̄ veritatē intelligitur de eccleſia. q̄ primo vide/
batur ſterilis ꝓpter paucitatē fideliū. Sed peperit pluri/
mos in cōuerſione multitudinis gentiu3 ad fidē. ⁊ ſic ex/
ponit apl̄s ad Galath. iiij. ca. Letare ſterilis ⁊c. Et quē
multos habebat filios infirmata eſt. i. ſynagoga. vt pat3
per orbē vniuerſum. Dñs mortificat. Hic ꝯñr oñdit̄ ſe/
cundum dictū ionathan filij oziel vñ ꝑdicta contingant
ſc3 ex virtute diuina que pōt mortificare viuētes. ⁊ viui/
ficare mortuos. i. potētes hui⁹ ſeculi deducere ad nihilu3
⁊ abiectos ⁊ impotentes qui q̄ſi mortui et deſcendentes
ad inferos cōputantur reducere ad ꝓſperū ⁊ potentum
ſtatū. ⁊ eodē modo exponit̄ qḋ ſubdit̄. Dñs pauperem
facit ⁊ ditat. humiliat ⁊ ſublimat. q2 ſm̄ ipſum ꝑplm iu/
daicum quē depaupauit ⁊ humiliauit p romanos ditabit
⁊ ſublimabit p regē meſſiam. ⁊ ſic eleuabit eu3 de ſtercore
vilificatōis ad ſedē glorie ⁊ exaltationis tpalis. Domini
eñi ſunt cardines terre. In hebreo habetur. Fortes ⁊c.
Et poſuit ſup eos orbē. q2 terra tenet infimū locū ſicut in
domo fundamentū. Pedes ſanctoꝝ ſuorum ſeruabit. ne
ruant in culpam. ⁊ inde in gehennā. Et impij in tenebris
conticeſcent. ſ. in tenebris gehenne. Quia nō in fortitu/
dine ſua roborabitur vir. quia non pōt ꝓpria virtute ſub/
ſiſtere. niſi diuina virtute ſuſtentetur. Dñm formidabūt
aduerſarij eius. i. omnes gentiles quos vocat oēs extra
ſectam iudaicam exiſtētes. ⁊ iō vocat aduerſarios dei. ⁊ in
aduentu meſſie deterreri ⁊ ſubiugari. iō ſubdit̄. Dñs iu/
dicabit fines terre. reddens pena3 ꝓ peccatis ꝑpetratis.
Et dabit imperiū regi ſuo. i. meſſie futuro ſm̄ ipos. Et ſu/
limabit cornu. i. ptātē3. Chriſti ſui. i. meſſie. qḋ idē ſignat.
meſſias eñi hebraice. ⁊ xp̄us grece. ⁊ vnctus latine idē ſi/
gnificant. Reges eñi p vnctionē inſtituebant̄. ⁊ iudei ex/
pectant meſſiam futurū regē et dominari tpaliter ſup to/
tum mundū. Ex ꝑdictis patet ꝙ expectant ꝑdictū meſſi/
am circa ceſſionē romani imperij. ⁊ ſm̄ veritatem ille qui
tunc veniet in maxima ptāte tpali erit antichriſtus ſm̄
ꝙ dicit apl̄s. ij. ad Theſſal. ij. ca. vbi ſignū ꝑcedēs aduen
tū antixp̄i dixit eſſe ceſſationē romani impij dicēs. Niſi
niſi venerit diſceſſio ꝑmū. i. diſceſſio a ſubiectōe romani
imperij. ſm̄ ꝙ exponūt doctores. ⁊ reuelat⁹ fuerit hō pec
cati fili⁹ ꝑditionis. i. antixp̄s ⁊c. ¶ Puer aūt erat mi/
niſter. Et hoc p3 qḋ ſupra dictu3 eſt. ſ. ꝙ helchana pater
ſamuelis fuit de tribu leui. aliter filius eius nō poſſet mi
niſtrare in tēplo dñi. ¶ Porro filij heli. Hic cōſequen

ter deſcribit malicia filioꝝ beli ⁊ ſamuelis q̄ fuit occaſio terminādi regimen iudicū ⁊ inchoandi regimen regum. Primo igitur deſcribit malicia filioꝝ beli. ſcđo filioꝝ ſamuelis ca. viij. Prima in duas. q2 primo deſcribit filiorū beli tranſgreſſio. ſcđo tranſgreſſionis punitio: ibi. Uenit autē vir dei. ficijs dn̄i ꝓpter p̄dicta. x Et quō dormiebāt cū mulieribus. iſte erāt mulieres que veniebāt vt purificarentur poſt partū vt p̄cipit Leui. xij. ⁊ filij beli ſolicitabant eas ⁊ aliqs decipiebāt. y Et dixit eis q̄re facitis ⁊c. reprehendit eos nimis molliter ꝓpter qđ dicit Hieronymus ſup locū iſtū. Heli ꝓ iniquitate filiorum ſuoꝝ dānatus ē: corripuit quidē eos. ſ; lenitate patris non auctoritate pontificis: ⁊ q2 eos tenebat corripere. ⁊ iō nō ſolum ꝓ iniquitate filioꝝ. ſ; etiā pro ſua fuit punit⁹.

Circa primū deſcribēdo filioꝝ beli maliciā ſcriptura ſimul exprimit ſamuelis iuſticiā. vt oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcāt. Primo ergo exprimit malicia filioꝝ beli cum dicitur.

f Porro filij beli filij Belial. i. abſq3 iugo legis diuine: ideo ſubditur.

g Neſcientes dominū ⁊c. veniebat puer ſacerdotis de mandato filioꝝ beli: qui erant ſacerdotes ſub pr̄e ſuo.

h Et habebat fuſcinulā tridentem. i. inſtrumentū ad extrahēdū carnes hn̄s tres dentes.

i Etiā anteq̄ adolerent adipē. ſ. filij beli q2 ad eoꝝ officium ꝑtinebat cremare adipes ſacrificioꝝ ſuper altare holocauſtoꝝ.

k Da mihi carnē ⁊c. In hebreo habet. Da mihi carnem ad aſſandū ſacerdoti. ꝓpter hoc. n. volebant accipere carnē crudā. vt coquerent et pararent ad eoꝝ voluntatē cōtra dei legem.

l Incendat primū iuxta ⁊c. illud enī de ſacrificijs debebatur dn̄o. et iō primū debebat ſibi offerri.

in domū ſuā. d Puer autem erat miniſter in ꝯſpectu domini an̄ faciē heli ſacerdotis f Porro filij heli. filij belial g neſciētes dn̄m neq3 officium ſacerdotū ad ppl'm. ſ; quicūq3 imolaſſ3 victimā veniebat puer ſacerdotis dū3 coquerent carnes h ⁊ habebat fuſcinulā tridētē i manu ſua: ⁊ mittebat eā in lebetē vel in caldariā: aut in ollā ſiue in cacubū ⁊ oē qđ leuabat fuſcinula: tollebat ſacerdos ſibi. Sic faciebāt vniuſo iſraeli venientiū in ſylo. i Etiā anteq̄ adolerent adipē veniebat puer ſacerdotis: ⁊ dicebat imolāti. k Da mihi carnē vt coquā ſacerdoti. Nō. n. accipiā a te carnē coctā ſ; crudā. Dicebat q3 illi imolās. l Incēdat primū iuxta morē hodie adeps ⁊ tolle tibi quātūcūq3 deſiderat aīa tua. Qui rn̄dēs aiebat ei. neq̄q̄. Nunc enī dabis: alioqn tollā vi. m Erat ergo pctm̄ pueroꝝ grande nimis corā dn̄o: n q2 detrahebant homies ſacrificio dn̄i o Samuel aūt miniſtrabat an̄ faciem dn̄i p puer accinctus q ephot lineo. r ⁊ tunicā puā

faciebat ei mr̄ ſua quā afferebat ſtatutis diebꝫ aſcēdēs cū viro ſuo vt imolaret hoſtiā ſolennē ⁊ votū ſuū. Et benedixit heli helchane ⁊ vxori ei⁹. Dixitq3 ei. Reddat tibi dn̄s ſemē de mlīere hac ꝓ fenore qđ cōmodaſti dn̄o. Et abierunt in locū ſuum. Uiſitauit ergo dn̄s annā ⁊ ꝯcepit ⁊ peperit tres filios ⁊ duas filias. s Et magnificatus eſt puer Samuel apud dn̄m t Heli aūt erat ſenex valde u ⁊ audiuit oīa q̄ faciebāt filij ſui vniuerſo iſraeli. x et quō dormiebāt cū mulieribus q̄ obſeruabāt ad oſtiū tabnaculi y ⁊ dixit eis. Quare facitis res huiuſcemodi q̄s ego audio res peſſimas ab omni ppl'o. Nolite filij mei Nō enī eſt bona fama quā ego audio z vt tranſgredi faciatis ppl'm dn̄i. a Si peccauerit vir in virū: placari ei poteſt deus. b ſi aūt in deum peccauerit vir quis orabit ꝓ eo. c Et nō audierūt vocē patris ſui: d quia voluit dominus occidere eos. e Puer aūt ſamuel: f ꝓficiebat atq3 creſcebat g ⁊ placebat tā deo q3 hominibus. h Uenit aūt

z Ut trāſgredi faciatis ⁊c. q2 ſicut dictū eſt ꝓ malicia eoꝝ populus retrahebat a ſacrificijs debitis ⁊ a debita reuerentia erga deum. a Si peccauerit vir in virū placari ⁊c. ꝑ orōnes ⁊ ſacrificia. b Si aūt in deū peccauerit ⁊c. q. d. nō remittet ſibi ꝑ talia. nō q2 tale peccatū ſit ſimpliciter irremiſſibile. ſed quia de difficili ē remiſſibile. ⁊ ꝑ talē modum dicit ſaluator: Math. xij. Qui aūt dixerit ꝟbū ꝯ ſpm̄ſctm̄ non remittet ei in h ſeculo neq3 in futuro.

c Et nō audierunt ⁊c. Ex quo patet eoꝝ obſtinatio.

d Quia voluit eos de⁹ occidere

m Erat ergo peccatū pueroꝝ ⁊c. dicunt aūt pueri moribus. nō etate quia iam erant homines ꝑfecti.

n Quia retrahebant hoīes ⁊c. ꝓpter qđ peccatū eorum erat ꝯ deū ⁊ redundabat in totū ppl'm. Conſequēter iuxta iſtoꝝ maliciā deſcribit innocētia ſamuelis. cū dicit.

o Samuel aūt miniſtrabat ⁊c. nō in officio ſacerdotali ſ; in miniſterio ſibi cōpetenti. p Puer accinctus id ē promptus ⁊ parat⁹. q Ephot lineo. nō eſt tale veſtimentū ſicut ephot ſummi ſacerdotis. qđ alio noīe dicit ſuphumerale. de quo hr̄ Exo. xxviij. ſ; erat quedā veſtis linea qua vtebant leuite in ſuis officijs miniſtrando.

r Et tunicā paruā. In hebreo hr̄. Et palliū paruū. Cetera patent vſq3 ibi. s Et magnificat⁹ eſt puer ⁊c. Ex quo patet ſue bonitatis augmentū.

t Heli aūt erat ſenex. Hic reuertit ſcptura ad ſcribēdū maliciā filioꝝ beli. q2 patri arguēti nō acquierūt. ſ; obſtinati in malicia remāſerunt. ⁊ hoc eſt qđ dicit.

u Et audiuit oīa que faciebant ⁊c. retrahētes eū a ſacri

cōtrariū aūt videt dici Ezech. xxxiij. Nolo mortē peccatoris ⁊c. Dicendū q deus nō vult mortē peccatoris ꝑ ſe. ſ; ꝑ ſe vult iuſticiā ſuā. ſicut ⁊ bonitatē ad quā ſequitur punitio peccatoris que aliquādo fit ꝑ mortē corporalē. ⁊ aliqn̄ cū hoc ꝑ mortē gehenne.

e Puer aūt ſamuel. Hic ꝯuertit ſcriptura ad deſcribendū ſamuelis iuſticiā iuxta filioꝝ beli maliciā rōne ſupradicta cū dr̄. f Proficiebat atq3 creſcebat etate. ſ. et virtute. g Et placebat ⁊c. ſicut dr̄ de ſancto Sebaſtiano. neceſſe erat vt quē deus tanta ꝓnderat gratia ab omnib⁹ amaretur.

h Uenit aūt vir dei. Hic ꝯſr̄ deſcribit malicie filioꝝ beli punitio. ⁊ primo deſcribit hui⁹ punitōis denunciatio. ſecūdo executio ca. iiij. Prima in duas quia primo denūciat ꝑ nunciū extraneū. ſcđo ꝑ diſcipulū ſbiectū. iij. ca. Circa primū dicitur. h Uenit autē vir dei ad Heli. huius viri nomen non exprimitur. ⁊ ideo circa hoc varie dr̄. Ab antiquo dixerūt aliqui q iſte fuit phi

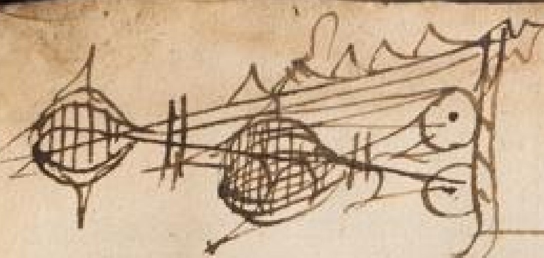

vir dei ad heli: ⁊ ait ad eum [l] Hec dicit dñs. Nunquid nō apte ꝛuelat⁹ ſū ꝺomui pꝛis tui cū eſſ; in egypto ī ꝺomo pharaonis. Et elegi eum ex oībꝫ tribubꝫ iſrl' mihi in ſacerdotē. vt aſcēderet ad altare meū. ⁊ adoleret mihi incēſum: [k] ⁊ portaret ephot corā me: [l] ⁊ dedi ꝺomui pꝛis tui oīa de ſacrificijs filioꝝ iſrl' [m] Quare calce abiecisti victimam meam: ⁊ munera mea q̄ precepi vt offerrēt in tēplo [n] ⁊ magis honoraſti filios tuos q̄ me: vt comederetis pꝛimitias oīs ſacrificij iſrael ppl'i mei. Propterea ait dñs deus iſrl'. [o] Loquēs locut⁹ ſum. vt ꝺomus tua et ꝺom⁹ patris tui miniſtraret in ꝯſpectu meo vſq₃ in ſempiternū. Nūc aūt dicit ꝺomin⁹. [p] Abſit h̄ a me. [q] Sꝫ q̄cunq₃ honorificauerit me. [r] glorificabo eū: [s] q̄ aūt ꝯtēnūt me: [t] erūt ignbiles. [v] Ecce dies veniūt ⁊ p̄cidā brachiū tuū. ⁊ brachiū ꝺom⁹ patris tui. vt nō ſit ſenex in ꝺomo tua. [x] Et videbis emulū tuum in tēplo in vniuerſis ꝓſperis iſrael: [y] ⁊ nō erit ſenex in ꝺomo tua oībꝫ diebꝫ. Uerūtamē nō auferā penitus virū ex te ab altari meo

necs filius eleazari ſacerdotis q̄ adhuc viuebat. Sed hoc videt̄ impoſſibile q: phinees ante mortē moyſi iā erat ad minus. xxx. annoꝝ vel circiter. q: tūc fact⁹ fuit phinees princeps exercitus ꝯ̄ madianitas vt h̄r Nūe. xxxj. Item a morte moyſi vſq₃ ad mortē heli ante q̄ pauco tēpe vir iſte dei venit ad heli fluxerūt anni trecenti. lvij. qḋ declarat̄ ſic. q: ducatus Joſue incepit imediate a morte moyſi. tēpus autem ipſi⁹ Joſue quo ꝓfuit nō exprimit̄ in ſcriptura. ſ̄ continetur ſub tēpore othoniel q̄ ei ſucceſſit. et hoc tēpus fuit. xl. annoꝝ. vt h̄r Judic. iij. P⁹ ipm Aioth ꝓfuit. lxxx. ānis: Judic. iij. Poſtea delbore. xl. Judicū. v. Poſtea gedeon. xl. Judic. viij. Poſtea Abimelech trib⁹ ānis Judicum. ix. Poſt eū thola. xxiij. Judicū. x. Poſt thola iair. xxij. Judic. x. Poſt iair filij iſrl' fuerūt ſine iudice. xviij. ānis quib⁹ ſeruierūt philiſteis ⁊ filijs ammon. vt habet̄ Judicū. x. Poſtea iepthe prefuit ſex annis Judicū. xij. Poſt eū abeſſan ānis ſeptē: Judicū. xij. Poſt eū abialon. x. Judicū. xij. Poſt eum abdon. viij. Judicū. xij. Poſt eū ſanſon. xx. Judicum xvj. Poſt eū heli. xl. vt h̄r. j. Reg. iiij. qui ſimul iuncti faciunt ānos. cccl vij. Alij vō dixerūt q̄ iſte vir dei fuit helyas ꝓpheta. ſ̄ hoc etiā videt̄ impoſſibile. q: ante mortē heli iam helyas fuiſſet. xx. annoꝝ ⁊ plus. cū hic dicat̄ vir ſꝫm eos. Itē a morte heli vſq₃ ad temp⁹ quo helyas fuit raptus. vt habet̄. iiij. Regū. j. ca. fluxerūt anni. ccviij. qḋ declaratur ſic. q: ſamuel ꝓfuit poſt heli cuius tēpus non exprimit̄. ⁊ ideo continet̄ ſub tēpore ſaulis. ⁊ iſtud tēpus fuit. xl. annoꝝ. vt habet̄ Act. xiij. Poſt ſaul regnauit dauid. xl. annis. iij. Regū. ij. Poſt dauid ſalomon. xliij. iij. Reg. xj. Poſt eū roboam. xvij. iij. Reg. xiiij. Poſt eū abya tribus ānis. iij. Regū. xv. Poſt eū aſa. xlj. iij. Regū. xv. Poſt eum ioſaphat. xxv. iij. Reg. xxij. Poſt eū ioram annis duob⁹ vſq₃ ad mortem ochozie regis iſrael. vt habet̄. iiij. Regū. j. q̄ anni ſimul iuncti faciunt annos. ccviij. Huic autē ochozie helyas denunciauit mortē ſuā vicinā ante q̄ raperet̄. vt habet̄. iiij. Regū. j. ꝓpter quod alij dicunt q̄ iſte vir dei de quo hic agitur fuit angelus in ſpecie viri. hebrei autē moderni dicunt q̄ fuit helchana pater ſamuelis a deo miſſus ad ipm heli arguendū. ⁊ penā debitā ſibi ac filijs ſuis nunciandū. ideo ſubditur.

i Hec dicit dñs nunquid nō aperte reuelat⁹ ſum ⁊c̄. de iſta aūt reuelatione habet̄ Exo. iiij. vbi dicit̄ q̄ aaron a quo deſcendit iſte heli. vt dictū eſt ſupra. j. ca. ꝑ dñi reuelationē iuit obuiā fratri ſuo moyſi. ⁊ tūc reuelatum fuit ſibi q̄ futurus erat ſummus ſacerdos. vt hic dicit̄ licet Exo. iiij. nō exprimatur.

k Et portaret corā me ephot. i. ſuperhumerale cui coniunctū erat rōnale iudicij. vt h̄r Exo. xxviij.

l Et dedi ꝺomui patris tui omnia ⁊c̄. id eſt omnia ad ipſos ꝑtinentia. quia aliqua de ſacrificijs cremabant̄ ad honorē diuinū ⁊ aliqua erāt ipſoꝝ offerentiū in ſacrificijs pacificoꝝ. vt frequēter ſupradictū eſt.

m Quare calce abieciſtis ⁊c̄. i. contēptibilē reddidiſtis quia filij heli prius accipiebant partē ſuam q̄ ps diuina offerret̄ ⁊ cremaret̄. ⁊ quia aliqñ accipiebāt ꝓ ſe illa que debebāt deo offerri. iō ſubdit̄.

n Et magis honoraſti filios tuos ⁊c̄. ⁊ q: heli tenebat̄ filios ſuos corripere de cōtemptu diuino. ideo dicit̄ hic magis honoraſſe filios ſuos q̄ deum.

o Loquens locutus ſum vt ꝺomus tua ⁊c̄. de ꝺomo patris ſui bene inuenitur hoc ſcriptum q: ipſi Aaron de q̄ iſte Heli deſcendit a deo fuit datū ſacerdotiū. vt habet̄ Exo. xxviij. ſed de iſto heli q̄ ꝯceſſū fuerit a deo ſibi ſacerdotiū et ꝺomui eius nō inuenitur niſi in iſto loco. et iō dicunt h̄ hebrei q̄ illi qui deſcenderunt de aaron ꝑ eleazar qb⁹ ex ordinatione diuina debebat̄ ſacerdotiū an̄ tempus heli fuerūt negligentes in rep̄henſione ⁊ doctrina populi iſrl' qui declinabat ad ydolatriā ⁊ ad alia enormia peccata. iō iuſto dei iudicio tranſlatū fuit ſummū ſacerdotiū de filijs eleazar ad filios ithamar in iſto heli. de⁹ eñ ſuo iudicio iuſto mutat tēp⁹ ⁊ etates: transfert regna atq₃ conſtituit. vt d̄r Dan. ij. ⁊ eodē modo dicendū eſt de ſummo ſacerdotio ⁊ alijs dignitatibus.

p Abſit hoc a me. Ex hoc pꝫ q̄ ꝓmiſſiones diuine ⁊ collationes alicui⁹ boni habendi futuris tꝑibus intelligunt̄ ſub conditione. ſ. ſi illi quib⁹ fiunt tales promiſſiones vel collationes bene ſe habuerint in vtendo. iō ſubditur.

q Sed q̄cunq₃ honorificauerit me bene vtendo ſummo ſacerdotio vel alia dignitate.

r Glorificabo eū. ꝯſeruādo eū in ſtatu ſue dignitatis.

s Qui aūt contēnunt me. abutendo collata ſibi ꝑtāte.

t Erunt ignobiles. q: deijcient̄ a ſtatu ſue dignitatis.

v Ecce dies veniūt ⁊ p̄cidā brachiū tuū. i. ꝑtātē ſummi ſacerdotij. quod impletū fuit tēpore Salomonis. qui abiecto abiathar de ſummo ſacerdotio. qui deſcenderat de heli. inſtituit ſadoch ſummū ſacerdotē qui deſcenderat de eleazar. vt habet̄. iij. Reg. ij. ⁊ tūc reduxit ſummum ſacerdotiū ad primā lineam.

x Et videbis emulū tuum in templo ⁊c̄. i. ipm ſadoch et poſteros eius. tamē heli in ꝑſona ſua non vidit hoc. quia mortu⁹ fuit ante per annos. lxxx. qḋ patet quia poſt heli ſamuel ⁊ ſaul ꝓfuerunt. xl. annis. ⁊ dauid rex. xl. vt dictū eſt ſupra eodē capi. ſed illi qui deſcenderūt de heli hoc viderunt. in quib⁹ ipſe heli quodāmodo remanſerat. ſicut homo mortuus in filio viuente. ſꝫm illud Eccleſiaſt. xxx. Mortuus eſt pater eius. ⁊ quaſi non eſt mortuus. reliq̄t eñ ſimilem ſibi filiū ⁊c̄.

y Et nō erit ſenex ⁊c̄. q: filij ſui interfecti fuerūt in virili etate. vt habet̄ infra ca. iiij. hoc etiā pōt referri ad ſacerdotes quos ſaul fecit interfici. vt habet̄ infra. xxij. qui deſcenderant ſaltē ꝓ maiori parte de heli. Uerūtamē non auferā penitus ⁊c̄. q: poſt inſtitutionē ſadoch in ſummo ſacerdotio remanſerūt aliq̄ de ꝺomo heli in officio ſacerdotū minoꝝ. Iſtud tñ erat quodāmō in ꝯfuſionē ⁊ anxietatē ipſoꝝ. eo q̄ videbāt ſe deiectos a ſummo ſacerdotio

⁊ alios loco eoꝝ poſitos. ⁊ hoc ē q̄d dr̄. ¶ a ¶ Sed vt defi ciāt oculi tui. ſ. in filijs tuis lȝ nō in pſona tua. ¶ b ¶ Hoc aūt tibi erit ſignū ⁊c̄. i. mors filioꝝ tuoꝝ. ¶ c ¶ In die vna futura de ꝓpinquo erit ſignū q̄ alia certitudinalit̄ eueniēt poſtea. ſ. interfectio ſacerdotū p ſaulē. ⁊ trāſlatio ſacerdotij ad ſadoch p ſalomonē.

¶ d ¶ Et ſuſcitabo mihi ſacerdotē fidelē. i. ipm̄ ſadoch.

¶ e ¶ Et ambulabit corā xp̄o meo. i. ſalomone.

¶ f ¶ Futurū ē aūt. vt quicunq̄ ⁊c̄. q̄a inferiores ſacerdotes habebāt recurrere ad ſummū ſacerdotē vt pro eis oraret ⁊ faceret eis oblationē. In hebreo habet̄. Veniat ad declinandū ꝓ ſe in obulo argēteo ⁊c̄. q̄d ſic exponūt hebrei q̄ ſacerdotes remanentes de ſtirpe heli futuri erant humiliare ſe corā ſummo ſacerdote ⁊ orare. vt poſſent ſeruire in tēplo pro p̄cio obuli argētei. ⁊ torta panis in die et lr̄a ſequens videt̄ concordare cū dr̄.

¶ g ¶ Dicatq̄ dimitte me obſecro ⁊c̄. obulus aūt ē viceſima ps ſicli. vt habetur Exo. xxx.

¶ In. j. Re. ca. ij. vbi in poſtilla. Ad cui⁹ intellectū ſciēdū q̄ dictio hebraica q̄ ponit̄ hic. ſ. ſebea ē equoca ⁊c̄.

a ſ vt deficiāt oculi tui: ⁊ tabeſcat aīa tua. ⁊ ps magna dom⁹ tue morie͞t cū ad vtilē etatē venerit b Hoc aūt erit tibi ſignū q̄d vētuꝝ ē duobus filijs tuis ofni ⁊ phinees. c In die vna morientur ambo. d Et ſuſcitabo mihi ſacerdotē fidelē q̄ iuxta cor meū ⁊ animā meā faciet: et edificabo ei domū fidelē. e ⁊ ambulabit coram xp̄o meo cūctis dieb⁹ f Futuꝝ eſt aūt vt q̄cunq̄ remāſerit in domo tua: veniat vt oret̄ p eo ⁊ offerat numū argenteū ⁊ tortam panis: g dicatq̄. Dimitte me obſecro ad vnam partē ſacerdotalē vt comedam buccellā panis.

¶ Capi. iij.

a Puer aūt ſamuel miniſtrabat dn̄o corā heli ⁊ ſmo dn̄i erat p̄cioſus. In dieb⁹ illis nō erat viſio manifeſta. Factū ē ḡ in die q̄dā heli iacebat in lectulo ſuo: c et oculi eius caligauerant: nec poterat vidē. Lucerna dei anteq̄ extingueretur Samuel dormiebat in d tēplo domini vbi erat archa dei. Et vocauit dn̄s ſamuel. Qui rn̄dens ait. Ecce ego. e Et cucurrit ad heli ⁊ dixit. Ecce ego. Vocaſti em̄ me. Qui dixit. Nō vocaui te fili. Reuertere et dormi. Et abijt ⁊ dormiuit. Et adiecit dn̄s rurſum vocare ſamuel. Conſurgenſq̄ Samuel abijt ad heli et dixit. Ecce ego quia vocaſti me. Qui rn̄dit. Non vocaui te fili mi. Reuertere ⁊ dormi. f Porro ſamuel necdū ſciebat dn̄m: nec reuelatus fuerat ei ſermo dn̄i. Et adiecit dn̄s. et vocauit adhuc Samuel tercio. Qui cōſurgēs abijt ad Heli: et ait. Ecce ego: quia vocaſti me. Intellexit ḡ heli quia domin⁹ vocaret puerū. ⁊ ait ad ſamuel. Vade ⁊ dormi. ⁊ ſi deinceps vocauerit te dices. Loquere dn̄e: q̄ audit ſeruus tuus. Abijt ergo Samuel ⁊ dormiuit in loco ſuo Et venit dominus et ſtetit

terat vidē de die q̄ñ lucerna tabn̄aculi erat extincta. q̄ extinguebatur quādo dies incipiebat clareſcere. Alio modo q̄ nō poterat videre lucernam ardentem eo q̄ offendebat viſum eius nimis debilitatū. ſ; iſte expoſitiones nō videntur cōuenientes. q̄ nullus ē ita cecutiens. q̄ nō magis videat lucernam ardentē q̄ extinctā ⁊ p̄cedunt ex ſuppoſitione falſi. vt dicunt aliqui ſcilicet q̄ hec ſit vera lr̄a. Nō poterat videre lucernam dei anteq̄ extingueret̄. In hebreo eīn ſic h̄r. Et non poterat videre ⁊ hic finitur v̄ſus q̄d aūt ſeq̄tur eſt principium v̄ſus ſeq̄ntis. Lucerna domini nondū extinguebat̄. et ſamuel dormiebat ⁊c̄. Ad cui⁹ intellectū ſciendū q̄ in tēplo dn̄i plures lucerne ardebant de nocte q̄ de die ita q̄ aliq̄ extinguebantur in mane. eſt igit̄ ſenſus q̄ adhuc nō erat tempus extinguendi illas lucernas q̄ñ Samuel iacens in lecto ſuo fuit vocatus a dn̄o. quia fuit vocat⁹ anteq̄ eſſ; dies. ⁊ ſic extinctio lucerne nō refert̄ ad p̄cedentia. ſ. ad caligationeȝ oculoꝝ ipſi⁹ heli ſed ad ſequentia videlicet ad denotationē t̄pis in quo reuelatio facta eſt ſamueli. ⁊ hoc ideȝ dicit magiſter in hiſtorijs. ⁊ idē habet̄ in libro de hebraicis queſtionib⁹ ꝓpter quod tranſlatio noſtra videtur hic corrupta per imperitiam aliquoꝝ correctoꝝ qui duos verſus coniunxerunt in vnuȝ ſicut ⁊ in pluribus locis alijs factū eſt. ⁊ ideo hic conſequēter poſuerūt lucernā in accuſatiuo pro lucerna in nomīatiuo. ꝓpter quod videtur q̄ iſta fuit veritas tranſlationis noſtre a principio. Oculi eius caligauerāt ⁊ nō poterat videre. ⁊ hic terminatur verſus ⁊ ſeq̄tur. Et lucerna dei anteq̄ extingueret̄ ſamuel dormiebat ⁊c̄.

¶ Additio.

Illa dictio hebraica. ſ. ſebea n̄ ē ꝓprie equoca ꝑut h̄ ponit̄. ſolū em̄ ſignificat ſeptē in ꝓpria ſignificatione lȝ ſaturitatē ſignificet ſm̄ ethymo. ſ; trāſlatio nr̄a q̄ dicit plurimos ex alia rōne obtinet v̄itatē. Nā in hebraico aliq̄ñ ſeptē accipit̄ ꝓ plurib⁹. vt intelligatur numer⁹ determinat⁹ p indeterminato: vt ibi. Apphēdēt ſeptē mulieres viꝝ vnū Eſa. iiij. ca. ⁊ ſic in alijs locis q̄d idē eſt ac ſi dicēt plures mulieres apphendēt virū vnū. ꝑut ibidē exponit̄. Et ſic trāſlator nr̄ in h̄ loco n̄ ſolū ſenſum ex ſenſu. ſ; etiā verbū ex verbo trāſtulit.

¶ Capitlm̄. iij.

a Puer aūt ſamuel. Hic dn̄r deſcribit̄ denūciatio pene future facta ipſi heli p ſamuelē ſibi ſubiectum. Circa quā ſic ꝓcedit̄. q̄ p̄ deſcribit̄ reuelatio facta ſamueli. ſcd̄o dicte reuelatōis denūciatio ipſi heli: ibi. Et ſamuel timebat. tercio hui⁹ manifeſtatio toti iſraeli: ibi. Creuit aūt ſamuel. Circa p̄mū ſamuel a dn̄o vocat̄. ſcd̄o punitio heli futura ei reuelat̄: ibi. Et dixit dn̄s. Circa primū ponit̄ ꝯditio t̄pis cū dr̄. ¶ b ¶ Sermo dn̄i ⁊c̄. q̄ ꝓpt̄ maliciā filioꝝ heli ⁊ negligentiā patris in corrigēdo ceſſauerant rn̄ſiones ⁊ reuelationes dn̄i. vn̄ in hebreo h̄r hic. Et ſermo dn̄i erat ꝓhibitus vel obturatus. ⁊ redit in eandem ſententiā cū tranſlatione noſtra. quia omne rarū p̄cioſum. ¶ c ¶ Et oculi eius caligauerant ⁊c̄. hoc exponit̄ vno modo quia nō poterat videre de nocte. ſ; aliqua po

¶ d ¶ In templo domini vbi erat archa. i. in exedra iux̄ tabernaculum vbi erant leuite qui cuſtodiebāt tabernaculum domini in quo erat archa. intra tabernaculū em̄ nullus iacebat.

¶ e ¶ Et cucurrit ad heli. credens q̄ ab eo vocaret̄. ⁊ ſic fecit tribus vicibus: cui⁹ rō ſubditur.

¶ f ¶ Porro ſamuel necdum ſciebat dominū. id eſt modum loquendi ipſius domini cum ꝓphetis. ſicut enim ars et natura ꝓcedunt de imꝑfecto ad perfectum. ita etiaȝ reuelationes diuine ſm̄ ꝓceſſum temporis quia ꝓphete poſteriores ad tempus xp̄i appropinquantes habuerunt clariores reuelationes de xp̄o q̄ priores:

et ita frequēter fuit in eodē ꝓpheta. ꝙ a principio non habuit ita clarā cognitionē ſicut poſtea. ⁊ hoc patȝ in ꝓpoſito. qꝛ ſamuel a principio vocē dñi audiēs credidit eſſe vocē hoīs. poſtea vō cognouit magꝰ diſtincte. Sequitur poſtea. ¶ a ¶ Et vocauit ſicut vocauerat ſcdo illud ſcdo nō refertur ad numerū vocationum dñi q̄ iā vocauerat ſamuelē tercio. vt hr̄ i textu ꝫ refertur ad expſſionē noīs ſamuelis q̄ in qlibet vocatōe fuerat duplicata. iō ſubditur. ¶ b ¶ Samuel ſamuel. Et dixit dñs. Poſita vocatione ſamuelꝭ a dño. Hic pōr deſcribiť ſibi facta reuelatio cū dr̄. ¶ c ¶ Ecce ego facio. i. faciaȝ de ꝓpinquo. qꝛ qđ modicum diſtat quaſi nihil diſtare videť. ¶ d ¶ Verbū. i. factū vel rē ſignificandā verbo.

¶ e ¶ Quod quicunq; audierit tinniet ⁊c. i. erit attonitus p̄ admiratōne et ſtupore. et hoc dr̄ de captione arche dñi futura. ꝓut habeť iiij. ca. qꝛ tale factum nūq̄ acciderat in iſrahel. Fuit em̄ magne admiratōis materia ꝙ deꝰ ꝑmiſit archā capi ab infidelibꝰ q̄ tāte reuerentie erat. ꝙ ſi videreť diſcooperta a leuitis ⁊ dei cultoribꝰ moriebanť. vt habeť Nūe. iiij. ⁊ j. ca. vj. ¶ f ¶ Predixi em̄ ei ꝙ iudicaturus eſſeȝ. i. punitur. ¶ g ¶ Domū eiꝰ. ſ. heli ꝑ inťfectōnē multoꝝ ⁊ abiectionē alioꝝ de ſacerdotio. ¶ h ¶ Idcirco iuraui. i. firmiť ⁊ abſq; retractōe diſpoſui ꝙ nō expietur iniq̄tas ꝙtū ad penā ordinatā ſeu diſpoſitam lȝ fuerit expiata ꝙtū ad culpā ⁊ penā eternā in illis q̄ vere penituerunt. ¶ i ¶ Et ſamuel ⁊c. Hic pōr deſcribitur dicte reuelatōis denunciatio facta ipſi heli ad eiꝰ petitionem. quia ſamuel timebat ei denūciare ꝓpter eius reuerentiā. Et patet lr̄a vſq; ibi.

¶ k ¶ Hec faciat tibi deꝰ ⁊c. Hic erat modus adiurandi apud hebreos. ⁊ ē ſenſus. faciat tibi deꝰ tanta mala ſic fecit alicui multū punito ab ipſo. ⁊ adhuc plura.

¶ l ¶ Si abſconderis ⁊c. celando aliqđ de veritate.

¶ m ¶ Iudicauit itaq; ei. ſicut ꝑus dictū eſt.

¶ n ¶ Et ille rn̄dit. patienť acquieſcens dñi ſentētie.

¶ o ¶ Dñs eſt ⁊c. Ex q̄ videť ꝙ lȝ in ꝑſona ꝓpria et filijs punitus fuerit ad penā tpalem. ipſe tn̄ in ꝑſona ꝓpria euaſit eternaȝ. qꝛ in acceptatione diuine iuſticie videť veraciter penituiſſe. Sed iam erat ita ſenex et debilis

ᵃ⁊ vocauit ſicut vocauerat ſecundo. ᵇSamuel ſamuel. Et ait ſamuel. Loq̄re dñe qꝛ audit ſuus tuꝰ. Et dixit dñs ad ſamuel. ᶜEcce ego facio ᵈvbū i iſrl': ᵉqđ q̄cūq; audierit tinniēt ambe aures eius. In die illa ſuſcitabo adūſum heli oīa q̄ locutus ſum ſup domū eiꝰ. Incipiā ⁊ cōplebo. ᶠPredixi em̄ ei ꝙ iudicaturꝰ eſſem: ᵍdomū eiꝰ ineternū ꝓpter iniq̄tatē. eo ꝙ nouerat indigne agere filios ſuos. et nō corripuerit eos. ʰIdcirco iuraui domui heli ꝙ nō expieť iniq̄tas domus eius victimis ⁊ muneribus vſq; ineternum. Dormiuit autē ſamuel vſq; mane: aperuitq; oſtia domꝰ domini. ⁱ⁊ ſamuel timebat indicare viſionē heli. Vocauit ḡ heli ſamuelem ⁊ dixit. Samuel fili mi. Qui reſpōdens ait. Preſto ſum. Et interrogauit eū: q̄s eſt ſermo quē locutꝰ ē dñs ad te. Oro te ne celaueris me. ᵏHec faciet tibi deus ⁊ hec addat ˡſi abſconderis a me ſermonē ex omnibꝰ vbis q̄ dicta ſunt tibi. ᵐIndicauit itaq; ei ſamuel vniūſos ſmones. ⁊ nō abſcōdit ab eo. ⁿEt ille reſpōdit. ᵒDñs ē. Qđ bonū ē in oculꝭ ſuis faciat. ᵖCreuit aūt ſamuel ᵠ⁊ dñs erat cum eo: ⁊ nō cecidit ex oībꝰ vbis eiꝰ in ťrā. ʳEt cognouit vniuerſus iſrl' a dan vſq; berſabee. ꝙ fidelis ſamuel ꝓpheta eſſȝ dñi ˢEt addidit dñs vt appareťt i ſylo qm̄ reuelatꝰ fuerat dñs Samuel in ſylo iuxta vbum dñi. Et euenit ſmo ſamuelꝭ vniūſo iſraeli.

¶ Capi. iiij.

ᵃEt factū ē ᵇin dieb' ill' ꝯueneťt philiſtijm in pugnā. Egreſſus ē nāq; iſrl' obuiā philiſtijm in ꝑliū ᶜet ſic caſtrametatꝰ ē iuxta lapidē adiutorij. Porro philiſtijm venerūt i affec. ⁊ inſtruxeťt aciē ꝯ iſrl'. ᵈInito aūt certamine terga vertit iſrl' philiſteis. ⁊ ceſa ſunt in illo certamine paſſim per agros q̄ſi q̄tuor milia viroꝝ. Et reuſus ē ppl's ad caſtra ᵉDixeťtq; maiores natu de iſrael. Quare percuſſit nos dñs hodie coraȝ philiſtijm

ꝙ delicta filioꝝ nō poterat emēdare. potuiſſet tn̄ a principio qn̄ ꝑ ſciuit. Ad verbuȝ vō hieronymi ſupra allegatū heli ꝓ iniq̄tate filioꝝ ſuoꝝ dānatus ē. pt dici ꝙ intelligēdū eſt de dānatōne ꝑ pene tpalis tn̄ qꝛ ⁊ hoc mō frequenť accipiť dānatio. ¶ p ¶ Creuit autē. Hic pōr deſcribitur reuelatōis diuulgatio cum dr̄. Creuit autē ſamuel. etate et vtute. ¶ q ¶ Et dñs erat cū eo. per gratiā. ¶ r ¶ Et nō cecidit ⁊c. i. incaſſum. qꝛ totum fuit adimpletū. ¶ r ¶ Et cognouit vniuerſus ⁊c. i. ab vno ťmino terre ꝓmiſſionis vſq; ad alterū ſm ipſiꝰ lōgitudinē qꝛ dan eſt in ťmino aqlonari. Berſabee vō in auſtrali. ¶ s ¶ Et addidit dominꝰ ⁊c. qꝛ ibi iterꝝ apparuit ſamueli. Sed qđ in iterata apparitōne reuelauerit ei nō expmiť hic.

¶ In ca. iij. vbi dr̄ in poſtilla. vn̄ in hebreo hr̄ ſic ⁊ ſermo dñi erat ꝓhibitus vel obturatꝰ ⁊c.

¶ Additio.

In hebreo i hoc loco ponitur h' dictio iachar qđ nihil aliud ſonat niſi ꝑcioſuȝ. vn̄ trāſlatio nr̄a in hoc loco ꝓprie ſe hȝ nec indiget alia reductōe.

¶ Capitulū. iiij.

a Et factū eſt. Deſcripto heli ⁊ filioꝝ eius peccato Hic pōr deſcribiť ſequēs punitio. ⁊ ꝑmo deſcribitur populi depſſio ꝓpter heli ⁊ filiorū eiꝰ peccata. ſcdo eiꝰ reuelatio ꝑ ſamuelis merita. vij. ca. Circa primū debellato populo iſrael archa dei capiť. ſcdo capta circūduciť. capi. v. tercio ad terrā iſrael reduciť capi. vj. Prima in q̄tuor. quia ꝑmo deſcribiť populi iſrael debellatio. ſcdo arche apportatio: ibi. Dixerūtq;: tercio ipſiꝰ captio: ibi. Pugnauerūt ergo. q̄rto capte lamētatio: ibi. Currēs autē. Circa primū dicitur.

¶ b ¶ In diebus illis conuenerunt philiſtijm in pugnam. que a domino excitata eſt. vt per ipſam puniretur heli et filij eius. ⁊ etiā populus qui occaſione coꝝ retraxerat ſe a debita dei reuerentia ⁊ ſacrificijs. vt dictum eſt ſupra ſecundo capitulo.

¶ c ¶ Et caſtrametatus eſt iuxta lapidem adiutorij. nomē huius lapidis. Hic ponitur per anticipationem. quia poſtea fuit ſibi hoc nomen impoſitum. vt habetur infra ſeptimo capitulo.

¶ d ¶ Inito autem certamine terga vertit iſrael philiſteis. pro peccatis predictꝭ. ¶ e ¶ Dixeruntq;. Hic cōſequen-

Afferamus ad nos de ſylo archā federꝭ dn̄i. 7 veniat in mediū nr̄i vt ſaluet nos de manu inimicoꝝ noſtroꝝ. Miſit ḡ ppl's in ſylo 7 [f] tulerunt inde archā federis domini exercituū ſedētis ſup cherubin. Erātq; duo filij heli cum archa federis dn̄i ofni 7 phinees. [g] Cūq; veniſſet archa federis dn̄i in caſtra. vociferatꝰ ē oīs iſrl' clamore grādi 7 ꝑſonuit terra. Et audierūt philiſtijm vocē clamoꝛꝭ dixerūtq;. Que nā eſt h̄ vox clamoris magni in caſtris hebreoꝝ. Et cognouerunt ꝙ archa dn̄i veniſſet in caſtra. Timuerūtq; philiſtijm dicentes. Venit deꝰ in caſtra. Et ingemuerūt dicētes. Ve nobis. Nō .n. fuit tāta exultatio heri 7 nudiuſtertiꝰ. Ve nobis. [h] Quis nos ſaluabit de manu deoꝝ ſublimium iſtoꝝ. [i] Hi ſunt dij: q̄ ꝑcuſſerunt egyptū omni plaga in deſerto. Confortamini et eſtote viri philiſtijm ne ſeruiatꝭ hebreis ſicut 7 illi ſeruierunt nobis. Cōfortamini 7 bellate. [k] Pugnauerūt ergo philiſtijm 7 ceſus ē iſrl' 7 fugit vnuſquiſq; in tabernaculū ſuū. Et facta ē plaga magna nimis 7 ceciderūt de iſrael triginta milia peditum: 7 archa dei capta eſt. Duo q̄ꝫ filij heli mortui ſūt ofni 7 phinees. [l] Currēs autem vir de beniamin ex acie venit in ſylo ī die illa: ſciſſa veſte 7 conſperſus puluere caput. Cūq; ille veniſſet heli ſedebat ſuper ſellam cōtra viā expectās. [m] Erat autē coꝛ eius pauēs pro archa dn̄i. Vir aūt ille poſtq̄ ingreſſus ē nunciauit vrbi et vlulauit oīs ciuitas. Et audiuit heli ſonitū clamoris: dixitq;. Quis eſt h̄ ſonitus tumultꝰ huius. At ille feſtinauit 7 venit. 7 nunciauit heli. Heli autē erat nonaginta 7 octo ānoꝝ. 7 oculi eius caligauerāt 7 videre nō poterat. Et dixit ad heli. Ego ſum q̄ veni de ꝓlio: et ego q̄ de acie fugi hodie. Cui ille rn̄dit. Quid actū eſt fili mi. Rn̄dēs aūt ille q̄ nunciabat. fugit inquit iſrl' corā philiſtijm. 7 ruina magna facta ē in ꝓplo. Inſuꝑ et duo filij tui mortui ſunt ofni et phinees 7 archa dei capta eſt. Cūq; ille nominaſſet archā dei: cecidit de ſella retroꝛſum iuxta oſtiū [n] 7 fractis ceruicibus mortuus ē. Senex eīm erat vir 7 grādeuus. 7 ipe iudicauit iſrl' q̄draginta ānis. Nurꝰ autē eius vxoꝛ phinees. pregnans erat vicinaq; partui. Et audito nuncio ꝙ capta eſſet archa dei. 7 moꝛtuꝰ eēt ſocer ſuus 7 vir ſuus [o] incuruauit ſe et peꝑit. Irruerāt eīm in eā doloꝛes ſubiti. In ipſo autē momēto moꝛtis eius dixerūt ei q̄ ſtabāt circa eā. Ne timeas: q2 filium peperiſti. Que nō rn̄dit eis neq; animaduertit. [p] Et vocauit puerū icaboth dicens Tranſlata eſt gloria domini de iſrahel quia capta eſt archa dei. Et ꝓ ſocero ſuo et ꝓ viro ſuo ait. Tranſlata eſt gloria ab iſrahel. eo ꝙ capta eſſet archa dei.

ter deſcribiꝭ archē aꝑoꝛtatio. q2 ꝑpꝭ eius abſ̄ntiā credebant ſe ſupatos fuiſſe. 7 ꝑ oꝯ̄s credebāt ꝑ eiꝰ ꝑ̄ntiā ſupare. q2 ſicut dr̄ ſcḋo phiſicoꝝ. Illud qḋ ꝑ ſui abſ̄ntiā eſt cā piclitatōis. ꝑ ſui ꝑ̄ntiā eſt cā ſalutis. vt pꝫ de abſ̄ntia 7 ꝑ̄ſentia naute reſpectu nauis. [f] Tulerūt inde archā 7c̄.

Et hoc videtur ꝙ ꝓpiciatoꝛiū qḋ erat q̄ſi ſedes dei n̄ erat oꝑculū arche. ſ3 q̄dam tabula deaurata q̄ erat ſiqꝫ poſita q̄ſi poꝛtareꝭ ab ipſis cherubin. et oꝑculū arche eēt q̄ſi ſcabellū illiꝰ ſedis. ſicut plenius fuit expoſitum ſ3m vnam opinionem Exo. xxv. ca.

[g] Cūq; veniſſꝫ archa federis dn̄i 7c̄. ex gaudio 7 ꝯfidētia victoꝛie habēde ꝑ ꝑ̄ntiā arche. Sꝫ iſta ꝯfidentia erat falſa. q2 ſine meritis 7 ecōtrario philiſtijm timuerūt dicētes. Ve nob̄ 7c̄. 7 ſubditur cauſa.

[h] Quis nos ſaluabit de manu 7c̄. .i. de potētia ipſoꝝ q.d. tanta ē potentia ꝙ nō poterimꝰ reſiſtere. 7 ad h̄ inducit exēplū cū dicitur.

[i] Hi ſunt dij 7c̄. 7 ideo ſicut pharao cū maxima multitudine non potuit reſiſtē: ſic nec nos poterimꝰ. 7 ſic per v̄ba iſta videbātur oīno deficere de victoꝛia. Sic exponitur cōiter iſta lr̄a. Sed lr̄a ſequens nō videꝭ cōcoꝛdare. q2 imediate ſubdiꝭ. Confoꝛtamini 7 eſtote viri philiſtijm 7c̄. ꝓpter qḋ hebrei aliter exponunt dicentesq; in exercitu philiſtinorū aliq̄ erāt habentes reuerētiam ad archam dn̄i. q̄ꝫ quis eēnt gētiles. h̄ eīm inuenit in ve. 7 no. teſta. ꝙ aliq̄ gentiles veniebant adorare in hierl'm 7 de iſtꝭ dr̄. Et ingemuerūt dicētes. ve nobis vſq; ibi incluſiue. Quis nos ſaluabit de manu iſtorum ſublimiū deorum. Alij erāt nullam habētes reuerentiā ad archā nec per ꝯ̄ns timoꝛē: 7

iſti vt excluderēt timoꝛē ab alijs dicebāt. Hi ſt̄ dij q̄ ꝑcuſſerūt egyptū omni plaga. ſ. eis poſſibili. q.d. fecerūt tūc totū poſſe ſuū. 7 idō nō poterūt nunc nobis nocere ideo cōſequēter dicebant. Confoꝛtamini 7c̄.

[k] Pugnauerūt. Hic ꝯ̄n̄r deſcribiꝭ arche captio quia ꝓpl's iſrl' debellatus fuit. et reſidui fugerūt ad tabernacula ſua dimitētes archā 7 ſic fuit capta. Et pꝫ lr̄a.

[l] Currēs autē 7c̄. Hic ꝯ̄n̄r deſcribitur arche capte lamētatio et ꝑmo eius captio nunciaꝭ cū dicitur.

[l] Currēs autē vir de beniamin. Dicunt hebrei ꝙ iſte fuit ſaul q̄ capta archa videns tabulas teſtimonij in manibꝰ Goliath gethei q̄s in archa accepat abſtulit de manibꝰ eius. 7 fugiens repoꝛtauit eas in ſylo heli ſedente ſuꝑ ſellā contra viā q2 ſolicitus erat audire rumoꝛes de exercitu: cuiꝰ cauſa ſubdiꝭ.

[m] Erat .n. coꝛ eius pauēs pro archa dn̄i. magiſq; in filijs ſuis. Cetera patēt vſq; ibi.

[n] Et fractꝭ ceruicibꝰ 7c̄. In hebreo habetur et fracto collo ſuo 7c̄. ſeqtur.

[o] Incuruauit ſe et peperit. q2 doloꝛ magnus 7 repentinꝰ accelerat partum.

[p] Et vocauit puerū icaboth. qḋ interꝑtatur inglorius. 7 idō ꝑ cauſa huiꝰ nominationis ſubdiꝭ Tranſlata ē gloria dn̄i de iſrl' 7c̄.

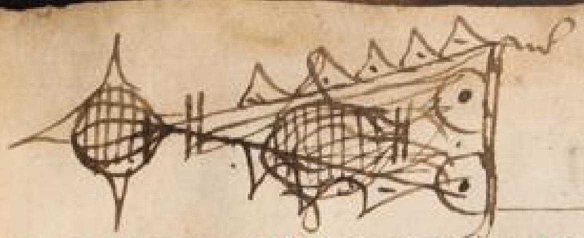

Philiſtĳm aūt. Hic ɔn̄r deſcribit̄ Capi. v. a circūductio arche dn̄i p t̄rā philiſtinoꝝ. q̄ circūductio facta eſt eo q̄ p̄ma ciuitas in q̄ poſita fuit. a dn̄o fuit ꝑcuſſa grauit̄. ⁊ iō fecerūt eam duci ad alia loca ad experiendū ſi ꝓpt̄ p̄ntiā arche fuerat iſta plaga: qḋ apparuit eo q̄ vbicūq̄ ducebat̄ populus ſilr̄ ꝑcutiebatur ⁊ ſic in captione arche p philiſteos apparuit dei iuſticia. ne ꝑplus iſrl̄ ꝓſumptuoſe ⁊ ſine meritis p̄ſumeret de dei ꝓtectiōe ex arche p̄ntia. Apparuit etiā ei⁹ potentia ꝑcutiens philiſteos in terra ꝓpria. ne captiōez arche ſue aſcriberent potentie. ⁊ vt deū iſrael qui ſolus eſt ver⁹ de⁹ cogerent̄ reuereri et timē. In hoc igit̄ capitulo ſic ꝓcedit̄. q2 p̄mo deſcribitur ꝑcuſſio azoti. ſecundo toti⁹ ꝑplī ibi. videtes autē tercio ſuper hoc ɔgregatio cōſilĳ ibi. Miſerūt itaq̄ ⁊ cōgregauerūt. Circa p̄mū dicit̄.

b Tuleruntq̄ philiſtĳm archā dei. fugiēte ꝑplo iſrael. c Et aſportauert eā a lapide adiutorĳ. hoc nomē exponat̄ ſicut ꝑus

d In azotum nomē ē ciuitat̄ vbi p̄mo fuit poſita. e Et intulerūt eā ⁊c. attribuētes ſibi victoriam ⁊ arche captionē. ꝓpter qḋ dn̄s oñdit ɔ̄rium. vñ ſubdit̄

f Ecce dagon ꝓn⁹ iacebat ⁊c. quaſi faciens ei reuerētiā. g Et tulerunt dagon. ſ. ſacerdotes an̄q̄ ꝑplus ꝑciperet. ꝓpt̄ qḋ dn̄s addidit ſecundū ſignū manifeſtū p detrūcationē ydoli.

h Inuenerūt dagon iacentē ⁊c. lz em̄ caput abſciſuz eēt a corpore: corp⁹ tn̄ ita iacebat ſup terrā. ac ſi facies eēt ad t̄rā v̄ſa ſi eēt corpori ɔiuncta. caput etiā ſuper limen ſic iacebat. q̄ facies erat verſus terrā. Dicūt tn̄ hebrei q̄ iſtud ydolū habebat caput factū ad ſimilitudinē cuiuſdā piſcis. ⁊ iō vocabat̄ dagon a dag qḋ ſignificat piſcē in hebreo. i Aggrauata eſt aūt ⁊c. q2 poſtq̄ ꝑcuſſerat eoꝝ deū: ꝑcuſſit ⁊ ꝑplm̄. ⁊ mod⁹ ꝑcuſſionis ſubdit̄. k Et ꝑcuſſit ⁊c. ꝑcuſſi em̄ fuert diſſenteriā vehemēti ita q̄ inteſtina inferiora p q̄ feces egrediebāt putreſcebāt vel ſcaturiebāt vermib⁹. ⁊ exteri⁹ ꝓminebāt l Et ebulliebant ville ⁊ agri i medio regionis illius ⁊c.

Philiſtĳm aūt Ca. v. a tulerunt archā dei. c ⁊ aſportauert eā a lapide adiutorĳ d in azotū. Tulerūtq̄ philiſtĳm archam dei. e ⁊ intulert eā in tēplū dagon. ⁊ ſtatuerūt eā iuxta dagon. Cumq̄ ſurrexiſſent diluculo azotĳ altera die f ecce dagon iacebat ꝓnus in terra añ archā dn̄i. g Et tulerunt dagon. ⁊ reſtituerunt eū in locū ſuū. Rurſumq̄ mane die altera cōſurgētes: h inuenerūt dagon iacētē ſup faciem ſuā in terra corā archa dn̄i. Caput aūt dagon ⁊ due palme manuū ei⁹ abſciſe erant ſup limen: porro dagon ſolus trūcus remanſerat in loco ſuo. Propter hanc cām non calcāt ſacerdotes dagon: ⁊ oēs q̄ ingrediunt̄ tēplū ei⁹ ſup limē dagon in azoto vſq̄ in hodiernū diē. i Aggrauata eſt aūt man⁹ dn̄i ſup azotios. ⁊ demolit⁹ ē eos. k Et ꝑcuſſit in ſecretiori parte natium azotum ⁊ fines ei⁹. l Et ebullierūt ville ⁊ agri in medio regionis illi⁹: ⁊ nati ſunt mures et facta ē ɔfuſio mortis magne i ciuitate. m Videntes aūt viri azotĳ huiuſcemodi plagā dixerunt. Nō maneat archa dei iſrl̄ apud nos: qm̄ dura ē man⁹ ei⁹ ſup nos ⁊ ſup dagon deū nr̄m. Et mittētes ɔgregauerunt oēs ſatrapas philiſtioꝝ ad ſe. ⁊ dixert. Quid faciemus de archa dei iſrl̄. Rn̄derūtq̄ gethei. n Circū ducat̄ archa dei iſrl̄. Et circū duxert archā dei iſrl̄. Illis aūt circū ducentib⁹ eā. fiebat manus dn̄i dei p ſingulas ciuitates interfectiōis magne nimis: ⁊ ꝑcutiebat viros vniuſcuiuſq̄ vrbis a ꝑuo vſq̄ ad maiorē: et ɔputreſcebāt ꝓminētes o extales eoꝝ. Inierūt gethei ɔſiliū p et fecert ſibi ſedes pelliceas. miſerūt ergo archā dn̄i i accharon. Cūq̄ veniſſet archa dn̄i dei in accharō: exclamauerunt accharonite dicentes. Adduxerunt ad nos archā dei iſrl̄ vt interficiat nos ⁊ ꝑplm̄ nr̄m. q Miſert itaq̄ ⁊ ɔgregauerūt oēs ſatrapas philiſtinorū. Qui dixert. Dimittite archā dei iſrl̄. et reuertat̄ in locū ſuū. vt nō interficiat nos cū ꝑplo nr̄o. Fiebat em̄ pauor mort̄ i ſingul̄ vrbib⁹ ⁊ ḡuiſſima valde man⁹ dn̄i. Viri q̄z q̄ mortui nō fuerāt ꝑcutiebāt̄ i ſecretiori parte natiū ⁊ aſcēdebat vlulatus vniuſcuiuſq̄ ciuitatis in celum.

Capi. vj.

Fuit ergo archa domini in regiōe philiſtinorum ſeptem menſibus. Et poſt hec b vocauerunt philiſtĳm ſacerdotes: c ⁊ diuinos dicentes.

tot⁹ iſte verſus nō eſt in hebreo. nec i libris antiq̄s. ſ per modū gloſe. primo fuit additus hic ex textū eoꝝ. j. vj. ca. exprimit̄ iſta plaga murium facta in q̄nq̄ ciuitatib⁹ p̄ncipalib⁹ q̄rū azot⁹ erat vna et poſtea aliq̄ imperiti hunc verſum inſeruerūt textui. ſicut ⁊ i pluribus alĳs locis ſacre ſcripture repitur m Videtes aūt ⁊c. poſt ꝑcuſſionē azoti. Hic ɔn̄r deſcribitur ꝑcuſſio alteri⁹ ꝑplī. ⁊ pat3 l̄ra vſq̄ ibi. n Circūducatur archa dei iſrl̄ ad vidēdū ſi ꝓpter ei⁹ p̄ntiā cōtigerat dicta plaga. qḋ apparuit p effectū: et p3 l̄ra. o Extales eoꝝ. i. inteſtina inferiora p q̄ egrediuntur feces. p Et fecert ⁊c. vt poſſent meli⁹ ſedere. ⁊ vt mures importuni nō poſſent inteſtina ꝓminentia mordere. q Miſerūt itaq̄ h ɔn̄r deſcribit̄ cōſiliū de remittēdo archā dei ad locū ſuū. Ad qḋ fuerūt coacti ꝓpt̄ experientiam plage. nec archā dei audebant diſſipar̄. ne pei⁹ eis eueniret. ⁊ p3 l̄ra

Capi. vj.

Fuit g̃. Hic ɔn̄r agit̄ de arche reductiōe. Circa qḋ p̄ de mō reducēdi ɔſiliū q̄rit̄. ſcḋo iuxta formā dati ɔſilĳ reducit̄: ibi. Fecert g̃. tercō a bethſamitis indiſcrete ſuſcipit̄: ibi. Porro bethſamite. q̄rto ꝓpt̄ hoc ꝑplus ꝑcutit̄: ibi. Percuſſit aūt. Circa p̄mū dr̄. b Vocauerūt philiſtĳm ſacerdotes ydoloꝝ ſuoꝝ. c Et diuinos q̄ p pacta cū demonibus inita tacite vel expreſſe dicūt hominib⁹ aliqua incognita. Demones em̄ eo q̄ in eis remāſerūt naturalia integra ex intellectus ꝑſpicacitate ⁊ experientia longi t̄pis mlta ſciūt hoib⁹ incognita. ⁊ de talib⁹ p̄dicti diuini ab eis inſtruūt̄. Aliq̄n et demōes cogūt̄ ad dicēdū aliq̄d diuīs vel etiā ad dicēdū alĳs aliq̄ v̄a a deo cogūt̄. ſic p3 in legē. d. ſ mltoꝝ ſctōꝝ q̄ demones coacti eoꝝ ſctitatē ɔfitebāt̄

Quid faciem⁹ de archa dei? Iudicate nob: quō remittam⁹ eā ī locū suū. Qui dixerūt[d] Si remittitis archā dei isrl': nolite dimittere eā vacuā ſʒ qḋ[e] debetis ei reddite ꝑ pctō[f] ⁊ tūc curabimini[g] et ſcietis q̄re nō recedat man⁹ ei⁹ a vobis. Qui dixerunt. Quid ē qḋ ꝓ delicto reddere debeam⁹ ei. Rn̄deruntq; illi. Iuxͣ numerū prouinciarū philiſtinoꝝ[h] q̄nq; anos aureos facietiſ. ⁊ q̄nq; mures aureos. quia plaga vna fuit oībꝫ vobis ⁊ ſatrapis vr̄is. Facietiſq; ſil'itudines anoꝝ vr̄oꝝ ⁊ ſil'itudies muriū q̄ demoliti ſunt t'rā[k] ⁊ dabitis deo iſrael gloriā ſi forte releuet manuȝ ſuā a vobis ⁊ a dijs vr̄is ⁊ a terra vr̄a[l] Quare grauatis corda vr̄a[m] ſic aggrauauit egypt⁹ ⁊ pharao cor ſuum.[n] Nonne poſtq̄ꝑcuſſus eſt[o] tūc dimiſit eos: ⁊ abierūt. Nūc ḡ arripite[p] ⁊ facite plauſtrū nouum vnū[q] ⁊ duas vaccas fetas[r] q̄bꝫ nō ē impoſitū iugū[s] iūgite in plauſtro[t] ⁊ recludite vitulos eaꝝ domi. Tolletiſq; archā dn̄i: ⁊ ponetis in plauſtro. ⁊ vaſa aurea q̄ exoluiſtis ei pro delicto ponetis in capſellā ad lat⁹ ei⁹ et dimittite eā vt vadat: et aſpicietis. Et ſiquidē ꝑ viā finiū ſuoꝝ aſcēderit ꝯ bethſames ipſe fecit nobis ħ malum grande: ſin autē minime ſciem⁹ q2 neq̄q̄ manus eius tetigit nos. ſʒ caſu accidit.[v] Fecerūt ḡ illi ħ modo: et tollētes duas vaccas que lactabant vitulos iunxerūt ad plauſtrū: vituloſq; eaꝝ ꝯcluſerūt domi. Et poſuerūt archā dei ſuꝑ plauſtꝝ ⁊ capſellā q̄ habebat mures aureos ⁊ ſil'itudinē anorū. Ibāt aūt in directū vacce ꝑ viā q̄ ducit bethſames[x] et itinere vno gradiebant̄ ꝑgētes[y] ⁊ mugiētes: ⁊ nō declinabant neq; ad dextrā neq; ad ſiniſtraȝ.[z] Sed ⁊ ſatrape philiſtijm ſeq̄bant̄ vſq; ad t'mios bethſames.[a] Porro bethſamite metebāt triticum in valle.[b] Et eleuātes oculos viderūt archā ⁊ gauiſi ſūt cū vidiſſent. Et plauſtrū venit ī agrū ioſue bethſamite: ⁊ ſtetit ibi. Erat āt ibi lapis magn⁹[c] Et cōciderūt ligna plauſtri[d] vaccaſq; impoſuerunt ſuper ea holocauſtū domino. Leuite aūt depoſuerunt archam dei ⁊ capſellā que erat iuxta eaȝ in qua erant vaſa aurea et poſuerūt ſuꝑ lapidē grandem. Viri aūt bethſamite obtulerūt holocauſta: ⁊ immolauerūt victimas in die illa domino. Et q̄nq; ſatrape philiſtinoꝝ viderunt et reuerſi ſunt in acharon in die illa.[e] Hi ſunt aūt ani aurei quos reddiderūt philiſtijm ꝓ d'licto dn̄o. Azotos vnum: gaza vnū: aſchalon vnum: geth vnum. acharon vnum: ⁊ mures aureos ſ'm numerū vrbium philiſtijm quinq; prouinciarū ab vrbe murata vſq; ad villā que erat abſq; muro[f] et vſq; ad abel magnum[g] ſuper quem poſuerunt archam domini que erat vſq; in illa die

Et ſic videt̄ fuiſſe ī ꝓpoſito. q2 ꝯſiliū ab eis datū cedebat ad gl'iam dei iſrl' ⁊ honorē. iō ſubdit̄. d Si remittitis archā dei ⁊c. i. abſq; munerib⁹ gl'iam ⁊ v'tute dei iſrl' ſignificantib⁹: iō ſubdit̄. e Sȝ qḋ debetis reddite ⁊c. i. emēdam ꝓ pctō. f Et tūc curabimini: a plagis vobis inflictis.

g Et ſcietis. ꝑ experienciā qua nō recedat a vobis manus eius vos ꝑcutiens q̄diu retinetis eā: que autē ſit emenda ſubdit̄. h Quinq; anos aureos facietis. ꝑ hoc deſignabat̄ plaga facta in populo philiſtinoꝝ q̄tum ad eoꝝ corpora. i Et quinq; mures aureos. ad deſignandū plagā inflictā terre eorū vt pȝ ꝑ ꝑdicta. v. ca. k Et dabitis deo iſrl' gloriā. ꝑ hoc. n. ꝯfitebant̄ ſe ꝑcuſſos a deo iſrl' ⁊ trā eoꝝ eo q' ꝓſumpſerant capere archā dei ⁊ ſecum ducere ad terrā ſuā. Ad ħ aūt inducit̄ exemplum cū dr̄. l Quare grauatis ⁊c. archam retinendo. m Sicut aggrauauit egypt⁹. detinendo ꝑplm iſrael. n Nonne poſtq̄ ꝑcuſſus ē. decē plagis. o Tūc dimiſit eos. vt habetur Exo. xij. ſequit̄. p Facite plauſtrū nouū vnū. ad ponēdū archā deſuper reuerēter. q Et duas vaccas fetas. i. hn̄tes iā fet⁹ natos. vt pȝ ꝑ ſequētia. r Quibus nō eſt ⁊c. ⁊ ſic n̄ hn̄t vſuȝ ducendi currū. s Iūgite in plauſtro. ad retrahēdū ipm. t Et recludite ⁊c. oīa iſta fiebant ad experiendū veritatē dei iſrael in reductōe. arche vacce em̄ lactātes vitulos naturalit̄ inclināt̄ ad eos nutriendum. ⁊ ideo ſi ipe nō reuerterent̄ ad fetus et portarent archā directe ad t'rā iſrl' maxie. q2 erāt incōſuete ad portādū plauſtrū vel trahendū. ſignū foret manifeſtū q' duceret occulta dei v'tute. ⁊ ex ħ eſſent philiſtei certificati q' plaga eoꝝ fuiſſȝ a deo inflicta. ſi n̄ aūt alteri cāe imputaret̄. Et bis d'ct' pȝ l'ra. v Fecerūt ḡ. Hic ꝯn̄r ſ'm formā dicti cōſilij archa reducit̄. Et pȝ l'ra ex dict' vſq; ibi. x Et itinere vno ⁊c. i. vniformit̄. y Et mugiētes q̄ſi deū mō ſuo laudātes. z Sȝ et ſatrape philiſtinoꝝ ſeq̄bāt̄ ad habendū experientiā predictam.

a Porro bethſamite. Hic ꝯn̄r agit̄ de arche receptōne. ⁊ ꝑmo deſcribit̄ ipa receptio. ſcḋo inꝑponit̄ cuiuſdaȝ dicti explicatio: ibi. Hi ſunt aūt. Circa p'mū dr̄. b Eleuantes oculos ⁊c. Dicūt hebrei q' iſta leticia fuit iepta ꝓcedēs ex leuitate capitis ⁊ nō ex debita reuerētia. c Et cōciderūt ligna plauſtri. i. poſtq; archa fuerat depoſita ꝑ leuitas lȝ ante ſcribat̄. d Vaccaſq; impoſuerunt ⁊c. in hoc videnī maleegiſſe. quia femella nō offerebat̄ dn̄o in holocauſtuȝ qḋ erat ſacrificiū ꝑfectiſſimū vt hr̄ Leui. j. ca. Cetā patēt. e Hi ſūt aūt ⁊c. q2 ſupius dixerat q' q̄nq; ꝓuincie philiſtinoꝝ fecerant quinq; anos aureos et q̄nq; mures. hic explicat q' q̄nq; ciuitates principales hoc fecerūt. cū alie ville minores adiacētes adiuuerit in expēſis. iō ſb̄dit̄ poſtea. Ab vrbe murata vſq; ad villā ⁊c. f Et vſq; ad abel magnū. q' a terra philiſtinorum extendebatur vſq; ꝓpe locum iſtū. ⁊ vocatur hic abel magnus q̄ ſupra vocat⁹ ē lapis magnus qḋ pȝ ex ħ quod ſubdit̄. g Super quē ⁊c. ratio aūt mutationis huius nominis fuit. qnia ꝯplus ibi ꝑcuſſus fuit et luxit. vt dicet̄ ⁊ vocatus eſt abel q̄ luctus interꝑtatur

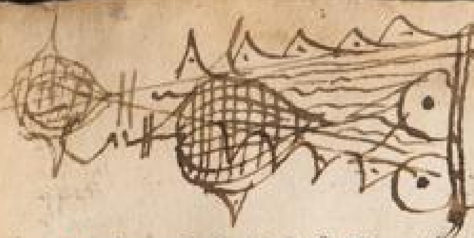

Jterũ q2 noĩa ſunt ꝓpĩq̃. Aben dñi in hebꝛeo lapidẽ ſignificat. ⁊ mutata n. in l. fit abel. vt pȝ. a Percuſſit aũt. Hic ỹnr deſcribit populi ꝑcuſſio. cui⁹ ꝑcuſſionis due cauſe ꝑus ſunt tacte. ſ. inepta leticia ⁊ holocauſtũ indebite oblatũ. Tercia tãgit hic. ſ. curioſitas. q̃ moti fuerũt ad videndũ archã nudã q̃ ſb pena moꝛtis inhibetur. vt hr̃ Nũe. iiij. q̃r ta etiã cã ex circũſtantia litere datur itelligi. ſ. q2 archã dñi dimiſerunt nimis ſub dio ſine luminarib⁹ et cultu debito. iõ ſeqr̃ tur.

b Et pcuſſit de pplo. lxx. viros ⁊ .l. milia plebis. q̃d ſic debȝ intelligi etiã ſm hebꝛeos q2 ſolum. lxx. viri ſunt ꝑcuſſi q̃ erãt tante reputatõis. q2 cõparabant q̃nquaginta milib⁹ de plebeis. eo modo loquẽdi quo dicit̃ ſcdo regũ xviij. de dauid. Tu vn⁹ ꝓ decẽ milib⁹ cõputarĩ. principales eñ ppli ꝑcuſſi fuerũt eo q2 debebãt oꝛdinare pplm ⁊ p̃cauere de p̃dictĩ offenſis.

in agro ioſue bethſamitis. [a]Percuſſit aũt dñs de virĩ bethſamitibȝ: eo q2 vidiſſẽt archã dñi [b]⁊ ꝑcuſſit de pplo ſeptuaginta viros ⁊ q̃nq̃ginta milia pleb. Luxitq2 pplo eo q2 dñs ꝑcuſſiſſet plebem plaga magna. Et dixerunt viri bethſamite: q̃s poterit ſtare ĩ ỹſpectu dñi dĩ ſancti hui⁹. ⁊ ad quẽ aſcẽdet a nobis. [c]Miſerũtq2 nũcios ad habitatoꝛes cariathiarim dicẽtes. Reduxerũt philiſtijm archã dñi: deſcẽdite ⁊ reducite eã ad vos.

Capi. vij.

[a]Venerũt ĝ viri cariathiarim: ⁊ reduxerũt archã dñi [b]⁊ intulerũt eã in domũ aminadab in gabaa [c]Eleazar aũt filiũ eius ſctificauerunt. vt cuſtodiret archaȝ dñi. [d]Et factũ eſt ex qua die manſit archa dñi in cariathiarim: [e]multiplicati ſũt dies. [f]Erat q̃ppe iam annus viceſimus [g]Et reqeuit oĩs domus iſrl̃ p⁹ dñm. Ait aũt ſamuel ad vniuerſam domũ iſrl̃ dicẽs [h]Si ĩ toto coꝛde vr̃o reuertimini ad dñm: auferte deos alienos de medio veſtri: baalim ⁊ aſtaroth. ⁊ p̃pate coꝛda vr̃a dño. et ſeruite ei ſoli: ⁊ eruet vos de mãu philiſtijm. Abſtulerũt ergo filij iſrl̃ baalim ⁊ aſtaroth: et ſeruierũt dño ſoli. Dixit aũt ſamuel. [i]Congregate vniũſum iſrl̃ in maſphat. vt oꝛẽ ꝓ vobis dominũ. Et cõuenerunt in maſphat. [k]Hauſeruntq2 aquã ⁊ effuderũt in ỹſpectu domini: ⁊ ieiunauerunt in die illa atq2 dixerunt. Tibi peccauimus domine. [l]Judicauitq2 ſamuel filios iſrael in maſphat.

c Miſerũtq2 nuncios ad habitatoꝛes cariathiarim q2 illa ciuitas erat ſecurioꝛ et nobilioꝛ ꝓpter q̃d archa poterat melius ibi cuſtodiri. Moꝛalit̃ vacce poꝛtãtes archã teſtamẽti ſunt p̃dicatoꝛes poꝛtãtes verbũ euangelij q̃ lactant filios ſpũales eos cõſolando. Mugiũt deuote oꝛando. Recte incedũt ſancte viuẽdo. Nõ declinant ad dextrã allecti mũdana ꝓſperitate. Nec ad ſiniſtram ꝓſtrati aduerſitate. Et ſic veniũt ad bethſames. que domus ſolis interp̃tatur. i. ad celum q̃d caſa elios. i. ſolis nuncupat̃.

Jn capi. vj. vbi dicit̃ in poſtilla. Et itinere vno gradiebantur. i. vniformiter.

Additio.

In libꝛis antiq̃s trãſlatio nr̃a ſic hȝ. Jbant aũt vacce recto itinere. quod ꝓprie conſonat hebꝛaice veritati in hoc loco et magis conuenit propoſito.

Capitulũ. vij.

Venerunt ergo. Deſcripta proſtratione ppli iſrl̃ ꝓpter filioꝝ heli peccata. Hic ỹnr deſcribit reuelatio ipſius ꝑ ſamuelis merita. Et primo ponitur continuatio ad p̃dicta. ſcdo reuelatio iſta: ibi. et factũ eſt. Jn fine p̃cedentis capituli dictuȝ fuit qualit̃ ſignificatũ fuit virĩ de cariathiarim q2 archã ad ſe ducerẽt. Hic ỹnter oñditur q̃liter hoc fecerũt cũ dicit̃.

a Venerũt ergo viri ⁊c. ad ciuitatẽ ſuã. b Et intulerũt eã ⁊c. hoc non fuit factũ ſtatim. ſ3 per magnum tp̃s poſt. q2 ꝑ aliq̃d tp̃us ſtetit in cariathiarim: ⁊ inde trãſlata fuit in maſphat. ⁊ inde in galgala. vt dr̃ libꝛo de hebꝛaicis q̃õnibus. ⁊ poſtea fuit tranſlata in nobe vbi erat tp̃e ſaul ſm q2 hr̃. j. xxj. ⁊ inde trãſlata eſt poſtea in gabaa in domũ aminadab. vt hic dr̃. Et de loco iſto dauid trãſtulit eã in domũ obededon. ⁊ inde in ciuitatem dauid. vt hr̃. ij. Regũ. vj. c Eleazarũ aũt ⁊c. Hebꝛei aũt dicũt p̃parauerũt ſeu diſpoſuerũt. ⁊ in idẽ redit. q2 talis p̃paratio ẽ quedã ſanctificatio. d Et factũ ẽ. Hic ỹnr declarat̃ releuatio ppli ſub ſamuele: que facta eſt ꝓpter cõuerſionẽ populi ad deuȝ per ſolicitudinẽ ſamuelis. Circa q̃d primo deſcribit̃ dicta cõuerſio. ſcdo philiſtinoꝝ debellatio: ibi. Et audierunt: tercio populi pax ⁊ bona oꝛdinatio: ibi. Facta ẽ ita q2. Circa primũ q2 lra eſt intricata et indiget ſupplemento ſicut et in pluribus alijs locis ſacre ſcripture. ſciendũ q2 heli moꝛtuo, ſamuel ſtatim incepit diſcurrere ⁊ docere populũ vt illũ reduceret ad deuȝ ꝑ debitã cõuerſionem ad cultũ diuinũ. que quidẽ conuerſio incepit a tempoꝛe q̃ populus iã viderat maluȝ q̃d euenerat ꝓpt̃ peccata filioꝝ heli: et audiuerat plagam philiſtinoꝝ ꝓpter archã dñi: ⁊ durauit tp̃e ſamuelis vſq2 ad regnũ regĩ ſaulis. ſ. xx. annis vel circiter. ⁊ hoc notat̃ cum dicit̃.

d Et factũ eſt ⁊c. i. tranſlata fuit ibi de bethſames. vt p̃dictũ eſt. e Multiplicati ſunt dies. in quib⁹ ſamuel hoꝛtabatur populũ ad bonũ. f Erat quippe ⁊c. poſtq̃ĩ inceperat ſamuel docere populũ. g Et requieuit ⁊c. ſcȝ xx. annis quibus p̃fuit ſamuel. ⁊ ſubdit̃ modus quo ſamuel reduxit populũ ad deũ a principio cũ dicitur.

h Si in toto coꝛde veſtro reuertimini ad deũ. Et patet lra vſq2 ibi. i Congregate ⁊c. vbi renouauit fedus populi cũ deo. ideo ſubditur.

k Hauſerũtq2 aquam ⁊c. Ra. ſa. dicit q2 hoc fecerunt in ſignũ humiliatõis. q. dicerẽt. ſicut aqua effuſa ad nihiluȝ valet vltra ſic in ỹſpectu tuo nihil ſum⁹ nec valem⁹. Jonathan fili⁹ oziel magne reputatõis apud hebꝛeos hoc exponit de cõuerſione coꝛdiũ ad deũ. ⁊ ſic ꝑ iſtas aq̃s intelliguntur lachꝛyme cõtritionis exeuntes a coꝛde: ⁊ per oculos effuſe.

l Judicauitq2 ſamuel ⁊c. q2 nõ ſolũ reconciliauit pplm dño. ſ3 etiã vnũquẽq2 de pplo ad ꝓximũ ſuũ iniurias ⁊ foꝛefacta ad equitatẽ iuſticie reducẽdo. Aliter aũt exponitur ſm aliq̃s ab illo loco. Erat q̃ppe ãnus viceſim⁹. ſ. quo archa dñi mãſerat in cariathiarim ita q2 ꝑ h̃ notat̃ q2 tot ãnis mãſit ibi anteq̃ĩ inde alibi trãſferret̃. ⁊ q̃d ſeq̃t̃. Hauſerũtq2 aquã. dicũt aliq̃ q2 in illa aq̃ erãt maledicta congeſta: ſicut in ſacrificio zelotipie: ita q2 labia bibentiũ ſi fuiſſent ydolatre ita iũgebãt̃ q2 nõ poterãt abinuicẽ ſeparĩ ⁊ ꝑ hoc ỹuincebãt̃. ſicut tp̃e moyſi ꝑ totũ aq̃ vbi puluis vituli aurei fuerat cõmixt⁹. put dictũ fuit Exo. xxxij. Jõ ſeq̃tur. Judicauitq2 ſamuel filios iſrael in maſphat. ſcȝ ydolatras inficiendo qui conuincebant̃ modo p̃dicto

pꝛima tñ expoſitio videt̃ mihi magis rõnabilis. lectoꝛ tñ eligat quã voluerit. ¶ m ¶ Et audierunt philiſtijm. Hic ꝯñr deſcribit̃ philiſtinoꝝ rebellatio. Ad cuiꝰ intellectum ſciendũ: ꝙ philiſtijm poſt debellationẽ ipſi iſrl̃ ꝓpter peccata filioꝝ heli tenuerũt ipm ſub tributo. ⁊ ne haberent ꝯſiliũ ⁊ oppoꝛtunitatẽ rebellãdi interdixerãt eis ꝯgregationes ipſi fieri ꝓpter qđ audito ꝙ cõgregati eſſent in maſphat. venerũt ꝯ eos in pliuz ſʒ ſamuele oꝛante ⁊ holocauſtũ ꝓ populo offerẽte fuerunt celitꝰ debellati. ſm ꝙ dr̃ infra.

n ¶ Intonuit aũt ⁊c. ita ꝙ ex fulgure multi fuerũt moꝛtui: ⁊ alij exterriti fugientes ꝓ magna pte occiſi. ⁊ pʒ lra.

o ¶ Facta ē itaqʒ. Hic ꝯñr deſcribit̃ ipſi iſrl̃ tranquillitas ⁊ bona oꝛdinatio ſub regimine ſamuelis. Et pʒ lra vſqʒ ibi.

p ¶ Eratqʒ pax ⁊c. qꝛ ſeruiebat iſrl̃ ſb tributo.

q ¶ Iudicabat qʒ ⁊c. i. vſqʒ ad inſtitutionẽ ⁊ ꝯfirmatõẽ ſaulis. ex tunc enĩ ſaul habuit officiũ iudicandi.

r ¶ Et ibat p ſingulos ãnos circuĩes ⁊c. p loca ad videndũ opoꝛtuna. pꝛopꝛio laboꝛe ⁊ expẽſa. vt hr̃. j. xij.

s ¶ Reuertebaturqʒ in ramatha. vbi cõmunius iudicabat populũ.

t ¶ Edificauitqʒ ibi altare dño. Sʒ in hoc videt̃ feciſſe ꝯ legẽ. quia nõ debebat eſſe altare aliqđ ad immolandũ niſi in loco vbi erat archa: ſicut dictuʒ fuit Ioſue. xxij. que nõ legitur fuiſſe in ramatha. dicẽdũ ꝙ ex diſpẽſatione dñi poterat alibi immolari. ⁊ p ꝯñs altare conſtrui. ⁊ hoc mõ ſamuel ibi altare conſtruxit. Poteſt etiã dici. ꝙ ſm illud qđ dictũ fuit Deut. xij. ⁊ eſt ſatis veriſimile. ꝙ a tpe quo archa fuit capta p philiſteos vſqʒ ad tẽpus in quo fuit poſita in tẽplo cõſtructo p ſalomonem archa nõ habuit ſtabilẽ manſionẽ. qꝛ tpe intermedio de loco ad locũ frequẽter fuit trãſpoꝛtata. vt pʒ ex pdictis. ⁊ aliqñ ad exercitũ depoꝛtata. vt habet̃ infra. xiiij. ⁊ ideo ſacrificia votiua. ad que offerẽda hoĩes nõ tenebant̃ ſʒ ſi fiebant ex deuotõe poterant alibi offerri ſm voluntatẽ ⁊ deuotionẽ offerentis. Sicut ⁊ alia ſacrificia poterãt fieri hoc modo tpe quo archa ⁊ tabernaculũ fuerũt in deſerto: eo ꝙ archa adhuc non habebat ſtabilem manſionem ſicut dictũ fuit Deut. xij. ca. tempoꝛe vero quo fuit in ſylo non fuit hoc licitũ. ꝓut dictũ fuit Ioſue. xxij. qꝛ tabernaculũ ⁊ archa longo tpe fuerũt ibi: ⁊ habuerũt ibi ſtabilem manſionẽ. licet nõ ad ſemp.

Capitulum. viij.

Factum eſt autẽ. Deſcripta ſuperius malicia filioꝝ heli. Hic ꝯñter deſcribit̃ malicia filioꝝ ſamuelis. qꝛ vtraqʒ fuit occaſio vt terminaret̃ regimen p iudices ⁊ reges inſtituerẽtur. Igit̃ circa hoc pmo deſcribitur filioꝝ Samuelis trãſgreſſio. ſcđo populi petitio: ibi. Congregati ḡ. tercio dñi diffinitiõ: ibi Et oꝛauit ſamuel. Circa pmũ dicitur.

[m] Et audierunt philiſtijm ꝙ ꝯgregati eẽnt filij iſrl̃ in maſphat. ⁊ aſcẽderũt ſatrape philiſtinoꝝ ad iſrl̃. Quod cũ audiſſent filij iſrl̃: timuerunt a facie philiſtinoꝛum. Dixerũtqʒ ad ſamuelẽ. Ne ceſſes ꝓ nobis clamare ad dñm deũ nr̃m vt ſaluet nos de manu philiſtinoꝝ. Tulit aũt ſamuel agnũ lactantẽ vnũ ⁊ obtulit illũ holocauſtũ integrũ dño. Et clamauit ſamuel ad dñm pro iſrl̃. ⁊ exaudiuit eũ dñs. Factũ ē at̃ cũ ſamuel offerret holocauſtũ dño: philiſtijm inire pliũ ꝯ iſrl̃. [n] Intonuit autẽ dñs fragoꝛe magno in die illa ſup philiſtijm: ⁊ exterruit eos ⁊ ceſi ſt̃ a filijs iſrl̃. Egreſſiqʒ filij iſrl̃ de maſphat pſecuti ſt̃ philiſteos: ⁊ pcuſſerũt eos vſqʒ ad locũ qui erat ſup bethchar. Tulit at̃ ſamuel lapidẽ vnũ: et poſuit eũ int̃ maſphat ⁊ int̃ ſen. ⁊ vocauit nomẽ loci illius lapis adiutoꝛij. Dixitqʒ: hucuſqʒ auxiliatꝰ ē nobis dñs. Et humiliati ſt̃ philiſtijm nec appoſuerũt vlt̃ vt venirẽt in t̃minos iſrl̃. [o] Facta ē itaqʒ manꝰ dñi ſup philiſteos cũctis diebꝰ ſamuelis. ⁊ reddite ſunt vrbes q̃s tulerãt philiſtijm ab iſrael: ab acharõ vſqʒ geth ⁊ t̃minos ſuos. Liberauitqʒ iſrl̃ de manu philiſtinoꝛuʒ [p] eratqʒ pax int̃ iſrl̃ ⁊ amoꝛreũ. [q] Iudicabat qʒ ſamuel iſrl̃ cũctis diebꝰ vite ſue. [r] et ibat p ſinglos ãnos circuiens bethel ⁊ galgala ⁊ maſphat ⁊ iudicabat iſraelẽ in ſupdictis locis. [s] Reuertebaturqʒ in ramatha. ibi enĩ erat domꝰ eius. ⁊ ibi iudicabat iſraelẽ. [t] Edificauit etiã ibi altare dño. ¶ Cap. viij.

[a] Factũ eſt aũt cũ ſenuiſſet ſamuel [b] poſuit filios ſuos iudices in iſrl̃. Fuitqʒ nomẽ filij eiꝰ pmogeniti iohel ⁊ nomẽ ſecundi abia: iudicũ in berſabee. Et nõ ambulauerũt filij illiꝰ in vijs eius: ſʒ declinauerũt poſt auaritiã [c] acceperũtqʒ munera: et ꝑuerterunt iudiciũ. [d] Cõgregati ḡ vniuerſi maioꝛes natu iſrl̃ venerũt ad ſamuelem in ramatha dixeruntqʒ ei. Ecce tu ſenuiſti: ⁊ filij tui nõ ambulant in vijs tuis. Conſtitue nobis regem. vt iudicet nos: ſicut ⁊ vniuerſe habẽt nationes. [e] Diſplicuitqʒ ſermo in oculis Samuelis. eo ꝙ dixiſſent: da nobis regem vt iudicet nos. [f] Et oꝛauit Samuel ad dominum

a ¶ Factũ ē aũt ⁊c. qꝛ iã non poterat ita cõmode p loca ad iudicandum diſcurrere.

b ¶ Poſuit filios ſuos iudices credẽs eos foꝛe ſue iuſticie imitatoꝛes. ſed hoc nõ fuit ita. vnde ſubdit̃.

c ¶ Acceperuntqʒ munera ⁊c. et ſic dupliciť peccauerunt. ſ. accipiendo munera ꝓ iudicio. quod nõ eſt licitũ. licʒ pro laboꝛe iuſto et bono iudices poſſint accipere ſtipendia ad victum decentẽ et honeſtũ. ſecũdo quia ꝓpter munera declina uerũt a iuſticia reddendo iudicium ꝑuerſum.

d ¶ Congregati ergo. Hic conſequẽter deſcribit̃ populi petitio de rege habendo. cuius cauſa fuit malicia filioꝝ ſamuelis vt hic exprimitur cũ dicitur. Filij tui ⁊c. Alia fuit quia audierãt naas regẽ filioꝛum ammon diſponẽtẽ exercitum ad veniendum contra eos. et ideo volebant habere regem capitaneum ſui exercitus contra eum: et hec cauſa hic dat̃ur. ſed infra exprimitur duodecimo capitulo.

e ¶ Diſplicuit ſermo ⁊c. ꝓpter tria vnũ fuit. quia diſplicuit ſibi malicia filioꝝ ſuoꝝ. que vſqʒ tũc latuerat ipm. Aliud fuit ꝓpter honoꝛeʒ diuinũ qui videbat̃ contẽni ſeu diminui eo ꝙ retinuerat ſibi in populo iſrl̃ nomen regium. Tercio quia populus in hoc volebat aſſimilari gentilibꝰ dicẽs. Cõſtitue nobis regẽ ſicut ⁊ vniuerſe habẽt natõẽs. vt immediate ꝑpouit̃. f ¶ Et oꝛauit

Hic dñr ponit̄ dei diff. initio. ſamuel em̄ iſtud negociū reduxit ad dñm qui rn̄dit. g ¶ Audi vocē populi. de rege inſtituēdo. b ¶ Nō em̄ te ⁊c̄. q2 tu ſolū eras me⁹ vicarius. ⁊ ꝙ iſta petitio eoꝝ ex malo ꝓceſſerit: oñdit̄ cū ſubditur. Iuxta oīa opa ſua ⁊c̄. Sequitur.

i ¶ Sicut dereliquerūt ⁊c̄. oñdē tes facto ꝙ non haberēt me pro rege ſuo.

k ¶ Sic faciunt etiā tibi. abijciē do te ne ſis vicarius meus.

l ¶ Verūtamen ꝯteſtare eos ⁊ ꝑdic eis ius regis ⁊c̄. Circa qd̄ ſciendū ꝙ aliq̄ ſūt de iure regis in neceſſitate poſiti ꝓpt̄ bonū cōe regni. ⁊ ſic oīa q̄ inferi⁹ exprimūtur a ſamuele ſūt de iure regis. q2 i tali caſu oīa ſūt regis vel principis ⁊ exponēda vel expendenda ꝓ bono cōmuni ſicut ⁊ in corpore naturali videmus ꝙ manus vel etiā alia ps corporis. naturali inſtinctu exponit̄ ꝓ ꝯſeruatione vite ipſius corpoꝝ. Si aūt accipiatur alio mō ius regis extra neceſſitatē ſic plura exprimunt̄ a ſamuele que nō ꝑtinēt ad ius ipſi⁹ regꝭ

Dixit aūt dñs ad ſamuelē. g Audi vocē ppl̄i in oīb⁹ q̄ loq̄t̄ tibi. b Nō em̄ te abiecerunt ſ3 me: ne regnē ſup eos Iuxta oīa opa ſua q̄ fecerūt a die q̄ eduxi eos de egypto vſq3 ad diē hāc: i ſicut dereliquerūt me ⁊ ſeruierūt dijs alienis: k ſic faciūt etiā tibi. Nūc ḡ vocē eoꝝ audi l Verūtamē ꝯteſtare eos: ⁊ ꝑdic eis ius regis q̄ regnaturus eſt ſuper eos. Dixit itaq3 ſamuel oīa v̄ba dñi ad pplm̄ q̄ petierat a ſe regem: ⁊ ait. Hoc erit ius regis q̄ imperatur⁹ eſt vobis. Filios veſtros tollet ⁊ ponet in curribus ſuis: facietq3 ſibi eq̄tes ⁊ ꝑcurſores q̄drigarū ſuaꝝ ⁊ conſtituet ſibi tribunos ⁊ cēturiones: ⁊ aratores agrorum ſuoꝝ: ⁊ meſſores ſegetum: ⁊ fabros armorum et curruū ſuoꝝ. Filias quoq3 veſtras faciet ſibi vnguētarias ⁊ focarias ⁊ panificas. Agros q̄3 veſtros et vineas ⁊ oliueta optima tollet

⁊ dabit ſeruis ſuis. Sed et ſegetes v̄ras ⁊ vineaꝝ redditus addecimabit: vt det eunuchis ⁊ famulis ſuis. Seruos etiā veſtros et ancillas ⁊ iuuenes optimos ⁊ aſinos auferet: ⁊ ponet in ope ſuo. m Greges q̄3 veſtras addecimabit. n voſq3 eritis ei ſerui n Et clamabitis in die illa a facie regis veſtri quē elegiſtis vobis. et non exaudiet vos dñs in die illa. q2 petiſtis vobis regē. Noluit aūt ppl̄s audire vocē ſamuelis ſ3 dixerūt. o Nequaq̄. Rex em̄ erit ſup nos: ⁊ erim⁹ nos q̄3 ſicut oēs gentes ⁊ iudicabit nos rex noſter: ⁊ egredietur añ nos: ⁊ pugnabit bella noſtra ꝓ nobis. Et audiuit ſamuel oīa verba populi: ⁊ locutus eſt ea in aurib⁹ dñi. Dixit autem dominus ad ſamuelē. Audi vocē eoꝝ ⁊ conſtitue ſuper eos regem Et ait ſamuel ad viros iſrahel. p Vadat vnuſquiſq3 in ciuitatem ſuam.

vtpote oīa illa que reddunt populū ſubditū ſeruilem: ⁊ que nō reſpiciūt bonū cōmune. ſ3 magis hoīs i regno poſiti voluntatē. ⁊ talia ꝑdixit eis ſamuel ad retrahendum eos ne peterēt regē q2 eis nō expediebat. ⁊ q2 regimen ꝓpter magnitudinē ꝑtāis regni cōceſſam de facili cōuertitur in tyrannidē. vñ ⁊ Deut. xvij. vbi agit̄ de cōſtitutione regis d̄r. Nō multiplicabit ſibi equos. nec reducet pplm̄ meū in egyptū. ſ. quaſi ſeruū. nec habebit argenti ⁊ auri immenſa pondera. ⁊ ibidē ſubdit̄ Nec eleuet̄ cor eius in ſuperbiā ſuper fratres ſuos. et ſm̄ iſtū duplicē intellectū exponēda ſunt q̄ ſequuntur de regio iure vſq3 ibi.

m ¶ Voſq3 eritis ei ſerui. ſi cōuertatur regnū in tyrannidem: qd̄ de facili fit ſaltē in pte. ꝓpter magnā regis poteſtatem. n ¶ Et clamabitis in die illa ⁊c̄. i. ꝓpter oppreſſionē quā vobis inducet. Sequitur.

o ¶ Nequaq̄. ſ. dimittet nos deus exaudire ſi regē habeam⁹. Cetera patēt vſq3 ibi. p ¶ Vadat vnuſq̄ſq3 in ciuitatē ſuā. hoc aūt dixit ſamuel. vt ſup electionē regis inquireret dñi voluntatē. a qua depēdet regis inſtitutio: ſm̄ ꝙ habet̄ Deut. xvij. vbi de inſtitutione regis d̄r. Cum cōſtitues regē quē domin⁹ deus tuus elegerit de numero fratrū tuoꝝ. Ad maiorē ꝑdictoꝝ euidentiā querit̄ vtrū filij iſrl̄ peccauerūt petendo ſuper ſe regem. Et arguitur ꝙ nō quia petere illud quod eſt

bonū ſimplr̄ ⁊ de dictamine rōnis recte non eſt pctm̄: gubernatio aūt ppl̄i ꝑ regē eſt optima: vt dicit phs. iij. polit̄. ⁊ ꝓ ꝯñs ē de dictamine rōnis recte q̄ magꝭ reſpicit bonū cōmune q̄3 ꝑticulare ergo ⁊c̄. Itē illud qd̄ cōcedit̄ lege diuina licitū eſt. q2 nullū pctm̄ cōcedit. ſ3 Deut. xvij. capi. cōcedit lex diuina filijs iſrl̄ ꝯſtōnē regis: vbi d̄r. Cū ingreſſus fueris trā quā dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi ⁊c̄. ſequitur Et dixeris ꝯſtituā ſup me regē ⁊c̄. ⁊ ſequit̄. Eū ꝯſtitués quē dñs deus tu⁹ elegerit. ⁊ ⁊c̄. Contra infra. xij. ca. d̄r. Scietis ⁊ videbitꝭ q2 grāde feceritis vobis malū in conſpectu dñi petētes ſup vos regē. Ad h̄ dicēdū. ꝙ cū regnū ſit optima politia cetere gentes a filijs iſrl̄ petēdo vel ꝯſtituēdo ſup ſe regē nō peccauerunt ſ3 magis bonū egerunt. filij aūt iſrael hoc faciēdo peccauerūt. vt p3 ꝑ v̄ba ſamuelis ad h̄ allegata q̄ habent̄ infra xij. ca. ⁊ ꝓ ꝯñs miraculū a deo datū ad verificationem verbi ſamuelis vt ibidē d̄r cui⁹ rō eſt. q2 deus pplm̄ iſrael elegit ſibi ſpālem ⁊ peculiarē ꝑ ceteris pplis. ſm̄ ꝙ dicitur Deut. vij. Te elegit dñs de⁹ tuus vt ſis ei ppl̄s peculiaris. ⁊ iō voluit eſſe rex immediat⁹ illi⁹ ppl̄i. ꝓpter qd̄ ⁊ legē dedit ei in monte ſynai ꝑ ſeipm̄. i. per angelū in ꝑſona illi⁹ loquentē: ⁊ nō ꝑ hoīem mediatorem ꝓpter qd̄ voluit homies gubernatores illius ppl̄i ab ipſo immediate inſtitui tanq̄3 eius vicarij eſſent ⁊ nō reges vel domini. vt p3 in moyſe ⁊ ioſue. ⁊ de iudicib⁹ ſequētibus. de quib⁹ dicit̄ in libro iudicū. Suſcitauit eis dñs talē vel talem iudicē ꝓpter qd̄ filij iſrael fecerūt ꝯ ordinationem dñi petendo ſup ſe regē hoīem mortalē cū dñs hoc ſibi retinuiſſet ⁊ ad bonū ppl̄i. q2 ſemp gubernauit eos optime ⁊ ꝑterit q̄3diu fuerūt boni ſubditi. ⁊ ſemp ſic feciſſet ſi pplus ille in bona ſubiectione ſub dño ſteriſſet. Ex dictis patet primū argumētū. q2 ſi gubernatio regis optima eſt ſeq̄tur ꝙ melior eſt gubernatio habere regē deū imediate. quāto deus ē melior hoīe. ⁊ iō cōtra iſtā ordinationē petere nō eſt bonū ſ3 malū. Ad ſcd̄m dicendū ꝙ illud qd̄ h̄r Deut. xvij. de cōſtitutione regis q̄tū ſpectat ad pplm̄ nō fuit cōceſſio ꝓprie dicta. ſ3 magis ꝑmiſſio. ſicut repudium vxoris fuit ꝑmiſſum ad duritiam cordis coꝝ. put dictū fuit Deut. xxiiij. ſicut tñ in repudio fuit ꝑceptū ꝙ darēt libellū repudij ſi repudiarēt. ſic in ꝓpoſito ſi ꝑtinaciter regē habere vellent ꝑceptū fuit ꝙ de populo iſrahel haberēt ⁊ nō de alio vt ibidē dicit̄.

¶ In caplo. viij. vbi dicit̄ in poſtilla. Vtrū filij iſrael peccauerunt petendo ſup ſe regē.

¶ Additio.

Reſponſio poſtillatoris ad hanc q̄ōnē nō videtur
ad plenū ſatiſfacere. Nam inſtitutio regis in aliq̄
gente vel ppl'o ſimplr cōſiderata nō tollit imedia-
tam gubernationē diuinā ab eis. Stant eñ ſimul q̄ de⁹
ſit rex imediat⁹ alicui⁹ gentis ipſam in p̄ncipalib⁹ imedia-
te regendo ſeu gubernādo. ⁊ tñ cū hoc habeant ſupra ſe
regē ſeu p̄ncipē hoīem mortalē. qd̄ manifeſte pʒ in ppl'o
fideliū. ppl's eñ fideliū imediate a deo gubernari diced⁹
eſt. qd̄ pʒ p rōnes a poſtillatore allegatas p filijs iſrael.
Nā ſi in antiq̄ lege pplm illū ſibi deus elegit in ſpecialeʒ
ſeu peculiarē: ſm illud Deut. vij. in poſtilla allegatū. nō
tñ minus ſ; longe magis ppl's fideliuʒ in noua lege eſt a
deo elect⁹ ſpālis ⁊ peculiaris. iuxta illud. j. Petri. ij. Vos
aūt eſtis gen⁹ electū. regale ſacerdotiū. gens ſancta. ppl's
acq̄ſitionis. Siīr etſi antiq̄s dedit legē p angelū in pſo-
na dei loquentē ⁊ nō p hoīem mediatorē. pamplius do ⁊
pfectius catholicis legē dedit p ſeipm. i. per filiū dei eter-
num. ⁊ p ſpm̄ſanctū in forma viſibili miſſum. vñ ſi pplus
ille rōnibus p̄dictis debuit p deū immediate gubernari:
p eaſdē rōnes ſeu fortiores ppl's fideliū immediate a deo
debet gubernari. qd̄ etiā patet ex pmiſſione xpi Math.
vltio. Ego vobiſcū ſum oībus diebus ⁊c. qd̄ exponit̄ vno
mō p aſſiſtentiā xpi ſue eccl'ie ɔtinue ipſam dirigēdo p oc
cultos inſtinctus ſpūſſancti. vt idē poſtillator in eodem
loco dicit. Ex quib⁹ cōſequēter hr̄ q̄ ſicut eccleſia lʒ a deo
immediate interiori gubernatōe regat̄. non tñ ex hoc in-
ſtituendo ſupra ſe regē hoīem in tpalibus peccat. vt pʒ
ex vniuerſali eccleſie ɔſuetudine q̄ maxime auctoritatis
eſt. Sic pari mō ⁊ rōne dicendū vr̄ q̄ antiq̄ lʒ deū habu-
iſſent regē ⁊ immediatū gubernatorē. tñ petendo ſimplr
ſupra ſe regē nō peccaſſent. Nec valet dicere q̄ guberna
tio diuina reſpectu eccl'ie immediate eſt q̄tū ad ſpūalia
Nā etiā in ſpūalibus ſumm⁹ pontifex cōſtituit̄ in eccl'ia
abſq̄ peccato. immo ſequēdo veſtigia xpi dicētis petro.
Paſce oues meas Joh. xxj. Si aūt dicat̄ q̄ ſumm⁹ pon
tifex tāq̄ dei vicari⁹ eccleſiā gubernat qd̄ verū eſt. idē etiā
poſſet dici de regimine regali. vñ aplſ's de rege ſimplr lo-
quens ad Ro. xiij. Nō ſine cauſa gladiū portat: miniſter
eñ dei eſt. Preterea ſi peccatuʒ filijs iſrl' impoſitū in hoc
q̄ petierūt regē ſibi ex rōne per poſtillatorē aſſignata cau
ſaretur: ſequeret̄ q̄ ſemp in eodē peccato pſeuerarēt du
rante regio regimine. Nam ſic exiſtēdo ſemp feciſſent ɔ
dei ordinationē q̄ ſibi ſoli eoꝝ regimē imediatū retinue-
rat nolens q̄ ſup eos hō mortalis regnaret. vt ait poſtil
lator. Ex quo vlteri⁹ ſequit̄ q̄ orō ſamuelis p populo: vt
deus eis pceret hoc petm̄ eſſʒ vana ⁊ ɔ regulā diuine leg'
durante eoꝝ ɔtumacia eodē in peccato. Nō hui⁹ eſt. Nā
ſm legē diuinā nō dat̄ venia niſi correcto. vt pʒ Ezech.
xviij. Cū auerterit ſe impius ⁊c. Sʒ ɔſtat. vt hr̄ infra. xij.
ca. q̄ ſamuel populo ſibi ſupplicāti vt p eo oraret ⁊ ſuū
peccatū de petendo regē aperte cōfitenti rn̄dit ne timea
tis ⁊c. Et infra. Abſit a me ne orem deū p vobis ⁊c. Ex q̄-
bus ſatis patet q̄ hmōi peccatū per populi cōfeſſionem
et orationē pphete fuit ſublatū non obſtante q̄ adhuc p-
ſeuerabant in eodē peccato retinendo ſibi regem illicite.
ſm opinionē poſtillatoris. Preterea dicere q̄ ɔceſſio de
cōſtitutione regis filijs iſrael facta Deut. xvij. nō fuit p-
pria cōceſſio ſ; magis pmiſſio ſicut repudiū vxoris ⁊c. nō
videt̄ rōnabiliter dictū. Nā cū matrimoniū ſit inſepabile
per hoīem ē de iure naturali ſm poſtillatorē. put ipe niti-
tur pbare Math. xix. lʒ hoc nō reputo eſſe verū. put ibi-
dem dño cōcedēte amplius declarabit̄. Conſtat aūt q̄ p-
miſſio facta de repudio nō tollit legē nature que indelibi
lis eſt. ſ; in pposito eſt oppoſitū. Nā ɔſtitutio regis in aliq̄
gente eſt cōformis iuri naturali. repñtat eñ gubernatio-
nē mundi ab vno deo. put etiā phs in politicis ⁊ alibi de
terminat vñ pmittēte lege diuina regis ɔſtitutionē vt in
ca. Deut. allegato. talis cōſtitutio. ſ. regis remanet oīno
licita tanq̄ iuri naturali cōformis ⁊ a iure diuino nō phi
bita. Ex q̄bus vr̄ q̄ qō nō remanet ſufficiēter ſoluta. Eñ
ad eandē videt̄ aliter dicendū. ſ. q̄ populus iſte nō pecca
uit petendo regē ſimplicit̄ cū hoc iam ſibi eſſet a deo con
ceſſum: ⁊ iuri naturali ɔforme. ſ; peccauit petēdo regem

certo modo contra diuinā ordinationē. Ad cui⁹ decla-
rationem ſciendum q̄ conſtitutio regis iuxta poteſta
tem ſibi conceſſam poteſt eſſe dupliciter. Primo mo
do q̄ rex habebat plenā poteſtatē in populo ſibi ſubdi
to non ſolum in his que ad defenſionē pertinēt ſubdi-
toꝝ ſeu ad eoꝝ diſpoſitiuā gubernationem. ſed etiam
in his que pertinēt ad oēs actus iudiciales. intantū q̄
rex ſic cōſtitutus dicit̄ eſſe abſolutus legibus. put le-
giſte de imperatore dicere ſolent. Similiter vt ⁊ de re-
gibus qui ſuperiorem nō cognoſcunt aſſeritur. ⁊ talis
rex dicitur eſſe ſuper omnia iura poſitiua. ſeruādo ea
ad libitū vel reuocādo. put in pluribus mundi parti-
bus non ſolū paganoꝝ ſed etiā catholicoꝝ eſſe dino-
ſcitur. Et quia bonas ſeu magnas fortunas ferre non
poſſʒ niſi virtuoſus. vt habet̄ in. x. Ethico. pfecta aūt
virtus raro inuenit̄. idcirco pter tantā poteſtatē regi
bus conceſſam ſeu ab eis vſurpatā frequēter in tyran
nidem labunt̄: qd̄ eſt peſſimū regiminū. vnde ⁊ de tali
bus pōt intelligi illud Oſee. xiij. Dabo eis regē in fu-
rore meo ⁊c. In penā eñ populoꝝ dantur eis reges q̄
tā abſoluta vtant̄ poteſtate. Secundo modo poteſt
cōſtitui rex cū poteſtate limitata: ſc. ſ. q̄ in his ſaltem
que ad iuſticiā pertinēt pſertim cōmutatiuā ſit ſub le-
gibus iam ordinatis ⁊ legitimis conſuetudinib⁹ quas
in ſe ⁊ alijs obſeruari faciat fortiter exequēdo. ⁊ infe-
riorum iudicū defectū legitime ſupplendo: nec tñ ɔtra
eas temerarie aliquod agendo. Similit̄ auferēdo a ſe
omnia illa que cupiditati ſeu cōcupiſcētie vel ſupbie
occaſionē pſtant. ex quoꝝ appetitu frequēter declina-
tur ad tyrannidē. Et quia ſm Tho. in pma ſecūde. q.
cv. articulo pmo in corpore queſtionis. Ordinatio pn
cipatus quā lex diuina antiquis inſtituit fuit optima.
Idcirco iſto modo conceſſum fuit filijs iſrael inſtitue
re ſupra ſe regem. non autem primo modo. quod patet
ex hoc. nam in eodem capitulo ⁊ cū textu Deut. xvij.
cum ageretur de conſtitutione regis: domin⁹ dirigens
verba populo ait. Cum dixeris. Conſtituam ſuper me
regem ſicut habent omnes per circuitū nationes. qd̄
intelligitur de primo modo regnandi predicto. Cete-
re eñ nationes vel in pluribus reges habent cū prima
poteſtate. que ſepe in tyrannidē vertitur. Unde ſalua
tor ait. Reges gentiū dominant̄ eorum ⁊c. Luce xxij.
Quē modū conſtituendi regē dominus ei nō conceſſit
ſed potius ſcd̄m modū. Nam ibidē dedit eis regulas
tam in modo eligendi q̄ʒ in modo viuendi ipſius in ſe
q̄ʒ etiam ad deum. ⁊ ad ſubditos tales q̄ omnino con-
tradicunt modis cōmunibus aliarū nationū ſeu gen-
tium. In modo eñ eligendi ad cauendas violentias
⁊ fraudes que in ſimilibus electionibus ſolent contin
gere. inſtituit vt ſpectaretur iudiciū diuinū. vnde ait.
Eum conſtitues quē dominus deus tuus elegerit. Si-
militer ad vitandum imitationē conſuetudinū aliarū
nationum ait. Non poteris alterius gentis hominē
regem facere. Conſequēter prohibuit regi multiplica
re equos currus ⁊ vxores. et immenſa argenti et auri
pondera. que occaſionem pſtant tyrannidi: vt dictuʒ
eſt. Similiter inſtituit vt rex ſemp legeret et cogitaret
de lege dei. vt continuo eſſet in dei timore et obediētia
cum dicit. Deſcribet ſibi. Deuteronomiū legis huius
⁊c. legetq̄ʒ illud omnibus diebus vite ſue. vt diſcat ti-
mere deum ⁊c. Similiter inſtituit vt non ſuperbe ſeu
tyrannice contemneret opprimeret cum dicit. Ne ele-
uetur cor eius in ſuperbiam. ſuper fratres ſuos ⁊c. que
omnia contradicunt modo primo regnandi qui eſt cō
muniter gentium ſeu nationū. vt dictum eſt. Sed con
ſtat q̄ filij iſrael regis inſtitutionem primo modo eis
non conceſſo. ſed potius implicite ſeu interpretatiue
eis phibito petierūt. vt patet per verba principali a
ſue petitionis in hoc capi. vbi ſic dicitur. Pone nobis
regem vt iudicet nos ſicut gentes. Non eñ ſolū petc-
bant eſſe ſub rege. modo eis a dño conceſſo q̄ eſt ſcd̄s
modus. ſ; vt rex iudicaret eos mō quo reges cōmuni-
ter iudicabant gentes. ſ. abſolute. ⁊ abſq̄ limitatione

ꝓtātis ⁊ refrenatōe appetitus ꝑut mort̄ ꝯmunis erat
inter gentes ꝓſertim eo tpe. ⁊ ideo ſequitur. Diſplicuit
ſermo in ocul' ſamuelis eo ꝙ dixiſſent. Da nobis regē
vt iudicet nos. Nō eñ diſplicuiſſet ſi regē ſimplr̄ peti
uiſſent modo eis a dño conceſſo. ſed ꝓpter iſtā additi
onē. Ut iudicet nos ſicut gentes. quod intelligit̄ mō
primo ꝑdicto. vñ ⁊ ſequitur. Dixit dñs ⁊c. Nō te ab
iecerunt ſ3 me. petendo. eñ regē cū poteſtate ⁊ iuriſdi
tione abſoluta: ſicut inter gentes implicite petebant
ipm ꝯtra modum inſtituendi regē ſibi conceſſum: vt
dictum eſt. vnde ⁊ ſtatim deus mandauit: vt ꝑplo ꝓte
ſtaretur ſeu declararet̄ ius regi tali modo regnaturi di
cēs. Filios vr̄os tollet. filias veſtras faciet ſibi vnguē
tarias ⁊c. vñ ⁊ finaliter ius huius regis ꝯcludit. voſ
q eritis ei ſerui: qḋ ꝓprie ē tyrannoꝝ qui ſuis ſubditis
vt ſeruis principātur. qḋ totum occaſione pleniſſime
poteſtatis regi conceſſum ad modū cōmunē gentiuꝫ
ꝯtra diuinā ordinationē ꝯtingere conſueuit. In qua
quidē petitōne ꝑnicioſa ꝑtinacit̄ ꝑſeuerātes ſamueli
iura regni tyrānici explicāti rn̄derūt. Nequaq̄: rex ei
erit ſuper nos: ⁊ erim' nos quoq ſicut oēs gentes. ⁊
iudicabit nos rex nr̄ ⁊c. In quo euidētius explicaue
runt petitōꝫ eoꝝ eſſe ꝯtra diuinā ordinatōꝫ ⁊ ꝯceſſio
nē vt dictū ē. ⁊ ſic patet manifeſte quō in hoc peccaue
runt. de quo pctō veriſilr̄ penituerunt petētes a ſamu
ele vt oraret ꝓ eis deum. vt. j. xij. c. vbi ſamuel offerēs
ſe ꝓ eis oratuꝝ ꝓteſtatus eſt. Igitur timete deū ⁊ ſer
uite ei ⁊c. q. d. pctm̄ ꝯmiſſum in petendo regē mō ꝑdi
cto dimittet̄ vobis: dū tamē nō derogetur diuinis le
gibus ſeu ordinatōibus. Si autē dicat̄ ꝙ ſi vere ꝑpls
penituiſſet ſaulem amouiſſet a regno. Ad hoc dicēdū
ꝙ hociā nō poterant facere. primo quia erat iam ſaul
tpe pnic ꝑpli ad inſtantiā eorum a deo per ſamuelē vn
ctus. vt. j. x. ca. vnde ⁊ eius amotio ſeu reuocatō vide
retur qḋammō ꝯtra honorē diuinū. ⁊ ideo cum ſamu
el dixiſſet ſauli. j. xv. ca. Scidit dñs regnū iſrahel a te
hodie ⁊c. ſubiungit ibidem. Porro triumphator in iſ
rahel penitudine non flectet̄ ⁊c. q. d. ⁊ ſi tu iā es a deo
abſciſus: nō tñ ſtatim amoueris a regno: ne dñs vide
atur quaſi penitudine flecti. ſcd̄o q2 ſaul poſt victoriā
in iabes galaath habitā erat vallatus in regno. tercio
quia eius regnū publice erat in galgala renouatuꝫ: vt
j. xj. ca. Nec obſtat ꝙ cum populus confiteret̄ pecca
tum ſuū: ſamueli dixerūt. Addidimus eñ pctīs nr̄is
maluꝫ vt peteremus regē. xj. ca. vbi nō fuit facta mē
tio de nō regnādi: vt inter gentes ⁊ hmōi. Naꝫ hoc ē
breuitatis cauſa omiſſum cum iam in loco ꝓprio ſepe
repetitū fuiſſet: vt dictum eſt. De regno autē dauid
nō ē mētio in hoc faciēda. fuit eñ ipſius regnū pro ſe
⁊ ſuis ſucceſſoribus a deo per ſamuelē iuſtum ⁊ a deo
iudicē ꝯſtitutū abſq aliqua ꝑpli petitōe ſeu inſtātia in
ſtitutū: vt pꝫ infra. xvj. ca. Poteſt etiā dici ad queſtio
nē principalē ſm quoſdā ꝙ filij iſrl' peccauerūt petēdo
regē nō ſolū ꝑdicto mō. ſ3 etiā iniuriādo Samuelē iu
ſtū ⁊ a deo iudicē ꝯſtitutū. licet eñ filij ſui quos cōſti
tuerat iudices peccaſſēt: vt pꝫ i principio hui' ca. nō
tamē ex hoc in ſcriptura legit̄ impoſita culpa ſamue
li: ſicut heli imponit̄ ex pctō filioꝝ ſupra. ij. c. Nō dif
ferētie ē. nā peccata filioꝝ heli erāt publica ſeu noto
ria tam ſibi q ꝑplo. peccata vō ſamuelis filiorū nō ita
erant publica ſeu manifeſta: peccabāt eñ i accipien
do munera: ⁊ peruertendo iudicium quod pluries fit
occulte ⁊ colorate. ⁊ ſic ꝑſumendū eſt ꝙ ſamuele igno
rante hoc feciſſent: ꝑſertim q2 non fuit antea monit'
nec redargut' ſicut heli. vñ vt ſamuel oñderet innocē
tiā ſuam. j. xij. ca. requiſiuit ꝑplm. ꝓmo pn̄tando filios
ſuos ꝑplo: vt redderent rōem de ſeipis dicēdo. Ego ſe
nui. ⁊ filij mei vobiſcū ſūt. q. d. vt puniatis eos ſm de
licta eoꝝ. ſecundo requirit eos de ſeipſo dicēs. Ego ꝑ
ſto ſum: loquimini de me corā domino ⁊ coraꝫ chriſto
eius. Utrum bouem cuiuſq tulerim ⁊c. vſq ibi. Te
ſtis ē dñs. quia nō inueneritis quippiā in manu mea ⁊
ſic patet ꝙ ipſe volebat ſe purgare ab infamia ſue de
poſitionis. Concordat cum hoc gloſa que ſup illud vbū
Nō te abiecerunt ſ3 me: interlineari dicit. Qui vos ſper
nit me ſpernit: in quo patet ꝙ cuꝫ ſamuel ꝯſtitut' a deo
ſine cā ſpernebat̄: deus ipſe videbat̄ ſperni: i quo mani
feſte peccabāt: etiā ſi petitio regis poſt obitū ſamuel' eēt
licita eo modo quo petita fuit. de quo peccato videntur
penituiſſe: cum eū poſtea tā in vita q in morte multū ho
norifice tractauerūt: vt pꝫ ex decurſu hyſtorie. Et ſcien
dum ꝙ hic ſecūdus modus reſpondendi ad queſtioneꝫ
non repugnat primo. ex vtroq eñ ſimul poſſet formari
ſufficiens reſponſio: vt patet intuēti.

¶ Replica.

Burgeñ. ſaltum faciēs vſq ad primū regū: in quo
vſq ad octauū caplꝫ nō mouet niſi difficultates
vocales: de qbus nō iudico cū res ſit nota. In hoc
octauo capitulo vbi poſtillator querit: diſputat et cōclu
dit ꝙ filij iſrahel peccauerūt petēdo ſuper ſe regē. Bur
geñ. longa digreſſione: ſ3 non multa rōne nititur determi
natione poſtillatoris infirmare: et vt clarius appareant
Burgeñ. ineptie: digreſſionē eius redigam i certa dicta
que per ordinem tractabo ſm merita eorundē. Primuꝫ
igitur eius dictum eſt ꝙ ſtat ſimul gentē regē aliquē hr̄e
mortalem. deum tamē eius gentis fore immediatū regē
⁊ gubernatorē principalē. ⁊ per illud dictuꝫ putat Bur
geñ. ſoluere argumentū: qḋ poſtillator ꝓ concluſione fa
cit. ꝙ videlicet iudei peccauerūt regē petēdo. Putat eti
am per idem replicare contra ſolutōeꝫ datā ad argumē
tum iudeoꝝ in ꝯtrarium: ⁊ fortaſſis bñ putaret ſi dictū
illud eſſet in ꝓpoſito veꝝ: nūc autē falſitas illi' dicti patꝫ
ex litera: iuncta gloſe interlineari. dicit eñ lr̄a. Nō te ab
iecerūt ſ3 me: ne regnē ſuper eos. iuxta oīa opa ſua que
fecerunt a die qua eduxi eos de egypto vſq ad diē hanc:
ſicut dereliquerūt me ⁊ ſeruierunt dijs alienis ſic faciunt
etiā tibi. hec in lr̄a. Glo. interlinearis dicit: qui vos ſper
nit me ſpernit. ⁊ infra capi. x. reſumit̄ pctm̄ hoc: ibi petē
do regem. quibus ſuppoſitis non ſtat ꝙ deus ſit rex ⁊ gu
bernator: ſic rege poſtulato. vt dicit lr̄a cum glo. niſi ge
nerali influentia quā iudei abijcere non potuerunt. ſ3 il
la non eſt ad ꝓpoſitum Burgeñ. nec exempla que ponit
valent in hoc caſu: q2 etſi eccleſia ⁊ populus xp̄ianus ha
bet reges i ſpiritualibus: vt papā. ⁊ i tēporalibus: vt im
peratorē: ⁊ eos veneratur: eiſq ſubiectus eſt. tamē dei re
gnū principale ⁊ immediatuꝫ non abijcit. ſed potius re
gnū hoīm vie dei contrarium vſq ad mortem contem
nit: vt patet in primitiua eccleſia in tempore apoſtoloꝝ
⁊ martyꝝ. Secundū dictum Burgeñ. eſt. quia peccatuꝫ
iudeorum regem petentium confeſſione populi ⁊ ſamu
elis orōne fuit abolitum manēte tñ regimine regio. ideo
petitio regalis regiminis nō fuit peccatū. Nam manente
pctō pctm̄ nō cēſetur abolitum. ſ3 hoc dictū fundat̄ ſup
falſo fundamēto. nā petere regē abſolute non eſt pecca
tum in ꝓpoſito cōmiſſum. ſ3 petere ꝯtra dei ordinatiōem
eſt in ꝓpoſito peccatū. quia ſic petere eſt dei ordinatiōem
cōtemnere et deū abijcere ne regnet. Nunc aūt deus no
luit aliquē huic populo preficj: vt iudiceꝫ regē aut ſacer
dotem. niſi ſua ordinatiōe: vt pꝫ ꝑ totū decurſū vete. teſt.
ab exitu egypti vſq huc. populus autē deū ⁊ hanc eius
ordinationē abiecit petens regē dari a ſamuele videlicꝫ
per electionē vel humanā inſtitutionē: ſicut ⁊ cetere nati
ones regem haberent. vñ dr̄ in lr̄a. Congregati vniuerſi
ſeniores natu dixerūt ad ſamuelē. Cōſtitue nobis regeꝫ
vt iudicet nos: ſicut cetere nationes. non dixerunt. pete
nobis a deo regeꝫ ⁊c. quō ſi dixiſſent non peccaſſent: nec
dei ordinationi ꝯtraueniſſent. Cū autē de peccato ſic cō
miſſo penituiſſent: ⁊ errorē prefatū correxiſſent: ⁊ ſamu
el ꝓ eis oraſſet: peccatū eſt abolitū: vt patꝫ infra. xij. ca. i
lr̄a iūcta glo. interlineari: nec rex tūc fuit ꝯſtitutus ſicut
petitus. petebat̄ eñ cōſtitui ordinatōe hūana: vt oñſuꝫ
eſt. ⁊ hoc fuit peccatū. ſed petitō vt ſic nō habuit effectū
q2 inſtituebat̄ electione ⁊ vnctione dei. Nō erat igr̄ pec
catū ſub rege ſic conſtituto ꝑmanere. Burgeñ. igit̄ erra
uit in fundamento putans ꝑplm ꝑmanſiſſe ſub regimie
regio: vt petito: qḋ falſuꝫ eſt: vt patꝫ ex dict. Quib' bene

penſatis obiectōes Burg. ɔtra poſtil. nulli⁹ ſunt efficacie. Sed burg. idē pſumēs aliter abſoluere queſtiōez motā: dicit ɔriū. Eſt igr terciū eius dictuz tale. qz petere regē fuit ꝑplo a deo ɔceſſū deut. xvij. iō petēdo n̄ peccauit. Illud dictū reſpiciēdo bn̄ lraz allegatā vr̄ ſuppone falſū qz in illa lra nō ponitur aliquod vbū pertinēs ad ɔceſſiōnē de rege petēdo. Eſt em̄ hic tenor litere allegate. Cum ingreſſus fueris trā quā dn̄s de⁹ daturus ē tibi z poſſederis eā: hitaueriſqz i ea: z dixeris. Conſtituā ſupra me regē. ſicut hn̄t oēs ꝑ circuitū nationes. eū conſtitues quez dn̄s de⁹ tu⁹ elegerit de numero frm̄ tuoꝝ. Ecce lra. cuius ſenſū ſupra: Deut. xvij. dixi habere ſenſum ꝑnoſticuz. ꝑnoſticauit em̄ de⁹ iudeos ſic dicturos. nō ꝑcepit nec conceſſit. ſed ordinauit ꝑgnantē negatiuā. ſ. q ſic dicēdo nō conſtituerēt regē niſi electōe ꝑcedēte. Huic aūt ordinatōi petēdo a ſamuele regē expſſe cōtradixerūt. tū qz petierūt ab humana ptāte. tum qz ſicut cetere natōes que ad diuinā ordinatōem nō reſpexerūt. igr̄ peccauerūt. quod ē contra terciū burgen̄. dictū. Quartū dictuz ē q regis ɔſtitutō ɔtingit dupli̇r. vno mō ſm poteſtatē regendi illimitatā. alio mō limitatā. Primo mō cōſtituit rex abſolutus legib⁹ potēs regere ꝓ libito volūtatis exemplificat d' impatore z aliis regib⁹ tā catholicis q̄z infidelib⁹. Scd̄o mō ɔſtituit rex obligat⁹ ad ſeruādū leges pertinētes ad ſe et ſubditos. Sed iſta diſtinctio nō eſt artificialis. Quis em̄ multi ꝑncipātur vicioſe ſm primū membꝝ. nō tn̄ ad ſic principādum inſtituuntur: immo in ꝓpoſito caſu iudei ex viciato regimine filioꝝ ſamuelis acceperūt occaſionē petēdi regē. Dr̄ nāqz in hoc capitulo q filij ſamuelis declinauerūt poſt auariciam: z acceperūt munera z peruertebāt iudicia. ɔgregati ſunt ergo omnes maiores natu iſrl̄ venerūt ad ſamuelē i ramatha. dixeruntqz ei. Ecce tu ſenuiſti, et filij tui nō ambulāt in vijs tuis: ɔſtitue nobis regē. vn̄ luculenter apparet q petebant regē: vt euaderēt ꝑmū modū regendi. quis igitur deſipiens diceret eos petiſſe tyrānicus: quē iudei petēdo regē petere nō potuerūt. quēadmodū vult Burg. Nā implicare videt q q̄s ɔ voluntatē aliqd inſtituat vel eligat: cum omnis talis libera inſtitutio z electio ſit volūtaria. Si igitur fieret ɔ voluntatez eſſet inuolūtaria: per ɔn̄s implicatio. Iſtius confirmatio pōt videri i lumine nature. quēadmodū Ariſtot. iij. politicoꝝ omnē principatū diſtinxit in tꝑatum z viciatū. Temꝑatū dixit i quo ꝑncipās dn̄atur ad cōe bonuz cōferēs ſm voluntatē ſubditoꝝ. Viciatum autē dixit deficere in altero vel vtroqz. Certū ē igitur viciatum nō peti eligi vel ɔſtitui a ſubditꝭ. qz omnis talis ē ꝑter. imo cōtra voluntatē ſubditoꝝ. Scd̄s igitur ꝑncipatus z mod⁹ regnādi a ſubditꝭ peti nō pōt. ſed ſolū primus. q̄ ſi vertit in tꝑatum z tyrannidē potius ſubditi dicēdi ſunt talem ꝑncipatū pati q̄z petere. Nec exempla burg. de impatore z aliis ſunt vera. Nō em̄ tales ſubditi cōſtituunt. ſed tꝑato mō ɔſtituti ſepe intꝑati z vicioſi fiunt. Nec veruz eſt de regū z imperatoꝝ iudicio q ſunt electi et inſtituti ad iudicādū ſm arbitriuz voluntatis. ſ ſunt inſtituti ad iudicandū: nō de legibus ſed ſm leges. z ſi aliqn̄ modum ſue inſtitutōis excedūt cadētes i tyrannidē olgarciā vel democraciā: in his caſibus ſubditi poti⁹ patiunt q̄z agūt qz tales caſus nō ꝓueniūt ex ſubditoꝝ inſtitutiōe. ſ inſtitutoꝝ vſurpatōe. imo z titulus impatoris mō regēdi vicioſo ɔdicit. Nā titulus eius eſt. N. dei grā romanoꝝ rex z ſemp auguſtus. hoc ē reipublice nō priuate accōmodus. Ita z alioꝝ regū ꝑteſtatōnes ſunt ſub dei grā. q viciatū principatū nō admittit. Ex qbus pz q ſoluto Burg. quā ɔcludit ſuis incpte dictis: videlz q iudei petētes regē vt regeret intꝑato z viciato regimie. qd

Ca. ix.

[a]Et erat vir de beiamin nomine Cis filius Abiel: filij ſeor: filij bechor: [b]filij ſareth: filij aphia: filij viri gemini: [c]fortis robore. [d]Et erat ei fili⁹ vocabulo ſaul [e]elect⁹ [f]z bonus [g]z non erat vir de filijs iſrl̄ melior illo. [h]Ab humero z ſurſum eminebat ſup omnē popolum. [i]Perierāt autē aſine Cis patris ſaul Et dixit Cis ad ſaul filiū ſuum. Tolle tecum vnum de pueris: z couſurgēs [k]vade: z qre aſinas. Qui cum tranſiſſet ꝑ montē Ephraim z ꝑ terram ſaliſa: et non inueniſſet: tranſierunt etiam ꝑ trā ſalim: z non erant

apud eum dicitur illimitatum peccauerūt: nihil valet. qd pz ex predictis. Et certe quātūcunqz barbari ſciāter ſibipis nocere nou poſſunt nocerent aūt ſibipis ſi ſm bur. regē ɔ cōez ɔferēs peterēt z petiuiſſet. Nō em̄ talē regē quantūcūqz barbar⁹ elegit. patit qui dez hn̄. vn̄ dixit Ariſto. de hmōi vicioſe ꝑncipātib⁹. Suſtinēt qdē hoies talē ꝑncipatū nihil ɔtriſtari ꝓpter ipſoꝝ barbarā z ſeruilē naturā. z ɔſuetudinis auxiliū. z ꝓpter ea q̄ dicta ſūt Burg. fortaſſe ꝑuia duct⁹ in fine ſue inutilis digreſſiōis ponit huius qōnis ſolutōz meliorē. que q̄i coincidit cuz poſtill. q vicz iudei peccauerūt petēdo regē nō ſimplr̄ ſ ꝓpter abiectōz ſamuelis ſine ſui culpa vſqz ad abiectionē dei: iuxta glo. Qui vos ſpernit zc.

Capitulum. ix.

Et erat vir de beniami. Regimie iudicū terminato. Hic ɔñr agit de regno. z ꝑ de regno labili ſaulis. ſcd̄o de ſtabili. ſ. ipſi⁹ dauid ca. xvj. Prima in tres diuidit. qz ꝑmo deſcribit ipi⁹ ſaulis regis inſtitutio. ſcd̄o inſtituti tranſgreſſio. ca. xiij. tercio tranſgreſſoris reprobatio: ca. xv. ibi. Factum eſt autē vbū dn̄i. Prima adhuc in tres. qz circa inſtitutōem ſaulis i regē ꝑmo deſcribitur ipſius electio. ſecundo electōis cōfirmatio. ca. xj. tercio ꝑpli increpatio. ca. xij. Prima in duas. qz primo deſcribitur ſaulis electio ſecreta. ſcd̄o publica. circa mediū decimi capituli: ibi. Et vocauit ſamuel ꝑplm. Prima adhuc in duas: qz ꝑmo ponit ſaulis electio. ſecundo electi vnctio: cap. x. ibi. Perierant autē. Circa ꝑmū ſic ꝓcedit. qz ꝑmo habilitas ſaulis ad regendū deſcribitur. ſcd̄o a ſamuele cognoſcit: ibi. Perierāt autē. tercio honorifice a ſamuele ſuſcipitur ibi. Aſſumēs itaqz. Circa primū deſcribitur aptitudo ſaulis ad regendū rōne pris ſui cum dr̄. a Et erat vir zc. hoc dr̄. qz erat in toto populo iſrl̄ famoſus. b Filij ſareth. hoc nō eſt de textu. c Fortis robore. hoc dr̄ ad denotādū fortitudinē ſaulis. qz fortes homines ſolent fortes generare. Cōſequēter oſtendit aptitudo ſaulis rōne moꝝ cum dr̄. d Et erat zc. quia erat famoſus. e Electus. ſine macula notabili viciorꝝ. f Et bonus. rōne moꝝ z virtutuz. g Et nō erat vir zc. Ex quo notatur q non ſoluz erat bon⁹ ſ etiā excellētis bonitatis. Cōſequēter deſcribit eius aptitudo ex ꝑte corꝑis: cum dr̄. h Ab humero zc. in quo notatur fortitudo corꝑis: que multū ē neceſſaria in regibus: z pulcritudo ꝑſone qd multū ē decens in eis. ſm illud. ſpēs ꝑami digna eſt impio. i Perierāt aūt. Hic ɔñter deſcribit cognitō ſaulis a ſamuele: que facta ē duplr̄. primo per humanā inquiſitiōz ſecundo ꝑ diuinā reuelatiōez: ibi. Dn̄s autē reuelauerat. Primū aūt ɔtigit eo q ſaul querens aſinas pris ſui: z nō inueniēs venit ad ſamuelē: vt de aſinabus audiret veritatē: z hoc eſt qd dr̄. i Perierant autem zc. i. timebant periſſe. non enim ſimpliciter perierāt qz poſtea ſunt inuēte. k Vade z quere aſinas. Ex quo pz humilitas ſaulis: q negociū hūile z laborioſū

ſi ꝛ ꝑ terram gemini: ꝛ minime reppererũt. Cũ aũt veniſſent in terraʒ ſuph: dixit ſaul ad puerum qui erat cuʒ eo. Ueni ꝛ revertamur: ne forte dimiſerit pr̃ meꝰ aſinas ꝛ ſollicitꝰ ſit ꝓ nob. Qui ait ei. Ecce vir dei ē in ciuitate hac [m] vir nobil': om̃e qđ loq̈tur ſine ambiguitate venit [n] Nũc ḡ eamus illic: ſi forte indicet nob de via nr̃a: ꝓpt quã venimus. Dixitq; ſaul ad puer̃ ſuũ. Ecce ibimus. [o] Quid feremꝰ ad virũ dei. Panis defecit in ſitarcijs nr̃is [p] et ſportulã nõ hẽmus vt demꝰ hoĩ dei: nec q̈cq; aliud. Rurſũ puer rñdit ſauli ꝛ ait. [q] Ecce inuẽta ē ĩ mãu mea q̈rta ꝑs ſtateris argẽti demus hoĩ dei: vt indicet nobis viã nr̃aʒ. [r] Olim ĩ iſrl' ſic loq̄bat vnuſq̈ſq;: vadẽs ꝯſulere deũ: Venite ꝛ eamꝰ ad vidẽtẽ. Qui.n. ꝓpha dicit hodie. vocabat olim videns. Et dixit ſaul ad puerũ ſuũ. Optimꝰ ſmo tuus. Veni eamꝰ. Et ierũt ĩ ciuitatẽ ĩ qua erat vir dei. Cunq; aſcẽderẽt cliuũ ciuitatis: inuenerũt puellas egrediẽtes ad hauriẽdã aquã: ꝛ dixerũt eis. Nũ hic eſt vidẽs. [s] Que rñdẽtes dixerũt illis Hic eſt. Ecce añ te. Feſtina nũc. Hodie.n. venit in ciuitatẽ: qꝛ [t] ſacrificium ē hodie ppli ĩ excelſo. Ingrediẽtes vrbẽ ſtatĩ inuenietis eũ: añq̈ aſcẽdat excelſũ ad veſcẽdũ. Neq;.n. comeſturus eſt populꝰ donec ille veniat [v] quia ipſe bñdicit hoſtie: ꝛ deinceps comedent qui vocati ſunt. Nũc ḡ conſcẽdite: quia hodie reperietis euʒ. Et aſcẽderũt ĩ ciuitatẽ. Cũq; ambularẽt ĩ medio vrbis: [x] apparuit ſamuel egrediẽs obuiã eis: vt aſcẽderet in excelſuʒ. [y] Dñs aũt revelauerat auriculã ſamuelis añ vnã diẽ q̈ȝ veniret ſaul dicẽs. Hac ipſa hora q̄ nũc ē. cras mictam viruʒ ad te de t̃ra bẽiamin ꝛ vnges euʒ ducẽ ſup pplm̃ meũ iſrl'. Et ſaluabit pplm̃ meũ de manu philiſtinoꝝ [z] quia reſpexi populũ meũ. [a] Venit.n. clamor eoꝝ ad me. Cũq; aſpexiſſʒ Samuel ſauleʒ: dñs dixit ei. Ecce vir quẽ dixerã tibi [b] Iſte dominabit ꝑplo meo. Acceſſit autẽ Saul ad ſamuelẽ ĩ medio porte: ꝛ ait. Indica oro mihi vbi ē domus vidẽtis. Et rñdit ſamuel ſauli: dicẽs. Ego ſũ vidẽs. Aſcẽde añ me ĩ excelſuʒ vt comedas mecũ hodie: ꝛ dimittã te mane [c] ꝛ oĩa q̄ ſunt in corde tuo indicabo tibi [d] Et de aſinis q̄s nudiuſtercꝰ ꝑdidiſti: ne ſollicitꝰ ſis qꝛ inuẽte ſũt: [e] ꝛ cuiꝰ erũt optĩa q̄q; iſrl' [f] Nõne tibi: [g] ꝛ oĩ domui patris tui. Rñdẽs aũt ſaul ait.

nõ recuſauit. ¶ l Cũ aũt veniſſent ꝛc. iſte fuit attaꝰ ſamuel. vt h̃r in ꝑncipio huiꝰ libri. ¶ m Vir nobil' hoc dĩ ꝓpt dignitatẽ ꝓphie. qđ pȝ ex hoc qđ ſeq̈tur. Om̃e qđ loq̈tur abſq; ambiguitate venit. ¶ n Nũc ḡ eamꝰ ꝛc. i. de aſinabꝰ ꝓpt q̄s fiebat via illa. ¶ o Quid feremus ꝛc. credebat enĩ Saul q nõ idicaret eis gratis: vel forte erubeſcebat apparere ĩ ꝯſpectu eiꝰ abſq; aliquo xenio. vñ ſubditur. p ¶ Et ſportulã nõ habemꝰ. in hebreo habet. ꝛ xeniũ nõ habemꝰ: ꝛ in idẽ redit trãſlatio noſtra: quia ſportla ē vaſculũ in quo ponit fructꝰ vel aliqđ huĩoi ad xeniãduʒ. ꝛ ſic accipitur ꝯtinẽs ꝓ cõtẽto. ¶ q Ecce inuẽta eſt in manu mea. puer ei ſaulis ꝓpter verbuʒ magiſtri ſui poſuit manũ ad burſã ꝛ inuenit quartã ꝑtẽ ſtateris argenti. id eſt quartã ꝑteʒ ſicli. qꝛ ſtater et ſiclus idẽ ſunt. Siclus aũt. xx. obolos habʒ vt habet Exo. xx. ꝛ ſic q̈rta ꝑs ſtateris valebat q̈nq; obolos vel ſm alios. vj. obolos qꝛ ſm eos ſiclꝰ ſanctuarij habebat. xx. obolos tm̃. ſiclus autẽ ꝯmunis. xxiiij. r ¶ Olim in iſrl' ſic loquebat ꝛc. iſtud nõ fuit dictuʒ a puero ſamuelis: ſʒ ab eo q̄ ſcripſit libruʒ iſtũ: vt dicũt hebrei. Beda aũt dicit q fuit appoſitũ ab eſdra qñ legẽ a chaldeis cõbuſtã reparauit. Cetera patẽt vſq; ibi. s ¶ Que rñdẽtes dixerũt illis ꝛc. iſte puelle plura v̄ba dixerũt ſauli: vt pȝ ex ſequẽtibꝰ. qꝛ ſicut dicit ra. Sa. volebãt eũ aliquãtulũ detinere verbis admirãtes pulcritudinẽ ipſius. t ¶ Sacrificiũ ē hodie ꝛc. aliqui dicũt q erat tm̃ prandiũ paratũ ꝓ aduentu ſaulis: quẽ ꝓſciuerat ſamuel: vt patebit ĩ ſeq̄ntibꝰ. Alij aũt dicũt q nõ ſolũ fuit prãdiũ: ſʒ hoſtia pacifica d̃ qua vna ps dño offerebat: relique comedebant ab offerẽtibꝰ. licitũ aũt erat tũc tẽporis offerre dño ſacrificiũ alibi q̈ȝ vbi erat archa ꝛ tabernaculũ: vt dictuʒ ē ſupra. vij. ca. ¶ v Quia ipſe benedicet ꝛc. Modus enĩ erat hebreoꝝ añ prãdiũ ꝛ maxie de ſacrificio oblato laudare deũ. ¶ x Apparuit ſamuel ꝛc. qꝛ de aduẽtu ſaulis reuelationẽ habuerat q̄tum ad diem ꝛ horã determinatam. vt patet ex ſequẽtibus. y ¶ Dñs autẽ. Hic ꝯñter oſtẽdit quõ ſamuel cognouit ſaul ꝑ diuinã reuelatiõeʒ nõ ſoluʒ q̄tum ad ꝑſonã. ſʒ etiã q̄tuʒ ad dignitatẽ regiã ad quã dñs ipſum elegerat ꝛ preceperat Samueli vt vngeret ipm̃ in regeʒ ſup pplm̃ iſrl'. ꝛ hoc eſt quod dĩ.

y ¶ Dñs aũt ꝛc. loquit ſcriptura more hũano qñ aliq̈s revelat ſecreta amico ſuo. Cetera patent ex dictis vſq; ibi. z ¶ Quia reſpexi populũ meũ. ſcʒ oculo miſericordie. a ¶ Venit enĩ clamor eoꝝ ad me de afflictiõe eius facta ꝑ philiſteos. ex quo pȝ q licʒ in populo iſrl' eſſet multi mali. tñ cum hoc erãt multi boni: q̄rum ꝓces erãt corã deo exaudi. ꝛc.

b ¶ Iſte dñabitur ꝑplo meo. In hebreo h̃r. Iſte retinebit populũ meũ qꝛ ad reges ꝑtinet retinere populum ne in bellis ꝑcipitãter ſe igerat ꝛ etiaʒ tẽpe pacis ne iniuſte contra primos agant. ſequitur.

c ¶ Et oĩa ꝛc. Aliq̈ exponũt d̃ aſinabꝰ q̄s q̄rebat. ſed lr̃a ſeq̄ns nõ cõſonat vbi dĩ. d ¶ Et de aſinis ꝛc. Et q̄ videt q alia in corde ſaulis verſabantur dicit enĩ libro d̃ hebraicis queſtõibꝰ: q ĩ ſomno viderat ſe eſſe in capite arboris palme: que viſio ſignum regale erat. ꝛ de hoc cogitabat. ideo ſubditur. e ¶ Et cuius erunt ꝛc. id eſt dignitas reg[illegible]que poteſt accipere optima populi ſibi ſubditi maxime in neceſſitate: vt patet ex ſupradictis. viij. capitulo. f ¶ Nonne tibi. quaſi diceret ſic. quia iam reuelatum erat a domino ipſum regem futuꝝ. g ¶ Et omni domui patris tui quia filius ſuus iſboſeth ſucceſſit ſibi in regno ſeptem annis: ꝛ Abner princeps militie ꝛ alij potẽtes d̃ domo ſaulis his tẽporibꝰ potiti ſũt bonis regni: ꝛ poſteri eoꝝ habuiſſent: ſi ſaul ĩ nouitate ſua ſteiſſet

b Nūqd nō filius gemini ego ſū de mīma tribu iſrl'ː[i] ⁊ cognatio mea nouiſſima inter oēs familias de tribu beniamin. [k] Quare ġ locutus es mihi ſermonē iſtum [l] Aſſumēs itaqꝫ ſamuel ſaulē ⁊ puerū eiꝰː[m] introduxit eos in tricliniū[n] ⁊ dedit eis locū in capite eoꝝ q̄ fuerāt īuitati. Erāt.n.q̄ſi triginta viri. Dixitqꝫ ſamuel coco. [o] Da ptē quā dedi tibiː⁊ precepi vt reponeres ſeorſum apud te. Leuauit autē cocꝰ armū ⁊ poſuit añ ſaul. Dixitqꝫ Samuel[p] Ecce qđ remāſit pone añ te ⁊ comedeː[q] qꝛ de induſtria ſuatū ē tibi quādo ppłm vocaui. Et comedit ſaul cū ſamuele in die illa. Et deſcēderūt de excelſo ī oppidūː[r] ⁊ locutꝰ ē cū ſaule ī ſolārio ſtrauitqꝫ ſaul ī ſolario ⁊ dormiuit. Cūqꝫ mane ſurrexiſſent ⁊ iā dies luceſceret: vocauit ſamuel ſaulē in ſolario dicēs. Surges vt dimittā te. Et ſurrexit ſaul. Egreſſi ſūt ābo ipe vicꝫ ⁊ ſamuel. Cūqꝫ deſcenderēt ī extrema pte ciuitat

Samuel dixit ad ſaul[s] Dic puero vt añcedat nos ⁊ trāſeat. Tu aūt ſbſiſte pauliſꝑ vt indicē tibi v̄bū dñi. .x.

Tulit aūt ſamuel lenticulam olei: ⁊ effudit ſuꝑ caput eiusː[b] ⁊ deoſculatus eſt eūː[c] ⁊ ait. Ecce vnxit te dominꝰ ſuꝑ hereditatem ſuā ī pncipē[d] ⁊ liberab ppłꝫ ſuū de manib9 inimicoꝝ eiꝰ q̄ ī circuitu eiꝰ ſunt. Et hoc tibi ſignūː[e] qꝛ vnxit te dñs ī pncipē[f] Cūqꝫ abieris hodie a me: inuenies duos viros iuxta ſepulcꝝ rachel in finib9 beniamin in meridie ſaliētesqꝫ magnas foueas: dicētqꝫ tibi. Inuente ſūt aſine ad q̄s ieras ꝑqrendas et intermiſſis pr̄ tuꝰ aſinis ſollicitꝰ ē ꝓ vobː⁊ dicit. Quid faciā ď filio meo. Cūqꝫ abieris inde: ⁊ vltra trāſieris ⁊ veneris ad quercū thaborː[g] inuenient te tres viri aſcēdentes ad deū ī bethel. vnꝰ portās tres hedos: ⁊ alius tres tortas panis. ⁊ aliꝰ portans lagenam vini. Cunqꝫ te ſalutauerint: dabunt tibi duos panes: ⁊ accipies

b Nūquid nō filius ⁊c.i. de tribu beniamiː q̄ tunc erat mīma inter alias tribus iſrl'. qꝛ ꝑ pctō vxoris leuite fuerat q̄ſi ad nihilū redacta. ꝑut dictum fuit Iudi.xxj.
i Et cognatio ⁊c. iſta dixit ſaul ex hūilitate ⁊ quadā humana curialitate. qꝛ pater ſaul int' illos de tribu bēiami erat famoſus.
k Quare ergo locutꝰ ⁊c. Ex q̄ patet verꝝ qđ ꝑdictuꝫ eſt ſcꝫ ꝙ cogitauerat ſe ad dignitateꝫ regiā ſublimādū. qa verbū ſamuelis qđ erat obſcuꝝ ſtatiꝫ intellexit de dignitate regni q̄uis aliter poſſet intelligiː nec oportet ſauleꝫ de mēdacio ex hūilitate dicto excuſari. quia multa peiora fecit. l Aſſumēs itaqꝫ. hic ꝯñr oñdit' qualit' ſaul a ſamuele fuerit honorifice ſuſceptus: tanq̄ rex de ꝓximo futurus. cum dr̄.
m Introduxit eos in tricliniū. tricliniū ꝓprie loquendo eſt camera ī qua ſunt tres ordines lectoꝝ. h aūt accipit' ꝓ loco in q̄ ſūt tres ordines ſedentiū ad comedēduꝫ ſcꝫ maioꝝ. mediocriūː ⁊ minoruꝫ. qꝛ antiq̄tus homies ſedēdo in lectis comedebāt. vñ et in ſacra ſcriptura comedētes freq̄nter dicunt' recūbere vl' accūbere. n Et dedit eis ⁊c.i. ī principaliori loco triū ordinū ꝑdictorum
o Da ptē quā dedi tibi. qꝛ ferculum nobilius vl' gratioſius fecerat poni ad ptē vt corā ſaule venturo poneretur qꝛ volebat eū ꝑ ceteris honorare tanq̄ regē de ꝓximo futuꝝː ⁊ iā a deo electūː vt pꝫ ex ꝑdictis. p Ecce qđ remāſit ⁊c. Ex quo dicūt aliq̄ ꝙ añ aduentuꝫ ſaulis ſamuel cū alijs iā erat in mēſa. Sed ipſo appropinquāte ſurrexit de mēſa obuiās ei ex reuerētia. ſ3 hoc nō ꝯſonat lr̄e ꝑcedētiː vbi dr̄. Apparuit ſamuel egrediēs obuiam eis vt aſcēderet ī excelſū. Ex quo videt' ꝙ adhuc nō aſcēderat ī ſuperiori pte mōtis ad ſacrificiū offerendū ſeu conuiuiū celebrandū. Itē ibi ſtatim ſubdit'. Dñs aūt reuelauerat ⁊c. vbi dr̄ ꝙ dñs diē et horā certā aduētus ſaul' ſamueli reuelauerat. ⁊ ideo nō eſt veriſimile ꝙ añ intraret ad mēſaꝫ cum ipm vellet honorare in illo conuiuioː quod paratū erat ꝓpter aduētum ipſiusː vt ſupra dictuꝫ ē. ꝓpter qđ ra. Sa. aliter exponit ꝙ illud quod dr̄ hic. Ecce quod remāſit ⁊c. refert' ad numeꝝ viroꝝ q̄ vocati fuerāt a ſamuele ad ꝯuiuiūː ita ꝙ ꝑ quolibet erat ferculū determinatū ſcḋm ꝙ debebāt ſedere. ⁊ iſtud ferculū erat vltra illum numeꝝ ꝓpt' ſaul quē ſamuel ſciebat ventuꝝ. ideo ſubdit'.
q De induſtria ſeruatū eſt ⁊c.i. vltra numeꝝ ꝑſonaꝝ a me inuitati. r Et locutus eſt ⁊c.i. in ſecreto loco. de quo autē ſibi locutus fuerit nō exprimit'. ſed hebrei dicūt ꝙ fuit de timore et lege ſeruanda. Cetera patent vſqꝫ ibi. s Dic puero vt antecedat nos. vt non poſſit audire verba mea.

Capitulum.x.

Tulit autē. Hic ꝯñr agit' de vnctōe ſaulis in regem. et ponitur ꝑmo vnctio iſta ſecūdo certificatur ꝑ ſignaː ibi. Cum abieri. Circa primū dr̄.

a Tulit auteꝫ ſamuel lenticulam.i. vaſculuꝫ factuꝫ ď auro vl' argēto ad reponēdum oleū vnctiōisː vnde vngebant' reges ⁊ pōtifices. ⁊ dicit' a liniendo.
b Et deoſculatus eſt euꝫ. in ſignū amicicie et ꝯfederatōnis.
c Et ait. Ecce ⁊c. qꝛ in hoc nō ſum niſi miniſter eius. d Et tu liberabis populū ⁊c. ⁊ patet litera vſqꝫ ibi.
e Quia vnxit te ⁊c. tota iſta litera incluſiuē eſt ī hebreo. nec eſt de textu. ſed ab aliquo antiquo doctore fuit appoſita ꝑ modū glo. ⁊ poſtea inſerta textui ꝑ ignorantiā ſcriptorum ſicut et ī pluribus alijs locis. f Cū ꝙ abieris. Hic ꝯſequēter ponitur certificatio predictoruꝫ per ſigna. ⁊ primo huiuſmodi ſigna predicūtur. ſecūdo de facto repeniūturː ibi. Itaqꝫ. Circa primū dicitur
f Cūqꝫ abieris ⁊c. ſed hoc dictū videtur implicare repugnantiaꝫ: quia Rachel ſepulta eſt iuxta bethleeꝫ vt habetur Gen.xxxv. que eſt in ſorte iude. hic autem dicit' in finibus beniamin. propter quod ra. Sa. ſic exponit. Inuenies duos viros iuxta ſepulcruꝫ Rachel id eſt qui nunc ſunt iuxta ſepulcrum Rachelː ſed quādo inuenies eos erunt in finibus beniamin. Aliter poteſt dici ꝙ ſortes beniamin ⁊ iude erāt ꝯiūcte. et ideo erant ijdem fines vtriuſqꝫ vbi iungebantur. Salientes magnas foueas. hoc non eſt in hebreoː nec ī libris correctis. Cetera patent vſqꝫ ibi. g Inuenient te ⁊c. cauſa orationis et ſacrificij. quia tunc tēporis erat licitum immolare domino in excelſisː vt dictum eſt ſeptimo capitulo.
h Poſt hec venies ⁊c. Dicit enī ra. Salo. ꝙ hic collis eſt chariathiarimː eo ꝙ ibi erat archa domini. ſ3 hoc non videtur verum. quia iam tranſlata fuerat inde in maſphat per ſamueleːvt dictū eſt ſupra. ⁊ ideo alij dicunt ꝙ erat locus vbi manebāt ꝓphete. ⁊ hoc videtur

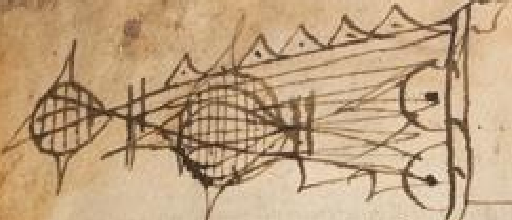

veꝝ ꝓ ea ꝗ̄ ſequitur poſtea. h i ¶ Ubi ē ſtatio philiſti-
noꝝ. ſtatio ꝑut hic accipit̄ ē fortaliciū vbi ponūt̄ bel-
latores ad tenēdū terrā ne poſſit rebellare. et hoc mō
fecerāt philiſtei in terra iſrl̄. Sed hoc vr̄ eē ꝯ̄ illud qḋ
dictū ē. ſ. vij. ca. ꝙ philiſthijm nō appoſuerunt vltra vt
venirent in t̄mi
nos iſrl̄ tpe Sa
muelis. Ad qḋ
pōt dici ꝙ non
venerūt de vrbi
bus ſuis. ſed illi
qui poſiti erant
in fortalicijs ad
huc ſtabant ibi:
et hoc ꝯſonat ei
quod dī. j. xiij.
capi. Et ꝑcuſſit
ionathas ſtati-
ones philiſtino
rū que erat i ga-
baa: que eſt ciui
tas in terra iſrl̄.
vl̄ forſitan quia
antea fuerat ibi
talis ſtatio phi-
liſtinorū: et no
men remāſerat
loco: licꝫ ꝑ tunc
nō eēnt ibi phi-
liſtei. ꝑmū tñ vi
det̄ veri⁹: et ma-
gis conſonat te
xtui vt allegatū
eſt. k ¶ Obui
am habebis ꝛc.

de manu eorum.[b] Poſt hec
venies ī collē dn̄i[i] vbi ē ſta-
tio philiſtinoꝝ. Et cum in
greſſus fueris ibi vrbē[k] ob
uiū habebis gregē ꝓphetā
rū deſcendentiū de excelſo:
[l] ꝛ an̄ eos pſalteriū ꝛ tympa
nū ꝛ tybiā et cytharā: ipſoſ
qꝫ ꝓphantes:[m] ꝛ inſiliet in
te ſpūs dn̄i[n] ꝛ ꝓphabis cum
eis:[o] ꝛ mutaberis in virum
aliū.[p] Qn̄ ergo euenerint
ſigna hec oīa tibi:[q] fac que
cūqꝫ īuenerit man⁹ tua: qa
dn̄s tecū eſt.[r] Et deſcendes
an̄ me ī galgala. Ego q̄ppe
deſcendam ad te vt offeras
oblationē ꝛ immoles victi
mas pacificas. ſeptē diebꝫ

Et hoc vr̄ veꝝ qḋ p̄dictū eſt. ſ. ꝙ collis dn̄i vocatur lo
cus ſ. eo ꝙ manebāt ibi ꝓphete. vocant̄ hic ꝓphe hoīes
deuoti ꝛ religioſi: quos ꝯgregauerat ſamuel ad laudā
dū deū. ꝛ cū hoc hēbāt ſpm̄ ꝓphetie ſaltē aliq̄ eoꝝ. l ¶
Et an̄ eos pſalteriū ꝛc. quia alique melodie excitāt ad
deuotionē: vt patet per experientiā. ꝛ etiā per ꝓphetā
vn̄ dī. iiij. Reg. iij. ꝙ Heliʒeus cū quereretur ab eo ꝓ
phetia: dixit. adducite mihi pſaltem. ꝛ ſubditur. Cūqꝫ
caneret pſaltes facta ē ſuper eū manus dn̄i ꝛc. m ¶
Et inſiliet in te ꝛc. i. ſpūs deuotōis vel ſpūs ꝓphetie: vt
dicunt hebrei. n ¶ Et ꝓphetabis cū eis. deū laudan
do. vel de occult̄ ꝓphetādo. vn̄ de libro de hebraicis̄ que-
ſtōnibus dī recitādo opinionē hebreoꝝ ꝙ ꝓphauit de
bellis futuris gog ꝛ magog. ꝛ de p̄mijs iuſtoꝝ ꝛ penis
maloꝝ. o ¶ Et mutaberis ꝛc. ꝓpter dictū ꝓphetādi
modū tibi als̄ inſolitū. p ¶ Quādo ergo euenerint
ꝛc. ſcias ꝙ illa ſunt vera: que ego predixi tibi de regno
ideo ſubditur. q ¶ Fac quecūqꝫ ꝛc. i. diſpone te q̄n
tum potueris ad decenter ꝛ potenter regnandū. r ¶
Et deſcendes ꝛc. Septē diebus. hic debet fieri pūct⁹:
vt dicunt aliq̄. ꝛ hr̄ libro de hebraicis queſtionib⁹: ita
ꝙ ly ſeptem diebus nō notat tempus quo Samuel a
ſaule deberet expectari. ſed tempus ī quo ꝓ ſaule ō no
uo inuncto in regē deberēt oblatōes ꝛ ſacrificia fieri.
ſicut in ꝯſecratione ſummi pontificis fiebāt ſeptē die
bus: vt hr̄ Exo. xxix. ꝛ Leui. viij. Sed in biblijs hebra
icis quas vidi nō fit taliter punctus. ſꝫ ly ſeptē diebus
coniungitur cum lr̄a ſequenti ſic. Septē diebus expe
ctabis ꝛc. liber etiā de queſtionibus hebraicis ſup re
gū negatur ab aliq̄bus eſſe hieronymi: quoꝝ rōes hic
ꝓpter plꝛitatē omitto. Andreas etiā dictū iſtoꝝ im-
pugnat. qꝛ nō habet̄ in aliquo loco ſcripture: ꝙ ꝑ vn
ctione regū debeat talis ſolemnitas fieri ſeptē dierum
nec legitur factum ꝓ quocūqꝫ rege quantūcūqꝫ ſan
cto vel magno. ꝓpter quod iſtud dictum videtur ficti-
tium. Et ad hoc inducit quod hr̄ infra. xj. de innouati
one regni in galgala vbi dicitur. Et fecerunt ibi regē
ſaul coram domino ꝛc. Ex quo videtur ꝙ ſi debuiſſꝫ ī

vnctione ſaulis fieri talis ſolemnitas: fuiſſet tūc facta: et
non fuiſſet expectatum in futurum. in quo poterant per
aduerſarios impediri: ꝛ maxime quia Samuel erat pre
ſens: per quem talia debebant fieri. vn̄ de hic vbi tranſla
tio noſtra habet. Ego quippe deſcendā ad te vt offeras
oblatōnem ꝛc. In
hebreo habetur ad
offerendum obla-
tionem ꝛc. ſ. per me
tamen ꝓ ſalute tua
ꝛ ſic etiam exponi-
tur tranſlatio no-
ſtra a doctorib⁹ no-
ſtris. Ut offeras ꝛ
immoles. non per
te: ſed per me. ſicut
et populus offere-
bat per ſacerdotes
ꝓpter quod iſte an
dreas aliter expo-
nit. Ad cui⁹ intelle
ctum p̄ponit vnū
ſcꝫ ꝙ in magnis ne
gocijs propter que
in primis debebat
deus placari ſacri-
ficijs deus nolebat
ꝙ ſaul aliquid face
ret abſqꝫ preſentia
ſamuelis: qui pro
eo offeret ꝛ ipſum
dirigeret. ꝛ ſic expo
nit literam iſtam.
Deſcēdes an̄ me ī
galgala. id eſt ſi cō

expectabis donec veniā ad
te: ꝛ oſtendam tibi que fa
cias.[s] Itaqꝫ cum auertiſſet
humerū ſuū vt abiret a ſa
muele īmutauit ei deus cor
aliud: ꝛ venerūt oīa ſigna
hec in die illa. Ueneruntqꝫ
ad p̄dictum collē: ꝛ ecce cu
neus ꝓphaꝝ obuius ei. Et
inſiluit ſuꝑ eum ſpūs domi
ꝛ ꝓphauit in medio eorum
Uidētes aūt oēs q̄ noue
rant eū heri ꝛ nudiuſterci⁹
ꝙ eēt cū ꝓphetis ꝛ prophe
taret: dixerunt adinuicem
[t] Quenam res accidit filio
cis. Nū ꝛ ſaul int̄ ꝓphetas
Reſponditqꝫ ali⁹ ad alteꝝ
dicēs[v] Et quis pater eius.

tingat tibi caſus ī quo debeat placari deus per ſacrificia
Deſcendes ante me in galgala. vbi eſt locus orationis ꝛ
ſacrificij. ꝛ ſubintelligitur. ꝛ ſignificabis mihi deſcēſum
tuum: ibi. Ego quippe deſcendam ad te vt offeras oblati
onem ꝛc. ſ. per me. Septem diebus expectabis ꝛc. ſubin
telligitur poſtqꝫ recepero nunciū tuum. Donec veniam
ad te. ad offerendum pro te ſacrificiū ꝛ ad te dirigendū.
Sed hec opinio non videtur bene concordare textui. qꝛ
ex modo loquendi et tempore videtur ꝙ ſamuel loque
retur ſauli non generaliter nec indeterminate ꝓ quocū-
qꝫ caſu arduo indeterminato futuro: ſed pro caſu deter-
minato ꝛ imminenti. ſ. vt poſt publicatōnem electionis
ipſius in regem deſcenderet in galgala: vt ibi Samuel ꝓ
eo offerret ſacrificium. ꝛ doceret eum de modo guberna̅
di regnū ſuum. quia hoc maxime indigebat in principio
regni ſui ꝛ ꝙ Samuel tempus deſcendendi in galgala ſi
bi determinauit licet non ſit hic expreſſum. quia nō om-
nia hic exprimuntur dicens ꝙ cum expectaret ſeptē die
bus. hoc dixit ſamuel. quia neſciebat vtrū dominus cir
ca illud tempus occuparet eū in alio negocio: ita ꝙ nō
poſſet venire ad ſaul ita cito. In quo autem peccauerit
Saul trāſgrediendo verba iſta Samuelis: dicetur infra
xiij. capitulo. vbi locum habet. s ¶ Itaqꝫ. Hic conſe-
quenter deſcribitur euentus ſignoꝝ predictoꝝ pro
ut dixerat Samuel. et patet litera ex predictis vſqꝫ ibi.
t ¶ Quenam res ꝛc. hoc dicebat admirando. quia ſaul
erat magnus ꝛ robuſtus ꝛ diſpoſitus ad bellandum. et
non ad laudandum deum cum religioſis vel ꝓphetādum
cum prophetis. v ¶ Et quis pater eius. quaſi diceret.
Cuis pater eius non eſt propheta: nec ad hoc diſpoſitus
quaſi diceret. nec iſte deberet eſſe. per talē modū loque
batur Amos. vij. cap. Non ſum ꝓpheta nec filius ꝓphe-
te. ſꝫ paſtor armētarius ꝛc. In hebreo habet̄. Quis pa-
ter eorum. ꝛ ſic refertur ad ſenſum oppoſitū: vt dicit ra
bi Salo. ſic exponendo: quis pater eorum. ſ. ꝓphetarum
q. d. ꝓphetia nō habetur ꝑ ſucceſſionē paternā: ſed deus
eam dat ſua gratia cuicunqꝫ voluerit. ꝛ ideo nō eſt mirā-
dū ſi iſte habet donū ꝓphetie. dato ꝙ pater eius ꝓpheta

[x] Propterea ꝟſu3 ē in ꝓuer
biū. [y] Nū ⁊ ſaul īt ꝓphas
Ceſſauit autē ꝓphare ⁊ ve-
nit ad excelſu3. Dixitq3 pa-
truus ſaul ad eū ⁊ puer ei⁹.
Quo abiſtis. Qui reſpōde
runt. querē aſinas quas cū
nō reppiſſemus: venim⁹ ad
ſamuelē. Et dixit ei patru-
us ſu⁹. Indica mihi qđ di-
xerit tibi Samuel. Et ait
ſaul ad patruū ſuū. Indica
uit nob: qꝛ iuēte eēnt aſine
[z] De ſmone aūt regni nō in
dicauit ei: quē locutus fue-
rat ei ſamuel [a] Et ꝯuocauit
ſamuel pplm ad dñm i maſ
phat: ⁊ ait ad filios iſrahel
Hec dicit dñs de⁹ iſrl'. Ego
eduxi iſrl' de egypto: et erui
vos de manu egyptioꝝ: ⁊
de manu oim regū q affl ige
bāt vos. Vos aūt hodie ꝓ
iecīſtis dñm deū vr̄m: qui ſo
lus ſaluauit vos de vniuer
ſis malis ⁊ tribulatiōibus
vr̄is: ⁊ dixiſtis. Nequaq3: ſ;
regē cōſtitue ſup nos. Nūc
ḡ ſtate corā domino ꝑ trib⁹
vr̄as ⁊ ꝑ familias. Et appli
cuit ſamuel oēs trib⁹ iſrl'. ⁊
cecidit ſors ſup tribum bē-
iamin. Et applicuit tribū
bēiamin ⁊ cognatōes eius.
[b] ⁊ cecidit ſup cognatiō3 me
thri. et ꝯuenit vſq3 ad ſaul
filium cis. [c] queſierunt ḡ eū
⁊ non ē inuētus. Et conſu-
luerunt poſt hec dñm vtrū
na3 ventur⁹ eēt illuc. Rñdit
q3 dñs. [d] Ecce abſcondit⁹ ē
domi. Cucurrerunt itaq3 ⁊
tulerūt eu3 inde: ſtetitq3 in
medio populi: ⁊ altior fuit
vniuerſo pplo ab humero ⁊
ſurſum. Et ait Samuel ad
omnē pplm. Certe videtis
quē elegit dñs. qm̄ nō ſit ſi-
milis illi i omi pplo. Et cla
mauit ois ppl'us: et ait. Vi
uat rex. [e] Locut⁹ ē autē Sa
muel ad pplm legē regni: ⁊
ſcripſit i libro ⁊ repoſuit co
rā dño. Et dimiſit Samu-
el oēm pplm: ſingulos in do
mū ſuā. Sed ⁊ ſaul abijt i do
mu3 ſuā in gabaa [f] Et abijt
cū eo ꝑs exercit⁹: quoꝝ teti
gerat deus corda. [g] Filij vo
belial [h] dixerunt. Nū ſalua
re nos poterit iſte. [i] Et de-
ſpexerūt eum [k] ⁊ non attule
runt ei munera. Ille diſſi-
mulabat ſe audire.

Capitulum. xj.

Aſcendit aute3 [b] naas
ammonites: ⁊ pugna-
re cepit aduerſum iabes ga
laad: dixerūtq3 oēs viri ia-
bes ad naas. [c] Habeto nos

non fuerit: vel alius de genere ſuo. ¶ x Propterea ꝟſu3
eſt i ꝓuerbiū .i. vulgare ꝟbū vl' exēplare. ¶ y Nū ⁊ ſaul
īt ꝓphas. qꝛ qñ alicui ex inſꝑato dabat donū ꝓphie vel
aliqd hmōi dicebat hoc ꝟbū. Nū ⁊ ſaul ⁊c. q. d. nō ē mi-
rū ſi detur iſti ſicut datū fuit ſauli. Cetera patēt vſq3 ibi.
¶ z De ſmone aūt
⁊c. vt euitaret iactā
tiā. ⁊ humilitatem
ſeruaret. ⁊ etiam fi
delitate3 ſecreti. ſa
muel eni3 vnxerat
eū ſecrete. ꝓpter qđ
puer ſaul fecit pre
ire ne audiret ꝟba
eius: vt ſupra dcm̄
eſt. ⁊ ideo voluit te
nere ſecretum. ⁊ de
buit quſq3 ſamuel
negocium publica
ret. ¶ a Et cōuo
cauit. Hic oñr po
nit' electō ſaulis pu
blica. lic3 eīn ſamu
el de mandato dñi
eū inunxiſſet. et ſta
tim hoc publicare
poſſet tñ ad ꝯpeſcē
dū murmur ⁊ indi
gnatiōe3 alioꝝ qui
erāt d' nobilioꝛib⁹
tribub⁹: queſiuit a
dño vt ꝑ ſignū eui
dens oīb⁹ electio
ſaulis appareret. ⁊
ꝓpter h' vocauit po
pulū. ⁊ p3 l'ra vſq3
ibi. ¶ b Et ceci
dit ſup cognatiōe3
methri. In hebreo
habet' matheri vel
mathari. et ideo di
cūt aliq ꝙ ē nomē
ꝓpriū vni⁹ homis a
quo denoiata fuit
illa cognatio. ſed i
libro galyp. ſeu ali
bi nō inuenit' tale
nomē vni⁹ hois in
tribu beniamin vñ
cognatio nomiet':
iō dicūt aliq et ꝓba
bilit' ꝙ nō ē nomē
ꝓpriū ſ; cōe: ⁊ ſigni-
ficat in gñali homi
ne3 quecūq3 recte
iacientē ad ſignu3
ſagittā telū vel lapidē. Ad cuius intellectū ſciendum. ꝙ
mathar in hebreo ſignificat ſignū ad quod ſe exercitant
ſagittarij vel fundibularij vel hmōi: vt infra. xx. ca. vbi di
citur ꝙ ionatha dixit. ⁊ iacia3 quaſi exercēs me ad ſignū
In hebreo hr̄. Ad mathar. ⁊ eodē modo habet' Treno.
iij. Poſuit me quaſi ſignū ad ſagitta3. i hebr̄. hr̄. Poſuit
me qi mathar. ⁊ inde deriuat' hoc nomē mathari vl' ma
theri ſignificans hominē recte ad ſignu3 iacientē. In ga
baon autē vñ fuit ſaul fuerūt tales: vt hr̄ Iudicū. xx. vbi
dicitur de habitatoribus gabaa. ſic fūdis lapides ad cer
tum iacientes vt capillum quoq3 poſſent percutere ⁊c.
Debellatis aute3 filijs beniamin: vt habetur Iudi. xxj.
aliq vel ſaltē aliqs d' illis euaſerunt vel euaſit. ⁊ ab illa ar
te in qua erant excellentes denominata ē vna cognatio.
ſicut frequēter cōtingit in humanis. ⁊ de ill' deſcēdit ſaul
¶ c Queſierūt ergo ⁊c. abſcondit enim ſe ex humilitate
⁊ vt oſtenderet ſe dignitatē regia3 nō ambire. vnde ſub
ditur. ¶ d Ecce abſconditus eſt domi. non in domo
ſua in gabaon: quia non potuiſſet ita cito inde haberi
ſed in domo in qua hoſpitatus erat. vñ in hebreo ha-
betur. Abſconditus eſt inter vaſa: et vocant' vaſa ar-
ma: vel quecūq3 alia que ſecum detulerant illi q erant
ꝯgregati in maſ
phat. ⁊ illa repo
ſuerant pro cu
ſtodia i domib⁹
in quibus erāt
hoſpitati.
¶ e Locutus eſt
⁊c. ſc3 qualiter
popul⁹ ſe debe
bat habere ad
regem ⁊ rex ad
pplm. ¶ f Et
abijt cu3 eo ⁊c.
cōſentiētes ele
ctioni a deo fa
cte. ¶ g Filij
vo belial. id eſt
abſq3 iugo leg'
diuine et diſci
pline. ¶ h Di
xerunt: Nu. ⁊c.
quaſi diceret: ñ.
ideo ſubditur.
¶ i Et deſpexerūt
eum. eo ꝙ non
erat de illis tri
bubus nobilio
ribus: vtpote d'
tribu iuda: cui
promiſſu3 erat
regnum: Gen.
xlix. vel d' tribu
ephraim quam
iacob in benedi
ctione prepoſu
erat Manaſſe:
Gen. xlviij.
¶ k Et non attu
lerunt ⁊c. id eſt
xenia ſicut nūc
erat cōſuetū fie
ri i creatōnibus
regum ⁊ princi
pum: ⁊ adhuc i
pluribus locis
obſeruatur.

Capitulum. xj.

Aſcendit autē. Hic cōſequēter deſcribitur pre
dicte electionis cōfirmatio que facta eſt ꝑ hoc
ꝙ ſaul triūphauit de filijs ammon. ⁊ ſic omnes i
eū cōſenſerūt ⁊ regē eius innouauerūt. Primo igitur
circa hoc ponitur hoſtiū incurſio. ſcđo ipſorum debel
latio: ibi. Venerūt ergo nuncij. tercio regis confirma-
tio: ibi. Et ait populus. Circa primu3 dr. ¶ a Aſcen
dit autem. qđ autem in aliqbus biblijs ꝓponitur. Et
factum eſt quaſi poſt menſem. non eſt in hebreo. nec i
biblijs correctis: qꝛ nō ē de textu. ¶ b Naas ammo
nites ⁊c. tempore eīn iepthe rex ammon venit contra
filios iſrahel repetēs totam terrā filiorum iſrahel vl-
tra iordanem: tanq3 ad ſuum regnum pertinentē: vt
habetur Iudi. xj. Sed tunc fuit debellatus: vt ibide3
habetur: ⁊ ideo fortificato illo regno: iſte rex forſitan
ex eadē cauſa venit ꝯtra filios iſrl'. ¶ c Habeto nos

federatos ⁊c. ſub tributo ↄpetētē q2 videbāt ſe impo-
tētes ad reſiſtēdū: vt mag pȝ ex ſequētib⁹. ¶ d Eru
am oīm ⁊c. volebat eñ eos inutiles reddere ad bellū
q2 ſiniſter oculus clypeo tegit: ⁊ iō carēs oculo dextro
nō pōt bn̄ videre aduerſariū. ¶ e Ponā q2 vos ⁊c. h
volebat facē ad
ſui iactantiā. ⁊
ad incutiendū
terrorem alijs:
vt ſic ſe ſubijce-
rēt ꝙ̄ ſeruituti.
¶ f Concede no
bis ſeptē dies
⁊c. Cōceſſit aūt
rex ſupbus ſpa
cū petitum cre
dens ꝙ nullꝰ au
deret venire ad
leuandum eum
de obſidione: et
ſic obſeſſi mag⁹
ſe traderēt volū
tati ſue. ¶ g Et
ſi non fuerit ⁊c.
ad ſuſcipiendū
qđ tibi placz de
nobis. ¶ h Ve
nerūt ergo. hic
ↄſequent̄ deſcri
bit̄ filioꝝ āmon
debellatō p ſaul
ad pces viroꝝ
iabes. ⁊ pȝ l'a vſ
ꝙ ibi. ¶ i Et
ecce ſaul ⁊c. nō
eſt intelligendū
ꝙ ſaul iā electꝰ
publice in regē
ageret officium
bubulci ſ; venie
bat de agro vbi
fuerat cā ſpaci-
andi vel ſe exer-
citādi in arte ſa
gittaria vel hu-
iuſmodi. ⁊ inde
reuertebat̄ hora
q̄ ſolent boues
ad domū rēduci
¶ k Et inſiluit
ſpiritus ⁊c. id ē
motꝰ fortitudi-
nis et conſtātie
ad liberādū po-
pulū obſeſſum
¶ l Sic fiet bobꝰ
eius. p hoc intelligūtur alia aīalia: vt dicit ra. ſal. ⁊ ſic
erat ↄminatio magne pene: q2 diuitie illo tpe pro ma
iori pte in aīalibus cōſiſtebant. Noluit autē ↄminari
penā mortis vel mutilatōis in pncipio regni ſui: ne a
nimio rigore incipe videretur. ¶ m Inuaſit ḡ ⁊c. i.
a deo immiſſus. ¶ n Et egreſſi. ⁊c. i. generaliter ⁊ perfe
cte. Sicut qn̄ vnus homo exit nihil remanet de illo in
loco vnde exit. vel alit̄. Quaſi hō vnus. i. vno corde ⁊
vna voluntate ad liberādū obſeſſos. ¶ o Et receſu
it ⁊c. nomen eſt ciuitatis in qua rex regnauit adonibe
zech: vt hr̄ Iudi. i. ¶ p Viroꝝ aūt iuda. xxx. milia. ſe
gregatim numerabātur: eo ꝙ illa tribus erat nobilior
⁊ bellicoſior. ¶ q Cras erit vobis ſalus. i. in futuro d
primo tñ. ¶ r Mane exibimus ad vos ⁊c. irriſorie
loquebātur eo ꝙ ſciebāt auxiliū eis affuturū i craſtio.
¶ s Et factum ē ⁊c. i. ab illa die in qua viri iabes dixe

federatos ⁊ ſeruiemus tibi
Et rn̄dit ad eos naas āmo
nites. In hoc feriā vobiſ-
cū fedus: ᵇ vt eruā oīm vrm
ocl'os dextros: ᶜ ponāq2 vos
obprobriū i vniuerſo iſrael
Et dixerūt ad eū ſeniores
iabes ᶠ Cōcede nobis ſeptē
dies: vt mittamꝰ nūcios ad
vniuerſos termīos iſrl': ᵍ ⁊ ſi
nō fuerit qui defendat nos
egrediemur ad te. ʰ Venerūt
ergo nuncij in gabaa ſaulis
et locuti ſunt verba hec au
diente pplo. Et leuauit oīs
pplus vocē ſuā ⁊ fleuit ⁱ Et
ecce ſaul veniebat ſequens
boues de agro: ⁊ ait. Quid
habet populꝰ ꝙ plorat. Et
narrauerūt ei vba viroꝝ
iabes. ᵏ Et inſiluit ſpūs do
mini in ſaul cum audiſſet h
verba. ⁊ iratus ē furor eius
nimis. Et aſſumēs vtrūq2
bouē concidit in fruſta: mi
ſitq2 in oēs terminos iſrl'
p manū nūcioꝝ dicēs Qui
cūq2 nō exierit ⁊ ſecutꝰ fue-
rit ſaul ⁊ ſamuel ˡ ſic fiet bo
bus eius. ᵐ Inuaſit ergo ti
mor domini pplm ⁿ ⁊ egreſſi
ſunt q̄ſi vir vnus: ᵒ ⁊ recenſu
it eos in bezeth. Fueruntq2
filioꝝ iſrl' trecēta ᵖ milia vi-
roꝝ aūt iuda trigīta milia

Et dixerūt nūcijs qui vene
rant. Sic dicetis viris qui
ſunt i iabes galaad. ᑫ Cras
erit vobis ſalꝰ cū incaluerit
ſol. Venerūt ergo nuncij ⁊
nūciauerūt viris iabes. Qui
letati ſūt ⁊ dixerūt. ʳ Mane
exibimus ad vos: ⁊ facietis
nobis oē qđ placuerit vo
bis. ˢ Et factum ē cum dies
craſtinus veniſſet: ᵗ ↄſtituit
ſaul populū i tres ptes. Et
ingreſſus ē media caſtra in
vigilia matutina. ⁊ pcuſſit
āmon vſq2 dum incaleſcēt
dies. Reliqui āt diſpſi ſūt
ita vt non relinqrent ex eis
duo pariter. ᵛ Et ait pplꝰ ad
ſamuelē. Quis eſt iſte q̄ di-
xit: ſaul nō regnabit ſup nos.
Date viros ⁊ intficiemꝰ eos
Et ait ſaul. Nō occidet̄ q̄ſ-
q̄ in die hac: ʸ q2 hodie fecit
dn̄s ſalutē i iſrl'. ʸ Dixit aūt
ſamuel ad pplm. Venite ⁊
eamꝰ in galgala: ⁊ inouemꝰ
ibi regnū. Et perexit oīs po-
pulꝰ i galgala: ᶻ ⁊ fecerūt ibi
regē ſaul corā dn̄o in galga
la: ⁊ imolauerunt ibi victi-
mas pacificas corā domio.
⁊ letatus eſt ibi ſaul ⁊ cūcti
viri iſrl' nimis.

Capitulum. xij.

Dixit autē Samuel

rāt verbū pcedens. Mane exibimus ⁊c. non aūt a die q̄
dixerat ſaul. Cras erit vobis ſalus ⁊c. q2 qn̄ numerauit
pplm adhuc diſtabat a loco obſidionis. ⁊ poſtea nūcij ia-
bes redierunt ad ſuos. ⁊ ppt̄ hoc ſicut dictū ē illud qđ di
xit ſaul. Cras erit vobis ſalꝰ, ly cras nō accipit̄ p die cra
ſtina: ſ; pro futura
die. de primo tñ.
¶ t Conſtituit ſaul
⁊c. vt repēte irruen
tes ſup exercitū fi
lioꝝ ammon ex di-
uerſis ptibꝰ magis
tenerēt: al's terre-
rent eos. ¶ v Et
ait pplus. Hic ↄn̄r
deſcribit̄ ſaulis cō-
firmātio i regē. q̄a
pplus videbat ſau
lē potenter triūm
phaſſe. ideo vole-
bat eos interficere
qui eū deſperaerāt i
ſua electōe: put di
ctū fuit i fine capl'i
pcedentis. ſed ſaul
hoc fieri impediuit
vt a clementia re-
gnare incipet offē-
ſas pprias remittē
do. vn̄ dicit Sene
ca libro de clemen-
tia. Nihil ex oībus
magis decet prin-
cipem ꝙ clemētia.
magni. n. animi p-
priū ē placidū eſſe
tranquillūq2 offen
ſas ⁊ iniurias rmit-
tere. muliebre aūt
eſt litigare et morē
ire ſue gerere. alle-
gauit autem ratio
nem dicens.
¶ x Quia hodie ⁊c.
q. d. pcedendum ē
ad grarum actiōes
⁊ nō ad occiſionē.
¶ y Dixit autē ſa
muel ⁊c. videns ſa
muel ꝙ pplus con
corditer ↄſētiebat
electōi facte d' ſaul
iō voluit tūc eā in
nouare ſeu confir
mare ſolēnit̄ ⁊ ilo
co ſolēni. iō ſbdit̄.
¶ z Et fecerunt ibi ſaul regē corā dn̄o in galgala. q2 iam
trāſlatū erat ibi tabernaculū dn̄i et archa. Moralit̄ ex
ponēdo. Naas q̄ ſerpēs interptat̄ dyabolū ſignificat. q̄
filijs iſrl'. i. fidelibꝰ inimicat̄. Querit autē oculos dextros
eruere ⁊ ſiniſtros dimittere: vt ſapia que deſurſū ē. ⁊ ad
ſalutē aīe ordinatur: penitus auferatur. ⁊ ſapia munda-
na q̄ terrena eſt aīal' ⁊ dyabolica: Iacobi. iij. remaneat:
vt ſic hoīes t'renis vicijs implicent̄. Cōtra ipm aūt venit
rex iſrl'. i. rex glie ieſus xps cum tribus ordinibus. ſ. apo-
ſtolis. martyribꝰ: et confeſſoribus. cuiꝰ victoria incipit a
vigilia matutina: ⁊ in calore ſol' cōſummat̄. q2 a pncipio
pdicatōis euangelij cepit poteſtas demonis diminui: et
adueniēte iudice in poteſtate claritatis ſue i extremo iu
dicio totaliter auferetur.

Capitulum. xij.

Dixit autē ſamuel. Hic ↄn̄ter deſcribit̄ increpatio
ppli a ſamuele. viderat eñ populus regē electum

ꝓſperē egiſſe. ꝛ ideo poterat credere ĩ petēdo ſup ſe regē nō peccaſſe. cui⁹ ꝯꝛiū ſamuel oñdit ĩ hᷤ ca. ꝑ declarando ſuā innocētiā. ꝛ ſecūdo ꝑplī culpā: ibi. Et ait ſamuel. Primū autē oñdit ſamuel ꝑ hoc ꝙ petitō ĩ ꝑplī cōdeſcēderat de inſtitutōe regis: in q̄ erat quodāmō abiectio ſamuel: vt dictū fuit ſupra viij. ca. ꝛ hoc notatur cū dr̄. Ecce audiui vocē vr̄az ꝛc. ſecūdo ĩ hoc ꝙ diu inter filios iſrahel ſine calumnia vixerat. ꝛ hoc notatur cum dr̄. Ego autē ſenui. ꝛ ſubdit ¶ b Porro filij ꝛc. q. d. remanebunt ꝓ me obſides ad ſatiſfaciendū ſi alicui te neor: et ſatiſfacere non poſſum.

¶ c Loquimini d̄ me ꝛc. i. ſaule rege qui de nouo erat inunctus. ꝓpter qḋ ſamuel corā eo volebat iudicari.

¶ d Utrū boues cuiuſq̄ tulerim. ponē do in opere meo.

¶ e Aut aſinū. ſup eū de loco ad locum incedēdo. ¶ f Si quēq̄ ꝛc. iniuſte ad iudicandum trahē do. ¶ g Si oppſſi aliquem. damnū quodcūq̄ ſeu iniuriā inferendo.

¶ h Si de māu ꝛc. etiā ꝓ iuſto iudicō reddēdo. Ex q̄ pꝫ ꝙ ꝓꝓriis ſumptib⁹ ꝛ laborib⁹ officium iudicis exeq̄batur ꝑut dictū fuit. ſ. vij. ¶ i Et contē nā illud hodie ꝛc. nolēs mihi retinē.

¶ k Et dixerūt ꝛc. ꝛ ſic teſtificati ſunt eius innocentiam.

¶ l Dixitq̄ ad eos ꝛc. q. d. dn̄s eſt vbiq̄ ¶ m Et teſtis chriſtus eius. ſ. ſaul qui pn̄tialiter aderat.

¶ n Et dixerunt: teſtis. replicādo. qḋ ſupra dixerant ad maiorem affirmationem: ſm̄ iſtam tranſlationē. in hebreo habet. Et dixit teſtis. quod expō nunt hebrei dicētes: ꝙ poſtq̄ ꝑplis teſtificatus fuerat ſamuelis innocētiā: ipe ſamuel ſ̄ſiuit cū hoc teſtimonium diuinū qḋ ē mai⁹ ꝛ firmi⁹ dicēdo. Teſtis ē dn̄s. i. rogo vt ſit teſtis. et tunc venit vox a deo miſſa. Et dixit teſt̄. teſtificādo ſamuelis innocētiam. ¶ o Et ait ſamuel ꝛc. Hic cōſequēter ſamuel declarat populi culpā. et primo v̄bo. ſecundo miraculo: ibi. Sꝫ et nūc ſtate. Circa ꝑmū ſamuel declarat primo dei miſcōdiam erga ꝑpopulū: cum dr̄. ¶ p Dominus qui fecit ꝛc. ſ. idoneos nuncios ſuos ad educendum populum iſrahel de egypto. ſequitur.

ad vniuerſum iſrl̄. Ecce audiui vocē veſtrā iuxta omnia q̄ locuti eſt̄ ad me. ꝛ cōſtitui ſup vos regē. Et nūc rex graditur ante vos. Ego autē ſenui ꝛ incanui.[k] Porro filij mei vobiſcum ſunt. Itaq̄ ꝯuerſat⁹ corā vobis ab adoleſcētia mea vſq̄ ad hāc diē. ecce pſto ſum.[c] Loquimini de me corā domino ꝛ corā chriſto ei⁹:[d] vtrū bouē cuiuſq̄ tulerim[e] aut aſinū:[f] ſi quēq̄ calūniat⁹ ſum:[g] ſi oppſſi aliquē:[h] ſi de manu cuiuſq̄ mun⁹ accepi: ꝛ contemnam illud hodie reſtituāq̄ vobis.[k] Et dixerūt. Nō es calūniat⁹ nos: neq̄ oppſſiſti: neq̄ tuliſti de manu alicuius quippiā.[l] Dixitq̄ ad eos. Teſtis ē dn̄s aduerſum vos:[m] ꝛ teſtis xp̄s eius ĩ die hac: q2 nō inuenerítis ĩ manu mea quippiam.[n] Et dixerunt. Teſtis:[o] et ait ſamuel ad ppl̄m.[p] Dn̄s q̄ fecit moyſen ꝛ aarō. ꝛ eduxit p̄res noſtros de terra egypti adeſt. Nūc ḡ ſtate vt iudicio contēdā aduerſum vos corā domino de oīb9 miſericordijs dn̄i q̄s fecit vobiſcū ꝛ cū prībus v̄ris:[q] quō iacob ĩgreſſus ē in egyptū:[r] ꝛ clamauerunt p̄res v̄ri ad dominū: et miſit dn̄s moyſen et aarō ꝛ eduxit p̄res v̄ros de egypto[s] ꝛ collocauit eos in loco hᷤ.[t] Qui obliti ſūt domini dei ſui:[v] ꝛ tradidit eos[x] ĩ manu ſyſare magiſtri militie aſor[y] ꝛ in manu philiſtinorū: ꝛ ĩ manu regis moab: ꝛ pugnauerunt aduerſum eos. Poſtea aūt clamauerūt ad dominū et dixert. Peccauim⁹ q2 dereliqm⁹ dn̄m: ꝛ ſeruiuimus baalī ꝛ aſtaroth. Nūc ḡ erue nos de manu inimicorū nr̄orꝫ ꝛ ſeruiemus tibi. Et miſit dn̄s hierobaal[a] ꝛ badā[b] ꝛ barach[c] ꝛ iepthe[d] ꝛ ſamuel[e] ꝛ eruit vos de māu inimicorꝫ v̄rorum ꝑ circuitū:[f] ꝛ habitaſtis cōfidēter.[g] Uidentes aūt ꝙ naas rex filiorū āmon veniſſꝫ aduerſum vos:[h] dixiſtis mihi[i] nequaq̄: ſꝫ rex imꝑabit nobis cū dn̄s de⁹ v̄r regnaret in vobis.[k] Nūc ḡ pſto ē rex veſter quē elegiſtis ꝛ petiſt̄. Ecce dedit vobis dn̄s regē. Si timueritis dn̄m ꝛ ſuieritis ei ꝛ audieritis vocē eius: ꝛ nō exaſꝑaueritis os dn̄i: eritis et vos ꝛ rex q̄ imꝑat vobis ſequētes dn̄m deum veſtrū. Si aūt nō audieritis vocē dn̄i: ſꝫ exaſꝑaueritis ſermones eius:[l] erit man⁹ dn̄i ſup vos ꝛ ſup p̄res v̄ros.[m] Sꝫ ꝛ nunc ſtate ꝛ videte rē iſtam grādē quā factur⁹ ē dn̄s in cōſpectu v̄ro.[n] Nūquid nō meſſis tritici eſt hodie. Inuocabo dominū ꝛ dabit voces ꝛ pluuias: ꝛ ſcietis ꝛ videbitis: quia grande malū

¶ q Quomō iacob ꝛc. vbi eum dn̄s ſaluauit a periculo famis. ¶ r Et clamauerunt ꝛc. cū affligerētur ab egyptijs: vt hr̄ Exo. iij. ¶ s Et collocauit eos ꝛc. ſ. ĩ terra optima lacte et melle manante. Conſequenter oſtendit ex oppoſito populi ingratitudinē cū dicitur

¶ t Qui obliti ſunt ꝛc. per idolatriā ꝛ alia mala ¶ v Et tradidit eos ꝛc. vt ꝑ flagella reduceret eos ad bonum. ¶ x In manu ſyſare ꝛc. id eſt regis aſor vt habetur Iudi. iiij. ¶ y Et ĩ manu phi. ꝛc. vt habet̄ Iudi. x. ꝛ xj. ¶ z Et miſit dn̄s hierobaal. i. gedeon: vt habet̄ Iudi. vj. ¶ a Et badan id ē ſanſon qui deſcendit d̄ tribu dan: vt hr̄ Iudic. xiij.

¶ b Et barach. de quo Iudi. v. ¶ c Et iepthe. d̄ quo Iudi. xj. ¶ d Et ſamuel. loq̄tur de ſeipo tanq̄ de alio.

¶ e Et eruit vos ꝛc. quotieſcūq̄ inuocaſtis fideliter ei⁹ auxiliū. ¶ f Et habitaſt̄ cōfidēter. q̄ diu fuiſt̄ ei boni ſb̄iecti: fuit et ipſe rex veſter immediatus ¶ g Uidentes autē q̄ naas ꝛc. Iſta fuit vna cauſa petendi regē: vt dictū fuit ſupra viij. ca. ¶ h Dixiſtis mihi. diſſuadenti vobis petere aliū regē

¶ i Nequaq̄. ſ. erimus ſine rege homine.

¶ k Nunc ergo preſto ꝛc. licet eī̄ ſaul fuerit a deo electus. vt dictū ē. ſ. ix. ca. et. x. tamē iſta electio imponitur hic populo eo ꝙ ad petitionē populi facta fuit. cetera patent vſq̄ ibi. ¶ l Erit manus domini ꝛc. id ē ita erit ſuper vos de futuro: ſicut fuit ſuper patres veſtros de preterito. ¶ m Sed et nunc ſtate. Hic conſequenter ſamuel arguit maliciam populi miraculo. quia ad ipſam declarandā facta ſunt ſubito tonitrua ꝛ pluuie contra ſolitum curſum nature in terra illa: et hoc eſt quod dicitur. ¶ n Nunquid non ꝛ cetera. quaſi diceret iſto tꝑe non conſueuerunt talia fieri. ꝛ ſi

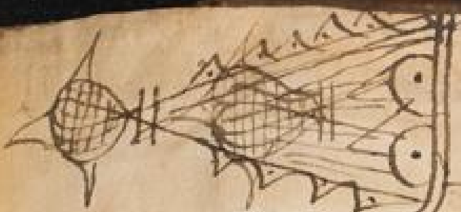

aliqñ fiant: nō tn̄ ita repente vel ſubito: ſicut factum ē ad preces ſamuelis: ⁊ abſqꝫ diſpoſitōe aeris p̄cedente ideo ſubditur. ¶ o Et timuit ōis populꝰ. vidēs inſolitū miraculū: ⁊ timens mori p̄ horrore tempeſtatꝫ. ¶ p Nolite timere. eos aſſecurauit qñ ꝯfeſſioꝫ eoꝝ de petitōe regis ⁊ alijs mal' audiuit. ¶ q Nolite recedere ⁊c. ſemꝑ cū ſequentes ꝑ debitū cultū. ¶ r Et nolite declinare ⁊c. id eſt poſt idola ea colēdo. q꞉ in illis nulla eſt efficacia vos ſaluandi. ſicut medicina dicit̄ vana que nullā hꝫ efficaciā ſanādi. ¶ s Et nō derelinquet ⁊c. q̄diu ſibi fuerit ſubiectus ꝑ debitum cultū. ¶ t Quia iurauit dñs ⁊c. ſicut hētur Gen. xxij. per memetipm̄ ⁊c. ¶ v Abſit aūt hoc peccatū a me ⁊c. Quiſ em̄ pplus eū abiecīſſet: vt patꝫ ex ſupradictis. viij. ca. tn̄ peccatū reputabat ſibi ſi nō oraret ꝓ eis. et hoc eſt intelligēdū q̄tuꝫ ad bona gratie ⁊ glorie ꝯſequēda. ideo ſubdit̄ Et docebo vos viam rectaꝫ ⁊c. ¶ x Timete dominū. timore filiali. ¶ y Et ſeruite ei in veritate. abſqꝫ ſimulatiōe. ¶ z Et ex toto corde vr̄o abſqꝫ diminutione.

feceritis vob̄ ī cōſpectu dñi petētes ſup̄ vos regem. Et clamauit ſamuel ad dñm: ⁊ dedit deus voces ⁊ pluuias ī illa die. Et timuit ōis populꝰ nimis dñm ⁊ ſamuelē. Et dixit vniuerſus pplꝰs ad ſamuelē. Ora ꝓ ſeruis tuis ad dñm deū tuū vt nō moriamur. Addidimus em̄ vniuerſis pctīs nr̄is malū: vt peteremꝰ nobis regē. Dixit aūt ſamuel ad pplm̄. Nolite timere. Vos feciſtis vniuerſū malū hoc. Veruntn̄ nolite recedē a tergo dñi ſꝫ ſeruite dño in om̄i corde veſtro ⁊ nolite declinare poſt vana: q̄ non ꝓderūt vobis: neqꝫ eruēt vos: q꞉ vana ſūt ⁊ nō derelinquet dñs pplꝫ ſuū ꝓpter nomē ſuum magnū: q꞉ iurauit dñs facere vos ſibi pplm̄. Abſit autē a me hoc pctm̄ ī dño: vt ceſſem orare ꝓ vobis: ⁊ docebo vos viā bonā ⁊ rectā. Igitꝛ timete dñm̄ ⁊ ſeruite ei in veritate: ⁊ ex toto corde veſtro. Vidiſtis em̄ magnifica q̄ in vobis geſſerit dominus. Qđ ſi pſeuerauerītis in malicia: ⁊ vos ⁊ rex veſter pariter pibitis.

Capitulum .xiij.

Capitulum .xiij.

Filiꝰ vnius anni. Poſtq̄ deſcripta ē ſaulis electō. Hic ꝯñr deſcribitur eius reprobatio. q̄ fuit ex triplici cauſa. ꝓma fuit diffidētia ⁊ vſurpatio. ſecūda temeraria iuratio. ca. xiiij. tercio cupiditas et elatio. capi. xv. Circa primū ꝓmo deſcribit̄ diffidētie rō. ſecūdo diffidentis vſurpatio: ibi. Ait ergo ſaul. tercio incurſio hoſtiū: ibi. Porro philiſtijm. quarto impparatio ad reſiſtēdum: ibi. Porro faber. Cauſa vero diffidētie duplex fuit. ꝓma fuit ex ꝑcuſſiōe ſtatōis philiſtinoꝝ. ꝓpt̄ quā ſaul ⁊ filij iſrl' formidabāt philiſtinoꝝ aduētum. ſcđa fuit dilapſus populi a ſaul ꝓpter metū qui ponit̄: ibi. Quod cū audiſſent. Circa primū q꞉ in hoc ca. agitur de ſaulis p̄uaricatōe. premittit̄ eiꝰ bonitas: vt nullꝰ d̄ ſua iuſticia preſumat. ⁊ vt oppoſita iuxta ſe poſita magis ducēſcant: cum dicitur. ¶ a Filius vnius anni erat ⁊c. i. ita innocēs ⁊ purus a pctō: ſicut puer vnius anni. cuius rationem aſſignant hebrei: ⁊ ꝓbabiliter di-

cētes ꝙ qñ hō ꝓmouetur ad aliqđ officiū magnū a deo ſicut ſaul fuit electus in regē ab ipſo: vt pꝫ ex p̄cedētibꝰ ſimul ſibi datur a deo gratia iuſtificans et ipſū diſponēs ad ſuū officiū exercendū: niſi ipſe ponat obicē. Saul aūt in ſua electione non poſuit obicem gratie diuine. ideo ſcđm ꝙ dicitur ſupra. ix. ca. Erat electus et bonus: ⁊ non erat vir de filijs iſrl' melior illo. Alij autē exponunt de hiſbo ſeth filio ſaul: dicētes ꝙ hēbat vnum annum tm̄ qñ ſaul incepit regnare: et ſcđm hoc ly ſaul ē datiui caſus: cum dr̄. Filius vnius anni erat ſaul. i. ipſi ſaul ſed hoc patꝫ falſuꝫ per illud qđ habet̄ ij. Reg. ij. quadraginta annorū erat hiſboſeth cum regnare cepiſſet. Fuit aūt inſtitutꝰ immediate poſt morteꝫ patris: vt ibidē dr̄ Pater autē regnauit. xx. annis tm̄: ꝓpter qđ tenētes ſcđm dictū dicūt. ꝙ inceptio regni ſaul hic accipitur imediate poſt mortē heli qđ tēpus fuit. xl. annorū: vt habet̄ Act. xiij. ſꝫ hoc nō valet q꞉ in nullo alio loco ſacre ſcripture reperitur. ꝙ ſacra ſcriptura determinādo principiū regni alicuiꝰ regis determinet hoc ꝑ etatē filij ſui. ⁊ ideo q꞉ iſta expoſitō de ſcriptura nō hꝫ auctoritatē eadē facilitate cōtēnit̄ q̄ ꝓbat̄ et prima magis tenēda eſt: vt videt̄. ¶ b Duobꝰ aūt annis ⁊c. ſ. in bonitate ⁊ inocētia ſua: lꝫ pluribꝰ ānis regnauerit ex̄ns in malicia. vel aliter pōt dici. q꞉ poſt duos annos a principio regni ſui dauid fuit a deo electus. ⁊ in regē inunctus ꝑ ſamuelē. vt hr̄. j. xvj. ca. at extunc ſaul nō regnauit de iure. ſꝫ tm̄ vſurpatiue. ꝓpter quod anni ſequentes a regno ſuo hic reſecātur. Conſequenter ponit̄ ꝑcuſſio ſtationis philiſtinoꝝ: cum dicitur. ¶ c Et percuſſit ionathas ⁊c. quod erat ſignū manifeſtum rebelliōis filiorū iſrl' ad philiſteos. iō ſubditur. ¶ d Audiant hebrei. hoc fecit ſaul ꝓclamari: vt filij iſrl' ꝑquererēt ſibi ab inſultu philiſtinoꝝ ī hoc facto ꝯtentoꝝ: ⁊ nō cōfiderēt d̄ ipſis in aliquo. vñ ſubditur. ¶ e Et philiſtijm cōgregati ⁊c. non eſt veriſimile ꝙ tot eſſent currus. ſed accipit̄ hic numerus hominū in curribus exiſtentiū: q꞉ tunc temporis in curribus pugnabant ꝓ magna pte: vt habet̄ in pluribus locis ſacre ſcpture. ¶ f Et reliquū vulgꝰ ſic ⁊c. hyꝑbolica locutio ē ad deſignādū magnā ppl'i multitudinē ¶ g Qđ cū vidiſſent. hic ponit̄ ſcđa rō diffidētie. ſ. ꝓpter

Filiꝰ vnius anni erat ſaul cū regnare cepiſſꝫ duobꝰ aūt annis regnauit ſup̄ iſrl'. Et elegit ſibi ſaul tria milia de iſrl'. Et erant cū ſaul duo milia in machmas et ī mōte bethel. mille autē cū ionatha in gabaa beniamin. Porro ceteꝝ populū remiſit vnūquēqꝫ in tabnacula ſua. ⁊ pcuſſit ionathas ſtationē philiſtinorū q̄ erat ī gabaa. qđ cū audiſſent philiſtijm: ſaul cecinit bucina in omni terra dicēs. Audiāt hebrei: ⁊ vniuerſus iſrl' audiuit huiuſce modi famā. pcuſſit ſaul ſtatōez philiſtinoꝝ. Et erexit ſe iſrl' aduerſus philiſtijm. Clamauit ergo ppl'us poſt ſaul ī galgala: ⁊ philiſtijm cōgregati ſunt ad ꝓliādū ꝯ iſrl': triginta milia curruū. ⁊ ſex milia eqtū: ⁊ reliquū vulgus ſicut harena q̄ eſt ī littore maris plurima. Et aſcēdētes caſtrametati ſūt in machmas ad orientē bethauen. qđ cū vidiſſent viri iſrl' ſe ī arto poſitos: afflictus em̄ erat populꝰ: abſcōderūt ſe in ſpelūcis et in abditis. in petris quoqꝫ ⁊ ī antris et in ciſternis. Hebrei

aũt trãſierũt iordanẽ: ĩ terra gad 7 galaad. Cumqȝ adhuc eſſet ſaul ĩ galgala: vniuerſus pp̃ls ꝑterritꝰ ẽ q̃ ſeq̃bat eũ. [f] Et expectauit ſeptẽ diebꝰ iuxta placitũ Samuel: 7 ñ venit ſamuel ĩ galgala. Dilapſuſqȝ ẽ populꝰ ab eo. [g] Ait ḡ ſaul. [h] Afferte mihi holocauſtũ 7 pacifica. Et obtulit holocauſtum. Cũqȝ compleſſȝ offerẽs holocauſtum: ecce ſamuel veniebat. Et egreſſus eſt ſaul obuiã ei vt ſalutaret eum. Locutuſqȝ ẽ ad eũ ſamuel. [i] Quid feciſti. Rñdit ſaul q: vidi ꝙ pp̃lus dilaberet a me: et tu nonveneras iuxta placitos dies. Porro philiſtijm cõgregati fuerant in machmas: dixi. Nũc deſcẽdent philiſtijm ad me ĩ galgala: 7 faciẽ dñi nõ placaui. Neceſſitate compulſus obtuli holocauſtuȝ dño: dixitqȝ ſamuel ad ſaul. [k] Stulte egiſti: nec cuſtodiſti mãdata dñi dei tui: q̃ precepi tibi. [l] Quod ſi nõ feciſſes: iã nũc preparaſſet dñs regnũ tuum ſup iſrl' ĩ ſempiternũ. [m] Sed nequaq̃ regnũ tuũ vltra cõſurget. [n] Queſiuit dñs ſibi virũ iuxta cor ſuũ: [o] 7 p̃cepit ei dñs vt eẽt dux ſup pop̃lm ſuũ eo ꝙ nõ ſuaueris que p̃cepit dñs. [p] Surrexit aũt ſamuel 7 aſcẽdit de galgalis ĩ gabaa beniamin. 7 reliqui pp̃li aſcẽderũt poſt ſaul obuiã pp̃lo qui expugnabant eos: [q] venientes de galgala ĩ gabaa ĩ colle beniamin. Et recẽſuit ſaul pp̃lm q̃ inuenti fuerãt cũ eo q̃ſi ſexcẽtos viros: 7 Saul 7 ionathas filius eiꝰ pp̃luſqȝ q̃ inuẽtꝰ fuerat cũ eis erat ĩ gabaa beniamĩ. [r] Porro philiſtijm cõſederant in machmis. [s] Et egreſſi ſunt ad p̃liãdum de caſtris philiſtinorum tres cunei. [t] Vnus cuneꝰ ꝑgebat

receſſum pp̃li a ſaule. q: aliq̃ p̃ timore philiſtinoꝝ abſcõderũt ſe ĩ locis occultis. Alij autẽ trãſierũt iordanẽ: q̃ ẽ ĩ pte orientali terre ꝓmiſſiõis. terra autẽ philiſtinoꝝ vnde veniebãt ſup filios iſrl' erat ĩ pte oppoſita. ſ. occidẽtali. q: eſt ſuper mare mediterraneũ qđ ẽ terminꝰ terre ꝓmiſſiõis a pte occidentis. 7 ideo hebrei fugiẽtes trãſibant iordanẽ. tũ vt fugerent ad partem oppoſitam. tũ q: tenebant ꝙ philiſtijm nõ trãſirent iordanem eos inſequẽdo. Et hic ptȝ lra vſqȝ ibi. [f] Et expectauit 7c. hñ dicit iuxta. q: nõ totalit 7 complete expectauit vt videbitur poſtea. [g] Ait ergo Saul hic oñr deſcribitur diffidentis vſurpatio. diffidebat eñȝ de pp̃lo ſuo queȝ videbat in timore poſitum. 7 de aduẽtu ſamuelis ad offerẽduȝ ſacrificiũ. et iõ ſtulte vſurpauit ſibi illud officium dicens. [h] Afferte mihi holocauſtũ 7c. ꝓpt qđ a ſamuele veniente reprehenditur: cum dicitur. [i] Quid feciſti. q.d. rem tibi illicitaȝ ꝓpter h̃ poſtea ſubdit. [k] Stulte egiſti nec 7c. mandatũ dñi hic dr̃ verbum Samuelis loquẽtis ſauli ex pte dñi: vt hr̃ ſupra. x. ca. Ex verbis autẽ ſamuelis in hoc loco: q̃ abſqȝ dubio reputanda ſunt vera oportet dicere ꝙ ſaul hic grauiter peccauit: ſ; quõ peccauerit diuerſimode dr̃. Ad cuius intellectũ recurrenduȝ ẽ ad intellectũ vbi ſamuelis habitũ ſupra. x. ca. qđ tale eſt. Et deſcendes añ me in galgala 7c. vſqȝ ibi. Et oñdã tibi qđ facias. incluſiue: qđ ibidẽ fuit expoſitũ tripliciter. Et ſ̃m p̃mã expoſitõem ſaul peccauit ĩ hoc ꝙ nõ expectauit ſamuelẽ ad offerendũ ſacrificiũ. vij. diebꝰ ↄtinuis ꝓ ſua vnctõe ĩ regẽ. q: ſaule p̃occupãte offerre ſamuel fuit turbatus 7 receſſit. 7 ſic illa ſolennitas ſeptẽ dieꝝ dimiſſa fuit. Scd̃m aũ expoſitõem ſcd̃am q̃ ẽ andree: ſaul peccauit ĩ hoc ꝙ nõ expectauit ſamuelẽ. vij. diebus: ꝓut fuerat ſibi dictũ: ſ; tñ ſex q: debebat expectare ſamuelẽ. vij. diebus poſtq̃ ſamuel recepiſſet eius nunciũ: ita ꝙ illa dies in q̃ ſamuel recepiſſet nunciũ ſaul: nõ erat de numero. vij. dierum expectatõis. ſaul autẽ illã diẽ intra illũ ſeptenariuȝ incluſit. 7 ſic ſex diebus tñ expectauit. Scd̃m aũ terciã expoſitõem q̃ videt mihi ꝓbabilior: ſaul peccauit ĩ tribꝰ p̃mo q: nõ expectauit ſamuelẽ. vij. diebus completis: vt erat ſibi iniunctũ: qđ pȝ ex textu vbi dr̃. Cumqȝ cõpleſſet offerens holocauſtum. ſ. ipſe ſaul. Ecce ſamuel veniebat ita ꝙ venit die ſeptima: 7 tali hora ꝙ poterat offerri ſacrificiũ. q: vſqȝ ad horam iugis ſacrificij veſpertini poterãt alia ſacrificia offerri. ſecundo peccauit. q: officiũ ſibi illicitum. ſ. offerẽdi ꝓ ſeip̃m vſurpauit: qđ eſt graue pctm̃: qđ pȝ ex hoc ꝙ rex ozias volens offerre incenſum: qđ nõ pertinebat ad regis officium ꝑcuſſus fuit lepra a domino

vt habetur. ij. Paralyp. xxvj. Et factus fuit terremotus in ſignum ire diuine: vt habet Zacha. xiiij. tercio peccauit in hoc ꝙ peccatũ ſuum nõ recognouit humiliter cum argueret a ſamuele dicente ſibi: quid feciſti ſed ſe voluit excuſare ex neceſſitate imminentis belli q̃ excuſatio nulla erat penitꝰ q: talis oblatio ſacrificij non ẽ dei placatio. ſ; magis offenſio. [l] Quod ſi nõ feciſſes 7c. hoc videtur falſũ. q: p̃ ordinatio diuina certa ẽ et infallibilis. preordinatum autẽ erat a dõ regnũ concedendũ tribui iude: vt habetur Geñ. xlix. Nõ auferet ſceptrũ đ iuda. Dicendum ꝙ ordinatio diuina de aliq̃ futuro aliq̃ñ accipit ꝓut eſt in diuina preſciẽtia. 7 ſic immutabilis eſt. ĩ alio mõ accipit ſ̃m diſpoſitõȝ cãꝝ ſecundarũ. ſ̃m merita 7 demerita hominũ ex q̃bus diſponunt vt ꝑ hoc puniãtur vel remunerẽt ſ̃m ordiatõnẽ diuinã. 7 tal' ordinatio mutabilis ẽ: ſicut merita et demerita hominum. 7 frequẽter contingit ꝙ ordinatio diuina đ aliquo futuro iſto. ſcd̃o mõ exprimitur ĩ ſacra ſcriptura: ſicut Ioñ. iij. dr̃. adhuc. xl. dies 7 niniue ſubuertetur. quia demerita illius ciuitatis exigebant eius ſubuerſionẽ a deo futuram. ſed quia egerunt penitentiã: hec ordinatio fuit mutata. quia ciuitas nõ fuit ſubuerſa: iſto modo dicitur hic ſauli. [l] Quod ſi nõ feciſſes iam nũc ꝓparaſſet dñs 7c. i. ſi non feciſſes contra mandatũ dñi et ſtetiſſes in bonitate in qua eras qñ regnare cepiſti: eſſes diſpoſitus vt cõfirmaretur tibi regnũ 7 filijs tuis. Iſta tñ confirmatio eſt intelligenda ſub conditõe. ſcȝ ſi ſaul 7 poſteri eius ſtarent in bonitate: qđ eſt mutabile. qualiter autẽ mutabilitas taliũ ſtat cũ imutabilitate diuine p̃ſciẽtie diligentius ꝑtractare pertinet ad primũ ſniarum. [m] Sed nequaq̃ 7c. i. vltra te. q: filiꝰ eiꝰ hiſboſeth nõ regnauit ſuper totũ iſrl'. nec etiam ſup illud pacifice: 7 cũ hoc ꝑuo tp̃e: vt hr̃. ij. li. Regũ. [n] Queſiuit ſibi 7c. ſ. ip̃m dauid. [o] Et p̃cepit ei 7c. licet hoc eſſet adhuc futuꝝ: tñ loq̃tur ꝑ modũ p̃teriti ꝓpter certitudinẽ diuine ꝓuidentie: ꝓut ẽ in mẽte diuina. q: ſic eſt certa de futuro: ac ſi iã eſſet in actu p̃ñti vel fuiſſet de p̃terito. [p] Surrexit autẽ ſamuel 7c. quo ibat pp̃ls iſrahel cõtra philiſteos inermis et paruo numero: vt pȝ ex ſequẽtibꝰ: vt ex p̃ñtia ſamuelis ↄſolaret: vel iuit in collem dñi vbi erat cõgregatio ꝓphãrũ q̃ erat ꝓpe gabaa: vt ibi vacaret orõni ꝓ pp̃lo dei. [q] Venientes de galgala. hoc refertur ad pp̃lm

ſequet̃ ẽ ſaul. cetera patẽt. ¶ r Porro philiſtijm. hic
ꝯñter deſcribit̃ hoſtiuʒ incurſus cũ di. ¶ s Et egreſſi
ꝛc. ſciebãt. n. eẽ filios iſrl̃ ſine armis ꝛ paucos. iõ ꝑ tria
loca intrauer̃t terrã eoꝝ ad ꝑdãduʒ. qꝛ nõ timebãt de
reſiſtẽtia eoꝝ. ¶ t Un⁹ cune⁹ ꝛc. i hebr. di. Cõtra viã
ephrate ad terraʒ ſaul. et ideo trãſlatõ noſtra videtur h̃ corrupta vicio ſcptoruʒ ꝑpter ſimilitudinẽ dictõnũ.
¶ v Poro faber. hic ꝯñter deſcribitur ipotẽtia filioꝝ iſrl̃ ad reſiſtendũ. erãt eñi inermes. ꝛ ideo non audebant egredi contra ꝑdatores. ſed tenebant ſe intra fortalicium gabaa. Ratio aũt q̃re erãt ſine armis tãgit̃: cum dicit̃. ¶ x Faber ferrari⁹ ꝛc. qui poſſʒ facere arma. ¶ y Cauerãt autẽ philiſtijm ꝛc. qꝛ philiſtijm dominãtes hebreis trãſtulerãt fabros de terra iſrl̃ i terrã ſuaʒ ne fabricarẽt eis arma: ꝑmittebãt tñ ꝙ filij iſrahel haberẽt inſtrã ad colẽdũ terrã. ideo ſubdit̃. ¶ z Deſcẽdebant ẽ ꝛc. ſed hoc erat tpe pacis. ſ̃ poſtq̃ iõathas percuſſerat ſtationem philiſtinoꝝ nõ audebant illuc deſcẽdere. ideo ſubdit̃. Retuſe itaqʒ erãt acies vomerum ꝛc.
¶ a Uſqʒ ad ſtimuluʒ corrigendum .i. vſqʒ ad aculeũ q̃ ſtimulantur boues. h̃ eſt dictũ ꝙ in q̃libet inſtrõ ferreo preparãdo q̃ntũcunqʒ paruo acies erat retuſa ex cauſa ꝑdicta. qꝛ nõ audebant filij iſrl̃ deſcẽdere ad fabros exiſtẽtes i trã philiſtijm. ¶ b Cũqʒ veniſſʒ dies plij. i. illud tps in q̃ ꝑliandũ eſt ꝯtra predatores predictos.
¶ c Nõ eſt inuẽtus ꝛc. ex cã predicta. ¶ d Excepto ſaul ꝛc. Dicũt hebrei ꝙ miraculoſe dati ſũt eis gladij ſ̃ hoc nõ ẽ veriſile ꝙ ſcriptura tãtũ ſignũ tacuiſſʒ: nec oportʒ ad hoc inducere miraculũ. qꝛ reges ꝛ filij regũ multa habẽt ꝛ ſpẽ de armis q̃ vulgares nõ habent

cõtra viã ephraim ad terrã
ſaul. Porro alius ingrediebat̃ ꝑ viã bethorõ. Terci⁹
autẽ verterat ſe ad iter termini in t̃ra ſabaa: iminẽtis
vallis ſeboim ꝯtra deſertũ.
ᵛ Porro ˣ faber ferrari⁹ nõ inueniebat̃ i oĩ t̃ra iſrl̃. ʸ Cauerant eñi philiſtijm: ne forte
facerent hebrei gladiũ aut
lãceã. Deſcendebat ẽ omnis iſrahel ad philiſtijm vt
acueret vnuſquiſqʒ vomerẽ ſuũ: ꝛ ligonẽ ꝛ ſecurĩ ꝛ tridentem ꝛ ſarculuʒ. Retuſe
itaqʒ erãt acies vomeruʒ et
ligonũ ꝛ tridentiũ ꝛ ſecuriũ
ᵃ vſqʒ ad ſtimlũ corrigẽdũ.
ᵇ Cũqʒ veniſſet dies prelij
ᶜ nõ ẽ inuent⁹ enſis ꝛ lãcea i
mãu totius populi qui erat
cũ ſaul ꝛ ionatha: ᵈ excepto
ſaul ꝛ ionatha filio e⁹. egreſ
ſa eſt autẽ ſtatio philiſtijm
vt trãſcẽderet i machmas.

Capitulum .xiiij.

E ᵃ T accidit in q̃dã die
vt diceret Jonathas
fili⁹ ſaul ad adoleſcentẽ armigeꝝ ſuũ. Ueni et trãſeamus ad ſtatiõʒ philiſtinoꝝ
q̃ ẽ trãs locũ illũ. ᵇ Pĩi aũt
ſuo h̃ipm nõ idicauit. Porro ſaul morabat̃ i extrema
ꝑte gabaa ſub malogranato q̃ erat i agro gabaa. Et
erat ppl̃s cũ eo q̃ſi ſexcẽtoꝝ
viroꝝ. Et Achias filius
Achitob f̃ris ichabod filij
phinees q̃ ort⁹ fuerat ex heli ſacerdote dñi in ſylo ᶜ portabat ephot. Sed ꝛ popul⁹

Capitulum .xiiij.

E Taccidit. Hic ꝯſequẽter deſcribitur tranſgreſſio
ſaulis ex temerario iuramento. et primo ponitur
iurandi occaſio. Secũdo ipa iuratio: ibi. Adiura
uit autem ſaul. Occaſio autẽ iurandi fuit auiditas inſequendi hoſtes coraʒ ionatha ꝛ eius armigero fugiẽtes et ideo circa hoc ꝑmo ponitur ipi⁹ ionathe conſtãs audacia. ſecũdo mirabilis pugna ibi. Et ait ionathas. tcio pugne noticia: ibi. Et reſpexerũt. Ipſius autem ionathe audacia patʒ ex h̃: ꝙ ſolus cum armigero ſuo voluit ire ad tentandũ ſi poſſet ſtationẽ philiſtinoꝝ debellare. ꝛ ꝓʒ l̃ra vſqʒ ibi.

ignorabat quo iſſet Jonathas. ᵈ Erãt aũt inter aſcẽſus ꝑ quos nitebatur ionathas trãſire ad ſtatiõeʒ philiſtinoꝝ eminẽtes petre ex
vtraqʒ ꝑte: ꝛ quaſi i modũ
dentiũ ſcopuli hĩc inde prerupti. Nomen vni hoſes: ꝛ
nomẽ alteri ſene: vn⁹ ſcopulus ꝓminẽs ad aquilonẽ ex
aduerſo machmas. et alter
ad meridiẽ ꝯtra gabaa. Dixit aũt ionathas ad adoleſcentẽ armigerũ ſuũ. Ueni
trãſeam⁹ ad ſtationẽ incircũciſoꝝ hoꝝ: ſi forte faciat
dñs ꝑ nob: qꝛ nõ ẽ dño difficile ſaluare vl̃ in multis vel
in paucis. Dixitqʒ ei armiger ſu⁹. Fac oĩa que placẽt
aĩo tuo. Perge quo cupis.
ꝛ ero tecũ vbicũqʒ volueris
ꝛ ait iõathas. ecce nos trãſibim⁹ ad viros iſtos. Cunqʒ appuerim⁹ eis ſi talit̃ locuti fuerit ad nos. manete
donec veniamus ad vos: ſtemus i loco nr̃o: nec aſcendamus ad eos. Si aũt dixerit
aſcẽdite ad nos: aſcẽdam⁹
ad eos: qꝛ tradidit eos dñs
i mãib⁹ nr̃is: hoc erit nobis
ſignuʒ. Appuit igit̃ vterqʒ
ſtationi philiſtinoꝝ. Dixerũtqʒ philiſtijm. en hebrei
egrediunt̃ d̃ cauernis i q̃b⁹
abſcõditi fuerãt: ꝛ locuti ſũt
viri de ſtatione ad ionathã
ꝛ ad armigeꝝ e⁹ dixerũtqʒ
ᵉ Aſcẽdite ad nos ꝛ oſtẽdemus vobis rem. ᶠ Et ait ionathas ad armigerũ ſuum.

b Patri autẽ ſuo hoc ipſũ ꝛc. ne per ipm impedirer̃. Cetera patẽt vſqʒ ibi.
c Portabat ephot id eſt veſtem ſacerdotalẽ cui ꝯiunctũ ẽ rationale iudicij. vt habetur Exod. xxviij. vt in eã conſuleret dominũ corã archa domi: que erat ibi cum exercitu vt habetur .i. eodem capitulo.
d Erãt aũt inter aſcenſus ꝑ q̃s nitebatur iõathas trãſire ad ſtatõem ꝛc. erat enim ibi quaſi quedam ruptura montis ꝛ vallis in medio habens ex vtraqʒ parte ſcopulos in modum dentium. ꝛ per illuʒ locum querebat Jonathas tranſire. dicit autẽʒ Joſeph⁹ ꝙ Jonathas rogauit dominũ deuote vt poſſet philiſteos debellare: ꝛ dñs conceſſit dans ei ſignum. ſ. ꝙ ſi philiſtei videntes eum dicerent. Aſcendite ad nos ꝙ domin⁹ per Jonathan ꝛ armigerum ſuũ debellaret eos. ꝛ ſic patet litera vſqʒ ibi. e Aſcendite ad nos ꝛ oſtendemus ꝛc. irriſorie loquebantur: quia videbant Jonathã ꝛ armigerum eius euntes hinc ꝛ inde ad querenduʒ trãſitum: ꝛ philiſtei loquebantur eis. ac ſi quererent rẽ perditam. f Et ait ionathas. Hic ꝯſequẽter deſcribitur

ipſius Ionathe mirabil' pugna: q̄ facta ē virtute diuina
Et ſeq̄tur. ¶ b ¶ Tradidit em̄ eos dn̄s ⁊c. ⁊ hoc oñdiť p
effectū cū ſubdiť. ¶ i ¶ Itaq3 ⁊c. Dicit Ioſephꝰ q̄ q̄daʒ
nebula ſubito ſurrexit. ꝓpť qȝ philiſtijm nō cognoſcebāt
ionathā nec ſeipſos adinuicē. ⁊ ſic mutuo ſe trucidabāt
⁊ etiā ex eadem cā
philiſtei reuertē-
tes de p̄da pugna
bant cū ſuis qui re
māſerāt in caſtris
et ecōuerſo. iō ſub-
ditur poſtea. Sʒ ⁊
populꝰ ſtatōnis eo
rū q̄ ierāt ad p̄dan
dū obſtupuit et cō
turbata ſūt caſtra.
Alij v̄o dicūt ⁊ me
lius vt videť. q̄ h
ꝯtigit eo q̄ deus p
cuſſit philiſteos a-
criſia q̄. tollit viſio
ſeu cognitio illius.
qȝ eſſet alicui expe
diēs ſeu neceſſariū
videri ab eo. ſicut
ꝑcuſſi fuerunt mili
tes querētes hely-
ſeū cape. q̄s econ-
trario duxit quaſi
captos vſq3 ad me
diū ſamarie: vt ha
beť. iiij. Reg. vj. et
hoc videť per illud
quod ſubditur.
¶ k ¶ Et factuʒ ē mi-
raculū i caſtris. in
ꝑcuſſione eoꝝ qui
erāt in ſtatione.
¶ l ¶ Et per agros. q̄
tum ad redeuntes
d̄ preda. q̄ ſimiliter
ꝑcuſſi fuerunt. Si
em̄ hoc cōtigiſſet p
nebulā: vt dicit io-
ſephus: nō eſſʒ mi-
raculū. q2 freq̄nter
ꝯſurgit nālit' et re
pēte. Preterea ita
obnubilaſſet viſuʒ
ionathe ⁊ armigeri
ſui ſicut philiſtinoꝝ. cuius ꝯtrarium textꝰ innuit. q2 diſtincte
aduerſarios cognoſcebāt ⁊ inficiebāt. Item q2 ſpecula
tores ſaul a longe viderūt bellū illud, put ſeq̄ť imediate.
¶ m ¶ Et reſpexerūt ſpeculatores. Hic ꝯñr deſcribiť pre-
dicte pugne noticia. p hoc q̄ ſpeculatores ſaul viderūt bel
lum ⁊ annūciauerūt ſauli: tn̄ anteq̄3 iret illuc voluit q̄rere
ꝯſiliū dn̄i. q2 hēbat ꝑlm paucū ⁊ inermē. ⁊ hoc ē qȝ ſb-
ditur. ¶ n ¶ Applica archā dn̄i. i. applica te ad ꝯſulendū
dn̄ʒ: ſi debeamꝰ ire ad illud bellū. ſeq̄tur. ¶ o ¶ Cōtrahe
manuʒ tuā. extenderat em̄ ſacerdos manus i orōne. ⁊ q2
nō hēbat cito r̄nſum. ⁊ ſaul erat ſollicitꝰ p filio ſuo abſen
te. iō dixit ſacerdoti vt q̄ſceret a petitōe. q2 volebat ſta-
tim ſuo filio ſuccurrere. iō ſubditur. ¶ p ¶ Conclamauit
ergo ſaul ⁊c. ⁊ patet lr̄a vſq3 ibi. ¶ q ¶ Sed et hebrei ⁊c.
Aliqui em̄ hebrei timore ducti ꝯiūxerāt ſe aduerſarijs. ſʒ
videtes debellarōʒ eoꝝ ⁊ ꝯuerſione ad fugā ad ſuos re
uerſi ſunt. Silr' q̄ p̄ timore ſe abſcōderāt ad preliū cū ſu-
is egreſſi ſunt. ⁊ pʒ lr̄a. ¶ r ¶ Adiurauit autē ⁊c. videns
autē ſaul ſuos aduerſarios fugere: oīno voluit eos pſeq̄
⁊ iō ne populus impediret a pſecutōe aduerſarioꝝ pre
cepit vt nullus d̄ populo ſuo aliqȝ guſtaret donec inimi
cos ꝑcuſſiſſet. ⁊ hoc p̄cepit ſub pena mortis ⁊ obſeruatō
nē p̄cepti iuramēto firmauit. Igiť ad maiorē ſequtium

Aſcēdamus. Sequere me.
[b] Tradidit. n. dn̄s eos i ma
nus iſrl'. Aſcēdit aūt iona-
thas manibꝰ ⁊ pedibus re-
ptās: ⁊ armiger eiꝰ poſt euʒ
[i] Itaq3 cū vidiſſent faciē io
nathe: alij cadebāt ante io
nathā: alios armiger eius
inficiebat: ſequens eū. Et
facta eſt plaga p̄ma quā p-
cuſſit ionathas: et armiger
eiꝰ q̄ſi viginti viroꝝ i media
parte iugeris: quā par boum
in die arare ꝯſueuit. [k] Et fa
ctū eſt miraculū i caſtris: [l] ⁊
p agros. Sed ⁊ oīs ppl's ſta
tiōis eoꝝ qui ierāt ad p̄dā-
dū obſtupuit: et cōturbata
ſunt caſtra. Et accidit qua
ſi miraculum a deo. [m] Et re
ſpexerūt ſpeculatores ſaul
qui erāt in gabaa bēiamin
⁊ ecce multitudo pſtrata: ⁊
huc illucq3 diffugiēs: et ait
ſaul ppl'o q̄ erat cū eo. Req̄
rite ⁊ videte quis abierit ex
nob. Cūq3 requiſiſſent: rep
tū ē nō adeſſe ionathā ⁊ ar
migeruʒ eius. Et ait Saul
ad Achiā [n] Applica archā

euidētiā p modū inq̄ſitōis ſcholaſtice querit. Utruʒ
ſaul hic iurādo peccauerit. et vr̄ q̄ nō. q2 motꝰ fuit ad
iurandū bono zelo. ſ. vt infideles ⁊ nomis dei pſecuto
res occiderent. qȝ nō ſolū erat licitū. ſʒ etiā bonum ⁊
meritorium. ergo ⁊c. Iteʒ ſi ſaul iurando peccaſſʒ io
nathas come-
dendo ꝯtra pre
ceptū pr̄is non
peccaſſet: qȝ vi
deť falſuʒ. q2 p-
pter eius come
ſtioneʒ deꝰ ceſſa
uit dare r̄nſum
vt. j. diceť eodē
ca. Dephenſus
etiaʒ fuit Iona
thas p iudiciuʒ
diuinū. ergo ⁊c.
Ad oppoſitū eſt
ſnīa doctoꝝ hūc
locum exponē-
tiuʒ. Ad hoc di
cendum q̄ ſaul
i dicto iuramen
to peccauit du
pliciť. primo q2
male iurauit. ſe
cūdo q̄a peiꝰ im
plere voluit. pri
mū declarať ſic
q2 licʒ iuramen
tū ſit bonū i ne-
ceſſitate ⁊ cū de
bitis circūſtan-
tijs ſi tn̄ hec defi
ciāt malū ē: ſic
aūt fuit in ꝓpo-
ſito. q2 deꝰ victo
riā ſufficienteʒ
dederat et mira
culoſe. vt pʒ ex
p̄dictis. et ideo
non erat neceſ-
ſitas inſequēdi
hoſtes vlterius
abſq3 diuino cō
ſilio. qȝ ſaul nō
expectauerat vt
patet per predi
cta. Iteʒ Saul
p̄cipiendo q̄ ppl's nihil comederet caſum neceſſitatꝭ
nō excepit v̄bo nec intellectu. quod pʒ ex hoc q̄ iona-
than filiū ſuū qui i neceſſitate poſitus modicū mellis
comederat: voluit oīno occidere. caſus v̄o neceſſitatꝭ
ab omni p̄cepto ⁊ lege exceptus ē. ⁊ iō peccauit Saul
nō excipiēdo qȝ debuit excipe. Itē q2 iuramētuʒ ſuū
vergebat in peiorē exituʒ. q2 ſi ppl's ieiunio et labore
fatigatus aliquid cibi accepiſſet: maior plaga in hoſti-
bus facta fuiſſet: vt dr̄. j. eodem ca. Item q2 fuit occa-
ſio peccādi toti populo: q̄ ꝓpť iuramētū ſuū n̄ fuit au
ſus ſumere cibū aliquē vſq3 ad veſperā. ꝓpter qȝ veni
ente veſpera populus laſſus ⁊ famelicus ex feſtinati-
one comedēdi peccauit: comedēs cum ſanguine: vt i ſ
lr̄a dicitur. Et ſic patet q̄ ſaul primo peccauit temera
rie iurādo. ſecūdo peccauit impie adimplēdo q̄ātuʒ
fuit ex ſe. q2 ionathā innocētē voluit occidē. vñ ⁊ ſuper
hoc iuramētū temerarie replicauit dicēs. Hec faciat
mihi deꝰ ⁊ hec addat. q2 morte morieris ionatha. vñ ⁊
in tali replicatōne iuramēti iteꝝ peccauit. Ad primū
in oppoſitū dicendum: q̄ bonitas motiui nō iuſtificat
factū malum ſequens. Si enim aliquis motus pieta-
te furet vt det elemoſynaʒ pauperi: nō excuſatur. Ad
ſecūdum dicenduʒ q̄ ionathas comedendo mel non

dn̄i. Erat em̄ ibi archa dn̄i
i die illa cū filijs iſrl'. Cūq3
loqueret ſaul ad ſacerdotē
tumultꝰ magnꝰ exortꝰ eſt in
caſtris philiſtinoꝝ. Creſce
batq3 paulati ⁊ clariꝰ reſo-
nabat. ⁊ ait ſaul ad ſacerdo
tē [o] Contrahe manum tuā
[p] Conclamauit ḡ ſaul ⁊ oīs
ppl's qui erat cū eo: ⁊ vene-
rūt vſq3 ad locū certaminis.
Et ecce v̄ſus fuerat gladiꝰ
vniuſcuiuſq3 ad primū ſuū
⁊ cedes magna nimis. [q] Sʒ
⁊ hebrei qui fuerāt cuʒ phi
liſtijm heri ⁊ nudiuſtertiꝰ:
aſcenderātq3 cum eis in ca
ſtris: reuerſi ſunt vt eēnt cū
iſrl': ⁊ his qui erāt cū Saul
et ionatha. Omnes quoq3
iſrl'ite q̄ ſe abſcōderāt i mō
te ephraym audiētes q̄ fu-
giſſent philiſtei ſociauerūt
ſe cū ſuis in prelio. Et erāt
cum ſaul quaſi deceʒ milia
virorum: et ſaluauit domi-
nus deus iſrahel in die illa
Pugna autē peruenit vſq3
ad bethauen. Et viri iſrl' ſo
ciati ſt ſibi i die illa. [r] Adiu-

peccauit.tñ qꝛ ꝓceptuꝫ pñis nõ audiuit:vt dꝛ in textu. tuꝫ qꝛ poſitus i neceſſitate comedit. ex laboꝛe eñi pluꝛ ꝛ ieiunio ꝛ caloꝛe ſolis ita erat fatigat⁹.ꝙ oculi et alij ſenſus erãt nimis depꝛeſſi.ꝓpter qḋ dꝛ in textu.ꝙ guſtato modico mellis illuminati fuerunt ei⁹ oculi.qꝛ coꝛde

dictis vſqꝫ ibi. x Turbauit pater me⁹ terrã.i.homines terre ſue qui.ꝓpter iuramentum ſuum erant fatigati ex ieiunio ꝛ laboꝛe:nec poterant inimicos ꝓſequi. vñ dꝛ hic.Defecerat autẽ populus.cetera patent vſqꝫ ibi. y Mactauerunt ⁊c.ꝛ ſic peccauit faciendo contra mãdatuꝫ legis.hec tamẽ litera diuerſim oḋe exponitur.vno modo ſic.Mactauerũt in terra.id eſt in q̃libet loco vbi erat cõmodi⁹ eis indifferẽter:cũ tñ prius deberent adducere ante ſanctuarium qḋ erat ibi pñs:vt ſupra dictum eſt.

confoꝛtato ꝛ reſumptis virib⁹ facies eius fuit exhilarata.ꝛ viuacitas ſenſuũ rediit.Qḋ autẽ inducit ꝺ reſponſo dei,ꝓpter ipm denegato:et de eius dep̃heñſiõe iudicio diuino:dicendũ ꝙ diuina reſpõſa ſunt ex ei⁹ mera grã et poteſt ea ſubtrahere pꝛo ſua voluntate.ꝛ ſic ſubtraxit abſqꝫ peccato ionathe De dep̃henſione eo ei⁹ dicẽdum.ꝙ hoc fuit factũ diuina oꝛdinatõne ad declarationeꝫ ſue innocentie.ſciebant eñi multi ipſum comediſſe:q̃ tamen ignoꝛabãt eius neceſſitatẽ ꝛ iuramẽti pñs ſui ignoꝛantiã:ꝛ ideo potuiſſet ꝯtra innocẽtiaꝫ ſcandalizari reputando ipſum trãſgreſſoꝛeꝫ:ꝛ ideo publice dep̃henſus fuit vt coꝛam oĩbus ſe excuſando eius innocẽtia declararet.ꝛ p ꝯñs p populũ.ſicut innocẽs liberaret reputãdo eius moꝛtem nephariã vt pꝫ i textu His dictẽ ad expoſitionẽ lr̃e reuertamurq̃ ſatis patꝫ ex dict̃ paucis exceptẽ que exponẽtur r Adiurauit

rauit aũt ſaul pplm dicens ᵒMaledict⁹ vir qui comederit panẽ vſqꝫ ad veſperã:donec vlciſcar de inimicis meis. Et ñ mãducauit vniuerſus ppls panẽ. Omniſqꝫ t̃re vulg⁹ venit i ſaltũ:i quo erat mel ſuper faciem agri. Ingreſſus ẽ itaqꝫ populus ſaltũ:ꝛ apparuit fluens mel:nulluſqꝫ applicuit manum ad os ſuũ. Timebat eñi ppls iuramentuꝫ.ᵛ Porro Ionathas nõ audierat:cuꝫ adiuraret pꝛ eius populũ. Extẽditqꝫ ſummitatẽ virge quã hẽbat i manu ꝛ intinxit in fauũ mellis. Et ꝯuertit manũ ſuã ad os ſuũ:et illuminati ſunt oculi eius. Reſpõdẽſqꝫ vn⁹ de pplo ait. Iureiurando cõſtrinxit pꝛ tuus pplm dicẽs. Maledict⁹ vir qui comederit panẽ hodie. Defecerat aũt popul⁹:dixit ionathasˣ Turbauit pꝛ me⁹ terrã. Vidiſtis ipſi qꝛ illuminati ſunt oculi mei eo ꝙ guſtauerim paululũ ꝺ melle iſto quãtomagis ſi comediſſet popul⁹ de p̃da inimicoꝝ ſuoꝝ quã reppꝛit. Nõne maioꝛ plaga facta fuiſſet i philiſtijm. Percuſſerũt ergo i die illa philiſteos a machmis vſqꝫ in hailon. Defatigatus ẽ aũt popul⁹ nimis ꝛ verſus ad predã tulit oues ꝛ

boues ꝛ vitulos:ʸ et mactauerũt i terra.ᵃ Comeditqꝫ ppls cũ ſanguine. Nũciauerũt autẽ ſauli dicẽtes:ꝙ ppls peccaſſet domĩo comedens cũ ſanguine. Qui ait. Preuaricati eſtis.ᵇ Voluite ad me iam nũc ſaxũ grande. Et dixit ſaul. Diſpergamini in vulgus et dicite eis vt adducat ad me vnuſqſqꝫ bouem ſuũ ꝛ arietem:et occidite ſuper iſtud ꝛ veſcimini ᶜet non peccabitis domino comedentes cum ſanguine. Adduxit itaqꝫ oĩs populus vnuſquiſqꝫ boueꝫ i manu ſua vſqꝫ ad noctem ꝛ occiderũt ibiᵈ Edificauit autẽ ſaul altare dño. Tũcqꝫ primuꝫ cepit edificare altare dño:etᶠ dixit ſaul. Irruamus ſup philiſteos nocte ꝛ vaſtem⁹ eos vſqꝫ duꝫ illuceſcat mane:nec relinquam⁹ ex eis virum. Dixitqꝫ populus. Omne quod bonum tibi videtur in oculis tuis fac. Et ait ſacerdos. Accedamus huc ad deum. Et conſuluit Saul dominum dicens. Nũ perſequar philiſtijm. Si trades eos in manu Iſrahel. Et non reſpondit ei in die illa. Dixitqꝫ Saul.ᵍ Applicate huc vniuerſos angulos populi ꝛ ſcitoteʰ ꝛ videte per quem

a Comedit populus cũ ſãguine. id ẽ anteq̃ ſãguis aſpergeret ad honoꝛem diuinum. Alio mõ. Mactauerũt i terra.nõ ſuper lapidẽ vel locũ taliter eleuatuꝫ.ꝙ poſſet bñ ſanguis exp̃mi de carnib⁹ ꝛ effluere.ꝛ ſic comederẽt cuꝫ ſãguine.i. carnes nõ ſufficiẽter depuratas a ſãguie.tercio modo exponitur.qꝛ anteq̃ comederẽt de p̃da hoſtiũ debebãt deo prius facere ſacrificiuꝫ:qḋ tũc nõ fuit factuꝫ.et oĩa iſta ꝓceſſerunt ex hoc ꝙ popul⁹ erat nimis famelic⁹.et feſtinabat comedere.ꝓpt̃ quod iuramentuꝫ ſaul fuit pplo peccãdi occaſio vt ſupꝛa dictum ẽ. b Voluite ad me ⁊c. vt ibi interficerent animalia ſcḋm moꝛẽ paternuꝫ.et ſanguis bñ exp̃imeretur. c Et nõ peccabitẽ domino.ſicut ante feciſtis. d Edificauit autẽ ⁊c. ad agendum gratias de victoꝛia cõceſſa e Tuncqꝫ p̃mũ ⁊c.licet eñi p̃us obtuliſſet ſacrificium:vt dictum eſt ca.p̃cedenti.hoc tamen fecit ſup altare p̃us edificatum ab alio:vel q̃a illud ſacrificium deo nõ placuit:vt dictum fuit ibidem. Dicunt tamen aliqui ꝙ iſtud altare quod hic dicitur edificatum a Saule:non fuit aliud q̃ꝫ lapis magnus:de quo dictum ẽ vbi mactabantur animalia:ꝛ exp̃imebatur ſanguis:et ibidem adipes eoꝝ cremabantur. f Et dixit ſaul. Hic conſequẽter ponitur facti inquiſitio.cuius inq̃ſitionis p̃mittitur ratio que fuit co ꝙ dominus nõ reſpõdit ſauli.et patet litera vſqꝫ ibi. g Applicate huc ⁊c. idẽ totum populuꝫ ab extremitatibus caſtroꝝ. h Et videte.eſtimabat enim ſaul ꝙ deus non negaret reſpõſum abſqꝫ pctõ alicui⁹ de pplo,qḋ tñ nõ opoꝛtet:vt p̃dictuꝫ eſt

aũt ſaul.reſiduũ hui⁹ capituli ſic diuidit.qꝛ p̃mo ponitur iurãtis p̃cipitatio.ſecundo ignoꝛãtis tranſgreſſio ibi. Porro ionathas.tercio facti diſq̃ſitio:ibi. Et dixit ſaul.quarto hyſtoꝛie ꝓſecutio:ibi. Et ſaul. Circa p̃mũ dꝛ. r Adiurauit autẽ ſaul p̃cipitãter ꝛ temerarie vt dictum ẽ. s Maledict⁹ vir.i.moꝛti adiudicat⁹ t Qui comederit panẽ.i.quẽcũqꝫ cibũ.vñ nec ionathas panẽ comedit:ſꝫ mel.q̃ venit in ſaltũ in quo erat mel ſup faciẽ agri. Apes eñi mellificabãt in arboꝛib⁹ i tãta copia ꝙ mel inde manabat ad terrã:ꝛ ꝓpter talẽ copiã terra ꝓmiſſionis dꝛ manãs lacte ꝛ melle in pluribus locis. v Porro ionathas. Hic ꝯſequẽter deſcribit ignoꝛantis tranſgreſſio:ꝛ patet litera ex ſupꝛa

accíderit hoc pctm̃ hodie.
[i] Uiuit dñs saluator isrl̃ q2
si p iōathā filiū meū factū
ē: absq3 retractatōe morie-
tur. Ad qđ nullꝰ ꝯtradixit
ei de oī pplo. Et ait ad vni
uersū isrl̃. Separamini vos i p
tē vnā: 7 ego cū ionatha fi
lio meo ero in parte altera.
Rñditq3 ppl's ad saul. Qđ
bonū tibi videt̃ i ocul' tuis
fac. Et dixit ad dominū
deū isrl̃. Dñe deus isrl̃ da in
diciū qđ ē q nō respōderis
huo tuo hodie. [k] Si i me aut
in ionatha filio meo ē iniq
tas hec: da ostēsionez. Aut
si hec iniquitas ē i populo
tuo da sanctitatē. Et dep
hēsus ē Jonathas 7 Saul
populus aūt exiuit. Et ait
saul. Mittite sortez int̃ me
7 int̃ ionathā filiuz meum.
[m] Et captus ē ionathas. Di
xit aūt saul ad ionathā. In
dica mihi quid feceris. [n] Et
indicauit ei ionathas [o] 7 ait
Gustās gustaui in summi
tate vge q̄ erat in māu mea
paululum mellis. [p] Et ecce
ego morior. 7 ait saul. Hec
faciat mihi deus 7 h̄ addat
q2 morte morieris ionatha
Dixitq3 populus ad Saul
Ergne Jonathas morietur: q2
fecit salutem hāc magnā i
isrl̃. Hoc nephas est. Uiuit
dominꝰ: si ceciderit capillꝰ
de capite eiꝰ i trā: q2 cū deo
opatus ē hodie. Liberauit
ḡ ppl's ionathā. vt nō mo
reret̃. Recessitq3 saul nec p
secutus ē philistijm. Porro
philistijm abierunt in loca
sua. [q] Et saul ꝯfirmato re
gno sup israel pugnabat p
circuitū aduersum omnes
inimicos eius contra Mo
ab 7 filios ammon 7 edom
7 reges soba 7 philisteos: [r] 7
quocūq3 se verterat supera
bat. [s] Congregatoq3 exerci
tu pcussit amalech: 7 eruit
isrl̃ de manu vastatoꝝ eius
[t] Fuerūt aūt filij saul: iona
thas 7 iesui 7 melchisua: et
noīa duaꝝ filiaꝝ eiꝰ: nomē
primogenite merob: et no
men minoris Michol: 7 no
men vxoris Saul achinoē
filia achimaas. Et nomen
pncipis militie eiꝰ abner fi
liꝰ ner [v] patruelis saul. [x] Por
ro cis fuit pr̃ Saul: 7 ner pr̃
abner filij abiel. Erat autē
bellū potēs aduersum phi
listeos oībꝰ diebꝰ saul. [y] Nā
quēcūq3 viderat saul virū
fortē 7 aptū ad preliū: soci
abat eum sibi.

Capitulum. xv.

Et dixit Samuel ad
Saul. [b] Me misit domi
nus vt vngerē te in regē su
per ppl'm eius isrl̃. [c] Nūc ḡ
audi vocem domini. Hec di
cit dominꝰ exercituum [d] Re
cēsui q̄cunq3 fecit amalech
isrl̃: quomodo restitit ei in
via cum ascenderet de egy
pto. Nunc ergo vade 7 p
cute Amalech: et demolire
vniuersa eius. Non parcas
ei 7 non concupiscas ex re
bus ipsiꝰ aliquid h̄ interfi
ce a viro vsq3 ad mulierē 7

¶ i Uiuit dñs. modus ē iurandi: ac si dicat̃: p deū q̄ semp
viuit. Cetera patēt vsq3 ibi. ¶ k Si i me aut i ionatha
&c. vsq3 ibi inclusiue. ¶ l Da scitatē. nō ē in hebreo. nec
d̃ textu. ¶ m Et captus ali's dephēsus ē ionathas p sor
tē q̄ cecidit sup eū ex cā supradicta. ¶ n Et indicauit ei
Jonathas cām sue
comestionis supra
dictas. ¶ o Et ait
gustans gustaui. s.
modicum in tran
situ. ¶ p Et ecce
ego morior. absq3
causa rationabili.
7 ideo liberauit eū
populus. vt p3 in
lra. ¶ q Et saul
confirmato regno
&c. hic vltimo po
nit̃ hystorie ꝓsecu
tio. 7 p3 lra vsq3 ibi
¶ r Et quocūq3 &c.
in hebr. hr̃. Et quo
cūq3 se vtebat im
pie agebat vl' impi
us fiebat 7 lra im
mediate sequēs cō
cordat cuz dicitur.
¶ s Cōgregatoq3
&c. de qua pcussiōe
agit̃ capi. xv. i qua
pluribꝰ modis in
currit offensam do
mini: vt videbitur
¶ t Fuerūt aūt filij
saul Jonathas &c.
hic nō nominat̃ his
boseth nō ꝓpter de
fectū etatis. q2 iaz
habebat. xx. annos
7 vltra: cū i morte
saulis fuerit anno
ruz. xl. vt habet̃. ij.
Reg. ij. ca. s3 ꝓpter
defcm̃ magnanimi
tatis. q2 fuit pusil
lanimis 7 ineptus
ad preliū. ꝓpter qđ
i bello vbi mortuꝰ
fuit saul nō fuit cū
aliis frīibus suis.
¶ v Patruelis saul
idē cognatus ger
manꝰ. q2 saul et ab
ner fuerūt de duo
bus fratribꝰ: vt ha
betur. j. paral. viij.
capi. ¶ x Filius
Abiel. s. Cis: vt ha
bet̃ supra. ix. capi.
Erat autē bellū po
tens. quia philistei
erant potentes. et
saul ptē suā ꝯ eos
fortificabat quātū
poterat. ideo sub
ditur. y Nā quēcūq3
viderat saul virum fortem &c.

In capit. xiiij. vbi dr̃ in postilla. Et quocūq3 se verte
bat supabat. In hebr. hr̃. Quocunq3 se vertebat inique
agebat vel impie fiebat. Additio.
Nomo dictio hebraica i hoc loco equiuoca ē. vno
mō significat idē qđ vincebat vl' fugabat. alio mō
cōmuniori significat idē qđ ipie agebat. vñ trāslatio nr̃a
habz veritatē iuxta p̄mā significatōz q̄ ꝯcordat cū lra
p̄cedenti: vbi dicit̃. Et pugnabat in circuitu aduersus
oēs inimicos eiꝰ ꝯ moab 7 filios āmon 7 edō 7 reges
soba 7 philisteos. Et ꝯstat q̄ i his plꝰs nō impōit̃ sibi
pctm̃ i lra: s3 solū victoria. Silr̃ ꝯcordat cū lra sequēti
cuz dr̃. Et eruit
isrl̃ de manu va
statoꝝ eius: qđ
soluz sonat triū
phū d̃ inimicis
7 nō peccatū. se
cūda vō signifi
catio ꝯmunior
cōcordat cuz p
cessu ipsius saul
postq3 regnauit
vñ vtroq3 mo
do lra hebraica
de ipō saule veri
ficatur &c.

Capitulū. xv.

Et dixit
samuel.
Hic con
sequēter ponit̃
tercia trāsgres
sio saulis: q̄ pro
cessit ex cupidi
tate 7 supbia eo
q̄ ex victoria ha
bita d̃ amalech
cōcupiuit pdaz
7 arcū triūpha
lē erexit ad suā
iactantiā. Igit̃
circa hoc descri
bit̃ mādati diui
ni sibi facti dnū
ciatio. secundo
ipiꝰ trāsgressio:
ibi. Et apprehen
dit. Circa p̄mū
dr̃. b Me
misit dñs &c. q.
di. samuel ex h̄
debes esse solli
citꝰ obedire deo
c Nunc ergo
audi vocem do
mini. q. d. prius
transgressus es
offerēdo in pso
na ꝓpria qđ tibi
nō licebat vt di
ctuz fuit ca. xiij.
7 temerarie iu
rando: vt dictū
fuit ca. xiiij. S3
nūc aduerte: vt
obedias i nullo
transgrediēdo.
d Recensui q̄
cunq3 &c. quia
p̄mo filios isrl̃
impugnauit in deserto: vt habetur Exod. xvij. 7 ideo
demeruit deleri ab hominibus vsq3 ad animalia: 7 a ma
iori vsq3 ad minimū. dicit autem hic ra. Sal. q̄ domi
nus precepit hic animalia interfici: eo q̄ inter ama
lechitas erant multi sortilegi se transformantes in si
militudinē bestiarum: sed hoc ficticium videtur: ideo
parum est magis tenendum: maxime cum similis

paruulū atqꝫ lactantē: bo-
uē ⁊ ouē. camelum ⁊ aſinū.
Precepit itaqꝫ ſaul pplo: ⁊
recēſuit eos quaſi agnos du
centa milia peditū: ⁊ decem
milia viroꝝ iuda. Cūqꝫ ve
niſſet ſaul vſqꝫ ad ciuitatē
amalech: tetendit inſidias
in torrente. [e] Dixitqꝫ ſaul ci
neo. Abite: recedite atqꝫ di
ſcedite ab amalech ne forte
inuoluā te cum eo. Tu. n.
feciſti miſcdiam cū omib
filijs iſrl: cum aſcēderent d
egypto. Et receſſit cineus
de medio amalech. Percuſ
ſitqꝫ ſaul amalech ab euila
donec venias ſur que ē e re-
gione egypti. Et apphēdit
agag regē amalech viuum
Omne aūt vulgus interfe
cit i ore gladij. Et pepercit
ſaul ⁊ popul⁹ Agag: ⁊ opti-
mis gregib ouiū ⁊ armēto
rū ⁊ veſtibus ⁊ arietibus ⁊
vniuerſis que pulcra erant
nec voluerūt diſperdere ea
Quicqd ergo vile fuit ⁊ re
probū hoc demoliti ſūt [g] Fa
ctū ē aūt verbū domini ad
Samuel dicēs. Penitz me
ꝙ conſtituerim ſaul regem
qꝛ dereliquit me: ⁊ vba mea
ope nō impleuit. [h] Contri-
ſtatuſqꝫ ē ſamuel: [i] ⁊ clama-
uit ad dñm tota nocte. Cū
qꝫ de nocte ſurrexiſſet ſamu
el vt iret ad ſaul mane [k] nū-
ciatū ē ſamueli eo ꝙ veniſ-
ſet ſaul in carmelū: [l] ⁊ erexit
ſibi fornicem triumphalē
⁊ reuerſus tranſiſſet: deſcen
diſſetqꝫ in galgala. Venit
ergo ſamuel ad ſaul: et ſaul
offerebat holocauſtū domi
no de initijs pdaꝝ que attu
lerat ex amalech. Et cū ve-
niſſet ſamuel ad ſaul: dixit
ei ſaul. Bñdictus tu dño
[m] Impleui verbū dñi. [n] Di-
xitqꝫ ſamuel. Et q ē h vox
gregū q reſonat i aurib me
is: ⁊ armētoꝝ quam ego au
dio. Et ait ſaul. De ama-
lech adduxerūt ea. Pepcit
eñ pplus melioib ouib ⁊
armētis vt imolarent dño
deo tuo. reliq vo occidimus
Ait āt ſamuel ad ſaul. [o] Si
ne me [p] ⁊ indicabo tibi q lo
cut⁹ ſit dñs ad me nocte Di
xitqꝫ ei. Loqre. Et ait Sa-
muel. [q] Nōne cū puul⁹ eēs i
ocul tuis: caput i tribubus
iſrl fact⁹ es Unxitqꝫ te dñs
i regē ſup iſrl: ⁊ [r] miſit te do-
min⁹ i viā: ⁊ ait. Uade ⁊ in
tfice pctōres amalech: ⁊ pu
gnab ꝯ eos vſqꝫ ad internitō
nē eorū. Quare g n audiſti
vocē dñi: ſz v'ſus ad pdā es
⁊ feciſti malū i ocul domini
[s] Et ait ſaul ad ſamuelem.
[t] Immo audiui vocē dñi: ⁊
ambulaui i via p quā miſit
me dñs [v] ⁊ adduxi agag regē
amalech: ⁊ amalech intfeci
Tulit āt de pda ppls oues
et boues pmitias eorum q
ceſa ſūt [y] vt imolet dño deo
ſuo in galgal: ⁊ ait Samu-
el. [z] Nūquid vult dñs holo
cauſta ⁊ victimas: ⁊ nō po-
ti⁹ vt nō obediat voci dñi.
[a] Melior eſt enim obedien-
tia [b] q victime: ⁊ auſcultare

interfectio alibi facta ſit: vt pz Iudi. xx. de ciuitate ga
baa i deteſtatōz criminis ꝑpetrati i vxore leuite. certa pa
tēr vſqꝫ ibi. e Dixitqꝫ ſaul cineo. i. illi q deſcēderat
de iethro: ⁊ venerat cum filijs iſrl: vt dictum fuit Exo.
xviij. ⁊ Nume. x. et Iudi. j. f Et apphēdit ⁊c. Hic
ꝯñr ponit man
dati trāſgreſſio
cum di. Et ap-
prehendit agag
et in hoc tranſ-
greſſus fuit mā
datū dñi. i quo
fuerat ſibi prece
ptum ꝙ totum
populū extermi
naret. ⁊ ideo po
tiſſime intellige
bat d capite po
puli. Sed ſaul
cupiditate du-
ctus ipſe ſpera
bat habere d eo
magnā redem
ptionē vel p eū
occulti theſau-
ri reuelatiōez: ⁊
eadē cupidita
te reſeruauit me-
liora de pda: vt
patet in lra.
g Factū ē aūt
Super⁹ deſcri-
pta eſt ipi⁹ ſaul
trāſgreſſio. hic
ꝯñr deſcribitur
eius diffinitiua
reprobatō: q p-
mo ſamueli re-
uelatur. ſecūdo
ſauli denunciat
ibi. Dixitqꝫ Sa
muel. Circa pri
mum dicitur.
g Et factum ē
vbū dñi ad ſa
muel dicens. pe
nitz me ⁊c. peni
tentia cum mu
tabilitatē ipo
tet nō pōt ee in
deo. dr tamē pe
nitere: eo ꝙ ad
modū penitētꝫ
ſe habz. quādo
deſtruit qd fe-
cerat. ⁊ ſic ē i p
poſito. qa ſaul
abijcere decreue
rat quē pus ſb
limauerat. iſta
tñ mutabilitas
ſolū eſt i creatu
ris. qa deus vo-
lūtate imutabi-
li facit mutabi-
lia. h Con
triſtatuſqꝫ eſt ſa
muel. ꝓpter peccatū ſaulis. i Et clamauit ad dñm
ad ipm placandū ſi poſſz. qꝛ adhuc forſitā ignorabat
vtꝝ eſſet dei diffinitio vel ſolū cōminatō. ſꝫ poſtea hñ
ſciuit: vt ex ſequētib⁹ patebit. k Nūciatū ē ⁊c. mō
tē valde altū. l Et erexiſſet ⁊c. i. arcū triūphalē de
palmis et oliuis factū i ſignū victorie habite ad ſui ia
ctantiā. qꝛ illā victoriā ſoli deo debebat attribuē. vñ ⁊ po
ſtea ſbdit ad ſui iactāciā. m Impleui vbū dñi. qd tūc
erat falſū. ⁊ ex iſtꝫ aggrauabat ſaul pctm. n Dixitqꝫ ſa
muel. Hic ꝯñr dñi ſnia ſauli denunciat. ⁊ ꝓ ponit iſta de
nūciatō. ſcdo ſaul obſtinatō ibi. Et ait ſaul. Denunciatō
autē diuie ſnie p ſa
muelē pōit mode-
ſte et ordiate. qa ꝓ
ponit ſimplex rep-
hēſio cū di. n
Dixitqꝫ ſamuel ⁊c.
q. d. nō feciſti vbū
dñi. qꝛ pcepat oīa
occidi. ſcdo ſaulis
ſupba rñſio i hoc ꝙ
pctm ſuū humilit
nō recognouit. ſed
mag inepte ſe excu
ſauit ponēs ſuper
pplm qd pncipalit
fuerat factū p ipm
vt pz ex pdictis. et
pz lra. tcio ſamuel
ꝓceſſit ad denūcia
tionē diuine ſnie ꝯ
eū dicēs. o Si
ne me. i. audi me lo
quētē. p Et in-
dicabo tibi ⁊c. dñi
ſniaz. q Nōne
cū puulus ⁊c. q. d. ſi
cut p humilitatē
meruiſti ad regnū
exaltari: ita p ſup-
biā ⁊ ꝯtēptū vbi di
uini meruiſti deijci
Qr aūt ꝯtempſerit
dei mādatū oñdit
dicēs r Miſit
te dñs i viā ⁊c. ⁊ pz
lra. s Et ait ſaul
Hic ꝯñr deſcribit
ipius ſaul obſtiatō
⁊ ſcdo pnie ſimula
tio ibi. dixitqꝫ ſaul.
ſaulis obſtiatō ap
paret. qꝛ cū predi
cta excuſatiōe ſua
addidit pcti ſui de-
fenſione dicēs. t
Immo audiui vo-
cē dñi. Attamē in
ſua defēſiōe ꝯdicit
ſibi: ſicut freqnt cō
tingit mal hoib⁹ di
cēs. v Et adduxi
agag. de q fuerat ſi
bi pceptū: vt intfi
ceret eū ſꝫ cupidita
te duct⁹ reſeruauit
eū viuū: vt dictū
ē. ſ. x Tulit au
tē ⁊c. q. d. non ego.
cum tamen eēt pn
cipalis i hoc facto.
y Ut immolent
domino. q. d. non debes hoc reprehendere. qꝛ cedit ad ho
norem diuinū: quod excludit ſamuel dicens. z Nun
quid vult dominus holocauſta ⁊c. quaſi diceret non. vñ
ſubditur. a Melior ē eñ obedientia. i. q ſacrificat deo
volūtas ꝓpria. b Q victime i qb⁹ offert caro aliena
quanto de re melior deo fit oblatio tāto mag ſibi placet

c ¶ Quā qui pctm̄ ⁊c. ꝓpriū pctm̄ defendēdo. ꝓpt̄ qḋ abiectio ſaul a regno diffinitiue ſibi denunciat̄: cū dr̄. d ¶ Pro eo ꝙ abiecisti ⁊c. Dixitq₃ ſaul. Hic ꝯſnr ponit̄ pn̄ie ſimulatio. timuit em̄ ſaul ne ſamuel ad electōȝ alteri⁹ regis ꝓced'ēt. et ſic ipe regnū ꝑderet. iō ficte ſe humiliauit.

Primo igr̄ deſcribitur iſta ficta humiliatio. ſcḋo ipſius ſamuelis aliqlis condeſcenſio: ibi. Reuerſus ergo. Circa pmū dr̄. f ¶ Dixitq₃ Saul ⁊c. Sed ꝙ iſta pn̄ia ficta fuerit: p₃ ꝑ hoc qḋ ſubdit. f ¶ Timens ꝓplm̄. cū nō eſſet in obedientia ꝓpli. ſed magis ecōuerſo. et iō culpā ſuā obumbrauit falſo. vn̄ ſbditur. g ¶ S₃ nūc porta ⁊c. corā ipſo diſſimulādo. h ¶ Et reuertere mecū honorās me tua ꝑſencia. i ¶ Non reuertar tecū. videtur ꝙ ſamuel falſū dixerit. q₂ poſtea cū ipſo reuerſus fuit. Dicendum ꝙ itellectus ſamuel fuit ꝓ illa hora: et nō ꝓ ſequti: ſicut Ioh. vij. ſaluator dicit. Ego nō aſcēdā ad diē feſtū iſtū. et poſtea dr̄ ꝙ ipſe aſcēdit in occulto. vel q₂ ꝓtūc ſamuel intēdebat nō reuerti ſed poſt mutauit ꝓpoſitū ex cauſis q̄ dicētur. k ¶ Ille aūt apphendit ⁊c. ad retinendū eum l ¶ Que ⁊ ſciſſa ē. i ſignū ſciſſionis regni a saule: ſm̄ ꝙ dicitur a ſamuele. m ¶ Scidit dn̄s regnū iſrl̄ a te ⁊c. Dicunt autē hic aliqui hebrei ꝙ Samuel tūc dedit ſignū ipi ſauli: ꝙ ille erat regnatur⁹ ꝓ eo qui abſcinderet orā clamydis ſue. qḋ fecit dauid: vt hr̄. j. xxiiij. ꝓpter qḋ ſaul tunc vidēs orā clamydis ſue i manu dauid dixit. Nunc ſcio ꝙ certiſſime regnaturus ſis: vt ibidē hr̄. n ¶ Porro triūphator iſrl̄ nō pcet. Sciebat em̄ ſniā dn̄i diffinitiuā ſup ſaul ⁊ filios eius de tranſlatione regni q̄ immutabiliter venit in effectū. o ¶ At ille ait peccaui. hoc dicit ſaul mag̃ timore pene q̄₃ amore iuſticie. p ¶ Sed nūc honora me. etſi nō rōne ꝑſone. hoc tn̄ facias ꝓpter honorē dignitatis regie. q ¶ Reuerſus ḡ ſamuel. Hic ponit̄ condeſcēſio ſamuelis volēs deferre ſauli q̄₃diu in regno tolerabat̄: ⁊ vt interficeret agag q̄ adhuc viuus ſeruabat̄. iō ſubdit̄. r ¶ Sicut fecit ⁊c. ſm̄ hebreos h̄ nō dr̄ d̄ agag in ꝑſona ꝓpria: ſ; de rege amalech q̄ filios iſrl̄ inuaſit hoſtilit̄ in deſerto: ⁊ plures ex eis interfecit. vt habetur Exo. xvij. Nūe. xiiij. ⁊ Deut. xxv. s ¶ Sic abſq₃ liberis ⁊c. per hoc nō eſt intelligendū ꝙ mr̄ agag adhuc viueret. q₂ aū mortua fuerit morte naturali: vł interfecta cum alijs d̄ populo amalech. Sed ꝑ hoc intelligitur ꝙ omnes filij eius eſſent interfecti. q₂ agag erat in pun-

magis ꝙ offerre adipē arietū: c qm̄ quaſi pctm̄ ariolandi ē repugnare: ⁊ quaſi ſcel⁹ idolatrie nolle acquieſcere. d Pro eo ḡ ꝙ abiecisti ſmonem dn̄i: abiecit te domin⁹ ne ſis rex. e Dixitq₃ Saul ad ſamuelē. peccaui: q₂ ꝑuaricat⁹ ſū ſermonē dn̄i: ⁊ ṽba tua f timēs ppl̄m ⁊ obediēs voci eoꝝ. g S₃ nūc porta q̄ſo pctm̄ meū h ⁊ reuertē mecum vt adorē dominū. ⁊ ait ſamuel ad ſaul i Nō reuertar tecū: q₂ ꝓiecisti ſmonē dn̄i. ⁊ ꝓiecit te dn̄s: ne ſis rex ſup iſrl̄. ⁊ ꝯuerſus ē Samuel vt abiret k Ille aūt apphendit ſūmitatē pallij ei⁹ l q₂ ſciſſa eſt. Et ait ad eū ſamuel. m Scidit dn̄s regnū iſrl̄ a te hodie: ⁊ tradidit illud ꝓximo tuo meliori te. n Porro triumphator i iſrl̄ non parcet: ⁊ penitudie nō flectetur. Neq₃. n. homo ē vt agat pn̄iam. o At ille ait Peccaui. p Sed nūc honora me corā ſenioꝛib⁹ populi mei ⁊ corā iſrl̄: ⁊ reuertē mecum vt adorem dominū deum tuū. q Reuerſus ḡ ſamuel: ſecutus ē ſaulē. Et adorauit Saul dominū. Dixitq₃ ſamuel Adducite ad me agag regē amalech. Et oblatus eſt ei Agag pinguiſſimus tremēs. ⁊ dixit Agag Siccine ſepat amara mors. Et ait Samuel. r Sicut fecit abſq₃ liberis mulieres gladius tuus s ſic abſq₃ liberis erit inter mulieres mat tua: t ⁊ in fruſta concidit eū Samuel corā domino i galgal. Abijt autē Samuel in ramatha. ſaul ṽo aſcēdit in domū ſuā i gabaa. v Et non vidit ſamuel vltra ſaul vſq₃ in diē mortis ſue. x Verūtn̄ lugebat ſamuel ſaul quoniam dominū peitebat ꝙ cōſtituiſſet regē Saul ſuper iſrahel.

¶ Capitulū. xvj.

a Dixitq₃ domin⁹ ad ſamuelem. Vſq₃quo tu luges ſaul: cum ego proiecerim eum ne regnet ſup iſrl̄. b Imple cornu tuū oleo: et veni vt mittā te ad iſai bethleemitē. Prouidi. n. in filijs eius mihi regē. c Et ait Samuel. Quomodo vadam.

cto occiſionis: ⁊ ſi cū ipſo alios filios habuerat iā interfecti fuerāt cū alijs. t ¶ Et i fruſta ⁊c. nō zelo vindicte: ſ; iuſticie diuine. v ¶ Et nō vidit ⁊c. Iſtud expōitur dupl̄r. vno mō referendo ad mortē ſamuel. de q̄ hr̄. j. xxv. vbi dr̄. ꝙ ꝯgregatus ē ad eū vniuerſus iſrl̄. ⁊ veriſimile eſt ꝙ ſaul ibi venerit ⁊ ſamuel iā ꝓpinqu⁹ morti eū viderit: ſed ꝯ̄ h̄ vr̄ qḋ dr̄ infra. xix. ꝙ ſaul ꝓphauit cū ceteris corā ſamuele. Ad qḋ rn̄dēt iſti. ꝙ nō vidit eū i regio habitu. vn̄ ſubditur ibidē. Et cecinit nud⁹ tota die illa et nocte. vł quia erat mutatus in virum alterum ꝓpter ſpiritū prophie. ſicut ſ. x. dr̄ de ipſo. ꝓphetabis cum eis ⁊ mutaberis i virū aliū. ⁊ ſic exponit̄ qḋ dr̄ hic ꝙ ſamuel nō vidit eū vſq₃ ad diem mortis ſue. ſ. i regio habitu et cōi ſtatu. Aliter exponit̄ referēdo ad mortem ſaulis. q₂ tūc vidit eum ſamuel ſuſcitat⁹ ⁊ denūciauit ei mortē ſuā futurā i craſtinū: q̄ dies iā inceperat qn̄ ſamuel hoc dixit. q₂ dies apud hebreos incipit̄ a veſpa ꝑcedētis diei. x ¶ Verū tamen lugebat ⁊c. nō ad hoc ꝙ ſnia dn̄i ꝯ̄ eum mutaret̄ quā ſciebat diffinitiuā vt ꝑdictū eſt. ſ; cōpatiēs aie ei⁹ ne damnaret̄ eternalit̄ ⁊ timēs ne ꝓpter pctā ſaulis affligeretur.

¶ Capitulū. xvj.

a Dixitq₃ dn̄s. Supi⁹ actū eſt de regno labili ſub ſaule. hic ꝯſnter agit̄ de regno ſtabili ſb dauid. Circa qḋ aduertendū ꝙ dauid fuit inunctus i regē: nō ad hoc vt ſtatim poſſideret regnū. ſed qn̄ accederet beneplacitum diuinū. deus aūt tolerauit ſauli poſſeſſione regni vſq₃ ad mortē ſuam: vt ex ꝑſecutiōe dauid malicia ſaulis ampli⁹ declararet̄. ⁊ dauid innocētia atq₃ patiā ꝓbaret̄. Primo igit̄ deſcribit̄ ipi⁹ dauid inunctio. ſecūdo ſaulis emulatio. c. xvij. tercio dō ꝑſecutō. ca. xix. q̄rto ipi⁹ ſaulis mors ⁊ dauid exaltatō ca. xxviij. Circa pmū ſamuel a deo mittit̄. ſcḋo dō inūctſ inungit̄: ibi. Cūq₃ egreſſi eēnt. tercio ſaul tanq̄₃ reprobat⁹ a maligno ſpū affligit̄: ibi. Spūs aūt dn̄i ⁊c. Circa pmū dr̄ ſamueli a dn̄o. b ¶ Imple cornu tuū oleo. ꝑ cornu qḋ eſt vas ſolidū: deſignat̄ ſtabilitas regni dd̄: ſicut ꝑ lēticulā q̄ eſt vas fragile deſignata fuit fragilitas regni ſaulis: ſupra. x. ca. c ¶ Et ait ſamuel. quō vadā ⁊c. h̄ dixit nō diffidēdo de ꝓtectiōe diuia

ſed querit modū qliter debeat ire. ꝓpter qḋ dn̄s rn̄dit: o ¶ Vitulū de armento ⁊c. ad imolādū dn̄o veni: hoc erat verū: licet cū3 hoc eēt alia cā. c ¶ Et vocabis iſai ad victimā: vt ipſe ⁊ filij ei⁹ ſanctificarent̄. f ¶ Et admirati ⁊c. cū q2 nō ꝯſueuerat illuc venire. tu3 q2 veniebat multū3 ſolitarius. q2 legatio ſua de negocio regni erat ſecreta. g ¶ Dixerūtq3 pacific⁹ ⁊c. timebāt em̄ ne fugeret a facie Saulis offēſi cōtra eum: eo ꝙ arguens ipm̄ denūciauerat ei tranſlationē regni. h ¶ Ad imolandū3 dn̄o veni. ad duo em̄ venerat. ſ. ad inungendū rege3 ⁊ illud tacuit q2 erat ſecretū3: et ad offerendū: ⁊ illud expꝛeſſit. q2 in publico erat agendū3. ſm̄ ꝙ fuerat ſibi dictū a dn̄o: vt h̄r ex predictis. i ¶ Sanctificauit ḡ ⁊c. aq̄ expiationis vel p cōtinentiā ab vxoribus. k ¶ Cū ꝗ ingreſſi eēnt. hic ꝯter ponit̄ dauid inunctio ꝑmittit̄ tn̄ frm̄ ſuoꝝ3 repulſio cum dī. k ¶ Cūq3 igreſſi eēnt. locū3 ſecretū3 ad inungendum regem. l ¶ Vidit heliab q erat ꝑmogenitus iſai ⁊ magne ſtature: vt habetur ex ſequētib⁹. m ¶ Et ait. i corde ſuo. n ¶ Nū coꝛā dn̄o. q. d. ſic. q2 ex magnitudie ſtature iudicauit eū3 eſſe aptū3 dignitati regie. ſed hoc excludit dicens. o ¶ Ne reſpicias ⁊c. qm̄ abieci eum nolēs eum regnare. cuius rōem aſſignāt hebrei. q2 erat ſupbus corde ⁊ iracūd⁹. qḋ p3 ex hoc qḋ ſeqn̄ti ca. dī. Iratus fuit ꝯtra dauid ⁊ eū valde dureincrepauit ſine cā: cū tn̄ iam vidiſſet eū vngi in regē per ſamuelē. p ¶ Dn̄s autē ⁊c. hoc em̄ eſt ꝓpꝛiū ipſi⁹ ſcire ſecreta cordiū. q ¶ Et vocauit iſai aminadab. ſic eſt in hebreo. r ¶ Adduxit itaq3 ⁊c. j. Paral. ij. ponunt̄ tm̄. vij. filij Iſai: computando dauid qui nondum adhuc venerat. ⁊ ideo dī hic ⁊ ca. ſequēti vbi exꝓmuntur octo eius filij ꝙ Ionathā fili⁹ ſamma quē adoptauerat ei in filiū. ⁊ nutriuerat inter filios ſuos: ꝯputat̄ int̄ filios ei⁹. ⁊ fuit adduct⁹ corā ſamuele anteq3 veniret dd̄ q erat ipſo iunioꝛ. ¶ s ¶ Mitte ⁊ adduc ⁊c. q2 mandatū3 dn̄i volebat implere diligēter. q2 debebat inungere rege3 oleo ſacre vnctōis qḋ deb3 fieri cū reuerētia ⁊ ſaliua ieiuna. ¶ t ¶ Erat aūt rufus. in hebreo h̄r rube⁹ vl̄ rubicūd⁹. ¶ v ¶ Et ait dn̄s ⁊c. q2 tale negociū debebat fieri ſtādo cū deuotiōe ⁊ reuerentia. ¶ x ¶ Et directus eſt ⁊c. i. ſpūs fortitudinis ⁊ ꝯſtātie ad liberādū populū. vn̄ et ſequēti capi. dī ꝙ inermis iuit ꝯſtāter ⁊ volūtarie ad pugnādū ꝯ philiſteū: Hiero. dicit ꝙ ab illa die fuit i eo ſpūs ꝓphie ⁊ extunc cepit pſalmos canē. ⁊ h̄ ꝯſonat dicto illoꝝ qui dicūt ipm̄ feciſſe illū pſalmum. Dn̄s illumiatio mea ⁊c. in ſua inunctione. ¶ y ¶ Spūs aūt dn̄i. hic dn̄r oñdit̄ ſaul afflictio p ſpiritu3 malū: q a deo ꝑmiſſus fuit eū affligere. ideo ſubditur. ¶ 3 ¶ Ecce ſpūs dn̄i malus. dr̄ autē demon ſpūs dn̄i. q2 a nā ipius bona ē: et a deo p creatione3 ſed mal⁹ fact⁹ fuit p ſupbia3 ſuā. cetera patent vſq3 ibi. ¶ a ¶ Pſallat manu ⁊c. qualit̄ autē hoc fit dicet̄ in fi. capli. b ¶ Rn̄dens vn⁹ d̄ pueris ⁊c. dicūt hebrei ꝙ iſte fuit doeth: q erat ꝑncipalis int̄ famlos ſaul ⁊ dixit hoc ex odio q2 iam dauid odiebat. ⁊ ſic q̄rebat vt ſtaret in pn̄tia ſaul cū3 a demone affligeret̄. et ſic a Saule vl̄ demōe ipſ3 agitante occideret̄. et ideo ipm̄ cōmēdauit nō ad bonū ipſius dd̄ finalr̄ ſm̄ intentionē ſuā. vn̄ ⁊ i eius ꝯmēdatōe aliq̄d addidit. qḋ nō videt̄ eē verū dicēs. ¶ c ¶ Et vir bellicoſū. q2 adhuc eēt iuuenis. vn̄ ⁊ ſaul dixit ei poſtea: vt habetur ca. ſe. nō vales reſiſtere philiſteo iſti: q2 puer es. ſic em̄ faciunt hoies malicioſi cōmendādo illos quos odiunt: vt i aliquo caſu ſub ſpecie boni eos cōfundāt: ſ3 deus frequēter eoꝝ3 inſidias cōuertit ad bonū illoꝝ quibus inſidiant̄. q2 nō eſt ſcia ꝯ dn̄m. ſicut de⁹ maliciā frm̄ ioſeph ipm̄ vendēdo ne eis dn̄aret̄ ꝯuertit ad ꝯriū. q2 p hoc fuit exaltat⁹ i egypto. ⁊ fr̄es ſui coacti fuert̄ adoꝛare ipm̄. ¶ d ¶ Tulit ⁊c. i.

Audiet. n. ſaul ⁊ interficiet me. Et ait dn̄s[d] Vitulū de armēto tolles i manu tua: ⁊ dices. Ad imolandū dn̄o veni.[e] Et vocabis iſai ad victimā. Et ego oſtēda3 tibi q̄d facias: ⁊ vnges quēcūq3 mōſtrauero tibi. Fecit ḡ ſamuel ſicut locutus ē ei dn̄s Venitq3 i bethleē[f] Et admirati ſunt ſenioꝛes ciuitatis occurrētes ei[g] Dixerunt q3. Pacificus ne ē ingreſſus tuus. Et ait. Pacific⁹[h] Ad immolandū domino veni. Sctificami ⁊ venite mecū3 vt imolē.[i] Sanctificauit ḡ iſai ⁊ filios eius: ⁊ vocauit eos ad ſacrificiū.[k] Cūq3 ingreſſi eſſent:[l] vidit heliab:[m] ⁊ ait.[n] Nū corā dn̄o ē xp̄s ei⁹. Dixit dn̄s ad ſamuele3.[o] Ne reſpicias vultum eius neq3 altitudinē ſtature ei⁹: qm̄ abieci eū: nec iuxta intuitū hoīs ego iudico. Homo. n. videt ea q parēt[p] dn̄s aūt intuet̄ coꝛ.[q] Et vocauit Iſai aminadab: ⁊ adduxit eum coꝛam ſamuel. Qui dixit. Nec hūc elegit dominꝰ Adduxit aūt Iſai ſamma de quo ait. Etiā hūc nō elegit dominꝰ[r] Adduxit itaq3 Iſai. vij. filios ſuos coꝛam ſamuel. Et ait Samuel ad Iſai. Nō elegit dn̄s ex iſt̄. Dixitq3 ſamuel ad iſai. nūquid iam completi ſūt filij Qui rn̄dit. Adhuc reliqu⁹ ē paruulus: ⁊ paſcit oues. ⁊ ait ſamuel ad Iſai[s] Mitte ⁊ adduc eū. Nec. n. diſcumbem⁹ p⁹ꝗ̄ huc ille veniat. Miſit ḡ ⁊ adduxit eū[t] Erat aūt rufus ⁊ pulcer aſpectu. decoraq3 facie[v] Et ait dominus. Surge ⁊ vnge eū. Ipſe eſt. n. Tulit ergo Samuel coꝛnu olei: ⁊ vnxit eum i medio fratrum eius.[x] Et directus ē ſpūs dn̄i a die illa in dauid: ⁊ deinceps. Surgēſq3 ſamuel abijt i ramatha.[y] Spūs aūt domi receſſit a Saul ⁊ exagitabat eū ſpūs nequā a dn̄o. Dixerūtq3 ſerui ſaul ad eū[3] Ecce ſpūs domi mal⁹ exagitat te. Iubeat dn̄s nr̄ rex: ⁊ ſerui tui q coꝛā te ſūt q̄rēt hoiem ſcientē pſallere cythara: vt qn̄ arripuerit te ſpūs domi malus[a] pſallat manu ſua: ⁊ leui⁹ feras. Et ait ſaul ad ſeruos ſuos. prouidete ḡ mihi aliquē bn̄ pſallentē: ⁊ adducite eū ad me[b] Et reſpondēs vnus de pueris ait. Ecce vidi filium Iſai bethleemitā ſcientē pſallere ⁊ foꝛtiſſimū3 roboꝛe:[c] ⁊ virum bellicoſum ⁊ prudentē i vbis: ⁊ virū pulcrū: ⁊ dominus ē cū eo. Miſit ergo ſaul nūcios ad iſai dicēs. Mitte ad me Dauid filiū tuū q ē i paſcuis.[d] Tulit itaq3 iſai aſinū plenū panib⁹ ⁊ lagenā vini: ⁊ hedū3 de capris vnum: ⁊ miſit per

oneratū panibꝰ. vel ſm alios ſaccū factū de corio aſini plenū panibꝰ. cetera patēt vſq; ibi. ¶ Igiť qñcūq; ⁊c. q2 nō affligebat eum ꝯtinue: ſ ꝑ interualla tꝑis. ¶ Da uid tollebat cytharā. i. accipiebat ⁊ ꝑcutiebat manu ſua q2 ꝯtactu digitoꝝ fit talˀ melodia. ¶ Et refocillabať ſpūs ſaul. cuius cā ſubditur. Recedebat eñ ab eo ſpūs malus. Ad maiorē huius euidentiā q̄riť hic vtꝝ demones vtute melodie poſſint expelli a cōꝛporibus obſeſſis. ⁊ vr̄ ꝙ ſic. q̄a hic dr̄. Recedebat ab eo ſpūs malus. Itē thob. vj. c. dixit angelus raphael ꝯ ie

manū Dauid filij ſui ſauli. Et venit dauid ad ſaul: et ſtetit corā eo. at ille dilexit eū nimis. ⁊ factꝰ ē eiꝰ armiger. Miſitq; ſaul ad iſai dicens. Stet dauid in conſpectu meo. Inuenit eñ grām

coꝛe piſcis. ꝙ ſi ſuper carbones ponať fumus eius extricat oē genꝰ demonioꝝ ſiue a viro ſiue a muliere. odoꝛ autē huius fumi nō ē maioꝛis vtutis q̄ȝ melodia marie cū ſenſus auditus ſit magis diſciplinabilis. ergo ⁊c. Itē in muſica Guidonis dr̄. ꝙ ſunt q̄dā demones q̄ melodiā ſuſtinere nō valēt. Itē Joſephus lib. de iudaico bello dicit ꝙ i exercitu tyti cū obſideret hieꝛlm: erat q̄dā q̄ per lapidē anuli demones expellebat a coꝛpibꝰ obſeſſis. Salomō etiā dr̄ feciſſe exoꝛciſmos ad demones expellēdos. Iſta autē ſunt q̄dā ſenſibilia: ꝓpter qd̄ nō vr̄ i eis eē maioꝛ virtus q̄ȝ i melodia. ḡ ⁊c. Contra Job. xlj. Nō ē ꝑtās ſuper terrā q̄ ei cōpeť: dr̄ de dyabolo. Ex quo pȝ ꝙ maioꝛ ē vtus demonis ⁊ ſuperioꝛ q̄ȝ cuiuſcunq; rei coꝛpoꝛalˀ vel ſenſibilis. minoꝛ autē ꝑtās nō hȝ efficaciā ſuper maioꝛē ſ ecōuerſo. Melodia autē ē quedā res ſenſibilˀ imutās auditū coꝛpoꝛalē. ḡ ⁊c. Rñſio: dicēdum ſi demones ſm opinionē platonicoꝝ hñent coꝛpoꝛa nāliter ſibi vnita. ꝓut dicit apuleiꝰ ꝙ demones ſunt aīalia coꝛꝑe aerea: mente rōnalia. tꝑe eterna. aīo paſſiua: ſic nullū eēt inconueniens dicere: ꝙ ex melodia ⁊ ex aliq̄bus rebus ſenſibilibus poſſēt imutari: ⁊ ab afflictōe hoīm repelli. ponebāt autē platonici nāȝ demonū eſſe mediā inter intelligētias: que ſunt ſubē pure ſpūales: ⁊ hoīes hñtes coꝛpoꝛa ex q̄tuoꝛ elemēť cōſtituta. Sed q2 ſacra ſcꝑtura ⁊ fides catholica aſſerit demones eſſe de nā angelica. ⁊ ꝙ naturalia remāſerīt in eis integra: q̄ȝuis ſint per maliciā deꝑrauati: opoꝛtet ꝯñr dicere ꝙ nulla res ſenſibilˀ aut vtus coꝛꝑalis pōt i eis aliq̄d agere directe vel indirecte: cū ſint oīno ſpūales ſubſtātie per qd̄ ꝑoſſint ad aliq̄d cōpelli. nec per ꝯñs ab obſeſſis coꝛpoꝛibꝰ expelli. vtute autē diuina q̄ ſuꝑioꝛ ē pōt hoc fieri imediate: vel mediātibus ſctis angelˀ: q̄ frequēter i talibus ſunt executoꝛes volūtať diuine: vr̄ tñ rōnabiliter cōcedēdum ꝙ per melodiā ſeu per aliq̄ alia ſēſibilia pñt afflicti a demonibus afflictiōꝫ leuiꝰ ferre. vno mō q2 actus actiuoꝝ ſunt in patiēte ꝓdiſpoſito: vt dr̄. ij. de aīa. Demones autē nō pñt materiā coꝛpoꝛalē ſm ſuam voluntatē trāſmutare. ſ hoc faciunt mediātibꝰ actiuis coꝛpoꝛalibus. ꝓpter qd̄ i ſuis actibus hoīes affligendo aliqñ ꝯſiderāt diſpoſitōꝫ materie coꝛꝑalis. vñ ⁊ dicūtur aliqui lunatici. vt habetur Math. iiij. ⁊ xvij. qui ſm variā diſpoſitōem lune affligunť a demōibus ex diuina tñ permiſſiōe. q2 luna hȝ dñium ſuper humida. ⁊ ſm hoc cerebꝝ hoīs qd̄ inter oēs partes coꝛpoꝛis ē magis humidū magis ē aptū ad ſuſcipiēdum actiōeꝫ demonis vno tēpoꝛe q̄ȝ alio ſm variū motū lune. ⁊ eodē mō ad ꝯ̄rium per melodiā ſeu per aliquā rē ſenſibilē pōt cauſari diſpoſitio in coꝛpoꝛe humano per quā minus ſubijciť actioni demonū. ⁊ ſic afflictio ab eis cauſata diminuiť ⁊ alleuiatur. Alio mō poteſt hec ꝯtingere. q2 ad afflictōeꝫ req̄riť perceptio. Delectatō eñ ē coniunctio ꝯuenieñ cū ꝯueniēte cū perceptōe eiuſdē: ita ꝙ vbi nulla ē perceptio, nulla ē delectatio. ⁊ eodē mō ē de triſticia ſeu afflictōe q̄ ē ꝯ ꝯñti malo. ſeu coniunctio cū perceptōe eiuſdē. ⁊ iō illud qd̄ diminuit perceptionē hmōi diminuit ⁊ alleuiat afflictionem. Melodia vō attrahit ad ſe mētis attētōꝫ. ⁊ per ꝯñs ab aliis retrahit. ⁊ ſic pōt alleuiare afflictionem a demone cauſatā in hoīe in q̄tū attrahit ad ſe attētionē. ⁊ retrahit ab afflictionis perceptione. ſ demonē affligentē nō pōt expellere: vt ꝓdictum ē. Ad primū igr̄ dicēdū ꝙ ꝑ melodiā vtute nāli ſaul leuiꝰ poterat ferre vt dcm̄ ē. ſ per eā vt ſic demō nō recedebat. ſ magˀ vtute diuia imediate vl̄ mediātibꝰ angelˀ ſcis ex merito dd̄: q̄ laudes diuias in cythara cāebat ꝓ ſalute ſaul. Sicut ⁊ per oꝛōnes ſctōꝝ freq̄nter legūtur demones expulſi a coꝛpoꝛibus obſeſſis. Melodia etiā ex hoc aliq̄ mō faciebat nō agēdo i demonē: ſ inq̄tum deuotōem dd̄ excitabat ſicut. iiij. Reg. iij. ca. dr̄. ꝙ heliſeꝰ fecit adduci pſaltē: vt mēs eius i deū eleuaretur. et eodē mō i ꝓpoſito ex melodia mēs dd̄ magˀ eleuabatur in deū. ⁊ eius laudes ad expulſionē demonis erāt magis efficaces apud deū. Ad ſcdm̄ dicēdum ꝙ liber thobie non eſt de canone. ⁊ ideo licet recipiatur in eccleſia ad legēdum ꝓ edificatōe tñ nō eſt efficax ad ꝓbationē alicuiꝰ dubij. vt dicit Hiero. in prologo galeato. veruntñ poteſt dici ꝙ fumus illius iecoꝛis nō expulit demonē. ſ meritū oꝛōnis thobie. qd̄ per fumi odoꝛē deſignabať. ⁊ hoc patet per illud quod ibidem dr̄ ꝙ angelꝰ raphael apprehendit demonē ⁊ relegauit eū in ſuperioꝛibꝰ egypti. Ex quo patet ꝙ nō ex virtute fumi iecoꝛis. ſed vtute ſancti angeli voluntatē diuinā exeq̄ntis fuit ille demon expulſus. et ita fuiſſet in quacūq; alia perſona vbi talis oꝛō ⁊ diuina oꝛdinatio affuiſſet. ⁊ hoc mō intelligēda ſunt verba angeli raphaelis. Ad terciū dicēdum ꝙ de dicto illius Guidonis nō ē multū curādū cū nullius ſit auctoꝛitať. Pōt etiā dici ꝙ ad melodiā repellunť ꝓpter ſctitatē melodiā faciēť: vt dictū ē de dd̄. vel ꝓpter maliciā ipſius: vtpote ſi fiat ad hoc ꝙ per hoc reuerētia deo debita demonibus tribuať cuiꝰ ſunt cupidi. ⁊ ſic recedunt nō ſicut coacti: ſed volūtarie: vt tales hoīes in erroꝛe teneāt. et i ſua ſeruitute quod maxime deſiderant. Et eodē modo dicendū ꝙ de illo qui in exercitu Tyti demones expellebat. ꝙ hoc arte magica faciebat per pacta cū demonibus inita tacita vel expſſa: quibus fingunt ſe expelli vt hoīes in erroꝛe teneāt, ⁊ in ſua ſeruitute: vt dictū ē. De exoꝛciſmis vō a ſalomone cōfectis: dicēdū ꝙ ſi fecit eos tꝑe quo habebat ſpm̄ dei: illis repellebanť demones vtute diuina. vt ſupra dictū eſt de oꝛōnibus ſanctoꝝ. ſi vō cōfecit eos poſtq̄ȝ fuit idolatria repellebātur eis demōes arte magica. ꝓut demones fingunt ſe expelli mō ꝓdicto: vt hoīes teneāt in erroꝛe.

in oculis meis. Igitur qñcunq; ſpūs dñi malus arripiebat ſaulˀ dauid tollebat cytharā et percutiebat manu ſua: ⁊ refocillabať ſaul ⁊ leuius habebat. Recedebat eñ ab eo ſpūs malus.

¶ In ca. xvj. vbi dr̄ in poſtil. vtꝝ demōes vtute melodie poſſint expelli a coꝛpoꝛibus obſeſſis. ¶ Additio.

Non ſolum cōcēdendū videť ꝙ per aliqua ſenſibilia poſſint afflicti a demōibus leuius ferre ſ etiā ꝙ per ſenſibilia aliqua demonibus afflicti poſſint totaliter liberari. quod pȝ per eandē rōem ab ipſo poſtillˀ allegatā. Nā cum demones nō poſſūt māꝫ coꝛpoꝛalē ſm ſuā voluntatē tranſmutare. ſic nec paſſionare: niſi mediātibus actiuis coꝛꝑalibꝰ q̄ diſponūt māꝫ ad ſuſcipiēdū actiōꝫ afflictiuā i coꝛpoꝛibꝰ ab eis obſeſſis. ꝓut poſtil. dicit. ⁊ eſt rationabiliter dictū eadē rōe per aliquā rē ſenſibilē pōt cāri diſpō i coꝛꝑe hūano. per quā nō ſit aptū ad ſuſcipiēdū actōꝫ demonis. vbi grā. Nā ſicut mania q̄ ē ira permanēs ſm damaſce. q̄ ſm phm̄. iiij. ethi. dr̄ amaritudo: q̄ ē maxime diſpoſitiua ad alienatōꝫ mētis ſm ſniam medicoꝝ.

⁊ ꝑ ꝯñs ad ſuſcipiēdū afflictōꝫ demoniacā: q̄ quidē de
moniaca paſſio: ſicut pōt alleuiari ꝑ ſēſibilia medica-
mina: ſic ⁊ penit⁹ curari cū ſit morbus ſepabil. et ſic ꝑ
ꝯñs curata: ceſſat tal' diſpoſitio in corpore hūano ad
ſuſcipiendū afflictōem demonuꝫ correſpondentē tali
diſpoſitioni. et
ſic recedet peni
tus afflictio de-
mōis actiua: re-
cedente paſſiua
diſpoſitone ſibi
correſponden-
te in homine ob
ſeſſo. Cum autē
melodia habeat
circa paſſiones
aie ꝑſertim cir-
ca triſticias ⁊ de
lectationes ma
nifeſtā efficaciā
vt pꝫ ꝑ experiē-
tiā cōem. Aug. etiā in .x. cōfeſ. dicit: ꝙ oīs affect⁹ ſpūs
noſtri habent ꝓprios modos in cātu: quoꝝ occulta fa
miliaritate excitātur: ꝯñs eſt vt melodia que virtute
naturali paſſiones aie mutat. ꝓ poſſit mutare diſpoſiti
onē aie: ſeu ꝯiūcti. ſ. aie ⁊ corporis: taliter ꝙ diſpoſitio
paſſiua ad recipiendū afflictōem demonū tollat. ⁊ ſic
ceſſabit penitus tal' afflictio. Hoc idē poſſet dici de ie
core piſcis. de quo angelus ad thobiā. ſ. ꝙ fum⁹ talie-
coris ex ꝓprietate naturali poſſet extricare ſeu corrigē
diſpoſitōem cerebri ex motu lune cauſatā: que diſpo-
ſitio cerebꝝ humanū reddit aptū ad ſuſcipiēduꝫ acti
ones demōis. ⁊ ſic ceſſabit actio demoniaca corrñdēs
tali diſpoſitōi ⁊c. Preterea ſi melodia habet efficaciā
ad cauſandū talē diſpoſitōem in aia hoīs vt recipi-
et ſeu recuperet donū ꝓphetie amiſſum ſeu ſublatū. vt
pꝫ .iiij. Reg. iij. ca. qđ quidē donū ꝓpheticū ē ſupnatu-
rale. a fortiori poſſet cauſare diſpoſitiōem i corpe hu
mano talē que nō ſit receptiua afflictionis demonū q̄
ē nālis. Virtus em̄ actiua que pōt i maius pōt ⁊ i mi-
nus. Et attendendū ꝙ hec opinio ē ꝯſona lr̄e q̄ dicit.
Recedebat ab eo ſpūs malignus. nō em̄ dixit alleuia
batur vel remittebatur afflictio: ſꝫ recedebat ſpūs ma
lignus. qđ plane ſonat totaliter ſepatōꝫ ſpūs maligni
a ſaule: cū dauid i cythara pſallebat. q2 ſm̄ ꝓpriū ſēſuꝫ
lr̄alē hoc fiebat graduatim. ꝓut per ea q̄ naturaliter
agunt fieri ſolet. Primo em̄ refocillabat ſaul ⁊ leuius
hēbat. ꝯñter recedebat ab eo ſpūs malignus per tota
lē expulſionē ſeu ſepatiōeꝫ. Dicere autē ꝙ hoc fiebat
ex merito dauid ſeu per orōēs eius ē alienū a lr̄a: que
nullā facit metōꝫ i hac hyſtoria d' ei⁹ meritꝭ ſeu orōib⁹
ꝙtum ad hoc. ſꝫ ſolum de actu pſallēdi ſeu cytharizan
di. vt pꝫ in lr̄a. Si aūt receſſus ſpūs maligni a Saule
ex meritꝭ ſeu orōnibus dauid deo opante cauſat⁹ fuiſ-
ſet nō videret rōnabile: vt ſcriptura talia taceret que
ad laudē dei pertinēt ⁊ edificatōem audientium.

Replica.

In capi. xvj. vbi poſtil. diſputat ⁊ ſoluit q̄ſtiōꝫ
an demōes virtute melodie a corpib⁹ obſeſſis
poſſint expelli. Burg. conſentit poſtil. ⁊ i par-
te recedit ab eo. cōſentit nāqꝫ in hoc ꝙ per ſenſibilia ⁊
melodias ⁊ medicamina poſſunt fieri diſpoſitiōes in
corpore ⁊ humorib⁹ vt afflictio demonis i obſeſſis ſit
leuior vel etiā nulla: ſed recedit a poſtil. Burgen. quia
poſtil. negat per hmōi ſenſibilia de per ſe demonē poſ-
ſe totaliter expelli. Burg. aūt fauet opinioni q̄ vult ꝙ
ablata diſpoſitōe paſſiua receptiua afflictiōis auferē
⁊ actiua. ⁊ ſic cū demō nō affligit intelligitur ſpūs ma
lignus receſſiſſe. et obſeſſus totaliter liberatus. Sed
Burgē. ⁊ hec ſua opinio cui fauet innititur falſis ima
ginationibus. imaginatur em̄ primo ꝙ nullus ſit ob-
ſeſſus niſi ad hoc fuerint preuie naturales diſpoſitio-
nes vel paſſionales: quod falſum videtur in ſaul. de q̄

Cam .xvij.

Congregātes autē philiſtijm agmia ſua in ꝓlium: conuenerunt in ſochot iude: ⁊ caſtrametati ſūt int̄ ſochot ⁊ azecha i finib⁹ dñi. Porro Saul ⁊ viri iſrl' cōgregati: venerūt i valle terebinthi: ⁊ duxerūt aciē ad pugnādū ꝯtra philiſtijm. Et philiſtijm ſtabāt ſup montē ex pte hac: ⁊ iſrl' ſtabat ſupra montē ex altera parte: vallisqꝫ erat inter eos. Et egreſſus eſt vir ſpurius de caſtris philiſtinorū nomine goliath de geth

ſermo. Cū em̄ ſaul' eſſet i naturalibus optime diſpoſit⁹ ꝑ
cēteris ꝼribus ⁊ coetaneis ſuis. vt hr̄. j. Reg. ix. dī tn̄ de co
i hoc. c. Spūs dñi receſſit a ſaul: ⁊ exagitauit eū ſpūs ne-
quā a dño. ſ. tribuēte ꝑtātē deradi: vt i glo. ⁊ ē hti Greg.
Et q̄ lr̄a iūcta glo. ꝓma burg. imaginatō vr̄ oino falſa. ſe
cūdo imagiat ꝙ de
mō ꝼceſſerit qn̄ ob
ſeſſū actualr̄ n̄ affli
git. e⁹ imagiatiōis
falſitatē ondere n̄
oportet: cū ſit luce
clarior. recedit n. ſe
pe ꝼm appentiā. ſꝫ
n̄ realr̄. obſidꝫ etiā
ſepe obſeſſū n̄ affli-
gēdo. Imaginat ē
tio ꝙ obſeſſi n̄ affli
gūt: niſi i eis ſit nā
lis diſpoſitōi paſſi-
ua huic afflictōi cō
rñdēs. qđ falſū eſt.
q2 obſeſſio ſicut ⁊ afflictio eſt ſepe ex ſola dei permiſſiōe.
vt vult glo. ꝓallegata: que eſt beati Grego. Motiua eti-
am que mouet Burg. ꝯtra poſtil. nō valēt. mouet em̄ ꝑ
mo quaſi poſtil. neget melodiā ⁊ iecur piſcis aliqđ face-
re in corpore vel anima ⁊ vtroqꝫ. ſimilit ⁊ humorib⁹ quo
minus malignus ſpūs affligat obſeſſum. ſꝫ bn̄ reſpicienti
dicta poſtil. apparet ꝙ hoc nō negat: ſed probare intēdit
ꝙ per ea obſeſſi leuius fuerunt: vel omnino nō ſentiūt af
flictionē demonū. ſed negat ꝙ per ea tanq̄ talia ſimplici
ter liberētur. Sꝫ ꝙ liberētur nō eſt virtute taliū. ſ. melo-
die vel iecoris. ſed merito facientis ⁊ talia applicātis. Et
cū inſtat Burg. ꝙ melodia diſponit hominē ad recupe-
randū ſpm̄ ꝓphetie amiſſum: allegans ad hoc dictum de
heliſeo. iiij. Reg. iij. Rñdeo ꝙ male allegat. non em̄ dr̄ ibi
ꝙ virtute melodie reſumpſit ꝓpheciā. ſed merito laudis
dei per pſalteꝫ decātate. vide ibi poſtil. virtus em̄ creata
ad actus aut habitus ſupernaturales ſe nō extendit. da
to tamē aſſumpto ꝙuis nō cōceſſo: nō ſeq̄tur qđ infert
Burg. per illā regulam. virtus actiua que poteſt in ma-
ius poteſt ⁊ i minus. q2 illa regula ſolū tenet in eſſentia-
liter ſubordinat: ⁊ in eodē genere. Vñ nō ſeq̄tur. homo
generat hoīem. igitur aſinū vel ignē qđ ē minoris virtutis
nec ſeq̄tur. hō poteſt portare magnū lapidē igit magnū
ignem. Regula igitur per burg. allegata nō eſt vniuerſa
lis. de quo vide Ero. viij. ꝓmo correctorio. ⁊ cū burg. ni-
titur excludere poſitōem poſtil. dicēt. ꝙ receſſus demo-
nis a ſaul erat merito ⁊ orōne dauid: dicit ꝙ hoc non hr̄
ex lr̄a. in quo videtur ipſe bur. fauere errori wicleſſitarū
⁊ huſſitarꝝ dicentium: ꝙ nō oportet credere niſi qđ expſ
ſe i ſacra ſcriptura ꝯtineatur.

Ca. xvij.

Congregātes aūt. Poſtqꝫ deſcpta ē ipſius dd' ele
ctio: hic ꝯñter deſcribitur ꝯ eū ſaul' emulatio. Et ꝑ
ponit hui⁹ emulatōis cā. ſcđo inuidia ſubſecuta
ca. xviij. Circa ꝓmū ſciēdū ꝙ cā emulatōis fuit laus ipſi
us dd' ex victoria quā huit ꝯ philiſteū. ꝓut exprimit ca.
xviij. ⁊ iđ in hoc ca. j. deſcribit belli apparat⁹. ſcđo ipi⁹ dd'
aduētus. ibi. Dauid aūt. tercio dauid ꝯflict⁹: ibi. Audi-
ta ſūt autē. q̄rto ipſius triūph⁹. ibi. Preualuitqꝫ dd. Cir-
ca ꝓmū ꝓmittit vtriuſqꝫ exercit⁹ ſituatō: cū dr̄. In
ſochot iude. hoc dī ad' drīam illius ſochot q̄ ē vlt ior-
danē vbi iacob māſit declinās ab eſau. vt hr̄ Gen̄. xxxiij.
Philiſtijm ſtabant ſuper montē ex hac pte ⁊c. ad hoc
em̄ vterqꝫ exercitus ſtabat in mōte valle exñte in medio
vt ſi vn⁹ exercitus vellet venire ad aliū. ille exercit⁹ q̄ ſta-
bat i mōte oppoſito hēet auātagiū interficiēdi aduerſari
os ꝺ valle aſcēdentes ad eū. ſcđo ponit ipi⁹ goliath gſa
tio vbi ꝓmittit ei⁹ ſtatura ⁊ armatura cū dr̄. Et egreſ
ſus ⁊c. hebrei ꝺo dicūt hic. ⁊ egreſſ⁹ ē vir inīmedi⁹ de acie-
bus philiſtioꝝ. ⁊ dī inīmedi⁹ hō fortꝭ ⁊ audax. q̄ ꝯfidens
de fortitudine ſua egredit añ aciē ſuoꝝ pat⁹ ꝑliari ꝯ aliū
veniētē de acie oppoſita: ſicut ſolēt facē i exercitibus aliq̄
volētes oñdē ſuā ꝓbitatē: ⁊ lr̄a ſeq̄ns ꝯſonat huic dicto

e Altitudis ſex ⁊c. Cubitus ſm vnā opinionē cōtinet duos pedes v ſuales. ſm aliā duo pedē ⁊ dimidium. et ſic ſm vtrāq̄ʒ expoſitōʒ vel opinione pʒ altitudo ipſius. f Et caſſis erea ⁊c. Hic dicunt aliq̄ q̄ noīe eris intelligit om̄e gen⁹ metalli. ⁊ ſic h̄ loco ꝓ ferro accipit̄ es: ita q̄ caſſis erea idem eſt qđ caſſis ferrea q: non ſolet fieri d̄ ere: ſed de ferro. g Et lōica hamata induebatur. i. cō catenata. q: fit de anulis ad modum cathene cōiunctis hebrei autē hic dicūt. Et lorica ſquamata induebat̄. q: ſup loricā habebat armaturā factā de laminis ferreis per modū ſquamaruʒ ordinatis: ſicut eſt gen⁹ armature: qđ vocat̄ plates gall. ⁊ hoc erat ne per foramina lorice ſagitta vel ſpiculuʒ aut gladi⁹ poſſet trāſire. h Et ocreas ⁊c. in hebreo hr̄. Et vaſaria vel frontaria verſus pedes eius. q̄a de galea q̄ erat erea ſup verticē deſcēdebat quedam lamina opiēs naſum: et tendens deorſuʒ vſq̄ʒ ad collum verſus pedes. ſicut ſolebat fieri i antiquis galeis. i Et clype⁹ ereus ⁊c. hebrei dicūt. Et ſpiculū ereuʒ inter ſcapulas eius. ⁊ dicitur h̄ ſpiculū ſm eos quedā lamina deſcendens a caſſide ꝓcedens in acutū inter ſcapulas: vt ſic ꝓtegeret collum ⁊ iuncturaʒ armoꝝ capitis ⁊ corporis. k Et armiger ⁊c. in hebreo habet̄. Et portans peltā ſuā vel ſcutū ante eū. ſicut ſolet fieri pugilib⁹ q̄n vadunt ad congrediēdum. ſ; q̄n debēt actu cōgredi tūc traditur eis ſcutuʒ. Et hoc etiā pʒ quod p̄dictū ē. ſ. q̄ illud qđ dependebat a galea int̄ humeros: nō erat p̄prie clype⁹. ſcđo ponit̄ ipi⁹ golyath ꝯflatio cum d̄. l Stanſq̄ʒ. vt magis videretur m Clamabat. vt a lōge audiretur. n Aduerſū phalangas. ſ. agmina armatoꝝ. o Quare veniſtis parati ad preliū. ſ. i tāto numero. q. d. cito poteſt finiri negociū p ſingulare certamē int̄ me ⁊ vnū de vr̄is a vobis electū. ⁊ ſeq̄tur. p Et aiebat philiſte⁹. ſe iactādo ⁊ exercitui iſrahel exprobrando. ideo ſubditur. Ego exprobraui ⁊c. q Audiens autem ſaul ⁊c. propter altitudineʒ ſtature ipſius ⁊ robur armature. r Et metuebāt nimis. quia nullus audebat hoc duellum recipere. s Dauid aūt

[e]altitudīs ſex cubitoꝝ ⁊ palmo:[f] ⁊ caſſis erea ſup caput ei⁹[g] ⁊ lorica hamata induebat̄. Porro pondus lorice ei⁹. v. milia ſicloꝝ eris erat [h] ⁊ ocreas ereas habebat in cruribus:[i] ⁊ clypeus ere⁹ tegebat humeros eius. Haſtile aūt haſte ei⁹ erat quaſi liciatoriū texētiū. Ipſum autē ferꝝ haſte eius ſexcētos ſiclos hēbat ferri[k] Et armiger eius antecedebat eum. [l]Stānſq̄ʒ[m] clamabat[n] aduerſū phalāgas iſrl̄: et dicebat eis.[o] Quare veniſti; pati ad p̄liuʒ. Nunq̄d ego nō ſum philiſteus ⁊ vos ſerui ſaul. Eligite ex vob̄ viꝝ: ⁊ deſcēdat ad ſingulare certamē. Si quezit pugnare mecū ⁊ ꝑcuſſerit me: erim⁹ vob̄ ſerui. Si aūt ego p̄ualuero: et ꝑcuſſero eū vos ſerui eritis ⁊ ſuietis nobis[p] Et aiebat philiſte⁹. Ego exprobraui agmibus iſrl̄ hodie. Date mihi viꝝ: ⁊ ineat mecuʒ ſingulare certamē.[q] Audiens autē ſaul ⁊ oēs iſrl̄ite ſermones philiſtei huiuſcemodi. ſtupebant[r] ⁊ metuebant nimis[s] Dauid aūt erat filius viri ephratei: de quo ſupra dictum ē[t] de bethleē Juda cui nomē erat iſai:[v] qui habebat octo filios: ⁊ erat vir i diebus ſaul[x] ſenex ⁊ grandeuus int̄ viros. Abiert aūt tres filij eius maiores poſt ſaul in p̄liū. Et nomia triū filioꝝ eius q̄ p̄rexert ad bellū. heliab p̄mogenitus: ⁊ ſecūdus aminadab: tercius q̄ʒ ſamma. dauid autē erat minimus. Tribus ergo maioribus ſecutis ſaulē[y] abijt dauid ⁊ reuerſus ē a ſaul vt paſceret gregē patris ſui i bethleem.[z] Procedebat v̄o philiſteus mane ⁊ veſꝑe:[z] ⁊ ſtabat quadraginta dieb̄. Dixit autē Iſai ad dauid filiū ſuū[a] Accipe fratribus tuis ephi polēte ⁊ decē panes iſtos ⁊ curre i caſtra ad fratres tuos: ⁊ decē formellas caſei[c] has deferas ad tribunum. Et fratres tuos viſitabis ſi recte agant: ⁊ cuʒ quibus ordinati ſunt diſce Saul autē ⁊ illi ⁊ omnes filij iſrahel in valle terebinthi pugnabant aduerſum philiſtijm. Surrexit itaq̄ʒ dauid mane: et cōmēdauit gregē cuſtodi ⁊ onuſt⁹ abijt ſicut p̄cepat ei Iſai[d] Et venit ad locū magala[e] ⁊ ad exercitum qui egreſſus ad pugnā vociferatus erat in certamine. Direxerat. n. aciē iſrahel: ſ; ⁊ philiſtijm ex aduerſo fuerāt p̄pati. Derelinquēs ergo dauid vaſa q̄ attulerat ſub manu cuſtodis

Hic ꝯſequēter deſcribitur ipſius dauid aduētus miſſi a patre. ideo dicitur. s Dauid autēʒ ⁊c. i. bethleemite. quia bethleem altero nomine vocatur ephrata: vt hr̄ Gen̄. xlviij. t De bethleeʒ iuda. hoc dicitur ad differentia alterius bethleem: que nō eſt i tribu iuda. v Qui habebat octo filios. cōputādo Jonathaʒ: qui erat filius adoptiu⁹ vt dictū ē capi. p̄cedenti. x Senex ⁊ grādeu⁹. q: iaʒ erat emerite militie y Abijt dauid ⁊c. q̄a nō hēbat officiū coraʒ eo cytharizādi. iō ad officiū priſtinū reuerſus eſt in domū patris ſui. z Procedebat v̄o philiſteus ⁊c. bis in die ad ſui iactātiā: ⁊ iſrahel vituperationem. z Et ſtabat. xl. diebus. Exercitus eniʒ philiſtinoꝝ ſtabat in vno monte ⁊ exercitus iſraheli i monte alio oppoſito. et vallis erat itermedia. et ideo quilibet exercitus ſic diu ſtabat i loco ſuo q: nec iſte exercitus nec ille audebat in vallem deſcēdere ad ꝓcedendū cōtra aduerſarios. q: exercitus ſtans in loco ſuo ſtati poſſet aliū lapidibus obruere. a Accipe fratrib⁹ ⁊c. i hebreo hr̄. Ephi granate. i. granoꝝ tritici decoctoꝝ. Ephi autē quedam menſura ē ꝯtinens decies gomor. ſicut dictum fuit Exo. xvj. b Et decem formellas caſei. i. decem caſeos paruos habentes formā paruam. c Has deferas ⁊c. qui preerat millenario: in quo erant filij ſui ordinati: vt ſic tribunus magis condeſcenderet eis ⁊ precaueret eorum periculis. cetera patēt vſq̄ʒ ibi. d Et venit ad locum magala. ⁊ ſm hoc magala eſt nomen ꝓpriū. hebrei dicunt q̄ eſt nomen cōmune. et ſignificat circulum. quia in ſituatione caſtroꝝ debet fieri foſſatū in circuitu. ſm q̄ docet Vegetius libro de re militari. quia quantumcunq̄ʒ ſit paruum. tamē caſtra intra locata ſunt magis ſecura contra repentinū hoſtiū incurſū. ⁊ ideo ſubditur. e Et ad exercitū q̄ egreſſus fuerat, ⁊c. extra predictū circuluʒ in quo remanſerunt

ad ſarcinas: cucurrit ad locũ certaminis: [f] ⁊ interrogabat ſi oia recte agerẽt erga frẽs ſuos. Cũq̃ʒ adhuc ille loquerẽt eis [g] apparuit vir ille ſpuri⁹ aſcendens goliath noĩe philiſte⁹ de geth: ⁊ õ caſtris philiſtinoꝝ. Et loquẽte eo h̃ eadẽ verba: audiuit dauid. [h] Oĩs aũt iſrl̃ite cũ vidiſſent virũ fugerũt a facie ei⁹: timẽtes eũ valde. Et dixit vnuſq̃ſpiam de iſrael. Num vidiſti virum hũc q̃ aſcẽdit? Ad exprobrandũ eñ iſrl̃ aſcẽdit. [i] Virũ ḡ q̃ ꝑcuſſerit eũ: ditabit rex diuitijs magnis: ⁊ filiã ſuã dabit ei: ⁊ domũ patris ei⁹ faciet abſq̃ʒ tributo in iſrael. [k] Et ait dauid ad viros qui ſtabãt ſecũ dicẽs. Quid dabit viro q̃ ꝑcuſſerit philiſteum hũc: ⁊ tulerit obprobrium de iſrl̃? Quis ẽ ei h̃ philiſte⁹ incircũciſus q̃ exprobrauit aciẽ dei viuẽtis. Referebat aũt ei ppl̃s eũdẽ ſermonẽ dicẽs. Nec dabũt viro q̃ ꝑcuſſerit eũ. [l] Qđ cum audiſſet heliab frater eius maioꝛ loquẽte eo cum alijs irat⁹ ẽ ꝯ dauid: ⁊ ait. Quare veniſti ⁊ quare dereliq̃ſti paucułas oues illas ĩ deſ̾to. Ego noui ſupbiã tuã ⁊ neq̃tiã cordis tui: q̃ʒ vt videres ꝓliũ deſcendiſti. [m] Et dixit dauid. Quid feci? Nunq̇d nõ verbũ ẽ. [o] Et declinauit paululũ ab eo ad aliũ. Dixitq̃ʒ eũdẽ ſermonẽ. Et rñdit ei ppl̃s verbũ ſicꝰ p⁹. [p] Audita ſt aũt ṽba q̃ locut⁹ eſt dauid: ⁊ annũciata in ꝯſpectu ſaul. Ad quẽ cũ fuiſſet adduct⁹: locut⁹ eſt ei. Non ꝯcidat coꝛ cuiuſq̃ ĩ eo⁹. Ego

ſarcine ⁊ aliq̃ eas cuſtodientes: ſequitur. f Et interrogabat ⁊c. ſm mandatũ pr̃is ſui. g Apparuit vir ille ſpuri⁹. In hebreo hr̃ ĩntmedi⁹. ⁊ exponat ſicut ſupra. h Oĩes aũt ⁊c. nõ eſt intelligendũ q̃ tot⁹ exercitus fugeret. ſ; intelligẽdũ ẽ q̃ nullus audebat egredi aciẽ ad obuiãdũ illi: ⁊ pugnãdũ int̃ acies duoꝝ exercituũ. ſequitur. i Virũ ḡ q̃ ꝑcuſſerit eũ ditabit rex ⁊c. hoc eñ fecerat rex ꝓclamari ꝑ exercitũ anteq̃ʒ dauid veniret. k Et ait dauid ⁊c. Quid dabit ⁊c. h̃ eñ iam audiſſet dd̃ vt dcm̃ eſt: tñ volebat a pluribus reqrere ad maioꝛẽ certitudinẽ: nec q̃rebat iſta Dauid cupiditate lucri vel honoꝛis ꝓncipaliter volebat eñ pugnare cũ eo ꝓpter gloriã dei: vt videbitur ⁊ ꝓpter liberatiõe ꝑpl̃i. libertas aũt a tributo et alia regis ꝓmiſſa nõ alliciebant eũ ad hoc: niſi tm̃ cõiter.

l Quod cũ audiſſet heliab ⁊c. Iratus ẽ ꝯ dauid: q̃ʒ timebat ne fatuitate iuuenili exponeret ſe piculo: vel vt alij dicũt q̃ʒ credebãt eũ in ſupbiã erectũ eo q̃ fuerat inunct⁹ in regẽ p̃ fratrib⁹ ſuis vt dictũ eſt ſupra. xvj. ca. m Et dixit dauid q̇d feci q. d. adhuc nihil reprehenſibile attentaui. n Nunquid nõ verbũ eſt. q. d. nõ poſui me ad pugnã ſ; ad audiendũ verba de ſtatu exercit⁹ ad referendũ patri. o Et declinauit paululũ. in quo apparet humilitas dauid. q̃ʒ rephenſionẽ fr̃is irrõnabilẽ patiẽt̃ toꝛtauit. p Audita ſunt. Hic ꝯñr deſcribit̃ ipi⁹ dauid ꝯflictus Ad maioꝛẽ tñ ſequentiũ intelligentiã hic querit̃: vtrũ duellũ ſit licitũ: ⁊ videt̃ q̃ ſic ꝑ factũ ipſi⁹ dauid: q̃ʒ ad duellũ voluntarie iuit: vt p̃ʒ in textu: nec ex hoc reprehendit̃ in ſcriptura ſ; magis ꝯmendat̃: ḡ ⁊c. Cõtra qa in duello dat̃ ptãs vel ſaltẽ ꝯcedit̃ licentia vtriq̃ʒ interficiendi ſe mutuo. cũ igit̃ alter illoꝝ ſit innocens: ꝑſtat̃ auctas vel ſaltẽ dat̃ licẽtia interficiendi innocentẽ: qđ ſimpliciter eſt illicitũ: q̃ʒ ꝯ dictamen iuris naturalis: ⁊ ꝯtra diuinũ pceptũ: ḡ ⁊c. Rñſio. Duellũ põt accipi dupliciter. vno mõ ꝓprie: ⁊ ſic duellũ ẽ ſingulariter pugna duoꝝ: vt p victoriã vni⁹ appeat iuſticia: tanq̃ʒ p diuinũ iudiciũ ⁊ alterius iniuſticia: ⁊ ſic ſm omnes doctores duellũ eſt illicitũ: tã ex pte appellantis q̃ʒ etiã recipientis ⁊ etiã iudicãtis ⁊ ꝯſulentiũ ⁊ fauoꝛẽ preſtantium: q̃ʒ ibi eſt manifeſte tentatio diuina: ⁊ hoc mõ videtur loq̃ de duello iura ĩpm ꝓhibẽtia. ij. q. v. monomachiã. ⁊ ex̃ de purga. vulgari. curã ſuſcepti. niſi p reuelationẽ diuinã manifeſtũ fuerit q̃ deus velit ſic indicare ſuã iuſticiã: ⁊ hoc mõ vt dicunt ſancti doct. catholici dauid ſingulare certamẽ iniit cũ golia: q̃ʒ ſibi reuelatũ fuit a dño q̃ ſic volebat indicare ſuã iuſticiam ꝯ philiſteos: vnde ꝓcedens ꝯtra philiſteũ dixit. Ego venio ꝯtra te in nomine dei viuentis ⁊c. ⁊ ſic nõ fuit ꝓprie duellatoꝛ: ſ; magis diuine iuſticie executoꝛ. Alio mõ põt accipi duellum large: put eſt bellũ ſingulare vni⁹ cũ vno abſq̃ʒ expectatione diuini iudicij: ſ; vt p virtutẽ artẽ vel fortunam vel oibus iſtis vel aliquibus eoꝝ ꝯcurrẽtib⁹ aliq̃ cõtrouerſia inter eos criminalis vel ciuilis emineãt: ⁊ ſic adhuc dicũt aliqui q̃ duellũ eſt oĩno illicitũ nõ ſolũ a parte appellantis ⁊ iudicantis: ſ; etiã recipientis: ita q̃ magis d; ſuſtinere rerũ ſuarũ ſpoliationẽ et ſue pſone ſuſpenſionem ⁊ moꝛtem q̃ʒ duellũ recipe: etiã dato q̃ ſe ſentiat innocentẽ: cui⁹ rõ eſt: q̃ʒ intentio ſic intrãtis duellũ eſt interficere aduerſariũ ſuum qđ nulli pſone priuate licitũ eſt: q̃ʒ eſt ꝯtra preceptum diuinũ. Et ad hoc inducunt verbũ beati aug. libro de libero arbitrio dicent̃ ſic. Quomodo poſſum arbitrari iſtos carere libidine qui pro his quoq̃ʒ reb⁹ gladiant̃ q̃s poſſũt amittẽ inuiti: ⁊ int̃ iſtas res ſm ipſum ponitur vita propria: vt ibidem premittitur: ergo ⁊c.

Sed iſta ſñia vr̃ alijs nimis dura ꝓpter qđ dicũt q̃ ſi appellatus de duello nõ poſſit declinare: vtpote q̃ʒ denegãt ſibi ꝓbatiões alie: et ſi appellet nõ defert̃ appellatiõi ſue: põt licite ſe defendere duellãdo: ⁊ nõ ſolũ in cã criminali ꝓ vita ſua defendenda: ſ; etiã in cã ciuili: q̃ʒ ſicut licitũ ẽ alicui bellare ad ſui coꝛpoꝛis defenſionẽ ita etiã ad reꝝ ſuaꝝ ꝯſeruationẽ. nec valet vt vr̃ qđ alij arguũt q̃ intẽdere aliũ occidere eſt ꝯ dictamen nature. Dicẽdũ q̃ hoc veꝝ ẽ ſi ꝑ ſe intẽdat̃. Sʒ in hoc caſu nõ intẽdit̃ niſi ꝑ accidẽs: ſi nõ poſſit aliter vitã ſuã vel res ſuas ſ̾uare: ad quoꝝ ꝯſeruationẽ ꝑ ſe dirigit̃ intentio ſua: qđ p̃ʒ ex hoc q̃ declinat duellũ q̃ntũ põt: ⁊ ad ꝯſeruationem vite ꝓprie ⁊ reꝝ ſuaꝝ magis inclinat natura: ꝓpter qđ argumentũ q̃ʒtũ ad h̃ vr̃ magis ad oppoſitũ. Qꝛ aũt addit̃ hoc eẽ ꝯ pceptũ diuinũ dicẽdũ q̃ pceptũ diuinũ qđ eſt. Nõ occides intelligit̃ de occiſione innocẽt̃. Appellãs aũt in hoc caſu nõ ẽ innocens nec ꝑ ꝯñs iſte ſe defendens de mãdato ⁊ voluntate iudicis nõ vr̃ peccare: mãxie ꝓ ſue vite tuitiõe: Ad dictũ ṽo aug. põt dici q̃ loq̃t̃ inq̃ſitiue ⁊ dubitatiue ⁊ ñ determinatiue: dicũt tñ iſti q̃ lʒ appellat⁹ ĩ duello ĩ hoc caſu excuſet̃ a pctõ appellãs tñ ⁊ iudex auctẽ vel lniam pſtãs ſꝯ peccãt moꝛtaliter. Sʒ q̃ʒ multi pꝛincipes ſancte vite: ⁊ q̃ bonoꝝ ꝯſilio vtebant̃: aliq̃ñ duella ſuſtinuerũt ſeu ꝯceſſerũt: vt beat⁹ ludouic⁹ rex francie. karolus magn⁹ et plures alij: ⁊ archiepi ⁊ epi iuſticiam tpalem habentes videt̃ durum duella condemnare in omni caſu ex parte iudicum: ideo abſq̃ʒ aſſertione aliqua ⁊ ꝑ moduʒ collationis poteſt dici q̃ in aliquo caſu a iudicibus poſſunt ꝑmitti: vtpote quando aliqui nobiles hñt inter ſe guerrã quã poſſunt mouere ex lõgã ꝯſuetudine q̃ʒuis ſupioꝛem habeant: vt p̃ʒ in pluribus terris et regnis: ⁊ ex hoc vnus vaſtat terrã alterius ferro ⁊ igne: in q̃ ſubditi q̃ ſunt innocẽtes in reb⁹ ⁊ coꝛpo

ribus multiplicit affligunť: ⁊ aliq̄n ꝯtingit ꝙ vnꝰ corā ſupiori principe ꝓuocat aliū ad duellū: ⁊ aliꝰ ſtatim recipit abſq; vlla recuſatiõe. Si iudex in tali caſu ꝓbabiliter videat ꝙ ṗdicta vaſtatio ſubditoꝝ innocentiū ꝑ duelluꝫ iſtud debeat terminari nõ vr̄ peccare tale duellū ꝑmittēdo: qꝛ ei q̄ hꝫ curaꝫ alicuiꝰ cõitatis licitū eſt minora mala ꝑmittere ad euitādū maiora: ſicut licite ꝑmittūť meretrices in ciuitatibꝰ ne oīa turbenť libidinibꝰ: vt etiā dicit aug. Sic aūt vr̄ eſſe in ꝓpoſito: vt pꝫ ex predictis: ⁊ eadem rõne vr̄ eſſe de ignobilibus guerrā adinuicē mouere non potentibus in aliq̄ caſu vt ſic ꝑ hoc ꝙ nullus poſſet aliuꝫ ꝓuocare ad duellū multiplicenť homicidia occulta in terra: eo ꝙ homicide tales nõ timerēt ad duellū ab aliq̄ prouocari: in tali caſu nõ vr̄ illicitū principi aliq̄ duella ꝑmittēre vt ṗdicta homicidia ceſſent que ſť maiora mala. huic aūt dicto vr̄ cõcordare dictuꝫ thome de aq̄no in ſua ſumma vbi dicit. ꝙ q̄n in duello nõ expectať aliq̄s euentus miraculoſus ſicut eſt in ꝓpoſito: vt pꝫ ex ſ. dictis: tūc tale duellum appropinquat ad cõem ratõnē fortiū. fortibꝰ autem licitū eſt vti in pluribus caſibꝰ: vt ipſe ibidē dicit. Ad primū argumentū de dauid pꝫ ſolutio ex predictis. Ad argumētum alterius oppoſite ꝑtis poteſt dici ꝙ nõ dať licētia occidēdi innocētē in caſibꝰ ṗdictis: qꝛ nullꝰ duellantiū ꝑ dicto modo eſt immunis a culpa eo ꝙ voluntarie ponūť ſe ad hoc pretermiſſis aliīs viīs ſcḋm ordinē iuris. His dictis ad expoſitionē litere reuertamur.

p Audita ſunt ⁊c. Hic deſcribiť ipſius dauid cõflictus. ⁊ primo bellū ab eo petiť cum dicitur.

q Ego ſeruus tuus vadaꝫ. ꝯſtanter em̄ ſe obtulit ꝓpter reuelationem dei ſibi factam: vt predictum eſt: ſed qꝛ ſaul nolebat ei ꝯcedre eo ꝙ timebat ne vincēťur: quia adhuc erat iuuenis in etate nec videbatur ad robur viri ꝑuenisſe. ideo dauid bellū deſiderans declarat ſuam fortitudinē ⁊ audaciā dicens.

r Paſcebat ſeruus tuus gregem ⁊c. nec dicebat hoc dauid ad iactantiā ſ ad dei gloriā cui hoc principalit attribuebat de q̄ etiā adiutorio ꝯ̄ philiſteū iſtū ꝯfidebat ideo ſubdiť.

s Erit igiť ⁊ philiſteꝰ h ⁊c. ꝙ aūt verūq; dauid attribueret deo ṗncipalit: pꝫ ex h ꝙ ſubdiť.

t Dñs q̄ eripuit me ⁊c. i. de ṗtāte eiꝰ. ſcḋo belluꝫ ipſi dd̄ ꝯcediť cū dr̄

v Dixit autem ſaul ⁊c. ex hoc dicūt aliq̄ ꝙ reuelatū fuit ſauli ꝙ dauid vinceret philiſteū. ſiūt. n. aliq̄n reuelationes diuine etiaꝫ malis hominibꝰ ꝓpter cõe bonū.

x Induit ſaul dauid ⁊c. nõ ē intelligendū ꝙ arma ſaulis facta ꝑ ſuo corpe tradita fuerint dd̄ qꝛ ab humero ⁊ ſupra eminebat ſuꝑ totū ṗplm. vt dictū ē ſupra x. cap. illa em̄ arma oīno fuiſſēt improporcionata ipſi dauid: et ſi dicať ꝙ ꝓpter hoc ea dimiſit ꝓ ſtea: nõ eſt verū qꝛ dauid in dimittēdo nõ allegauit armorum improporcionē: ſed inconſuetudineꝫ portandi: vt pꝫ infra. Arma igiť ſaul q̄bꝰ dd̄ fuit indutus intelligūť: quia erant de armamentario ſuo ⁊ dedit ea dauid: qꝛ tunc eū militē fecit. tercio dd̄ cuꝫ philiſteo cõgrediť q̄ cõgreſſus deſcribitur. cum dicitur.

y Et tulit baculum ſuū queꝫ ſꝑ hēbat in manibus. i. ꝯſuetudinarie.

z Et elegit q̄nq; lympi. lapi. i. duros ⁊ planos ⁊ rotundos ſine angulis qꝛ tales magis directe ꝓiciunť ⁊ maiori impetu.

a Et ꝓceſſit ⁊c. conſtanť ⁊ intrepide de dei auxilio ꝯfidēs.

b Ibat aūt ⁊c. ſ. plane. ꝓpť pōdꝰ. n. armoꝝ n̄ poterat currē: ſicut dd̄.

c Deſpexit eū. reputās eū nulliꝰ momēti ad pugnādū ſecū.

d Nunq̄d canis ego ſuꝫ. q. d. canis q̄ eſt inermis pōt timere baculū: nõ ego. cetera patēt vſq; ibi.

e Tu venis ad me cū gladio. i. cõfidens de armis ⁊ virtute tua.

f Ego aūt venio ⁊c. i. ꝯfidens de virtute diuina.

g Et dabit te dñs. ⁊c. hoc pꝫ ꝙ ſuꝑ hoc diuinā reuelationē habuerat. qꝛ futurū contingens certitudinaliter ṗnunciat.

ſeruus tuus vadā ⁊ pugnabo aduerſus philiſteū ⁊ ait ſaul ad dauid. Nõ vales reſiſtere philiſteo iſti nec pugnare aduerſus eū: qꝛ puer es. Hic autē vir bellator eſt ab adoleſcētia ſua. Dixitq; Dauid ad ſaul. [r] Paſcebat ſeruus tuꝰ patris ſui gregē ⁊ veniebat leo vl' vrſꝰ ⁊ tollebat arietē de medio gregis: ⁊ ꝑſequebar eos ⁊ ꝑcutiebā eruebāq; de ore eoꝝ. Et illi cõſurgebant aduerſum me ⁊ apphendebā mentū eoꝝ [s] ⁊ ſuffocabā interficiebāq; eos. Nā ⁊ leonē ⁊ vrſuꝫ interfeci ego ſeruꝰ tuꝰ. [s] Erit igiť ⁊ philiſteꝰ hic incircūciſus q̄ſi vnꝰ ex eis. Nunc vadam ⁊ auferā obprobrium ṗpli. Qm̄ quis eſt iſte philiſteꝰ incircūciſus: q̄ auſus eſt maledicere exercitui dei viuētis. Et ait dauid. [t] Dominꝰ q̄ eripuit me de manu leonis ⁊ d̄ manu vrſi ipe me liberabit de manu philiſtei huiꝰ. [v] Dixit aūt ſaul ad dauid. Uade: ⁊ dñs tecum ſit. [x] Et induit ſaul dauid veſtimentis ſuis: ⁊ impoſuit galeam ercam ſuꝑ caput eius ⁊ veſtiuit eū lorica. Accinctus ḡ dauid gladio eiꝰ ſuꝑ veſtē ſuā: cepit tentare ſi armatus poſſet incedere. Nõ em̄ habebat ꝯſuetudinem. Dixitq; dauid ad ſaul. Nõ poſſum ſic incedere qꝛ non vſuꝫ habeo. Et depoſuit ea [y] Et tulit baculū ſuū queꝫ ſemꝑ habebat i manibꝰ: [z] et elegit ſibi quinq; lympidiſſimos lapides de torrēte: et miſit eos in peram paſtoralem quā habebat ſecū ⁊ fundam manu tulit: [a] et ꝓceſſit aduerſuꝫ philiſteuꝫ. [b] Ibat aūt philiſteus incedēs ⁊ appropinquās aduerſuꝫ dauid: ⁊ armiger eiꝰ ante eum. Cumq; inſpexiſſet eū philiſteꝰ ⁊ vidiſſet dauid: [c] deſpexit eū. Erat aūt adoleſcēs rufus ⁊ pulcer aſpectu: ⁊ dixit philiſteꝰ ad dauid. [d] Nūquid ego canis ſum ꝙ tu venis ad me cum baculo: Et maledixit philiſteus dauid in diīs ſuis. Dixitq; ad dauid. Ueni ad me ⁊ dabo carnes tuas volatilibꝰ celi ⁊ beſtiīs terre. Dixit aūt dauid ad philiſteū. [e] Tu venis ad me cū gladio ⁊ haſta ⁊ clypeo: [f] ego aūt venio ad te in noīe dñi exercituū dei agminū iſrl' q̄bꝰ exprobraſti hodie: [g] ⁊ dabit te dñs in manu mea: ⁊ ꝑcutiā te ⁊ auferā caput tuū a te. Et dabo cadauera caſtroꝝ philiſtijm hodie volatilibꝰ celi ⁊ beſtiīs terre: vt ſciat oīs terra: qꝛ ē dñs deꝰ i iſrl': ⁊ nouerit vniuerſa eccleſia h qꝛ nõ in gladio nec in haſta ſaluat dñs. Ipſius em̄ eſt bellū: et tradet vos in manus n̄ras

b Feſtinauit dauid. ꝓ͂cere lapides antequã philiſte⁹ eſſet ſibi nimis ꝓpinquus: q꜒ talis ictus fortior eſt aliquantulū alonge. i Tulitqꝫ vnū lapidē. Mat. iiij. dicit quedam glo. ꝙ xp̄s vicit dyabolū tribus temptationibus: ſicut dauid goliath trib⁹ lapidibus: ſ3 illa glo. nō eſt multū autentica: q꜒ nō dr̄ ſibi cui⁹ ſit. ⁊ ideo vr̄ eē quedā gloſa magiſtralis ꝓpter qḋ eſt magis adherendum textui ſacre ſcripture: q̄ vr̄ hic innuere ꝙ dauid vno tm̄ lapide philiſteum vicit.

k Et infixus ē lapis in frōte e⁹. Dicūt aliqui ꝙ ferrū galee ceſſit lapidi miraculoſe: vel poteſt dici abſqꝫ tali miraculo ꝙ galea ſic erat facta ꝙ facies erat diſcooperta illa pte excepta qua ꝓtegebat lamina ferrea deſcendente ſuper naſuꝫ: vt dictuꝫ eſt ſ̄.

l Preualuitqꝫ hic deſcribit̄ ipius dauid triumphus: et patꝫ litera vſqꝫ ibi.

m Et eduxit eum de vagina. philiſteus enim adhuc eum non extraxerat. quia prius cuꝫ haſta pugnare volebat: ſicut faciunt milites in duellis prius inuadēdo ſe cū lanceis. n Videntes aūt philiſtij̄m ⁊c. diuino miraculo. o Fugerūt. territi diuino iudicio. cetera patēt vſqꝫ ibi. p Aſſumēs aūt dauid caput ⁊c. nō tūc ſ3 poſtea ad terrendū iebuzeos ibi habitantes in fortalicio fortitudine ꝯfidētes. q Arma vō eius poſuit in tabernaculo. ſ. dn̄i: qḋ p3 et hoc qḋ dr̄ infra. xxi. ꝙ gladi⁹ goliath erat inuolut⁹ p⁹ ephot in templo dn̄i. r De qua ſtirpe ⁊c. l3 aūt dauid fuiſſet cum ſaul: vt p3 ex predictis. ca. xvi. tn̄ tūc non cognoſcebat: q꜒ ſicut dicit Aug⁹. interim barba creuerat adoleſcēti que notabiliter mutat aſpectū faciei. poteſt etiā dici ꝙ ſaul ex demonis afflictōne hēbat memoriā ⁊ fantaſiā ꝑturbatā ⁊ impeditā a cognitiōe. s Dixitqꝫ abner viuit ⁊c. Modus eſt iurandi: ⁊ eſt ſenſus: ſicut verū eſt ꝙ ego deſidero vitā tuā: ſic verū ē ꝙ ego nō noui ⁊ accipit̄ hic ſi ꝓ nō. Nec mirū ſi abner nō cognoſcebat dauid: q꜒ erat princeps militie ⁊ ſic erat occupatus ꝯtra aduerſarios in extremitatibus regni rege in domo manente. Et dauid adhuc cum ſaule parū fuerat: ita ꝙ forſitan abner eū ibidē nō viderat.

t Et ait rex interroga ⁊c. fecerat em̄ ꝓclamari ꝙ filiam ſuā daret ei q̄ philiſteū ꝑcuteret: vt dictuꝫ eſt ſ̄. et ideo volebat ſcire ſi eſſet de bono genere: ita ꝙ filia ſua eſſet illi competenter aſſignata.

In capi. xvij. vbi dicitur in poſtilla. Ad maiorum ſequentium intelligentiā: hic queritur vtrum duellū ſit licitū ⁊c.

Additio.

Cum ergo ſurrexiſſet philiſteus ⁊ veniret ⁊ appropinquaret ꝯtra dauid: ᵇfeſtinauit dauid ⁊ occurrit ad pugnā ex aduerſo philiſtei. et miſit manū ſuā in perā: ⁱtulitqꝫ vnū lapidē ⁊ funda iecit. et circūducēs ꝑcuſſit eū in fronte: ᵏ⁊ infix⁹ eſt lapis in fronte eius ⁊ cecidit in faciē ſuā ſuper terram. ˡPreualuitqꝫ Dauid aduerſum philiſteum in funda ⁊ lapide: ꝑcuſſumqꝫ philiſteū interfecit. Cumqꝫ gladiuꝫ nō haberet in manu dauid: cucurrit ⁊ ſtetit ſuꝑ philiſteū ⁊ tulit gladiū ei⁹: ᵐ⁊ eduxit eū de vagina ſua ⁊ interfecit eū ꝑciditqꝫ caput ei⁹. ⁿVidētes aūt philiſtij̄m ꝙ mortu⁹ eēt fortiſſim⁹ eoꝝ: ᵒfugerūt. Et ꝯſurgētes viri iſrl̄ ⁊ iuda vociferati ſūt: ⁊ ꝑſecuti ſ̄t philiſteos vſqꝫ dū venirent in vallē ⁊ vſqꝫ ad portas acharon. Cecideruntqꝫ vulnerati de philiſtij̄m in via ſarim ⁊ vſqꝫ ad geth et vſqꝫ ad acharon. Et reuertentes filij iſrl̄ poſtq̄ ꝑſecuti ſunt philiſteos inuaſert caſtra eoꝝ. ᵖAſſumēs autē dauid caput philiſtei: attulit illud i irl̄m: ᵠarma vō ei⁹ poſuit i tabnaculo ſuo. Eo aūt tp̄e q̄ viderat ſaul dd̄ egredientē ꝯ philiſteū: ait ad abner principē militie ſue. ʳDe qua ſtirpe deſcēdit hic adoleſcēs? ˢDixitqꝫ abner. Viuit aīa tua rex ſi noui. ᵗEt ait rex. Interroga tu cuius fili⁹ ſit iſte puer. Cumqꝫ egreſſus eſſet dauid ꝑcuſſo philiſteo: tulit euꝫ abner et introduxit coram ſaule: caput philiſtei hn̄tē in manu: ⁊ ait ad eum ſaul. De q̄ ꝓgenie es o adoleſcēs? Dixitqꝫ dauid. Filius ſerui tui iſai bethleemite ego ſum.

Licet cū collationis ⁊ abſqꝫ aſſertiōe multa falſa poſſint dici. In ſacra tn̄ ſcriptura vel in eius expoſitōne nō videnť falſa aliquo modo ꝑſuadenda. poſſet enim inde ſequi error in ope vel in mente: vn̄ in ꝓpoſito circa qōnē motā ꝑ poſtillatorē cū aſſertione vera. dōm ꝙ duellū ex pte iudicū ſemꝑ eſt illicitū: etiā in caſib⁹ poſitis a poſtil. qḋ patꝫ ex hoc: naꝫ aucťes textuales decretoꝝ ⁊ canonū ꝑ poſtillatorē allegate indiſtincte loquunť nō excuſantes in aliq̄ caſu in duellis iudicem a peccato: neqꝫ duellantes ſaltē quo ad vtranqꝫ ꝑtem duelli. In illo em̄ capi. monomachia ꝑ ipſum poſtillatoreꝫ allegato expreſſe habeť ſic. hec ⁊ huiuſcemodi ſectantes deū ſolummodo tentare videntur que quidē verba indiſtincte loquuntur. vbi attēdendū eſt: ꝙ nō dicit oīs hec ſectātes tentāt deum: ſ3 videnť tentare vt intelligatur ꝙ poſito caſu ꝙ aliq̄s ex his ſectantibus intendat aliuꝫ finem forte rectum q꜒ tn̄ apparētia eſt mala cauendū eſt. Nam ſm̄ ap̄lm. j. theſſal. v. ca. etiam ab habēte ſpēꝫ mali abſtinendum eſt. Idē modus dicendi in ca. dilecti. de purga. vul. vbi in ſiliĩ materia ſic hmōi iudiciū penitus eſt interdictū: vt pote in quo deꝰ tētari vr̄: etiā in ca. ſuſcepti regiminis. ti. ꝑdicto tractans ſpālit̄er de duellis expreſſe dr̄ ꝙ in eo caſu vel aliis hoc nō debeat aliq̄tenꝰ tolerari. In quo h3 manifeſte ꝙ nō ſolū ꝓhibenť duella fieri ſeu cōmitti: ſ3 etiā eoꝝ toleratio eſt ꝓhibita: qḋ eſt de directo ꝯ poſitionē poſtillatoris. Illud aūt qḋ dicit̄ ad auctem aug⁹. ꝙ loq̄tur inquiſitiue ſeu dubitatiue ⁊ nō determinatiue nō h3 aliquod fundamentū eo ꝙ nō oñdit ꝯriū dictū ipſius aug. nec ꝙ ꝑdicta retractet in libro retractionū. ſilr̄ nec doctores ꝑdictas aucťes iuridice exponentes ipſos iudices videnť excuſare. vnde nec ipſe poſtillator aliquē doctorē allegat: niſi ſctm̄ Tho. q̄ nihil facit ꝓ opinione ſua vt patebit. leges etiā ſeculares ab ipſis pbīs ꝯdite: q̄ de ꝑcepto ꝓhibitiōis diuine temptationis nō curāt: adhuc duellū videnť ſimplr̄ ꝓhibere: vt de gladiatorib⁹. lege vnica. Cū igit̄ nec ꝑ aucťes textuales: nec ꝑ doctores talis excuſatio. ſ. iudicuꝫ in duello appareat: deueniendū eſt ad rōnes ꝑ poſtillatorē allegatas ⁊ caſus ꝑ ipſum poſitos que ſi bene aſpiciunť non videnť ꝯ hanc aſſertionē aliq̄d facere. Ad cui⁹ euidentiā ſciendū ꝙ l3 hn̄ti curā alicui⁹ cōitatis licitum ſit ꝑmittere minora mala: vt euitentur maiora: vt p3 de meretricio ꝑ ip̄m allegatū: nemini tn̄ licet facere mala vt eueniant bona. vn̄ in glo. ij. Reg. xxj. Vana ſpe ſecuritatis a dyabolo deluduntur: q̄ dicunt faciamus mala vt veniant bona: taliū enim damnatio iuſta eſt: cui⁹ rō eſt manifeſta. nō em̄ ſola bonitas finis ſufficit ad faciendū actum bonū: niſi ſimul concurrant alie bonitates ad hoc requiſite: vt ſatis declarat

ſanctus Tho. prima ſecundę. q. xviij. arti. iiij. in reſponſi-
one ad vltimū argumentū. Et ideo licet tolerare meretri
cium ꝓpter bonuꝫ finē ſit ꝑmiſſuꝫ: nunq̄ tn̄ ꝯmittere me-
retriciū ſeu eidē auxiliū aut ꝯſiliū p̄ſtare eſt licituꝫ. Sed
ꝯſtat ꝙ principes ſeu iudices duelloꝝ nō ſolū ꝯcurrūt in
hmōi duellis ꝑmittendo ſeu tolerando: ſ; etiam faciendo
ſeu auxiliū p̄ſtando: et hoc multipliciter: primo q2 de eoꝝ
mandato ⁊ auctē ordinanṫ ſeu aſſignanṫ loca ⁊ tp̄a duel-
landi. ſimiliter et de eoꝝ auctē ⁊ mandato danṫ ꝯſerua-
tores ſeu rectores: q̄ vtroſq̄ duellantes cuſtodiant a frau
dibꝰ q̄ circa parilitatē amoris vtriuſq̄: ⁊ in alijs hmōi p̄nt
ꝯtingere. Silr ꝑ principes ſeu iudices coram quibꝰ duella
exercenṫ: oportet ꝙ vtraq̄ ps ſit tuta a violētia ſic ꝙ neu
ter duellantiū poſſit ab amicis ſeu alijs iuuari vt alterum
inuadat ſeu ſupprimat: vel ipm̄ a limitibus ꝑ principē ſeu
iudicem aſſignatis expellat: niſi em̄ aliquis habēs auctori
tatem ad hoc ſeu poteſtatē talia duella a violentia extrin
ſeca ſecurareṫ etiā nō eſſet duellū ſed bellū: cū vtraq̄ ps poſ
ſet ꝯuocare amicos ⁊ fauentes ſeu coadiutores ad aliuꝫ
ꝯuincendū: qḋ eſt ꝯ rationē duelli. Silr principes ſeu iu-
dices corā quibꝰ duella exercenṫ manifeſte ꝯſtant aucto-
ritatē duellis cū ꝯtrouerſias ſeu diſcrepatiōes duellanti
um diffiniūt ſeu p̄cipiūt decidi ſeu diffiniri in curijs ſuis:
ꝓut duellū terminaṫ. ſ. ſi actor viuat in duello: reus habe-
tur ꝓ ꝯdemnato ⁊ deuicto tanq̄ ſi actor intentionē ſuam
legitime corā eo ꝓbaſſet ⁊ ecōtra. Et ſup hoc ꝯſueuerūt
ferre ſn̄ias verbo ⁊ ſcripto auctoritate iudiciali: ſicut fit in
alijs cauſis ꝑ legitimas ꝓbationes: vn̄ manifeſtū eſt ꝙ in
predictis principes ſeu iudices nō ſolū dici debent tolerā-
tes minora mala vt euitenṫ maiora: ſ; etiā faciētes mala
vt bona eueniant: vel vt maiora mala euitenṫ: qḋ nullo
modo licet quātūcūq̄ malū qḋ cōmittiṫ ſit modici nocu-
menti: ⁊ bonū qḋ inde ſpectaṫ maxime vtilitatis. Nā ſm̄
aug. nō eſt licitū mendaciū ꝑniciosum ꝓferre ꝓ ſalute to
tius mundi: vnde in caſibus ꝑ poſtillatorem allegatis nō
excuſanṫ a pct̄o iudices ex bonitate finis: ꝑ vias em̄ iuſti-
cie rectas decet p̄ncipē talia determinare: nō ꝑ illas q̄ di-
uino iuri obuiant: vt ait ſtephanꝰ papa in ca. ꝯſuluiſti. ij.
q. v. ſpontanea ꝯfeſſione vel teſtium approbatiōe delicta
ꝯceſſa ſunt vr̄o regimini iudicari: occulta em̄ ⁊ incognita
illi ſunt relinquenda q̄ ſolus nouit corda hominū. Et ibi-
dem qḋ ſanctoꝝ patrū documento ſancitū nō eſt: ſuperſti
tioſa adinuentione nō eſt preſumenduꝫ. Preterea ſi in ca
ſibus poſitis a poſtil. nullus duellātiū eſt immunis a cul
pa eo ꝙ voluntarie ponūt ſe ad hoc p̄termiſſis alijs vijs
ſm̄ ordinē iuris: vt ibidē poſtillator dicit in fine iſtius qō
nis: a fortiori vinculo iudices q̄ voluntarie hoc approbāt
⁊ ad hoc cooꝑanṫ modis p̄dictis: pretermiſſis alijs vijs
iuris ⁊ medijs culpabiles magis ſunt. Preterea rō iſta
poſtillatoris in qua dicit ꝙ ſi vnus aliū non poſſet ꝓuo-
care ad duellū: multiplicarenṫ homicidia occulta in terra
⁊c. nō videṫ habere valorē. nā ex oppoſito etiā ſequereṫ
multiplicatio homicidioꝝ ſeu alioꝝ malorum in occulto
Ex hoc. ſ. ꝙ vnus aliū poſſet ꝓuocare ad duellū: illi q̄ vi
ribus corporis ſunt validiores vel arte bellandi magis eru-
diti: alios infirmiores occulte opprimerent ꝯfidentes de
ꝓprijs viribus ⁊ hmōi: ⁊ ſic nō timerent ad duellū ꝓuo-
cari: ꝓut ſepe ꝯtingit. Qz aūt dicit ſanctus tho. ꝯcordari
huic dicto ⁊c. nullo mō hꝫ locū ſi ſanctus tho. bn̄ intelligi
tur. Nam in ſcd̄a ſcd̄e. q. xcv. in fine vltimi arti. ſ. in reſpō
ſione ad vltimum articuluꝫ: vbi de hoc tractat: dicit ꝙ iu
diciū ferri candentis in aliq̄ ꝯuenit cū ſortibus. ſ. inq̄tuꝫ
ordinaṫ ad alicuius facti occulti inq̄ſitionē ꝑ aliquod fa-
ctum ab homine: ſed differt a iudicio ſortiū inquantū ſpe-
ctatur in iudicio ferri candentis aliquis miraculoſus effe-
ctus: qḋ non contingit in ratione cōmuni ſortiū. ⁊ poſtea
paucis interpoſitis dicit ꝙ duella in q̄bꝰ nō ſpectaṫ mira
culoſus effectꝰ: vtpote q2 pugiles ſunt penitꝰ pares virtu
te ⁊ arte magis accedūt ad cōem rōnē ſortiū q̄ examina-
tio ferri candentis vbi miraculū ſpectaṫ diuinum. Hec ille.
Sed ex hoc non tollitur quin iudicium belli illicitum red
datur ex duobus que ipſemet ſanctus doctor ponit in eo
dem loco tanq̄ illicita. Primū. ſ. q2 ordinatur ad iudicā-
dū occulta q̄ diuino iudicio reſeruanṫ. Scd̄o etiā q2 hu-
iuſmodi iudiciū nō eſt auctoritate diuina ſancitū: ⁊ ſic
ſunt intelligenda verba ſancti doctoris in illo caplo: vt
pꝫ bene inſpicienti. Cū vlterius dicit poſtillator ꝙ p̄n-
cipes ſancte vite duella ſuſtinuerūt ſeu cōceſſerūt: vt
ſanctus ludouicus rex francoꝝ: ⁊ alij ⁊c. Ex hoc nō cō
cludit ꝓpoſitū ſuū. nam fuerūt multi ſancti a deo in ſa-
cra ſcriptura approbati: q̄ pluries peccauerūt: vt pꝫ
de dauid ⁊ alijs: ſ; peccata eoꝝ nō ſunt trahenda ad cō
ſequentiam: ſed ſua bona opera.

¶ Replica.

In ca. xvij. vbi poſtillator ſub diſtinctiōe in cer
tis caſibus dixit iudices nō peccare duellū per
mittentes: Burgeñ. videṫ poſtillatorē ꝯmiſiſſe
crimē leſe maieſtatis: vnde eū in ſtomachāter inuadit
cōcludens ꝙ vera aſſertione generaliter et ſine diſtin-
ctione dicendū ſit ꝙ duellum ex parte iudicū ſemꝑ ſit
illicitū quod ꝑſuadet ex hoc quia vt dicit canon. Mo
nomachiam. ij. q. v. ⁊ cetera iura ꝑ poſtillatorē allega-
ta loquunṫ indiſtincte: ſic ꝙ nullo caſu debent duella
fieri nec tolerari. ſed nimis ꝑciſa videṫ hec Burgeñ.
ſententia: penſando em̄ verba iuriū iunctis gloſis om-
nium doctoꝝ materia duelloꝝ tractaṫ ſub diſtinctio-
nibus manifeſtis: nā iura loquunṫ in caſu quo deꝰ ten-
tari videṫ: duella ſunt ꝓhibita. A ꝯtrario autē ſenſu qḋ
eſt argumentū validū in iure: vbi deus tentari non vi-
deṫ ꝑmitti poſſunt in caſu etiam quo ad duellum ꝓte-
tendiṫ alicuiꝰ occulti inquiſitio: aut vulgaris purgatio
aut ſententie ꝓmulgatio iura nō ꝑmittunt. A ꝯtrario
aūt ſenſu: vt ſupra ꝑmitti poſſunt. Eſt igitur manifeſta
huiuſmodi ꝓhibitionis ⁊ permiſſionis diſtinctio. In
caſibus deniq̄ ꝑ poſtillatorē adductis nulla dei appa-
ret tentatio: ſed ꝓuocantis p̄ſumptio ⁊ aſſumentis ci-
uilis coactio: niſi enim prouocatus ad duelluꝫ aſſume
ret: in vulgo iudicareṫ vel iniuſtus vel effeminatus: vt
igitur euadere poſſit tale vulgi temerarium iudicium
putat duellū neceſſario aſſumendum: vel ſalteꝫ ſaluo
honore non eſſe declinandum: et ſic intelligo ciuileꝫ co
actionem: ⁊ puto vtrunq̄ non eſſe ſine culpa q̄uis ꝓ-
uocans ceteris paribus videaṫ culpabilis magis. iu-
dex tn̄ ꝑmittens nō: cū ꝑtineat ad pacem pauperū li-
tis terminatio: et ad reipublice vtilitatem manifeſtaꝫ
vt patet in caſibus poſitis a poſtillatore in quibus ex
parte duellāntium nō eſt aliqua dei tentatō: ſed p̄ſum
ptio viriū artis ⁊ induſtrie expimētū humane: nec ex-
parte eoꝝ immo nec iudicis intentione alicuius occul
ti inq̄ſitio nec vulgaris purgatio: ratione cuius in eo-
dem iuris titulo. ⁊. ij. q. v. dicitur prohiberi: non videṫ
peccare iudex ſed potius facere debitū officij ſui: et per
conſequens mereri. patet igiṫ ꝙ burgeñ. non bene at-
tendit verba iuriū ⁊ doctorum aſſerēdo ꝙ omnino lo
quuntur indiſtincte. Nam ſi ſine diſtinctione debeant
illa verba accipi: ſequiṫ dauid aſſumētē duellū: de quo
hic ſermo: ⁊ ſaul ꝑmittentē immo approbantē ⁊ opeꝫ
armis ferentem peccaſſe: qḋ erroneum eſt dicere. Et ſi
dixeris ꝓut doct. coiter dicunt: hūc caſum factū ex dei
reuelatione pꝫ ꝙ in caſibus hmōi diſtinctio eſt: ⁊ nō ſt̄
indiſtincte illa iura recipienda: nec burg. rōnibꝰ poſtil.
ſatiſfacit. cū em̄ arguit ꝙ curatores reipublice p̄nt per-
mittere minora mala vt euitenṫ maiora: vtꝫ de mere-
tricio ſm̄ btm̄ Aug. Burg. ꝯcedit totū ſ; addit impti-
nenter ꝙ nō p̄nt facere minora mala vt vitenṫ maiora
q2 ſm̄ aplm̄ nō ſunt facienda mala vt eueniāt bona. et
tota digreſſio burg. tēdit ad hoc ꝙ iudices nō mō ſunt
duellū tolerantes: ſ; facientes ⁊ eius auctores: qḋ ſic
oſ̄dere nitiṫ. Nā vt inq̄t eoꝝ auctoritate deputanṫ cer
ta tp̄a ⁊ loca duellandi. Item ordinanṫ rectores ⁊ cō
ſeruatores q̄ vtroſq̄ duellantes ꝯſeruēt a fraudibꝰ et
violentia amicoꝝ alteri fauentiū ⁊c. Ad qḋ dicēdū eſt
ꝙ vbi iudices circa duella excedunt naturam ꝑmiſſio
nis: vtputa ex victoria vniꝰ ptis ꝓferre ſententiaꝫ ꝯ
victum tanq̄ reum: vel alſ ꝓculdubio peccāt: ſed vbi
iudices nō excedunt naturā ꝑmiſſionis ordinātes in-

fauore iuſticie cū nō duelli nec duellantiū certos modos qb⁹ iniuſticia caueri poſſit circa duellū poſſibilis: nō videṫ. ꝓpterea dici debere auctores vel factores duelli. pȝ h̄ in exēplo de ꝑmiſſo meretricio. rectores eni rei publice ipm ꝑmittētes volētes tñ meretrices habitare in locis ſacris ⁊ honeſtis aduitādū ſacroꝝ locoꝝ ꝓphanationē ⁊ ſcandalū hoim: vtriuſqȝ ſex⁹ honeſtoꝝ ordināt ſpālia loca vbi meretrices ⁊ alie ꝯſone habitēt in fames ⁊ nō alibi. Quas cū nō ſeniore burgēſi deſipiēs dicet ipos ee eo meretricij fautores factores et auctores. Item ordinant ꝙ ſacris temporib⁹ puniunṫ lenones ꝓſtibula viſitantes: aliis aūt tpibus non. Qs ex hoc dicet eos tpib⁹ ꝑmiſſis fore meretricij fautores. Itē ordināt ꝙ in domibus meretricū ſit emunitas: ita ꝙ nemo poſſit ibi meretricibus aut aliis impune violentiaȝ inferre ad cauēdū ſeditiones et homicidia: quis ex his oib⁹ culpabit reipublice rēctores tanqȝ malefactores: aut mali cuiuſcunqȝ auctores et non potius cōmēdabit eos tanqȝ prudētes ꝓuiſores qꝛ qñs ꝑmittūt ꝓpṫ maius malū vitandū min⁹: cauēt tñ qntū pñt ne in illo minori malo ꝑmiſſo omēs male circumſtātie ꝯcurrere poſſint: malū eni eſt meretriciū ſ multo peius ē ei⁹ exercitiū in locis ſacris ⁊ tpibus et ſtatuenitib⁹ homicidiis: vñ ⁊ ſi caueri nō pñt mētricia ꝓpṫ cauſas: ꝓuidis tñ rectorib⁹ caueṫ alia mala ꝯcurrere poſſibilia: ita dico in ꝓpoſito ꝙ ſi iudices duellū ſe temere ꝓuocantiū ꝓpter tutelā pauperū ⁊ patrie pacē ⁊ vtilitatē ꝑmittāt nō peccāt: nec ex hoc naturam permiſſionis exeunt ſi cauent cetera mala q̄ circa duellū ꝯtingere pñt. Duellū eni ſic ſe ꝓuocātiū omē qñs ſit malū: ſicut ⁊ meretriciū: vtrūqȝ tñ ꝑmiſſuȝ pōt p iudices auctem habentes ſine pctō ꝯditionari: nō in mali fauorē ſ cautelā alioꝝ maloꝝ ꝯcurrē potētiū. Incautus igiṫ burg. q̄ temere in hmōi ſtās reprobat ludouicū regē francie ⁊ karolū magnū ⁊c. Et ſi burg. diligenṫ vidiſſet ſcm̄ tho. in loco p eū allegato non dixiſſet poſſil. ipm male adduxiſſe: que eni adducit p ꝯfirmatione ſue pretenſe ſnie ꝙ duellū a pte iudiciū ſp reddatur illicitū: nō valent. pñm⁹ eni caſus adductus nō eſt ad ꝓpoſitū: vicȝ ꝙ duellū ſemp ordineṫ ad iudicandū occulta: q̄ diuino iudicio reſeruanṫ. pȝ eni ex ſupra poſitis eē falſum. nec ſcdo adductum valet: ꝙ vicȝ omē illō ſit a pte iudiciū illicitū: qd diuino iudicio nō eſt ſancitū: qꝛ idē argumentū eēt de meretricio qd a deo nō eſt ſancitū tn licite ꝑmiſſuȝ: vt ſ. patuit.

Ca. xviij.

Et factū eſt. Deſcripta ipi⁹ dd victoria: hic pñr deſcribiṫ ex hoc inuidia ſubſecuta. Et primo deſcribitur circa dd oim gratia: ſcdo ſaulis inuidia: ibi. Porro cuȝ reuerteret. tercō effectus malicia. ibi. Poſt die.

Ca^m xviij.

[a] Et factū ē cū cōpleſſet loq ad ſaul. [b] aīa ionathe ꝯglutinata eſt aīe dd: ⁊ dilexit eū ionathas q̄ſi aīaȝ ſuā. Tulitqȝ eū ſaul in die illa: ⁊ nō ꝯceſſit ei vt reuerteret in domū pris ſui. [c] Inierūt aūt dauid ⁊ ionathas fed⁹. Diligebat eni euȝ q̄ſi aīam ſuā. [d] Naȝ expoliauit ſe ionathas tūica q̄ erat indutus ⁊ dedit eā dauid et reliqua veſtimēta ſua: vſqȝ ad gladiū ⁊ arcū ſuū ⁊ vſqȝ ad baltheū. Egrediebatur qȝ dauid ad oia quecūqȝ miſiſſet eū ſaul: ⁊ prudenter ſe agebat. Poſuitqȝ eū ſaul ſuper viros belli: [f] ⁊ acceptus erat in oculis vniuerſi ppl̄i. maximeqȝ in ꝯſpectu famuloꝝ ſaul. [g] Porro cū reuerteret pcuſſo philiſteo dauid: ⁊ ferret caput e⁹ i ihrlm egreſſe ſunt mulieres de vniuerſis vrbib⁹ iſrl' cantātes choroſqȝ ducētes in occurſum ſaul regis in tympanis leticie ⁊ i ſiſtris: ⁊ pcinebāt mulieres ludētes atqȝ dicētes. [h] Percuſſit ſaul mille ⁊ dauid decē milia. Iratus ē autem ſaul nimis ⁊ diſplicuit in ocul' ei⁹ iſte ſermo: Dixitqȝ. Dederūt dd decē milia: ⁊ mihi mille dederūt. [i] Quid ei ſupeſt niſi ſolum regnuȝ. [k] Non rectis ſ oculis ſaul aſpiciebat dd a die illa ⁊ deinceps. [l] Poſt dieȝ aūt alteram inuaſit ſpūs dei malus ſaul: [m] ⁊ ꝓphetabat i medio domus ſue. Dauid āt pſallebat manu ſua ſicut p ſingulos dies. Tenebatqȝ ſaul lanceaȝ ⁊ miſit eā: [n] putās ꝙ ꝯfigere poſſet dd cum pariete. [o] Et declinauit dd a facie ei⁹ ſcdo. Et timuit ſaul dauid eo ꝙ eſſet dñs cū eo ⁊ a ſe receſſiſſet. Amouit ḡ euȝ ſaul a ſe: [p] ⁊ fecit eū tribunū ſuper mille viros. Et egrediebatur ⁊ intrabat i ꝯſpectu populi. In oibus qȝ viis ſuis dauid prudenter agebat: ⁊ dñs erat cū eo. Vidit itaqȝ ſaul ꝙ prudens eſſet nimis ⁊ cepit cauere eū. Oīs autē iſrl' ⁊ iuda diligebat dauid. Ipſe āt ingrediebaṫ ⁊ egrediebaṫ ante eos. [q] Dixitqȝ

Circa primū deſcribiṫ pmo gra acquiſita ipi dauid circa ionathan filiū regis cuȝ diciṫ.

b Anima ionathe ꝯglutinata ⁊c. i. cōiuncta indiſſolubili glutino charitatis. hui⁹ aūt dilectōnis ſubdiṫ effectus: cū diciṫ.

c Inieruṫ aūt ⁊c. iurado ꝑpetuā amiciciaȝ: ⁊ in ſignū huius amicicie ſbdiṫ.

d Expoliauit ſe ⁊c. reputans eū quaſi ſeipȝ

e Vſqȝ ad gladiū ⁊c. ll vſqȝ hic aliqs hic teneṫ excluſiue ita ꝙ iſta non dederit Ionathas ipſi dauid: qꝛ non poterat bono modo iſtis carere. Alij aūt dicunt ꝙ teneṫ incluſiue: ita ꝙ iſta etiaȝ dederit dd in ſignū perfecte amicicie: ⁊ hoc videtur veri⁹. nec valet rō alioꝝ: qꝛ filius regis de facili poterat talia aliunde habere: ſecundo deſcribiṫ gratia ipſius Dauid erga populū cum diciṫ.

f Et acceptus ⁊c. qꝛ oia negocia ſibi impoſita p bono ⁊ defenſione regni feliciter ꝯſummabat

g Porro cū reuerteret. Hic pñr deſcribiṫ ipſius ſaulis inuidia cuius ſeminariū fuit laus ipſius dd in cātilenis cōmunib⁹ de victoria philiſtinoꝝ: in qbus cātabant.

h Percuſſit ⁊c. ⁊ ſic plus honoris attribuebāt dauid qȝ ſauli. Dicebant aūt dauid pcuſſiſſe. x. milia eo ꝙ percuſſerat goliath qui p. x. milib⁹ cōputaṫ: eo mō loquendi q̄ de dauid dr. ij. Reg. xviij. Tu vnus p decē milib⁹ cōputaris

i Quid ei ⁊c. ex tūc eni timere cepit ne dd ꝯueniret ad regnū: qꝛ ſciebat ſe reprobatū ſicut dictū fuit ſ. xv.

k Nō rectis ſ oculis ⁊c. Modus eſt eni inuidoꝝ ⁊ odientiū reſpicere eos qs odiūt ex obliquo.

l Poſt diem aūt. hic pñr deſcribiṫ pdicte inuidie effectus malign⁹: et primo dauid inuadendo. ſcdo filiā ſuam ei inſidioſe promittendo: ibi. Dixit aūt ſaul. Circa primū diciṫ.

l Poſt die aūt ⁊c. graui⁹ qȝ an ꝓpṫ odiū ꝯ dauid ꝯceptū

m Et ꝓphetabat. hic nō accipiṫ ꝓpha ꝓprie ſ eni denominatiue: qꝛ aliena tanqȝ arreptitius loquebaṫ.

n Putans ꝙ ꝯfigere ⁊c. i. pforare lancea ſic ꝙ tranſiret vſqȝ ad pariete.

o Et declinauit dd ⁊c. pri⁹ eni receſſerat ab eo rediens ad domū patris. vt dictum fuit ca. xviij. et nunc iterum rediit ad patrem oſtendens periculum in quo fuerat: ſed ſaul reuocauit eum fingens ꝙ non feciſſet

Saul ad dd: ͬ ecce filia mea
maioꝛ merob: ipaꝫ dabo ti-
bi vxoꝛem tm̄modo eſto vir
foꝛtis ⁊ ꝓliare bella domini
Saul aūt reputabat dicēs.
Nū ſit manꝰ mea in eo: ſ; ſit
ſup eū manꝰ philiſtinorum
Ait aūt dd ad ſaul. ˢ Quis
ego ſuꝫ aut que ē vita mea:
aut cognatio pr̄is mei i iſrl̄
vt fiā gener regis. ͭ Factum
eſt aūt tp̄s cū deberet dari
merob filia ſaul dd: data ē
Hadrieli molathite vxoꝛ.
ͮ Dilexit aūt dauid michol
filiā ſaul alterā. Et nuncia
tū eſt ſaul ⁊ placuit ei. Di-
xitqꝫ ſaul. ˣ Dabo eaꝫ illi vt
fiat ei in ſcandalū: ⁊ ſit ſup
eū manus philiſtinoꝝ. Di-
xitqꝫ ſaul ad dd. ʸ In duabꝰ
gener meus eris hodie. Et
mādauit ſaul ſ̄uis ſuis. ᶻ lo-
quimini ad dd clā me dicē-
tes. Ecce places regi ⁊ oēs
ſerui eiꝰ diligūt te. Nunc ḡ
eſto gener regꝭ. Et locuti ſūt
ſerui ſaul in auribꝰ dd oīa
verba hec: et ait dd. Num
parū videt vobis generū eē
regis: Ego aūt ſuꝫ vir pau
per ⁊ tenuis. Et renuncia-
uerūt ſ̄ui ſaul dicentes hu-
iuſcemodi ūba locutꝰ ē dd.
Dixit aūt ſaul. Sic loqm̄i
ad dd. ᵇ Nō hꝫ rex ſpōſalia
neceſſe ᶜ niſi tm̄ centum ꝑpu
cia philiſtinoꝝ vt fiat vltō
de inimicis regꝭ. Porro ſaul
cogitabat dd tradere i ma
nus philiſtinoꝝ. Cumqꝫ re-
nunciaſſent ſerui eiꝰ dauid
verba que dixerat ſaul: ᵈ pla
cuit ſermo in oculis dd vt fi
eret gener regis. Et pꝰ pau
cos dies ſurgēs dauid abijt
in acharon cum viris q̄ ſub
eo erāt ⁊ ꝑcuſſit ex philiſti-
im ducentos viros: ⁊ attu-
lit eoꝝ prepucia ⁊ annume
rauit ea regi: vt eſſet gener
eius. Dedit itaqꝫ ſaul ei mi
chol filiam ſuam vxoꝛē. Et
vidit ſaul ⁊ intellexit ꝙ do-
minus eſſet cū dauid. Mi-
chol aūt filia ſaul diligebat
eū. ͤ Et ſaul magis cepit ti-
mere dd. Factuſqꝫ ē ſaul in-
imicus dd cunctis diebus.
Et egreſſi ſūt ꝑncipes phi-
liſtinoꝝ. A principio autē
egreſſionis eorum pruden-
tius ſe gerebat dauid ꝙ om
nes viri ſaul: ⁊ celebꝛe factū
eſt nomen eius nimis.

Capitulū. xix.

Locutꝰ eſt aūt ſaul ad
ionathan filiū ſuuꝫ et
ad oēs ſeruos ſuos vt occi-
derēt dauid. Porro Iona-
thas filiꝰ ſaul diligebat da-
uid valde. Et indicauit io-
nathas dauid dicēs. Que-
rit ſaul pr̄ meus occidere te
Quapropt̄ obſerua te que-
ſo mane: ⁊ manebis clam et

ꝓpoſito nec ex odio: ſ; neſciens q̄d faceret agitatus a de-
monio. p Et fecit eū tribunū. nō ꝓpter honoꝛem ſuuꝫ
ſ; vt egrediens ad belli ꝑicula occideret: ſ; dñs iſtud ꝯuer
tit in bonū ipſiꝰ dd: vtꝫ ex lr̄a ſequēti. q Dixitqꝫ ſaul.
Hic ꝯñr ponit effectꝰ malicie ſaul: filias ſuas dauid ꝓmit
tendo: ⁊ pmo pmā
ſcḋo ſcḋam. ibi. Di
lexit aūt michol. cir
ca primū dr̄.
r Ecce filia mea
maioꝛ. q. d. volo te
honoꝛare dando ti
bi pꝛimogenitā ma
licioſe cogitans: vt
ad ꝯſeq̄ndū h̄ mr̄i-
moniū dauid auda
cius ſe ꝑiculis expo
neret: et ſic ꝑiret ſic
ptꝫ in lr̄a.
s Quis ego ſum
⁊c. hoc dixit dauid
nō renuēs mr̄imo-
niū: ſ; vt magnifica
ret ipſiꝰ ſaulis bn̄fi-
ciū vn̄ ſubdit.
t Factū ē aūt ⁊c.
vt dauid eiꝰ ample
xibꝰ frueret. Data
eſt hadrieli. ⁊ ſic ap
paruit nō ſolū inui
dia ſaul: ſ; etiā eius
falſitas: nō implen
do ꝓmiſſuꝫ: maxie
cū dauid iā hoc me
ruiſſet añ in occiſio
ne goliath. vt patu
it ex ſ̄. dictis.
v Dilexit aūt. h̄
deſcribit ꝓmiſſio ſe
cunde. q̄ etiā data
fuit dauid malicio-
ſe: vt ptꝫ ex ſequen
tibus cū dicit.
x Dabo eam ⁊c.
i. in occaſionē ruen
di gladijs philiſti-
noꝝ. ſcandaluꝫ em̄
ꝓprie ſignificat ꝑpa-
ctionē pedis ad la-
pideꝫ vel aliq̄d hu-
iuſmodi: q̄ facit ho
minē ruere.
y In duabus ⁊c.
in aliquibꝰ librꝭ ad-
dit rebꝰ: ſ; nō ē i he-
breo: nec ē de textu:
vn̄ h̄ eſt ſenſus ſm̄
hebreos. In duabꝰ
filiabus meis eris
gener meꝰ. qꝛ in prima fuiſti gener meꝰ q̄tuꝫ ad ſponſa-
lia: et in ſcḋa eris gener meus q̄tū ad ſponſalia ⁊ mr̄imo-
niū ſequēs. q. d. vtrunqꝫ cedit tibi ad honoꝛē: ⁊ iō debes te
magꝭ opponere aduerſarijs meis. z Loqmini ad dd
clā me. hoc dixit vt dd magꝭ crederet ſaulē honoꝛē eiꝰ q̄rere
⁊ nō moꝛtē. a Ego aūt ſum paup vir. q. d. non habeo
vñ poſſeꝫ regi ꝯueniētia dona dare: q̄ antiq̄tꝰ fiebāt i mr̄i
monijs hebꝛeoꝝ. ſicut pꝫ Gen̄. xxiiij. qꝛ ſuꝰ abꝛae in mr̄i-
monio rebecce pr̄i ⁊ mr̄i eiꝰ obtulit munera: ⁊ iō ad hoc
r̄ndit ſaul di. b Nō hꝫ rex ⁊c. hoc ē dona ꝓcioſa auri vl̄
argenti: q̄ ſolēt regibꝰ dari q̄n filias ſuas dant ſponſis.
c Niſi tm̄ centū ⁊c. Hoc aūt petijt ſaul duplici rōe: vna
eſt qꝛ ꝑ illas ꝑtes amputatas ⁊ ſibi appoꝛtatas certꝰ erat
ſaul ꝙ illi interfecti nō erāt de filijs iſrl̄ q̄ ſunt circūciſi.
Alia rō fuit: qꝛ philiſtei hoꝛrebant circūciſionē tanq̄
moꝛtē: ⁊ iō ꝑ hoc ꝯcipent maiꝰ odiū ꝯ dauid ꝓpter tale
obpꝛobꝛiū illatū eis ꝑ ipm̄: ⁊ ſic magis moueret ad in
terficiendū dauid qd̄ intendebat ſaul. d Placuit
ſermo ⁊c. Cum
qꝛ michol dilige
bat. tuꝫ qꝛ phili
ſteos ydolatras
odiebat. Cetera
patent vſqꝫ ibi.
e Et ſaul mag
⁊c. tū qꝛ iaꝫ erat
gener regis ⁊ ꝑ
pn̄s de maioꝛibꝰ
in regno: tum qꝛ
michol filia regꝭ
eū diligebat: et
ionathas filiꝰ eiꝰ
erat ipſi Dauid
ꝯfederatus. vtꝫ
ex ꝓdictis.

In cap. xviij.
vbi dr̄ in poſtil.
Et declinauit a
facie eius ſecun
do. ꝓus. n. receſ-
ſerat ab eo redi-
ens ad domū pa
tris: vt dictū fue
rat ca. ꝓcedenti.

Additio.

Ad veri-
tatē lite-
re hn̄daꝫ
ſufficit ꝙ ſaul tē
tauit ꝑcutere da
uid bis in eadeꝫ
die ſeu tpe in q̄
liber vice dauid
declinauit: ⁊ ſic
dꝫ intelligi illud
Declinauit da-
uid ſecūdo. i. nō
ſoluꝫ declinauit
ictum ſeu ꝑcuſſi
onē ſemel: ſ; eti-
am bis. nā in he
breo in hoc loco
hr̄. Declinauit
dauid a facie eiꝰ
duabus vicibus

Replica.

In capi.
xviij. cir-
ca illud
quod dicit: De-
clinauit dauid a
facie ſaul ſecūdo
vult Burgeñ. ꝙ eadē die ſaul nitebat bis ꝑcutere da-
uid ſ; hoc nō videt veriſimile. quia ſemel declinans nō
legit rediſſe niſi reuocatus: vt patꝫ h̄ ⁊ ca. xix. etiā de
bannitiōe ⁊ tyrannide ſaul nō eſt magna vis cū res ſit
ſatis apparens.

Caplm̄. xix.

Locutus eſt aūt ſaul. Uidens aūt ſaul ꝙ nō po-
terat occidere dauid ꝑ maliciā occultā vt pꝫ ex
ꝓdictis: proceſſit ad perſecutionem eius mani
feſtam inuidia ipm̄ ſtimulante eo ꝙ foꝛtūa dauid cre
ſcebat quotidie ⁊ moꝛe malefactoꝝ ꝑſecutus eſt eum
oꝛdinate. Pꝛimo ipm̄ inuadendo. ſecūdo de regio bā
niēdo. ca. xxj. tercio bannitū inſeq̄ndo. ca. xxiij. ⁊ q̄rto
ipm̄ exulando. ca. xxvj. Pꝛima in duas: qꝛ primo ſaul

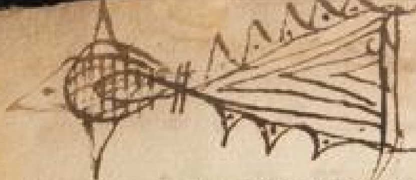

abſcōderit. b Ego aūt egrediens ſtabo iuxͣ prēm meū in agro vbicūqȝ fuerit et ego loquor de te ad prēm meū ⁊ qđcūqȝ videro nūciabo tibi. c Locutus eſt ergo Ionathas de dauid bona ad ſaul prēm ſuū. Dixitqȝ ad eum. Ne pecces rex in ſeruū tuū dd: q2 nō peccauit tibi: ⁊ opera ei9 bona ſunt tibi valde: d et poſuit aīam ſuā ī manu tua ⁊ pcuſſit philiſteum ⁊ fecit dn̄s ſalutem magnā vniuerſo iſrl': e vidiſti f ⁊ letatus es. Quare ergo peccas in ſanguine innocio / interficiēs dd q ē abſqȝ culpa: g Qđ cū audiſſet ſaul: placatus voce Ionathe h iurauit: i Viuit dn̄s: q2 nō occidet. Uocauit itaqȝ ionathas dd: ⁊ indicauit ei oīa verba hec. k Et introduxit Ionathas dd ad ſaul: ⁊ fuit añ eū ſicut erat heri ⁊ nudiuſtercius. l Motū ē aūt rurſū bellū: m ⁊ egreſſ9 dd pugnauit aduerſū philiſtijm / pcuſſitqȝ eos plaga magna: et fugerūt a facie ei9. n Et factus eſt ſpiritus dn̄i mal9 ī ſaul. Sedebat aūt in domo ſua ⁊ tenebat lanceā. Porro dd pſallebat in manu ſua. o Miſiſqȝ eſt ſaul ɔfigere dd lancea in piete. Et declinauit dauid a facie ſaul. Lancea autem caſſo vulnere plata eſt in piete: ⁊ dd fugit ⁊ ſaluatus eſt nocte illa. p Miſit ergo ſaul ſatellites ſuos / nocte in domū dauid vt cuſtodirent eum / ⁊ interficeretur mane. q Qđ cū annunciaſſet dd michol vxor ſua dicens. niſi ſaluaueris te nocte hac cras morieris: r depoſuit eū p feneſtrā. Porro ille abijt ⁊ aufugit: atqȝ ſaluatus eſt s Tulit aūt michol ſtatuā ⁊ poſuit eā ſuper lectum: t ⁊ pelem piloſam caprarū poſuit ad caput eius: ⁊ operuit eā veſtimentis. Miſit aūt ſaul apparitores qui raperēt dd: ⁊ reſponſū ē q̄ egrotaret. Rurſumqȝ miſit ſaul nuncios / vt viderēt dauid dicens. Afferte eum ad meū lecto / vt occidat. Cumqȝ veniſſent nūcij inuentū ē ſimulacꝝ ſup lectū: ⁊ pellis caprarꝝ ad caput ei9. Dixitqȝ ſaul ad michol. Quare ſic illuſiſti mihi et dimiſiſti inimicū meū vt fugeret? Et rn̄dit michol ad ſaul. quia ipſe locut9 ē mihi dicēs. u Dimitte me: alioqn interficiā te. Dauid aūt fugiēs ſaluatus ē. Et venit ad ſamuel ī ramath: ⁊ nunciauit ei oīa q̄ fecerat ſibi ſaul. Et abierūt ipſe ⁊ ſamuel: et morati ſūt in naioth. x Nūciatū ē āt ſauli a dicētib9 ecce dd ī naioth ī ramatha. y Miſit er-

inuaſit dauid pſonaliter. ſecūdo ionathan filiū ſuū ꝓpter ipm ca. xx. Circa primū ſic ꝓcedit: q2 pmo de ɔſilio ionathe dauid abſcondit: ſecūdo in grā3 ſaulis ad horā recipit: ibi. Locutus ē ergo. tercio a ſaule pſonaliter inuadit. ibi. Motū eſt aūt. q̄rto vxoꝛ induſtria a morte eripit: ibi. miſit ergo. q̄nto malicia ſaulis diuinis laudib9 impedit ibi. Nunciatū ē aūt. pma ps ptȝ ex dictis vſqȝ ibi b Ego aūt egrediens ⁊c. Ad h' ei fuit dauid abſconditus de ɔſilio ionathe vt explorarent volūtatē patris de recepcōe dd ī graciā: vt ſic poſſet in curia abſqȝ piculo ſtare. Expectauit aūt ionathas. loq̄ de hac materia pr̄i ſuo quouſqȝ eſſet in agro vbi ire conſueuerat cā ſpaciandi vt tūc in loco recreacōis magis acq̄eſceret verbis ſuis. c Locutus eſt ergo. h' ɔn̄r ponit reconciliatio ipſi9 dauid cū ſaul p ionathan ipſum multipliciter cōmendantē. Et pmo de innocētie puritate: cū dicitur. Ne pecces rex in ſeruū tuū dauid: q2 nō peccauit tibi: ſcđo d' virtuoſo ope: cū dr̄. Et opa ei9 bona ſunt tibi valde. tercio de aīoſitate: cū dicit. d Et poſuit animā ⁊c. i. expoſuit vitā ſuā periculo quātū apparebat hūano iudicio: q2 inermis iuit ad preliādū cū philiſteo: vt ptȝ ex ſupradictis ca. xvij. quarto de reipublice vtilitate: cum dicit. Et fecit dn̄s ſalutē magnam vniuerſo iſraeli: et ſubditur. e Vidiſti. q.d. non poſſunt iſta negari. f Et letatus es. quaſi dicat. ex quo dedit tibi leticie materiā: nō debes querere mortem ſuam. g Qđ cū audiſſet ⁊c. i. ad horā. h Iurauit. vt daret dauid maiorē ſecuritatē. i Viuit dn̄s ⁊c. i. p viuentē deū. k Et introduxit ⁊c. credēs q̄ ipm ſtabiliter in gratiam recepiſſet. l Motū eſt aūt ⁊c. Hic ɔn̄r dauid a ſaule rurſū impetit. Habit9 enī inclinat p modū nature. ſaul aūt erat habituat9 in odio ɔtra dauid: ⁊ ideo lȝ recepiſſet eū in grām ad preces Ionathe filij ſui: habita tñ occaſione lȝ irrōnabili: rediſt ad eius pſecutionē. q̄ q̄dē occaſio fuit victoria dauid de nouo habita ɔ philiſteos q̄ notat cū dicit m Et egreſſus dauid ⁊c. de qua ſaul torquebat inuidia q̄ ei9 deberet gaudere: iō ſubdit. n Et factus eſt ſpūs ⁊c. q2 creſcēte eius malicia dabat demoni maioꝛ ptās in pſona ſua. o Miſiſqȝ ē ſaul ⁊c. ex odio inueterato. p Miſit ergo ſaul. Hic ɔn̄r dauid vxoris induſtria de periculo liberatur. videns enim Saul q̄ dauid ictum ei9 declinauerat et fugerat: miſit poſt eum vt caperet ⁊ occideret: ſ3 p eius vxorē eripit. qđ notat cū dicit. q Qđ cū annūciaſſet dauid ⁊c. per h' enī q̄ a dauid audierat q̄ ſaul eū configere voluerat ɔſequenter viderat homines armatos p9 dauid miſſos: cōiecturauit q̄ mortē eius querebant vel forte aliqs de famulis ſaul ad hoc miſſus ſecretū aperuit ipſi michol: vt dauid per eum ſaluaret: q̄ erat accept9 maxime in ɔſpectū famulorū Saul vt dicit capi. xviij. r Tulit autē michol ſtatuā ⁊ poſuit eam ſup lectū. ad repreſentandū corpus dauid. s Et pellem piloſam. ad repreſentādū eius capillos vt ſic querentes mortem dauid deluderet ⁊ interim dauid fugeret: q2 primi nūcij a ſaule miſſi habebant in mandatꝭ vt ipſū vſqȝ mane cuſtodirent: ⁊ tunc occideret cum de lecto ſurrexiſſet: quia turpe erat occidere hoiem in lecto iacentē. Cetera patent vſqȝ ibi. t Dimitte me ⁊c. in hoc mētita fuit: q2 ad pſuaſionē ei9 dauid fugit: vt ptȝ ex pdictis: tamē hoc dixit timore patris iſtud tamen mendacium fuit officioſum. u Nunciatū eſt. Hic ɔſeq̄nter ponit fruſtratio conatus ſaulis pſequentis dauid p diuinas laudes: ſaul autē miſit nuncios ad interficiendū dauid: poſtqȝ ſic euaſerat ⁊ hoc oſtenditur cum dicit. x Miſit ergo ſaul lictores. i. occiſores qui habent officium puniendi malefactores: ⁊ dicunt a lito tas: qđ idē eſt qđ ſacrificare: tamē imponit clitera: ſed fruſtrata fuit intentio ſaul p hoc qđ ſubditur.

a ¶ Qui cū vidiſſet cuneū ꝛc.i. ſocietatē religioſoꝝ deum laudantiū ꝓut ſ. dictū fuit.x. b ¶ Et ſamuelē ꝛc.i. ꝓſidentē eis. c ¶ Factus eſt etiā ꝛc.i. deuotiōis. d ¶ Et ꝓphetare ceperūt.i. deū laudare omittētes ꝑſeq̄ dd. ſic h̄r Joh. vij. de miniſtris miſſis ad capiēdū ieſuʒ q̄ cū audiſſent eū ꝑdicantem ꝯuerſi fuerūt ꝑ deuotionē ad ipſum ⁊ reuerſi ſūt dicētes. Nunq̄ ſic locutus eſt hō excuſātes ſe de eiꝰ captiōe ⁊ eodē mō dicendū de ſecundis nuncijs ⁊ tercijs a ſaule miſſis: ⁊ etiā ipō ſaule q̄ deſiderio occidendi dd iuit in ꝓpria ꝑſona: vt dicit̄ infra ⁊ pʒ vſq̄ ibi.

e ¶ Et expoliauit ſe nō q̄ remanēt nudus: ſed q2 depoſuit inſignia regalia q̄ erāt exterius vt acciperet veſtes ſimiles a religioſis laudantibꝰ deuʒ: ſicut dauid rex veſtitus ephot lineo añ archaʒ ꝑcedebat cantās in organis laudes diuinas: vt h̄r ij. Reg. vj. ꝓpter qd̄ deſpexit eū michol dicēs. q̄ glioſus fuit hodie rex iſrael diſcooperiens ſe: q2 inſignia regalia depoſuerat: io ſubditur ibi. Et nudatus eſt quaſi ſi nudet̄ vnꝰ de ſcurris ⁊ eodem mō dicit̄ hic de ſaule. f ¶ Et cecinit nudus ꝛc. q2 depoſuerat inſignia regalia: vt p̄dictuʒ ē. g ¶ Unde exiuit ꝓuerbiū.i. verbū cōmune. h ¶ Nū eſt ſaul inter ꝓphetas. hoc exponitur aliter q̄ ſupra.x.ca. q2 hic accipit̄ de eo in quo apparet aliqua deuotio ad horam ex inſperato: ſicut cuʒ aliquis vite diſſolute oſtendit aliquod ſignum deuotiōis: dicit̄ mō ribaldus factus eſt monachus: ita tunc dicebat̄ de talibus nū eſt ſaul inter ꝓphetas. q.d. iſta deuotio tranſitoria eſt: ⁊ ad horam nō firma.

go ſaul lictores vt raperent dd. a Qui cū vidiſſent cuneum ꝓphetaꝝ vaticinantiū. b ⁊ ſamuelē ſtātē ſuꝑ eos: c factus ē etiā ſpūs dñi in illis: d ⁊ ꝓphare ceperūt etiā ipſi. Qd̄ cū nūciatū eſſet ſauli: miſit ⁊ alios nūcios. Prophetauerunt aūt ⁊ illi. Et rurſuʒ miſit ſaul tercios nūcios: q̄ ⁊ ipſi ꝓphauerūt. Et iratꝰ iracūdia ſaul abijt etiam ipſe in ramatha: ⁊ venit vſq̄ ad ciſternā magnā q̄ ē in ſochot. Et introgauit ⁊ dixit. In q̄ loco ſunt ſamuel ⁊ dd: Dictūq̄ eſt ei. Ecce in naioth ſt in ramatha. Et abijt in naioth in ramatha. Et factꝰ eſt etiā ſuꝑ eū ſpūs dñi: ⁊ ambulauit ingrediēs ⁊ ꝓphabat vſq̄ dū veniret in naioth i ramatha. e Et expoliauit etiaʒ ipſe ſe veſtimētis ſuis: et ꝓphauit cū ceteris corā ſamuel: f ⁊ cecinit nudus tota die illa et nocte. g vñ ⁊ exiuit ꝓuerbiū. h Nū ē ſaul inter ꝓphas.

¶ Capitulū.xx.

F Ugit autē dauid de naioth q̄ eſt i rama: veniēſq̄ locutus eſt corā ionatha. a Quid feci. Que eſt iniquitas mea ⁊ quod peccatū meū in p̄rēm tuū: q2 q̄rit animā meaʒ. Qui dixit ei. Abſit a te: b nō morieris. Neq̄ eñ faciet p̄r meus q̄c q̄ grande vel paruū niſi pꝰ indicauerit mihi. Hūc ergo celauit a me p̄r meus ſermonē tm̄modo. Neq̄q̄ eñ erit iſtud: ⁊ iurauit rurſum dd: Et ille ait. Scit pfecto pat tuꝰ q̄ inueni grāʒ in oculis tuis: ⁊ dicat. ne ſciat h̄ ionathas ne forte triſtet̄. c Quinmo viuit dñs ⁊ viuit aīa tua: d q2 vno tm̄ vt ita dicaʒ gradu: ego morſq̄ diuidim. Et ait ionathas ad dauid. e Qdcūq̄ dixerit mihi anima tua: faciā tibi. Dixit autē dauid ad ionathan. f Ecce kalende ſunt craſtino: g ⁊ ego ex more ſedere ſoleo iuxta regē ad veſcendū. h Dimitte ḡ me vt abſconder in agro vſq̄ ad veſperam diei tercie. i Si reſpiciens req̄ſierit me p̄r tuus reſpōdebis ei. Rogauit me Dauid vt iret celeriter in bethleem ciuitatem ſuaʒ: q2 victime ſolennes ibi ſt̄ vniuerſis ꝯtri

¶ Capitulū.xx.

a F Ugit aūt dd. Hic ꝯñr deſcribit̄ quō Saul ex odio f dauid filiū ꝓpriū inuaſit. Circa qd̄ ſciendū q̄ poſtq̄ ſaul receperat dauid in grām ad preces ionathe vt dictū eſt ca.xix. Jonathas a patre receſſit ꝓ aliq̄bꝰ negocijs: ⁊ ſic ignorabat quō p̄r ſuꝰ poſtea dd inuaſerat: ⁊ mortē eius q̄ſierat ꝓpter qd̄ dauid venit ad ionathan iſta denuncians ei: vt adhuc tentaret ſi ſaul ſimpliciter diffinierat eū occidere. q2 graue erat ei a ionatha diſcedere: ⁊ grauiꝰ mortē incurrere. igit̄ in hoc ca. ſic ꝓcedit̄. q2 p̄mo ponit̄ ipiꝰ dd petitio. ſcdo ipiꝰ ionathe ꝯceſſio. ibi. et ait ionathas: tercio ꝯceſſionis executio. ibi. Et venerūt kalende. quarto ſaulis indignatio. ibi. Jratus aūt ſaul: quinto dauid ⁊ ionathe lachrymabilis ſeꝑatio. ibi. Cūq̄ illuxiſſet. Circa primū p̄mittit̄ querimonia dauid de Saule ipſuʒ iniuſte ꝑſequente: vt ex r̄ſione ionathe formet poſtea ſuā petitionē. b ¶ Nō morieris. hoc dicit ionathas ignorās q̄d feciſſet pater ſuꝰ pꝰ receſſum ſuuʒ ab eo vt dictū eſt ꝓpter qd̄ dauid poſtea dixit. c ¶ Quinimmo viuit dñs. modꝰ iurandi eſt ac ſi dicatur ꝑ deū viuentē. d ¶ Quia vno tm̄ ꝛc.i. modicum defecit q̄ p̄r tuus me non interfecit. p̄mo lanceā ꝓijciendo: ſcdo ꝑ nuncios ⁊ ꝑ ſeipſum me ad mortē q̄rendo. vt ʒ ex dictis ca.xix. q̄ audito dixit ionathas. e ¶ Qdcūq̄ dixerit ꝛc. ad ſalutē tuā ⁊ cōſeruationē: ex q̄ dauid ꝯſequenter format ſuam petitionē dicēs. f ¶ Ecce kalēde ꝛc.i. feſtum neomenie qd̄ fiebat apud hebreos i memoriā benefi cij diuini in rerū ꝯſeruatiōe ſicut et ſabbatū celebrat̄ ꝓ beneficiō creationis. trāſmutatio autē in iſtis corpibꝰ ſenſibilibꝰ multum ſequitur motū lune: ⁊ ideo in nouilunio fiebat feſtū predictū. g ¶ Et ego ex ꝛc. q2 illa die rōe ſolennitatis notabiles ꝑſone comedebant cū rege: inter q̄s dauid ſedebat primus eo q̄ erat gener eius. h ¶ Dimitte ergo me vt abſcōdar. vt poſſis certitudinaliter expiri vel explorare intentionē finalē p̄ris tui de me ꝑ modū q̄ ſequitur. i ¶ Si reſpiciens ꝛc. Utrū aūt ſic fecerit dauid: vt hic dicit̄: nō habet̄ ex textu: nec etiā ꝯtrariū. Dauid autē tunc loquebat̄ ionathe die immediate p̄cedenti kalēdas: vt patet in textu: ⁊ abſcōdendus erat in agro die tercia poſt: ita q̄ due dies integre ⁊ plus erant intermedie: vt patebit ex ſequentibꝰ: ſortes aūt iude ⁊ beniamin erant ꝯiuncte: ita q̄ cito poterat aliq̄s ire de vna ad aliam: ⁊ redire: ꝓpter qd̄ dauid tpe intermedio potuit ire in bethleem: ⁊ redire die determinata ad locuʒ condictū inter ipſum ⁊ ionathan. Si aūt nō fecit ſic fuit mendaciū officioſum. de quo nō eſt neceſſariū excuſare dauid ⁊ ionathan: q2 apl'i q̄ fuerūt multo perfectiores non excuſant̄ oino a peccato veniali: infra Joh. j. Si dixerimus q2 peccatū nō habemus ipſi nos ſeducimus ꝛc.
k ¶ Si dixerit ꝛc.i. ſignum eſt q̄ non querit me occidere. Cetera patent.
l ¶ Et ait ionathas. Hic ponitur ipſius ionathe ꝯceſ-

ſꝺ ſm formā petitiōis dauid: ꝓpter quod rñdit dauid
m ¶ Quis renunciabit mihi. hoc dixit qꝛ ſibi difficile
videbaṫ ꝙ filius regis veniret ad ipm in agro: quin aliq̄
comitarenṫ ipm qḋ poſſet cedere in ꝑiculū ipſiꝰ dauid
ad faciēdū volūtatē regis: et ſilr periculoſum ſibi vide
baṫ ꝙ ionathas
renunciaret da
uid ꝑaliuꝫ: eo ꝙ
dauid habebat
oīes ſuſpectos
ne accuſarēt / eū
erga ſaul ꝑter io
nathan: ꝓpṫ qḋ
Jonathas dixit
ei.

n ¶ Ueni egredi
amur in agꝝ. vt
oſtenderet ei lo
cū vbi ſibi renū
ciaret intentio
neꝫ patris ſui ꝑ
ſeipm modo in
ferꝰ ſcripto. In
terponiṫ tñ re
nouatio federis
inter ionathan ꝛ
dauid cū diciṫ.

o ¶ Et ſi vixero
facies ꝛc. qꝛ Jo
nathas ꝓ certo
tenebat Dauid
regnaturuꝫ poſt
ſaul patrē ſuum
ſicut ꝛ factū eſt.

p ¶ Aut ſi nō fe
cero. hoc nō ē in
hebreo nec eſt de
textu: ſed imme
diate ſequiṫ.

q ¶ Qñ eradica
uerit ꝛc. ſciebat
eñ patrē ſuū cū
domo ſua puni
enduꝫ ꝓpter ꝑſe
cutioneꝫ / dauid
iniuſtam.

r ¶ Et requirat
dñs ꝛc. hoc ſimi
liter nō eſt de te
xtu ſꝫ immedia
te ſequiṫ. Pepi
git ergo ꝛc. et ſe
q̄tur.

s ¶ Et requiſi
uit dominus de
de manu inimi
coruꝫ dauid qḋ
exponūt expoſitores noſtri de vindicta diuina contra
ſaul ꝛ alios inimicos dauid. hebrei ṽo retorquent ad
ſenſum oppoſitum: dicentes ꝙ inimici dauid hic po
nunṫ ꝓ ipſo dauid: ꝛ eſt ſenſus. Requirat dñs de ma
nu dauid: qꝛ dauid fedus iſtud initum cū ionatha fre
git qñ medietatē hereditatis miphiboſeth filij ionathe
dedit ſibe ſeruo eius: vt infra hr in .ij. libꝛo .xix. capi. vt
pleniꝰ videbiṫ qñ erimus ibi dño ꝯcedente vnde dicit
hic Ra. ſa. ꝙ qñ dauid dixit ipſi miphiboſeth tu et Si
ba diuidite poſſeſſiones. venit vox a deo dicens. Ro
boam ꝛ hieroboam diuidēt regnū. eo ꝙ dauid frege
rat iſtud pactū qḋ erat inter dauid ꝛ ionathā ac poſte

bulis ſuis. [k] Si dixerit bñ: pax erit ſuo tuo. Si aūt fu erit iratus: ſcito qꝛ ꝯpleta ē malicia eiꝰ. Fac ḡ miſcdiaꝫ in ſeruū tuū: qꝛ fedꝰ / dñi me famulū tuū tecuꝫ inire feciſti. Si autē eſt iniq̄tas aliq̄ in me: tu me interfice ꝛ ad patrē tuuꝫ ne introducas me. [l] Et ait ionathas. Abſit hꝫ a me. Neq꜄ eñ fieri poteſt: vt ſi certe cognouero cōpletā eſſe patris mei maliciaꝫ ꝯtra te: non annunciē tibi. Rñditq꜄ dḋ ad ionathan. [m] Quis renūciabit mihi ſi q̄d forte rñderit tibi pr̄ tuꝰ dure de me: Et ait Jonathas dḋ. [n] Ueni et egrediamur foras in agrum. Cūq꜄ exiſſent ambo ī agrū ait ionathas ad dauid: dñe deus iſrl̄ ſi īueſtigauo ſnīaꝫ pr̄is mei craſtino vel perendie: et aliq̄d boni fuerit ſuper dauid: ꝛ nō ſtatim miſero ad te ꝛ notū tibi fecero: hec faciat deus ionathe ꝛ hec augeat. Si autē ꝑſeuerauerit pr̄is mei malicia aduerſuꝫ te: reuelabo aurē tuam ꝛ dimittā te vt vadas in pace: ꝛ ſit dñs tecum ſicut fuit cuꝫ patre meo. [o] Et ſi vixero: facies mihi miſericoꝛdiā dñi: ſi ṽo moꝛtuꝰ fuero: nō auferes miſcdiam tuā a domo mea vſq꜄ ī ſempit̄nū. [p] Aut ſi nō fecero: [q] qñ eradicauerit dñs inimicos dḋ vnumq̄q꜄ de terra auferat Jonathan de domo ſua: [r] ꝛ req̄rat dñs de manu inimicoꝝ dauid. Pepigit ergo ionathas fedus cū domo dauid [s] et requiſiuit dñs [t] de manu inimicoꝝ dḋ. [v] Et addidit ionathas deierare dauid eo ꝙ diligeret illuꝫ. Sicut eñ aīam ſuam ita diligebat eū. Dixitq꜄ ad eum ionathas. Cras kalende ſunt: ꝛ req̄reris. Requireṫ eñ ſeſſio tua vſq꜄ perendie. Deſcēdens ḡ feſtinus: [x] et venies in locuꝫ vbi celandus es in die quādo oꝑari licet: [y] ꝛ ſedebis iuxta lapidē cui nomen ē ezel [z] ꝛ ego tres ſagittas mittaꝫ iuxta eū: ꝛ iaciaꝫ quaſi exercens me ad ſignū. Mittam q̄꜄ et puerum dicens ei. Uade ꝛ affer mihi ſagittas. Si dixero puero / ecce ſagitte intra te ſunt tolle eas: tu veni ad me: qꝛ pax tibi eſt ꝛ nihil eſt mali: viuit dñs. Si autē ſic locutus fuero puero: ecce ſagitte vltra te ſunt vade in pace: quia dimiſit te dñs [a] De verbo aūt qḋ locuti fuimus ego ꝛ tu [b] ſit dñs inter me ꝛ te vſq꜄ in ſempiternū. [c] Abſconditus eſt ergo dauid in agro: [d] et venerūt kalende: et ſedit rex ad comedendum panem. Cumq꜄ ſediſſet rex ſuꝑ / cathedrā ſuā

ros eoꝝ: quod aūt poniṫ hic. t ¶ De manu inimicoruꝫ
dauid. loco huius de manu dauid dicunt: ꝙ hoc factū eſt
ob reuerentiā ipſiꝰ dauid: ſicut mat maledicēs puero ſuo
ex amicicia ſtatim ad ipm ſubdit huic lapidi dico vel pa
rieti vel aliq̄d hmōi: ꝛ eodē mō Job .ij. dr̄. Benedic deo
ꝛ moꝛe. ꝓpter reue
rētiā diuinā: ibi po
niṫ benedic ꝓ ma
ledic ſm omnes ex
poſitores ꝛ tali mō
loq̄ndi vſus eſt da
uid infra .xxv. iu
rans deſtruere do
muꝫ nabal dicens.
hoc faciat deꝰ ini
micꝭ dauid ꝛc. i. d ē
mihi: vt diceṫ ibidē
Aliter ſm ſenſum
iſtū pōt exponi.

t ¶ De manu inimi
coꝝ dḋ. i. ꝑ manus
inimicoꝝ dḋ qꝛ hie
roboā ꝛ aliq̄ q̄ inſur
rexerunt ꝯtra Sa
lomonem ad diui
dendum regnuꝫ di
cunṫ inimici dauid
inq̄ꝫtum fuerūt ini
mici poſteritatꝭ ſue.

v ¶ Et addidit io
nathas deierare ꝛc.
.i. valde iurare: ita
ꝙ nō accipiṫ hic ꝓ
ꝑiurio: ſꝫ ꝓ aſſertio
ne iuramenti. Cete
ra patent vſq꜄ ibi.

x ¶ Uenies in lo
cū ꝛc. qꝛ dies kalen
darum et craſtina
erāt feſtiue / ꝛ ſic ap
paret qḋ ſupradi
ctum eſt. ſ. ꝙ abſcō
ſio dauid fuit ſtatu
ta die tercia / a kalē
dis.

y ¶ Et ſedebis iuxͣ
lapidē ꝛc. i. ambu
lationis ſm hebre
os. qꝛ ille lapis erat
ſignū directiuū am
bulantiū ꝑ viam.

z ¶ Et ego tres ſa
gittas mittam ꝛc. hꝫ
autem ſignum de
dit ionathas dauid
qꝛ neſciebat ſi poſ
ſet venire ſolus ad
loquendum cū da
uid: vel ſi veniret ſe
crete: forte poterāt
aliqui ſuperuenire: ita ꝙ nō eēt tutum ipſi dauid appa
rere ne referreṫ ſauli et caperetur.

a ¶ De verbo aūt ꝛc. i. de federe inter nos et poſteritates
noſtras. b ¶ Dominus ſit inter me ꝛ te. ſ. teſtis ꝛ requi
ſitoꝛ: quia nullus alius ad hoc fuerat vocatus ad pericu
lum dauid euitandum.

c ¶ Abſconditus eſt ergo dauid in agro tempoꝛe cōſtitu
to die tercio kalendaꝝ: qꝛ dubiū erat ſi rex de dauid req̄
reret die kalendarum vel expectaret vſq꜄ in craſtinum: ſi
cut ꝛ fecit. d ¶ Et venerunt kalende. Hic ꝯſequēter de
ſcribiṫ predicte ꝯceſſionis executio: qꝛ ionathas explora
uit intentionem patris de dauid ꝑ modum inter eos con

dictū: et patet lr̃a ex predictis paucꝭ exceptis. ¶ e ¶ Surrexit ionathas ⁊c. qn̄ em̄ erat ibi dauid ſedebat iux regez ⁊ poſtea ionathas: et poſt ipm̄ abner: ⁊ iō abſente dd̄ nullus erat inter ſaul ⁊ ionathan: ⁊ qꝛ nō eſt ꝯſuetū ꝙ fili⁹ regis ſedeat poſt patrē: ita ꝙ nullus ſit intermedi⁹: iō ſurrexit Jonathas ⁊ ſedit poſt abner. loqui anteꝗ̄ cōiter hoīes ad campos exirent: tūc quia mora erat ipſi dauid ꝑiculoſa. ¶ r ¶ Juxta placitum. i. ꝯdictū vel ꝓmiſſuz. ¶ s ¶ Et puer ꝑuus cū eo: vt minus poſſet ꝑcipe ad qd̄ ionathas venerat: ⁊ vt facili⁹ poſſet ſe expedire de eo. Cetera patent vſqꝫ ibi.

¶ f ¶ Et nō eſt locut⁹ ſaul ⁊c. i. de ipſo dd̄ cuſtō ſubdit.
¶ g ¶ Cogitabat em̄ ⁊c. ex ꝯcubitu cuz vxore: vel ex tactu rei immunde qꝛ de ſacrificiō neomenie nō debebāt immūdi comedere donec eſſent purificati: q̄ qde͡z purificatio in aliq̄b⁹ fiebat ꝑ trāſitum tpis ⁊ in aliq̄bus ꝑ aquā expiationis: ſicut dcm̄ fuit Numeri. xix.
¶ h ¶ Cur nō venit filius iſai ⁊c. Ex ꝯtēptu ⁊ odio nolebat eū noīare noīe proprio cetera patent.
¶ i ¶ Irat⁹ aūt ſaul. Hic ꝯñr deſcribit ipſi⁹ ſaulis indignatio dicēt͂ ionathe.
¶ k ¶ Fili mulieris vltro virū rapientꝭ. i. ꝯcubitum viri importune petentis.
¶ l ¶ Diligis filiū ⁊c. qꝛ per hoc tu oñdis ꝙ nō ſis fili⁹ meus q̄ ipm̄ odio: ⁊ ꝑ ꝯſequens ꝙ tu ſis de adulterio: qd̄ cedit in ꝯfuſionē tuaz et matris tue.
¶ m ¶ Oib⁹ em̄ dieb⁹ ⁊c. ex q̄ pꝫ ꝑfectio ionathe q̄ ꝓpter hoc nō retrahebatur a dauid charitate.
¶ n ¶ Ita qꝫ iā nunc mitte. ſine aliā retardatiōe. ¶ o ¶ Et adduc eum ad me. vt in p̄ñtia mea occidat: ⁊ ſim certus de eius morte.
¶ p ¶ Quia fili⁹ mortis eſt. i. digꝰ morte: ſicut peccatores dicunt filij gehenne Math. xxiij. Cetera patent.

ſm̄ ꝯſuetudinē q̄ erat iuxta parietē: [e] ſurrexit ionathas ⁊ ſedit abner ex latere ſaul: vacuuſqꝫ apparuit loc⁹ dd̄. [f] et nō eſt locutus ſaul q̄cq̄ i die illa. [g] Cogitabat em̄ ꝙ forte euenifſet ei vt nō eſſet mund⁹ nec purificat⁹. Cumqꝫ illuxiſſet dies ſecūda pt⁹ kalendas: rurſus apparuit vacu⁹ loc⁹ dd̄. Dixitqꝫ ſaul ad ionathā filiū ſuū. [h] Cur nō venit filius iſai nec heri nec hodie ad veſcendū: Reſpōditqꝫ ionathas ſauli. Rogauit me obnixe vt iret i bethleem: ⁊ ait. Dimitte me qm̄ ſacrificium ſolenne eſt in ciuitate mea: vn⁹ de fratribus meis accerſiuit me. Nūc ḡ ſi inueni grām in oculis tuis: vadā cito et videbo frēs meos. Ob hanc cauſam nō venit ad mēſaz regis. [i] Iratus aūt ſaul aduerſuz ionathan dixit ei. [k] Fili mulierꝭ vltro virū rapientis nūqd ignoro qꝛ [l] diligis filiuz iſai in confuſionem tuam: et in confuſionem ignominioſe matris tue. [m] Omnibus em̄ diebus quib⁹ filius iſai vixerit ſup terrā: non ſtabilieris tu neqꝫ regnū tuū. [n] Itaqꝫ iā nūc mitte [o] ⁊ adduc eū ad me: [p] qꝛ fili⁹ mortꝭ ē. Reſpōdēs aūt ionathas ſauli pr̄i ſuo ait. Quare morietꝰ. qd fecit: Et arripuit ſaul lanceā vt ꝑcuteret eū. Et intellexit ionathas ꝙ diffinituz eēt a p̄re ſuo vt interficeꝛ dd̄. Surrexit ḡ ionathas a mēſa in ira furoris: et nō comedit in die kalendarū ſecūda panē. Contriſtat⁹ eſt em̄ ſuper dauid: eo ꝙ ꝯfudiſſꝫ eū pr̄ ſu⁹. [q] Cūqꝫ illuxiſſet mane venit ionathas in agrū: [r] iux placitū dd̄: [s] ⁊ puer paruulus cū eo. Et ait ad puerū ſuuz. Uade ⁊ affer mihi ſagittas q̄s ego iacio. Cumqꝫ puer cucurriſſet iecit aliam ſagittā trans puez. Uenit itaqꝫ puer ad locū iaculi qd̄ miſerat ionathas. Et clamauit ionathas p⁹ tergū pueri: ⁊ ait. Ecce ibi eſt ſagitta: porro vltra te. Clamauitqꝫ itez ionathas pt⁹ tergū pueri dicēs. [t] Feſtina velocitꝰ ne ſteterꝭ. Collegit aūt puer ionathe ſagittas: ⁊ attulit ad dn̄m ſuuz: ⁊ qd ageret penit⁹ igrabat. Tantūmō em̄ ionathas ⁊ dauid rez nouerāt. [v] Dedit ḡ ionathas arma ſua puero: et dixit ei. Uade ⁊ defer in ciuitatē. Cūqꝫ abijſſꝫ puer [x] ſurrexit dauid de loco q̄ vergebat ad auſtꝝ: ⁊ cadēs ꝓnus in terrā adorauit tercio: [y] et oſculātes ſe alṫutrū: fleuerūt [z] pariter: [a] dd̄ aūt amplius. Dixit ḡ ionathas ad dauid. Uade in pace. [b] Quecunqꝫ iurauim⁹ ambo ī nomine dn̄i dicētes: dn̄s ſit inter me ⁊ te: ⁊ int̄ ſemen tuū ⁊ ſemen meū vſqꝫ in ſempiternū. Et ſurrexit dauid ⁊ abijt: ſꝫ ⁊ ionathas ingreſſus ē ciuitatem.

¶ Caplm̄. xxj.

Uenit aūt dauid ī nobe [a] [b] ad achimelech ſa-

¶ t ¶ Feſtina velociter. videbat eī ionathas tēpus aptū ad loquendū cuz dauid eo ꝙ nullus eſſet in agro: idō voluit ſtatim remittere puerū vt ſol⁹ cū dauid loq̄ret anteꝗ̄ aliq̄ ſupuenirent q̄ poſſent accuſare dauid.
¶ v ¶ Dedit igiꝛ ionathas arma ſua puero. i. arcū pharetram ⁊ ſagittas.
¶ x ¶ Surrexit dauid ꝑ indiciū ꝓdictū. Et cadēs ꝓnus in terram adorauit adoratione dulie.
¶ y ¶ Et oſculantes ſe. ex amoris fidelitate fleuerūt.
¶ z ¶ Pariter. ex imminenti ſeparatione.
¶ a ¶ Dauid autē amplius. q̄a nō ſolum deſerebat ionathan: ſed et terram ⁊ cognationē ſuam.
¶ b ¶ Quecunqꝫ iurauimus ambo. ſubintelligiꝛ ſint rata ⁊ firma Cetera patēt in litera.

¶ Caplm̄. xxj.

Uenit aūt dd̄. Hic ꝯſequenter ſaul dauid ꝑſequiꝛ ipm̄ banniēdo. Circa qd̄ ſciendꝰ ꝙ ſaul cognoſcens euaſiſſe dd̄ ipꝫ de regno ſuo bāniuit vt nullus auderet euz recipere: qd̄ patet ex hoc ꝙ ſacerdotes occidit pro eius receptione. vt habeꝛ ca. xxij. Iſta tamē bannitio ad achimelech nō ꝑuenerat quādo dauid recepit. Sic ergo ꝓcediꝛ: quia primo erga dauid deſcribiꝛ ipſius achimelech beneficiū: ſecūdo ex hoc illatū ſuppliciū. cap. xxij. Circa primum deſcribitur ipſius dauid curialis receptio. ſecūdo ꝑiculi imminētꝭ euaſio. ibi. Surrexit itaqꝫ

¶ q ¶ Cumqꝫ illuxiſſꝫ. Hic ꝯñr deſcribiꝛ dauid ⁊ ionathe flebilis ſeꝑatio: per hoc ꝙ Jonathas indicauit ei intentionem ſaulis de morte eius vt ſic fugeret ⁊ ſaluareꝛ: ⁊ hoc eſt qd̄ dꝛ. ¶ q ¶ Cumqꝫ illuxiſſet mane. ex q̄ pꝫ fidelitas ionathe: q̄ die ꝑcedēti nō comederat: vtꝫ ex ꝑdictis: ⁊ tn̄ mane anꝫ comeſtionē venit ad dd̄ ad nunciādum qd̄ inuenerat: tum qꝛ magis ſecrete poterat cum eo

dauid. Primū oſtēdit eo ꝙ achimelech dedit ipſi dd
cibū ⁊ gladiū: ⁊ interponit de eccb pñtia: ex quo ſecutū
eſt ſacerdotū excidiū. vt̄ ḡ. a ¶ Venit aūt dd in no-
be: vbi erat tabernaculū dñi: vt ibi oraret ꝙ eū dñs de
manib⁹ ſaulis eriperet. b ¶ Ad achimelech. Iſte ē q̄ s
vocatus ē achi-
as .xiiij.
c ¶ Quare tu ſo
lus. nō eſt intelli
gendū ꝙ nullus
eēt cum eo: q2 .j.
dicunt Achime-
lech. Si mundi
ſunt ⁊c. ⁊ math.
xij. dicit ſaluatō
Nūq̄d legiſtis
q̄d fecerit dauid
qñ eſuriit: ⁊ q̄ cū
eo erāt ⁊c. Et q̄
bus patet ꝙ ali-
q̄ erāt in comiti
ua ſua: ſ͡ pauci
reſpectiue ⁊ i cō
paratōe ad illos q̄
ſoliti erāt cū eo
ire: ſicut dr̄ cōit
nullus ē in foro
qñ ſunt ibi pau-
ci reſpectu alte-
rius tēpis q̄ñ ibi
ſunt plures ibi mlt
ti. d ¶ Rex p̄-
cepit mihi ⁊c. nō
oꝫ h̄ excuſare da
uid de mendacō
officioſo. ſicut et
dictū eſt ca. p̄ce-
denti. cetera pa-
tent vſq3 ibi.
e ¶ Non habeo
panes laicos. e-
rāt eñ panes in
triplici gradu.
Aliq̄ dicebātur
panes propoſi-
tionis: q̄ erant li
citi ſacerdotib⁹
tm̄: ⁊ panes ob-
lationis q̄ offe-
rebant in altari
holocauſtoꝝ et
illis vtebant le-
uite: ⁊ panes cō
munes q̄b⁹ oēs
indr̄nter pote-
rāt vti. ⁊ dicunt
hic panes laici.

cerdotem: ⁊ obſtupuit achi-
melech: eo ꝙ veniſſet dd et
dixit ei. c Quare tu ſolus: et
null⁹ eſt tecū? Et ait dd ad
achimelech ſacdotē. d Rex
p̄cepit mihi ſermonē ⁊ dixit
Nemo ſciat rem ꝓpter quā
miſſus es a me: ⁊ cuiuſmodi
p̄cepta tibi dederim. Nam
⁊ pueris meis ɔdixi in illū
⁊ illū locū. Nunc ergo ſi q̄d
habes ad manū vel quinq3
panes da mihi aut q̄cq̄d in-
ueneris. Et reſpondens ſa-
cerdos ad Dauid: ait illi.
e Non habeo laicos panes
ad manū: ſ͡ tm̄ panē ſanctū
f Si mūdi ſunt pueri maxi-
me a mulieribus: mādūcēt
Et rn̄dit dd ſacerdoti: ⁊ di-
xit ei. Et q̄dē ſi de mulieri-
bus agit g cōtinuimus nos
ab heri ⁊ nudiuſtercius qñ
egrediebamur: h ⁊ fuerūt va-
ſa puerorū ſancta. i Porro
via h̄ polluta eſt: k ſed ⁊ ipſa
hodie ſcificabit in vaſ. De-
dit ḡ eis ſacerdos ſcificatū
panē. Neq3 eñ erat ibi pa-
nis niſi tm̄ panes ꝓpoſitōis
qui ſubleuati fuerāt a facie
dñi vt ponerent panes cali-
di. l Erat aūt ibi vir q̄dā de
ſuis ſaul i die illa m int⁹ i ta-
bernaculo dñi: ⁊ nomen ei⁹
doech ydumeꝰ n potētiſſim⁹
paſtoꝝ ſaul. o Hic paſcebat
mulas ſaul. Dixit autē da-
uid ad achimelech p Si ha-
bes hic ad manū haſtā aut
gladiū: da mihi q2 gladiū
meū ⁊ arma mea nō tuli me-
cum. Sermo eñ regis vrge-
bat: ⁊ dixit ſacerdos. q Ecce
hic gladius goliath phili-
ſtei quē ꝑcuſſiſti in valle te-
rebinthi: ē inuolut⁹ pallio
p⁹ ephot. Si iſtū vis tollē:
tolle. Neq3 ei h̄ eſt ali⁹ abſ3
eo: et ait dd. r Non eſt huic
alt̄ ſilis: Da mihi eū. s Sur-
rexit itaq3 dauid: ⁊ fugit in
die illa a facie ſaul: et venit
ad achis regem geth dixerūt
q3 ſerui achis: t Nunq̄d nō
iſte ē dauid rex terre: v Nō-
ne huic cantabāt p choros
dicētes: ꝑcuſſit ſaul mille ⁊
dd decē milia. Poſuit autē
dd ſermones iſtos in corde
ſuo. x et extimuit valde a fa-
cie achis regi geth. y Et mu-
tauit os ſuum corā achis:
z et collabebatur inter ma-
nus eoꝝ: a et impingebat in
oſtia porte: b defluebātq3 ſa-
liue eius in barbam: et ait
achis ad ſuos ſuos. Vidi-
ſtis hoīem inſanū: q̄re ad-
duxiſti eū ad me: An deſūt
nobis furioſi: q2 introduxi-
ſtis iſtū vt fureret me p̄ſen-
te. Dimittite illū hic ne in-
grediat domū meā.

erant in neceſſitatis articulo. Cetera patent vſq3 ibi.
l ¶ Erat aūt ibi vir ⁊c. iſtud hic interponit rōne p̄dicta.
m ¶ Int⁹ in tabernaculo. i. in atrio vbi laici admittebantur rōne oblationis vel oratōnis: q2 tabernaculum ſoli ſa-
cerdotes intrabant. in hebreo hr̄. retent⁹ in tabernaculo.
Obligat⁹ eñ erat
ex voto ad manen-
dū ibi aliq̄b⁹ dieb⁹
ad orandū vel offe-
rendū vel forte ad
vtrunq3.
n ¶ Potentiſſimus
paſtoꝝ ſaul. i. iudi-
cū: vt dicūt hebrei.
Iudices eñ in ve-
te. frequēter nomi-
nant paſtores: q2 a
ꝑ eū rex reddebat
iudicia. nō eſt ei ve-
riſimile ꝙ eſſet cu-
ſtos aīaliū: q2 erat
prim⁹ inter ſeruos
ſaul: vt dr̄ cap. xxij.
⁊ iō illud q̄d ſeq̄tur
in aliq̄b⁹ libris.
o ¶ Hic paſcebat
mulas ſaul. non eſt
in hebreo nec in li-
bris correctis.
p ¶ Si habes h̄ ⁊c.
dauid eñ dimiſſus
a michol p feneſtrā
vt dictū eſt ſ. xix. n̄
potuerat ſumere ar-
ma ſua.
q ¶ Ecce hic gladi⁹
goliath ⁊c. Dicunt
hic aliq̄ ꝙ ꝓpter il-
lā victoriā ille gla-
di⁹ q̄ fuerat ampu-
tatū caput golie fu-
rat dño ɔſecratus:
ſ͡ hoc nō videt verū
q2 talis cōſecratio
eſt ad ſemꝑ: ꝓpter
q̄d res dño ɔſecra-
ta nō poterat redi-
re ad cōes vſus: vt
dictū fuit Leui. vl-
timo: ⁊ ſic dauid nō
potuiſſet eo vti de-
cetero licite: ꝓpter
quod dicendum ꝙ
ibi fuerat poſit⁹ tm̄
ad memoriam illi⁹
victorie a deo date.

f ¶ Si mūdi ſūt ⁊c. q. d. poſſent in neceſſitate eis dari.
g ¶ Cōtinuim⁹ nos ⁊c. immūdicia eñ illa ɔtracta purgabat p tranſitū tpis: q2 durabat tm̄ vſq3 ad veſperā.
h ¶ Et fuerūt vaſa pueroꝝ ſancta. i. corpa ab immūdicia coit⁹: vel vaſa h̄ dicūt ipſimet pueri. i ¶ Porro hec via polluta eſt. q̄d exponūt aliqui ſic. q. d. dauid in via forte aliquā immūdiciā potuim⁹ ɔtrahere. k ¶ Sꝫ et ipſa hodie ſcificabit in vaſis. q. d. talis immundicia excuſabit in nobis p ɔtinentiā a mulieribus predictā. alit̄ ſic. Hec via polluta eſt. i. hic ꝓceſſus eſt illicit⁹ de cōi curſu. ſ. ꝙ detr̄ panis ſanctificatus laicis. Sꝫ hodie ſanctificabitur in vaſis. i. excuſabit in nobis ꝓpter neceſſitatē comedendi in qua ſum⁹. erāt eñ vt dicūt hebrei valde fatigati a ieiunio: ⁊ hoc mō ſaluator hoc factum dicit eſſe licitū Math. xij. eo ꝙ dauid ⁊ viri eius

r ¶ Non eſt huic alter ſimilis. id ēqualis ei.
s ¶ Surrexit itaq3 ⁊c. Hic ɔſequenter deſcribit imminentis periculi euaſio. In ciuitatem geth. ad quam dauid bānitus fugit. q2 erat extra regnū ſaulis.
t ¶ Nunquid non eſt iſte ⁊c. quia iam diuulgatum fuerat ipſum fuiſſe inunctū a ſamuele.
v ¶ Nonne huic cantabant per choros dicentes ⁊c. ſ. de philiſteis. hec aūt dicebant vt achis eū detineret et occideret. ideo ſubditur.
x ¶ Et extimuit valde. quia nō poterat reſiſtere.
y ¶ Et immutauit os ſuū. loquēs aliena ſicut inſanus.
z ¶ Et collabebat inter man⁹ eoꝝ. ſicut epilenticus: vnde ſubdit. b ¶ Defluebantq3 ſaliue eius in barbam. ſicut ſolet fieri in tali paſſione. a ¶ Et impingebat in oſtia porte: quaſi innitens tranſire per oſtia clauſa. In hebreo

habet. Et pingebat ſup oſtia faciendo ibi quaſdam figuras: ſicut ſolent facere fatui: ꝓpter q̃ achis eum repulit vt inſanū et patet litera.

In ca. xxj. vbi dicit in poſtilla. Circa qḋ ſciendū ꝙ ſaul cognoſcens eualiſſe dauid ipm̄ de regno ſuo banniuit.

Additio.

Hec bānitio nō hẽt textu: nec etiā ex hoc ꝙ ſaul ſacerdotes dauid recipientes occidit: talis bannitio cōprobatur. Saul em̄ abſqꝫ aliq̃ iuſticia: ſꝫ tyrānice ꝛ crudeliter ꝑſequebat̃ nō ſolum dauid ſꝫ etiam amicos eius ꝛ ei fauentes: vt patet in capi. precedenti: vbi habet̃ ꝙ ſaul voluit ꝑcutere ionathā filiū ſuū: ſolū ex hoc ꝙ innocentiam dauid allegabat.

Caplm̄. xxij.

a Abijt ꝰ dd. Poſt bn̄ficium a ſacerdote ipſi dauid exhibitū: cōſ̄ter deſcribit̃ ex hoc ſequens ſacerdotū exterminium ꝛ primo achimelech accuſat̃. ſecundo coram rege citat̃ ibi. Miſit ergo ꝛc. tercio iniuſte cū ſuis cōdēnat̃ ibi. dixitqꝫ rex. q̃rto factū ipſi dd̄ nūciat̃. ibi. Euadēs aūt. ꝑma in duas: q2 prio ponit̃ accuſatōnis occaſio. ſcḋo ipſa accuſatio. ibi. Rn̄dens aūt doech. Circa primū ſciendū ꝙ occaſio accuſationis fuit eo ꝙ dauid iaꝫ ſibi mltitudinē fugitiuoꝝ aggregauerat: ꝛ iō timebat ſaul ne ptās dauid augeret̃: ꝓpter quod ꝯquerebat̃ de ꝓprijs famulis: quaſi aliqui eoꝝ ipſi dauid fauerent: et eum ipſi ſauli non accuſarent. dicit̃ ergo.

a Abijt ꝰ inde dd. ſ. de geth: ꝓp̃ piculū qḋ ibi expt̄ꝰ fuerat. b Et fugit in ſpeluncā odollā. locꝰ eſt plenꝰ cauernis ꝛ rupibꝰ ꝛ ꝑ ꝯñs fugitiuis aptꝰ ꝛ etiā in ſorte iude ꝓpter qḋ dd̄ q̄ erat de tribu iuda ad illū locū fugit ſecurꝰ.

c Qḋ cū au. frēs eiꝰ ꝛc. q2 ſaul ꝓpter dauid eiꝰ ꝓpinquos ꝑſequebat̃. d Et ꝯuene. ad eū ꝛc. ꝓpter debita q̄ non poterant ſoluere vel ꝓpter inimicos qbꝰ nō poterant reſiſtere vel q2 erant in ſaulis ꝑſecutione vel aliā hm̄ōi cām.

e Et factus eſt eoꝝ princeps. vꝫ ꝙ peccauerit tales recipiendo. ſicut abimelech inopes ꝛ vagos ſibi aggregādo vt hr̄ Judic. ix. Dicendū ꝙ nō aggregauit eos ad interficiendū innocentes: ſicut fecit abimelech ad interficiendū fratres ſuos: nec ad depredandū fideles: q2 nō legit̃ pplm iſrl̄ depdaſſe ſꝫ magꝭ bona eoꝝ cuſtodiuiſſe. ſic hr̄. j. xxv. de nabal ſꝫ aggregauit eos ad infideles ꝑſequendū. vt hr̄. j. in pluribꝰ caſibꝰ: ꝛ ad corpꝰ ꝓpriū cuſtodiendū ꝯ inſidias ſaul: qḋ poterat facere in tali neceſſitate: maxie cū iā eſſet rex inunctus: ꝓpter qḋ in tali caſu poterat ſolutionē debitoꝝ ꝓlongare ꝛ in plibꝰ forefacta relaxare ꝓp̃ cauſam p̄dictam. f Et ꝓfectus ē dd̄ ꝛc. hoc addit̃ ad dn̄tiam illius maſpha que eſt in terra iſrl̄: vt hr̄ ſ. vij. ca.

g Et dixit ad regē moab maneat ꝛc. expoſitores nr̄i dicunt ꝯmuniter ꝙ iſte rex fuit Naas quē ſaul debellauerat. vt dictū eſt ſupra. xj. ca. ꝛ iō dauid ad ipm̄ iuit ſecurius: q2 inimicꝰ ſaul. Huic aūt dicto ꝯcordare vr̄ qḋ hr̄ ij. li. ij. x. ca. ꝙ mortuo naas miſit nuncios ad ꝯſolandū eius filiū: eo ꝙ pr̄ ſecū fecerat miſcdiam. Sed huic dicto obuiare vr̄: qḋ in locꝭ p̄allegatis naas dicitur. rex filioꝝ āmon ꝛ nō moab: ꝛ ꝓp̃ hoc ſꝫ iſtos ꝯñr dicere oꝫ ꝙ idē eſſꝫ rex āmon ꝛ Moab cuiꝰ nomen ſꝫ tacet̃: ſꝫ in alijs locis p̄allegatꝭ exꝓmit̃. ſꝫ quia in ſcriptura cōīter regnū ammon ꝛ moab dicuntur duo regna diuerſa: iō dicit Ra. ſalo. ꝙ iſte rex moab ad quem iuit dauid nō fuit naas q̄ erat rex filioꝝ ammon. iuit tn̄ ad ipm̄ dupli ci de cā: vna fuit q2 ſaul habebat guerrā ꝯ regem moab: ſicut ꝛ ꝯ filios ammō: vt hr̄ ſ. xiiij. alia fuit q2 dd̄ deſcēderat de ruth moabitide: vt hr̄ ſupra Ruth vlti. ꝛ iō ſecurꝰ fugit ibi ꝓpter cognationem ex parte matris ſue maxime ſꝫ illos hebreos: q̄ dicunt Ruth fuiſſe filiā regis moab: ꝓpter quod rex ille recepit dauid ꝛ viros eius ꝛ eos poſuit i quodā fortalicio ꝓpinquo terre ſaul de quo ſubdit̃ poſtea. h Manſerūtqꝫ apud eū. ſ. pr̄ ꝛ mater dauid: ꝛ alij de ſua cognatione q̄ non poterant cū ſeq̄. i Cunctis diebus ꝛc. i. in p̄dicto fortalicio: ſꝫ q2 ad monitionē gad ꝓphe dd̄ cū viris ſuis inde receſſit: vt ſtatim ſubdit̃. k Dixitqꝫ gad ꝓpha ꝛc. qḋ factum fuit ne viri q̄ erāt cū dauid: quoꝝ aliq̄ non erant multum ſtabiles in fide ꝓpter debita ꝛ tribulationes in quibus erant: declinarēt ad ydolatriā: ſi diu manerēt in terra ydolatrie ſubdita: ꝛ vt patiētia dauid in ꝑſecutiōe ſaulis magis probaret̃. Ex illo āo receſſu dauid rex moab indignatus occidit patrem ꝛ matrē dauid: aliquos tamen fugientes naas ammonites ſaluauit: ꝓpter quod poſtea dauid miſit nuncios ad ꝯſolandum eius filiū eo ꝙ pater fecerat iſtam miſericordiam ſecum in amicis ſuis vt dicit ra. ſa.

l Et audiuit ſaul ꝛc. ꝓpter quod timuit ratione predicta: et ideo mouit querimoniam de familia ſua quaſi aliqui fauerent dauid: ꝛ patet litera.

m Rn̄dens aūt ꝛc. Poſita occaſiōe accuſatōnis: hic ꝯſ̄ter ponit̃ accuſandi actꝰ cū dicit̃. n Vidi inq̄t filiū iſai. nō noiauit eū ꝓprio nomine tanq̄ꝫ indignū nominari: volens in hoc placere ſauli accuſat etiam achimelech ex ꝯſequenti dicens. o Qui ꝯſuluit pro eo dn̄m. dicūt aliq̄ ꝙ iſte mētitꝰ fuit. ſicut reuelatores ſolent plus dicere q̄ꝫ ſit in veritate. Contrarium autem magis videtur veꝝ: vt poſtea dicet̃. p Miſit ꝰ ꝛc.

Ca. xxij.

a Abijt ꝰ dd̄ inde: b et fugit in ſpeluncam odollā. c Qḋ cū audiſſent frēs eiꝰ: ꝛ oīs domꝰ patris eiꝰ: deſcēderūt ad eū illuc. d Et cōuenerūt ad eum oēs q̄ erāt i anguſtia ꝯſtituti: ꝛ oppſſi ere alieno ꝛ amaro aīo: e ꝛ factus eſt eoꝝ p̄nceps. Fuerūtqꝫ cū eo q̄ſi q̄dringenti viri. f Et ꝓfectus eſt dd̄ inde in maſphat q̄ eſt moab. g Et dixit ad regem moab. Maneat oro pr̄ meꝰ ꝛ mr̄ mea vobiſcū: donec ſciam q̄d faciat mihi deꝰ. Et reliq̄t eos ante faciē regis moab. h Manſerūtqꝫ apud eū i cunctis diebꝰ qbꝰ dauid fuit i p̄ſidio. k Dixitqꝫ gad ꝓpheta ad dauid: noli manere in p̄ſidio. Proficiſcē ꝛ vade in terrā. Et ꝓfectus ē dauid ꝛ venit in ſaltuꝫ areth. l Et audiuit ſaul ꝙ appariſſet dd̄: ꝛ viri q̄ erāt cum eo Saul aūt cū maneret in gabaa ꝛ eēt in nemore qḋ ē in rama: haſtā manu tenēs cūctiqꝫ ſerui eiꝰ circūſtarēt eū ait ad ſeruos ſuos q̄ aſſiſtebant ei. Audite me nunc filij gemini. Nunq̄d oībꝰ vobis dabit filius iſai agros ꝛ vineas ꝛ vniuerſos vos faciet tribunos ꝛ centuriones: q̄m ꝯiuraſtis oēs aduerſuꝫ me: ꝛ nō eſt q̄ mihi renunciet maxime cū et filiꝰ meꝰ fedus inierit cū filio iſai. Nō eſt q̄ vicē meā doleat ex vobꝭ neq̄ annunciet mihi eo ꝙ ſuſcitauerit filiꝰ meꝰ ſuū me um aduerſū me inſidiātē mihi vſqꝫ hodie. m Rn̄dens aūt doech ydumeꝰ q̄ aſſiſtebat. et erat p̄mꝰ int̄ ſeruos ſaul. n Vidi inq̄t filiū iſai in nobe apḋ achimelech filiū achitob ſacerdotem. o Qui conſuluit pro eo dominum et cibaria dedit ei. Sed et gladium goliath philiſtei dedit illi. p Miſit ergo rex

Hic ɔ̃ñter ponit̃ ipsi⁹ achimelech cū suis citatio: ⁊ pꝫ ita vsqꝫ ibi. ¶ q ℭ Rñdensqꝫ achimelech. ad declarandam suā innocentiā. ¶ r ℭ Et quis in oīb⁹ ⁊c. q̃ negocia sibi iniūcta a rege fideliter fecerat. ¶ s ℭ Et gener reg. ⁊ ꝑ ɔ̃ñs est ei sicut fili⁹. ¶ t ℭ Et ꝑgens ad imꝑiuꝫ tuū. ꝓpter se expo-nēdo oīb⁹ pericu-lis ꝓ te et regno tuo. ¶ v ℭ Et glorio sus in do-mo tua. i. hono-rabilis ꝑ oīb⁹ vñ et in mēsa so-litus erat sedere imediate iuxta regē: vt hr̃ s. xx. ca. q. d. Necesse fuit in pluribus articulis ꝓpt̃ pre dicta q̃ð iādiu ē et pluries ɔ̃sulu erim ꝓ eo dñm: sõ subditur.

¶ x ℭ Num hodie cepi ⁊c. q. d. si ho die cepissem cō-sulere ⁊ nō ante posses me habe-re suspectum illi aũt q̃ tenent do-ech supra falsuꝫ dixisse dicunt.

¶ y ℭ Num hodie cepi ⁊c. id ē nec nunc nec aľs cō-sului ꝓ eo dñm: ꝗ prior exposit io magis ɔ̃cordat litere ꝓcedenti.

¶ z ℭ Absit hoc a me. s. q̃ ɔ̃iurauerim in aliquo ɔ̃ te. vnde subdit̃.

¶ 3 ℭ Non eñ sciuit ⁊c. si istud vr̃ repugnare ei q̃ð dictū est q̃ ɔ̃suluit ꝓ eo dñm: ⁊ si ɔ̃suluit: verisimile est q̃ fuit d̃ fuga eius a facie saul: ⁊ sic negocium sciuit. dicēdum q̃ dd̃ dixit tm̃ mō verbis generalib⁹ q̃ð ꝑiculū sibi iminebat ⁊ q̃ ɔ̃suleret dominū vt ꝫ euade-

ad accersiendū achimelech sacerdotē filiuꝫ achitob: et oēꝫ domū p̃ris ei⁹ sacerdotū q̃ erāt in nobe. Qui vniuersi venerūt ad regē: ⁊ ait saul ad Achimelech. Audi fili achitob. q̃ rñdit. Presto sū dñe. Dixitqꝫ ad eum saul. Quare ɔ̃iurasti aduersum me tu ⁊ fili⁹ isai: ⁊ dedisti ei panes ⁊ gladiū: ⁊ cōsuluisti ꝓ eo dñm vt ɔ̃surgeret aduersum me insidiator vsqꝫ hodie ꝑmanēs. ^q Rñdensqꝫ achimelech regi ait: ^r ⁊ quis in oīb⁹ seruis tuis sic dd̃ fidelis: ^s ⁊ gener regis: ^t ⁊ ꝑgens ad imꝑiuꝫ tuū: ^v ⁊ gloriosus in domo tua. ^x Nuꝫ hodie cepi ꝓ eo ɔ̃sulē dñm. absit ^y hoc a me. Ne suspicet̃ rex aduersuꝫ seruū suū rē huiuscemodi in vniuersa domo patris mei. ^z Nō eñ sciuit s̃u⁹ tu⁹ quicq̃ sup h̃ negocio vł modicum vel grāde. ^a Dixitqꝫ rex. Morte morier̃ achimelech: tu ⁊ oīs dom⁹ p̃ris tui. ^b Et ait rex emissarijs q̃ circūstabāt eū. Cōuertimini: ⁊ īnficite sacdotes dñi: naꝫ man⁹ eoꝝ cū dd̃ est scientes q̃ fugisset: ⁊ nō indicauerit mihi. ^c Noluerūt aũt s̃ui regis extendere man⁹ suas in sacerdotes dñi. ^d Et ait rex ad doech. Conuertere tu: et

interficere sacerdotes: sicut aliq̃: Verūtñ nō fuit sol⁹: q̃ nō posset tot hoīes inficere: ⁊ ciuitatē destruere: nisi fuissent plures mali secū. ¶ e ℭ Uestitos ephot lineo. venerāt eñ ad regē in vestib⁹ in q̃b⁹ ɔ̃istrabāt añ deū: vt magis flecterent aīm ei⁹ iratū. ¶ f ℭ Nobe aũt ciuitatē sacerdotū ꝑcussit ⁊c. s. de mādato saul in q̃ appet magna crudelitas i vastatōne tot bonoꝝ ⁊ in iugulatōne tot innocentiū.

irrue in sacerdotes dñi. Conuersusqꝫ doech ydume⁹ irruit in sacerdotes: ⁊ trucidauit in die illa octogintaq̃nqꝫ viros ^e vestitos ephot lineo. ^f Nobe aũt ciuitatē sacerdotū ꝑcussit in ore gladij: viros ⁊ mulieres ⁊ ꝑuulos ⁊ lactantes: bouemqꝫ ⁊ asinū ⁊ ouem in ore gladij. ^g Euadēs aũt vn⁹ fili⁹ achimelech filij achitob: cuius nomen erat abiathar fugit ad dauid: ⁊ annunciauit ei q̃ occidissꝫ saul sacerdotes dñi: ^h ⁊ ait dd̃ ad abiathar. Sciebaꝫ eñ in die illa q̃ cū ibi esset doech ydumeus ꝓculdubio annunciaret sauli. Ego sum reus oīm aīarū p̃ris tui. Mane mecū ne timeas. Siq̃s quesierit aīam meā: queret ⁊ aīaꝫ tuaꝫ mecumqꝫ seruaueris.

ℭ Capitulum. xxiij.

Et annūciauerūt dauid dicētes. Ecce philistijm oppugnāt ceilā ⁊ diripiūt areas. ^b Consuluit ḡ dauid dñm dicens. Nū vadā ⁊ ꝑcutiā philisteos istos et ait dñs ad dauid. Uade ⁊ ꝑcuties philisteos ⁊ saluabis ceilam. Et dixerūt viri q̃ erāt cū dd̃ ad eū. ^c Ecce nos hic in iudea ɔ̃sistētes timem⁹ q̃ntomagis si ierim⁹ in

¶ g ℭ Euadēs autēꝫ. Hic ɔ̃ñr ponit̃ ipsius facti denunciatio ipi dauid ꝑ ip̃m abiathar: q̃ effugerat: vt ꝑ dauid curaret̃: ꝓpter quē domus patris sui destructa fuerat.

¶ h ℭ Et ait Dauid ad abiathar: sciebā ⁊c. h̃ ponit̃ scire im proprie ꝓ ɔ̃iecturare vel timere: nō tñ reuelauit hoc achimelech: q̃ d̃ futuro ɔ̃tingenti certitudinē nō habebat: ⁊ q̃ si fecisset sibi ꝑiculū iminebat: q̃ forte per sacerdotes fuisset retent⁹ et sauli traditus ipse autēꝫ magis debebat ꝑcauere ꝓprio periculo q̃ᵐ alieno. Si aũt q̃rat̃ q̃re doech nō detinuit eū: ⁊ quare n̄ vocauit ad hoc adiutoriū sacerdotū: dicendū q̃ ex voto fuerat pluribus diebus in loco tabernaculi cā orationis vel ad addiscenduꝫ legem: vt dicunt hebrei: ꝓpter q̃ð ignorabat moduꝫ recedendi ipsius dauid a saule: ⁊ q̃ fugeret inde bannitus.

ℭ Capl'm. xxiij.

rex ꝑiculū illud: ⁊ rogauit sacerdotē vt oraret ꝓ eo. ⁊ ꝑ hoc achimelech scire nō potuit: q̃ dd̃ fugerēt a facie saulis: q̃ frequenter ipsi dd̃ aliūde ꝑicula imminebāt.

¶ a ℭ Dixitqꝫ rex. Hic ponit̃ ipsius achimelech ⁊ oīs dom⁹ p̃ris sui iniusta ɔ̃dēnatio: cū dr̃. Morte morier ⁊c.

¶ b ℭ Et ait rex emissarijs. dicit ra. sa. q̃ isti fuerūt abner ⁊ amasa q̃ mittebantur ad regni negocia.

¶ c ℭ Noluerūt aũt ⁊c. Sciebant eñ q̃ nō erat obediendum regi in illis que sunt ɔ̃ deū: ⁊ hoc accepant: vt dicit ra. sa. ab eo quod dicit̃ Iosue. j. Sicut obediuim⁹ in cunctis moysi: ita obediem⁹ et tibi: tm̃ sit dñs de⁹ tu us tecū. i. in illis in quibus voluntas tua est ɔ̃cors voluntati diuine tibi obediemus ⁊ nō in alijs.

¶ d ℭ Et ait rex ad doech. iste nō fuit iudeus natōne: s̃ ydume⁹ ɔ̃uersus ad iudaismū: ⁊ idō nō iurātū hortuit

Et annunciauerūt dd̃. Postq̃ saul ꝑsecutus fuerat dauid cū banniendo: hic ɔ̃ñr cū ꝑsequitur multipliciť insequendo: ⁊ q̃ deus facit cū tentatione ꝓuētum: ideo circa hoc primo ponit̃ ɔ̃tra dauid duplex insultus: scdo triplex ꝓuentus ca. xxiiij. Circa primū saul ꝑmo ꝑsequitur dauid: primo in ciuitate: scdo in deserti vastitate: ibi. Et vidit dauid. Prima in tres: quia primo ceila ꝑ dauid protegitur. secundo in ea contra dauid obsidio disponitur. ibi. Nunciatū est autem sauli: tercio dauid dei reuelatione eripitur. ibi. Quod cuꝫ rescisset. Circa primū dicitur. ¶ a ℭ Et annunciauerunt dauid. scꝫ viri de ceila imminens eis ꝑiculum. ¶ b ℭ Consuluit igit̃ dauid dñm erat eñ ꝑatus iuuare filios israel: tū quia eos diligebat. tū q̃ iam erat inunctus rex: et ideo curam habebat de eorū salute: tamen sicut debebat prius voluit dominū consulere: s̃ viri sui eum auertebāt dicentes. ¶ c ℭ Ecce nos

ceilā aduerſuꝫ agmīa phili-
ſtinoꝝ.[d] Rurſum ergo dd̄ ꝯſu-
luit dn̄m. qui rn̄dens ait ei.
Surge ⁊ vade ī ceilā. Ego
eīm tradā philiſteos in ma-
nu tua. Abijt ergo dd̄ ⁊ viri eiꝰ
in ceilā:[e] ⁊ pugnauit aduer-
ſum philiſteos.[f] Et abegit
iumenta eoꝝ ⁊ ꝑcuſſit eos
plaga magna ⁊ ſaluauit dd̄
habitatores ceile.[g] Porro
eo tp̄e q̄ fugiebat abiathar
filiꝰ achimelech ad dauid ī
ceilā ephot ſecū habens de-
ſcēderat.[h] Nunciatū ē aūt
ſauli ꝙ veniſſet dd̄ in ceilaꝫ
⁊ ait ſaul. Tradidit eū dn̄s
in manꝰ meas: cōcluſuſq; ē
introgreſſus vrbē in q̄ por-
te ⁊ ſere ſūt. Et p̄cepit ſaul
oī ppl̄o vt ad pugnā deſcen-
deret in ceilam: ⁊ obſideret
dauid ⁊ viros eius.[i] Quod
cū dauid reſciſſet: q2 p̄para-
ret ei ſaul clam malum:[k] di-
xit ad abiathar ſacerdotē.
Applica ephot.[l] Et ait da-
uid. Dn̄e deꝰ iſrl̄ audiuit fa-
mam ſeruus tuus ꝙ diſpo-
nat ſaul venire in ceilā:[m] vt
euertat vrbē ꝓpter me.[n] Si
tradēt me viri ceile ī manꝰ
eiꝰ: ⁊ ſi deſcendet ſaul ſicut au-
diuit ſeruus tuꝰ dn̄e deꝰ iſrl̄
indica ſeruo tuo:[o] et ait dn̄s:
deſcēdet. Dixitq; rurſuꝫ dd̄.
Si tradent me viri ceile: et
viros q̄ ſunt mecū in manꝰ
ſaul:[p] et dixit dn̄s: tradent.
Surrexit ergo dauid ⁊ viri eiꝰ
q̄ſi ſexcenti: et egreſſi de cei-
la huc atq; illuc vagabant̄

incerti. Nunciatūq; ē ſaul
ꝙ fugiſſeꝫ dd̄ de ceila ⁊ ſalua-
tꝰ eēt:[q] quobreꝫ diſſimulauit
exire. Morabat̄ aūt dauid
in deſerto in locis firmiſſi-
mis: manſitq; in monte ſo-
litudinis ziph in monte o-
paco.[r] Querebat eū tn̄ ſaul
cūctis diebꝫ: ⁊ non tradidit
eū dn̄s in manꝰ eiꝰ:[s] et vidit
dd̄ ꝙ egreſſus eſſet ſaul vt q̄-
reret aīam eius.[t] Porro dd̄
erat in deſerto ziph in ſilua
[v] ⁊ ſurrexit ionathas filius
ſaul:[x] ⁊ abijt ad dd̄ in ſiluaꝫ
⁊ ꝯfortauit manꝰ eiꝰ in deo:
dixitq; ei: ne timeas: neq; ei
inueniet te manꝰ ſaul patr̄
mei. Et tu regnabis ſup iſ-
rael: ⁊ ego ero tibi ſecundꝰ:
ſed ⁊ ſaul p̄r meꝰ ſcit hoc.[y] Per-
cuſſit ergo vterq; fedus coram
dn̄o. Manſitq; dauid in ſil-
ua: ionathas aūt reuerſus ē
in domū ſuā.[z] Aſcēderūt aūt
ziphei ad ſaul in gabaa di-
centes. Nōne ecce dauid la-
titat apud nos ī locis tutiſ-
ſimis ſilue in colle achille q̄
eſt ad dexteraꝫ deſerti. Nūc
ergo ſicut deſiderauit aīa tua
vt deſcēderes: deſcende. no-
ſtrum aūt erit vt tradamus
eum in manus regis: dixit-
q; ſaul. Benedicti vos a do-
mino: quia doluiſtis vicem
meam. Abite ergo oro ⁊ di-
ligentius p̄parate ⁊ curioſius
agite: ⁊ ꝯſiderate locuꝫ vbi
ſit pes eius vel q̄s viderit eū
ibi vbi dixiſtis. Recogitat
ei de me ꝙ callide īſidier ei

dic' in iudā exn̄tes timemus ⁊c. quaſi dicat ſi ierimus ad
bellandū ꝯ philiſteos audiet ſaul: ⁊ ſic dato ꝙ vicerimus
philiſteos oportebit nos pugnare ꝯ ſaulē: ⁊ nō poterimꝰ ꝓ-
pter laborē belli p̄cedentis. ¶ d ¶ Rurſum ergo da. ꝯſu. do.
nō q2 dubitaret de victoria: cū iā ſup hoc habuiſſet diui-
nū rn̄ſuꝫ: ſed vt ex du-
plici reſponſo diui-
no viri ſui eſſent cō-
fortati ⁊ pati ire cū
eo. ¶ e ¶ Et pugna-
uit aduerſuꝫ phili-
ſteos eos debellan-
do ideo ſubditur.
¶ f ¶ Et abegit iumē-
ta eoꝝ. que adduxe-
rāt philiſtei ad por-
tandū in terrā ſuaꝫ
blada et alia bona
hebreoꝝ.
¶ g ¶ Porro eo tēpe
⁊c. iſtud ſubdit̄ ad
rn̄dendū q̄ōni taci-
te: q2 dictū eſt ꝙ da-
uid bis ꝯſuluit dn̄ꝫ
ideo poſſet queri ꝑ
quē ⁊ quō: ⁊ rn̄det̄
hic ꝙ ꝑ abiathar ſa-
cerdotem q̄ fugiēs
ad dd̄ ſecū apporta-
uerat ephot q̄ ē ve-
ſtis ſummi ſacerdo-
tis: in q̄ erat rōnale
iudicij: in q̄ appare-
bat rn̄ſio dn̄i: ꝓut
dictum fuit exo. xx-
viij. ¶ h ¶ Nuncia-
tū eſt. hic ꝯſeq̄nter po-
nit̄ diſpoſitō ad ob-
ſidendū dd̄ in ceila
ꝑ ſaul ⁊ viros eius
⁊ patet in litera.
¶ i ¶ Quod cū dd̄ reſciſ-
ſet. hic ꝯſeq̄nter ponitur
exceptio dd̄ cum dr̄.
Quod cū reſciſſet. per
exploratores ſuos
eo ꝙ ſp̄ de ſaule ti-
mebat. ¶ k ¶ Di-
xit ad abiathar ⁊c.
i. induc te veſte ſac-
dotali ad ꝯſulendū
dn̄m.
¶ l ¶ Et ait dd̄. ſ. ꝑ ſa-
cerdotē dn̄m ꝯſulē-
dō. ¶ m ¶ Ut euer-
tat vrbeꝫ ꝓpter me
ſi illi de ciuitate vo-
luerint me ei trade-
re. ¶ n ¶ Si tradēt
me ⁊c. vt p̄caueant
ciuitati ſue. licꝫ iſte
due interrogatōes
ſint ſcripte immedi-
ate abſq; reſpōſiōe
media nō tn̄ ſic fue-
runt facte. ſed habito reſponſo de prima. ſ. de aduentu ſaul.
facta fuit ſecunda de traditione dauid.
¶ o ¶ Et ait dn̄s deſcendet. i. ſi manſeritis in ciuitate deſcen-
det: q2 nō venit illud: vt poſtea hr̄: q2 dd̄ inde receſſerat.
¶ p ¶ Et dixit dn̄s tradent. ſ. ſi māſeris in ciuitate: ⁊ ſaul il-
luc venerit: ita ꝙ ꝯditional̄ ē vera: q̄uis neutꝝ euenerit
ſicut iſta ē vera ſi dd̄ volat hꝫ alas: q̄uis vtraq; ps cōditō-
nalis ſit falſa. ſeq̄t̄. ¶ q ¶ Quobrem diſſimulauit exire. pꝰ
dauid p̄ſēc. ¶ r ¶ Querebat tn̄ ⁊c. non ꝙ ſp̄ ipm̄ actu
q̄reret: ſed q2 ſp̄ hēbat volūtatē q̄rēdi ſi facultas capiēdi
ſe offerret: vel q2 ſp̄ actu q̄rebat n̄ ꝑ ſe ſꝫ ꝑ exploratores
¶ s ¶ Et vidit dd̄. hic ꝯſeq̄nter ponit̄ ꝑſecutō dd̄ in deſerto. q̄n
eīm ſaul vidit ſe eſſe fruſtratū ab intēntiōe ſua de obſidio-
ne dauid in loco
clauſo muris: ꝑ-
ſecutꝰ fuit eū in
nemoribus ⁊ ſil-
uis. In q̄ ꝑſecu-
tione ſic p̄cedit̄
q2 p̄mo dd̄ a io-
natha cōfortat̄:
ſcḋo a ſuis ꝯtri-
bulibus accuſat̄
ibi. Aſcenderūt
aūt ziphei. tercō
ſaul in latibulis
eum ꝑſcrutatur
ibi. Et illi ſurgē-
tes. circa p̄mū
dicit̄. ¶ s ¶ Et
vidit dd̄ ꝙ egreſ-
ſus eſſet ſaul. ad
querēdū dauid
ꝑ nemora ⁊ deſ-
ta: ⁊ ideo verſa-
bat̄ dauid in tu-
tioribus locis ⁊
hoc eſt qḋ dicit̄
¶ t ¶ Dauid erat ī
deſerto ziph. quī
eſt locus nemo-
roſus ⁊ opacus
¶ v ¶ Et ſurrexit
ionathas. de ſo-
cietate p̄ris ipō
ignorante.
¶ x ¶ Et abijt ad
dd̄ in ſiluā. ſcie-
bat eīm vbi eſſet
q2 frequēter mit-
tebant nuncios
adinuicē: occul-
te tn̄. cetera pa-
tent vſq; ibi.
¶ y ¶ Percuſſit
itaq; vterq; fedꝰ
tribus eīm vicibꝰ
init Jonathas
fedus cū dauid.
primo in domo.
ſcḋo in agro: vt
patuit ex ſupra-
dictis. xviij. cap.
⁊ xx. tercio in de-
ſerto: vt ibi p3 in
ſignū ꝙ fidel' a-
nima q̄ ſignifica-
tur ꝑ ionathā de-
bet inire fedus
cum deo q̄ ꝑ da-
uid intelligit̄: p̄-
mo in domo cor-
dis: ſcḋo i agro
opis: tercio in deſerto ꝯtēplatōis.
¶ z ¶ Aſcēderūt au-
te ziphei. hic ponit̄ accuſatio dauid ꝑ ꝯtribules ſuos
ziphei eīm deſcenderūt a ziph q̄ fuit de genere chaleph
vt hr̄. j. paly. ij. ca. ⁊ iiij. chaleph aūt fuit de tribu iuda
ſicut ⁊ dauid. Ex q̄ p3 ꝙ ziphei fuerunt de eadē tribu
cū dauid. ex q̄ p3 malicia eoꝝ q̄ ꝯtribulē ſuū innocen-
tem accuſauerūt: ⁊ cū hoc ad tradendū eū ꝓditoīe ſe
obtulerunt. ⁊ patet litera vſq; ibi.

a ¶ Conſiderate ⁊ videte ⁊c.: q2 ad euitanduz inſidias meas mutat loca: ⁊ ſic nõ poſſuz eũ inuenire. ¶ b ¶ Et reuertimini ⁊c. i. denunciando mihi certa loca in qbus inueniat̃ ne exercit⁹ me⁹ incertitudinaliter vagãdo ab ei⁹ captione fraudet̃. ¶ c ¶ Quod ſi etiã in terrã ⁊c. i. in cauernis.

d ¶ Perſcrutabor eũ in ⁊c. hoc dixit Saul vt ziphei eſſent magis aiati ad faciendũ volũtatez ipſi⁹ ſaulis: quaſi homies milita res illius tribus pñt ꝯ dauid in facto iſto: ſicut ⁊ ipſi ⁊ forſitan ita erat ꝙ ſicut ziphei q̃ erant homies rurales timore vel fauore regis erãt ꝯtra rũ dd: ſic ⁊ hoies bellatores p maiori pte. ¶ e ¶ At illi ⁊c. hic ꝯñr deſcribit̃ pſcrutatio ipſius dauid a ſaule p indiciũ zipheorum: ⁊ hoc eſt qđ dr̃.

a Conſiderate et videte oia latibula eius in qbo abſcondi tur: b et reuertimini ad me ad rẽ certã vt vadã vobiſcum. c Quod ſi etiã i terrã ſe obſtru xerit: d pſcrutabor eũ in cunctis milibo iuda: e at illi ſur gentes f abierunt in ziph añ ſaul. g Dauid aũt ⁊ viri eius erãt in deſerto maon in cã peſtribo ad dextã ieſimuth h Juit ḡ ſaul ⁊ ſocij ei⁹ ad q̃ rendũ eũ. i Et nũciatũ ẽ dauid: k ſtatimq; deſcendit ad petrã: ⁊ v̾ſabat̃ i deſerto maon. l Qđ cũ audiſſet ſaul: pſe cutus eſt dđ in deſerto maon

f ¶ Abierũt in ziph añ ſaul. vt explorarẽt loca i q̃b⁹ dđ latitabat. ¶ g ¶ Dauid aũt ⁊c. dicit ra. ſa. ꝙ maon ẽ nomẽ ciuitat̃ cui adiacet deſtũ ab ea ſic noiatũ. ¶ h ¶ Juit ḡ ſaul ⁊ ſocij eius. p⁹ renũciationẽ zipheoꝝ: vt dcm̃ eſt. ¶ i ¶ Et nũciatũ ẽ dđ. p exploratores ſuos. ¶ k ¶ Statimq; deſcẽdit ad petrã. Dicũt aliq̃ ꝙ eſt nomẽ caſtri vbi dauid repoſuit ea q̃ hẽbat vt eẽt expeditioꝛ. Alij autẽ dicunt ꝙ erat cauerna in rupib⁹ magna ⁊ occulta in q̃ dauid repoſuit p̃dicta: noluit tñ ibi remanere: ne forte p ſaul ibi includeret̃. ſeq̃t̃. ¶ l ¶ Porro dđ ⁊c. Sz vr ꝙ in hoc dubi⁹ fuit in fide: q2 p reuelationẽ diuinã certitudinaliter habuerat ipm̃ foꝛe regẽ p⁹ ſaul: dicẽdũ ꝙ nõ deſperabat euaſionẽ p ſua pſona: q2 certus erat de impletione diuini pmiſſi: ſ3 deſperabat ſe poſſe euadere abſq; bello cũ ſaule: qđ q̃dẽ bellũ horrebat: q2 timebat de morte viroꝝ ſuoꝝ ⁊ aliq̃ꝝ q̃ erãt cũ ſaule eũ pſequẽtiũ in hoc mag̃ inuolũtarie q̃ȝ volũtarie. ¶ m ¶ Et nũcius venit ad ſaul ⁊c. hoc factũ ẽ ex ꝯdeſcẽſiõe diuina: vt ſaul impediret̃ a captione dđ. ¶ n ¶ Propẽ hoc vocauerũt ⁊c. q2 ibi fuit diuiſus exercitus ſaulis a pſecutione dauid.

¶ In ca. xxiij. vbi dicit̃ in poſtilla. Et dixit dñs tradẽt. ſ. ſi pmanſeritis in ciuitate ⁊ ſaul illic venerit: ita ꝙ cõditionalis eſt vera.

¶ Additio pma.

Licet ꝯditionalis poſſit eẽ vera: q̃uis vtraq; ei⁹ ps ſit falſa: nũq̃ȝ tñ ꝯditionalis eſt vera qñ oppoſitũ ꝯñtis eſt cõpoſſibile añcedẽti. vñ iſta cõditõnal̃: ſi hõ currit baculus ẽ in angulo: ẽ falſa. l3 vtraq; ei⁹ ps eẽt vera: ⁊ iõ in pꝓoſito nõ ſaluat̃ veritas diuine r̃ſionis p hoc ꝙ ꝯditionalr̃. vt in poſtil. dr̃. ſ. ſi mãſerit̃ in ciuitate ⁊ ſaul illuc venerit tradẽt. Nã pꝛũc ſcȝ tpe reſponſiõis poſſibile erat ꝙ nõ traderet̃ dauid ab illis de ceila: l3 illic remãſiſſet: ⁊ ſaul illuc veniſſet: cũ q̃libet iſtaꝝ pꝓoſitionũ erat mere ꝯtingẽs ⁊ ꝯpoſſibilis alteri. vt de ſe patȝ. Nec valet dicere ꝙ apud deũ c⁹ ſcia eſt infallibil̃ p̃dicte pꝓoſitões erãt necẽrie. Nã diuia pſcia l3 ſit certiſſima nõ tñ tollit ꝯtingentia a reb⁹. prout cõiter tenet̃ a doctoribus. vñ ad ſaluandũ veritatez diuie r̃ſionis aliter vr̃ dicendũ. ſ. ꝙ dauid querebat a dño apud quẽ oia ſunt nuda ⁊ apta. vtꝝ ſaul habebat in corde deſcendere ad ceilam. vt ipm̃ appꝛehendẽt. Similiter querebat dauid a deo vtrum viri ceile habebãt in corde vt traderẽt dauid ⁊ viros eius in manu ſaul pꝓter liberationẽ ſuã. et ad vtrũq; deus r̃ndit affirmatiue: q̃ quidẽ reſponſiões fuerũt vere: etiã ſi ſaul nõ deſcẽdit nec dauid fuit tradit⁹: q2 in mente eoꝝ erat ſic facere occurente oportunitate. prout deo q̃ nouit corda hoim erat notũ ⁊ cetera.

Et ibant ſaul et viri ei⁹ ad lat⁹ montis ex pte vna: dđ aũt ⁊ viri ei⁹ erant in latere montis ex pte altera. l Porro dauid deſperabat ſe poſſe euadere a facie ſaul. Itaq; ſaul ⁊ viri ei⁹ in modũ corone cĩgebãt dauid ⁊ viros eius vt caperẽt eũ. m Et nũcius venit ad ſaul dicens. Feſtina ⁊ veni qm̃ infuderũt ſe philiſthĳm ſup terrã. Reuerſus eſt ḡ ſaul deſiſtẽs pſequi dauid: ⁊ pꝛexit in occurſuz philiſtinoꝝ. n Pꝛopter hoc vocauerũt locũ illũ petraz diuidentem.

¶ In eodem capi. xxiij. vbi dr̃ in poſtilla. Porro dauid deſperabat ſe poſſe euadere.

¶ Additio. ij.

Tranſlatio noſtra i hoc loco multũ deuiat a veritate hebraica. Nam ibi in hoc loco ſic dicitur Porro dauid feſtinabat ad eundum a facie ſaul: vt patȝ bene intelligenti illam linguã: ⁊ ſic ibi nõ fit mentio de deſperatione. Nã poſito ꝙ dauid certitudinalit̃ credebat ipſum ſe foꝛe regez poſt ſaulem: put fuerat ſibi diuinitus reuelatũ: ex hoc nõ tollit̃ quin faceret quantũ in ipſo erat ad ſaluandũ vitaz ſuam ⁊ ſuoꝝ ⁊c.

¶ Replica.

In ca. xxiij. vbi poſtillatoꝛ vult verificare diuinam reſponſionẽ cũ dicitur: ſi manſeritis tradent. dicit illã r̃ſionẽ eſſe verã ꝯditionalit̃. i. ex ſuppoſitõne ſi ſaul deſcẽderet ⁊ dauid maneret. Burg. neſcio q̃d ꝯfuſum murmurãs menſurare videt̃ veritatẽ falſitatez aut poſſibilitatẽ partiũ: volens illam ꝯditionalem nõ eſſe veram: ſi manſeritis trademini eo ꝙ vtraq; ps erat mere cõtingens: et ſic alteri ꝯpoſſibilis : ſed iſtud nõ eſt dictũ. nã ſm̃ logicos veritas cõditionalis vel falſitas non eſt ex veritate aut falſitate partiũ: ſicut nec ꝯtingentia: q2 etſi partes ꝯditionalis ſint ꝯtingentes ſtat bene conditionalem eſſe neceſſariam: immo ſtat ptes eſſe impoſſibiles dũmodo nõ ſint incõpoſſibiles: ⁊ tñ ꝯditionalẽ eſſe verã immo neceſſariã. exemplũ pꝛimi: ſi ſoꝛtes currit. ſoꝛtes mouetur Exemplũ ſecũdi: ſi homo eſt aſinus: hõ eſt rudibilis. Omnis igit̃ ꝯditionalis falſa eſt impoſſibilis: ois vera eſt neceſſaria: q2 nulla eſt vera niſi eq̃polleat ꝯſequentie bone ⁊ foꝛmali: in qua oppoſitũ ꝯſequentis nõ põt ſtare cũ añcedente. nũc aũt pꝓter veritatẽ ſaluandã diuine reſponſionis q̃ dr̃: ſi mãſeritis tradẽt: hec ꝯditionalis eſt neceſſaria q̃uis vtraq; ps ei⁹ ſit mere ꝯtingens: ſicut illa de virtute ſermonis: ſi ſoꝛtes currit ſoꝛtes mouet̃: ita ⁊ iſta de q̃ ſmo etſi nõ ſit vera de virtute ſmonis eſt tñ neceſſaria virtute ſnie dei nõ obſtãte ꝯtingẽtia añdent̃ ⁊ ꝯñtis: ſicut illa: ſi ſoꝛtes ẽ p̃deſtinat⁹ ſaluabit̃ eſt necẽria: q̃uis ⁊ añs ⁊ ꝯñs ſit mere ꝯtingens ⁊ p iſtã logicã magiſter ſniaꝝ in. j. li. ſoluit argumenta in ꝯtrũ dicens: ꝙ ſoꝛtes ſm̃ talẽ ꝯditionalem neceſſario ſaluabit̃ neceſſitate ꝯñtie: ſ3 nõ neceſſitate ꝯſequentis. ¶ In eo. ca. burg. notat nr̃am tranſlatõnẽ: ſicut ⁊ poſtil. in tractatu ſuo de dr̃ia nr̃e tranſlationis ⁊ hebraice veritat̃: cũ lr̃a dicit de deſperatione dđ. dicũt eñi in lr̃a hebraica nõ hri li deſpauit: ſ3 loco ei⁹ feſtinauit. vñ trãſlatio nr̃a põt hr̃e veritatẽ de deſpatõe q̃ntũ ẽ de remedio humano non q̃ntũ eſt de ſubſidio diuino: qđ ſtatim appuit cũ de diuina oꝛdinatione occurreret nuncius q̃ ſaul a pſecutione dauid auerteret ad pugnandũ ꝯ philiſteos ſollicitaret. de dei eñi auxilio dđ nunq̃ȝ deſperauit.

Aſcendit ergo. Poſtꝗ̄ deſcriptus eſt multiplex inſult⁹ ꝯ dd: hic ꝯn̄r deſcribit̄ triplex dei ꝓuentus erga ipm̄: qꝛ p̄mo ſaul eius pſecutor manib⁹ ei⁹ tradit̄. ſcd̄o nabal ei⁹ irriſor morit̄ ca. xxv. tercio ſaul fact⁹ erga eū mētitor itez ei exponit̄ ca. xxvj. Prima in duas: qꝛ primo deſcribit̄ crudelitas ſaulis dd̄ pſequentis. ſcd̄o benignitas ipſius dd̄ ſibi pcentis ibi. Erat ꝗ ibi ſpelūca. Crudelitas aūt ſaul apparet eo ꝙ querebat dauid in rupibus quaſi inacceſſibilib⁹ ita ꝙ ex deſiderio occidendi eū exponebat ſe ⁊ ſuū exercitū pícul' multis ⁊ magnis: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit̄.

b Perrexit ad inueſtigandū ⁊c. id ē capreis ſilueſtrib⁹: ⁊ dicunt aliq ꝙ iſte capre ſunt hui⁹ condicionis ꝙ de alto p̄nt precipitare ſe et in cornib⁹ ſuis ſe recipe abſq leſiōe.

c Et venit ad caulas ⁊c. i. q erāt ꝓpe viaz cōem. vnde in hebreo habet̄. Ad caulas ouiuz ſuper viam. venit autē illuc ſaul: nō ad querendū dauid. qꝛ nō credebat ꝙ auderz ſe ꝓpe viā ponere ſ; venit illuc: qꝛ recedens ab ipſius dd̄ inueſtigatōne: quē in locis aptis ꝓ fugitiuis non inuenerat ⁊ dauid i cauerna vie ꝓpinqua cuz viris ſuis ſe poſuerat eo ꝙ ſimilit̄ credebat ꝙ ſaul eū ibi non quereret ſ; tm̄ in locis a cōi ſtrata remot⁹. d Erat ꝗ ibi ſpelūca. Hic ꝯn̄r deſcribit̄ benignitas dauid pcentis Saul ipſum ad mortem pſequenti. vbi primo deſcribit̄ ipſius dauid miſeratio. ſcd̄o miſerationis declaratio. ibi. Surrexit aūt dauid poſt eū. tercio ſaulis reſpōſio: ibi. Cū aūt ꝯpleſſet dd̄. Miſeratio aūt dauid apparet manifeſte in duob⁹. ſ. ei pcendo cū poſſet eū occidere: ⁊ viros ſuos refrenando ab ei⁹ inuaſiōe. ⁊ pz lra bis excepti. e Ecce dies ⁊c. In ſcriptura pcedenti nō inuenit̄ hoc. ſ; doctores dicūt cōiter ꝙ hoc fuit ſibi dictū qn̄ fugiēs ſaul venit ad ſamuelē: vt dcm̄ eſt ſ. xix. f Percuſſit cor ſuū dauid. i. ꝯſcia ſua eū reprehendit: ⁊ ſic dauid eſt accuſatiui caſus: qꝛ in hoc fecerat irreuerentiā ipi ſaul: q̄ hon orand⁹ erat ꝗdiu in regno tolerabat̄ a deo ꝓpt̄ qd̄ dicūt hebrei ꝙ dd̄ circa mortē fuit punitus in ſili. ſ. in veſtib⁹ qb⁹ opt⁹ nō calefiebat: vt plenius videbit̄. j. iij. libro. g Viuit dñs ⁊c. vſq ibi excluſiue.

Capl̄m. xxiiij.

Aſcendit ergo dauid inde: ⁊ habitauit in locꝭ tutiſſimis engaddi. Cumq reuerſus eſſet ſaul poſtꝗ̄ pſecut⁹ ē philiſteos nūciauerūt ei dicētes. Ecce dauid in deſerto eſt engaddi. Aſſumēs ergo ſaul tria milia electoꝝ viroꝝ ex oī iſrl̄ [b] pgexit ad inueſtigandū dd̄ ⁊ viros eius etiā ſup abruptiſſimas petras que ſolis ibicib⁹ puie ſt. [c] Et venit ad caulas ouiuz q̄ ſe offerebāt viāti: [d] erat ꝗ ibi ſpelūca quā ingreſſus eſt ſaul vt purgaret ventrē Porro dauid ⁊ viri ei⁹ ī interiori pte ſpelūce latebāt. Et dixerūt ſerui dauid ad eū. [e] Ecce dies de q̄ locutus eſt dñs ad te: ego tradā tibi inimicū tuū vt facias ei ſic placuerit in ocul' tuis. Surrexit ergo dauid ⁊ pcidit orā clamydis ſaul ſilent̄. [f] Poſt hec pcuſſit cor ſuum dauid eo ꝙ abſcidiſſz oraz clamydis ſaul. Dixitq ad viros ſuos. Propicius ſit mihi dñs ne faciam hanc rē dño meo chriſto dñi vt mittā manū meā in eū: qꝛ xp̄c dñi ē. [g] Viuit dñs: qꝛ niſi dñs pcuſſerit eū aut dies eius venerit vt moriat̄: aut deſcendēs in preliuz pierit ꝓpicius mihi ſit dñs vt nō mittā manuz meā in xp̄m dñi. Et ꝯfregit dauid viros ſuos ſermonibus iſtis: ⁊ nō pmiſit eos vt conſurgerent in ſaul. Porro ſaul exurgens de ſpelūca pgebat cepto itinere. [h] Surrexit aūt dauid p⁹ eū ⁊ egreſſus de ſpelūca clamauit p⁹ tergū ſaul dicens. Domine mi rex. Et reſpexit ſaul p⁹ ſe ⁊ inclināſ ſe dauid ꝓnus in terrā adorauit. Dixitq ad ſaul. Quare audis v̄ba hoīm loquentiū: dd̄ querit malū aduerſuz te: Ecce hodie viderūt oculi tui ꝙ tradiderit te dñs ī manu mea in ſpelunca: ⁊ cogitaui vt occiderē te: ſ; pepcit tibi oculus meus. Dixi eñi. Non extendam manū meā in dñm meū: qꝛ xp̄c dñi ē. Quinpotius pater mi vide ⁊ cognoſce orā clamydis tue ī manu mea: quō cū preciderem ſummitatē chlamydis tue nolui extendere manū meā in te. Animaduerte ⁊ vide qm̄ non eſt in manu mea malū: neq iniq̄tas neq peccaui in te. Tu aūt inſidiaris aīe mee vt auferas eā. Iudicet dñs int̄ me ⁊ te: [i] et vlciſcat̄ me dominus ex te: [k] manus aūt mea nō ſit in te [l] ſicut et in ꝓuerbio antiquo dicitur

Et ꝯfregit dauid ⁊c. nō eſt in hebreo nec in libris correctis. fuit eñi q̄d appoſitū p modū gloſe: ⁊ poſtea inſertū ē textui p ignorātiā ſcriptoꝝ ſeu aliꝗꝝ correctorum Cā aūt appoſitōis: p̄ma p modū gloſe vt credo fuit. qꝛ j. xxvj. ca. dd̄ dixit iſta v̄ba in ſili caſu q pōcat interficere ſaul. h Surrexit aūt dauid. hic ꝯn̄r deſcribitur dicte miſerationis manifeſtatio: p h̄ ꝙ dd̄ aliquantulū ſequens ſaulē oñdit ei ptē ſue clamydis abſciſam. p hoc manifeſte declarans ꝙ ita faciliter eū occidiſſet ſi voluiſſet. ⁊ per hoc ꝓbat falſitatē doech ⁊ alioꝝ q̄ accuſabāt dauid erga eū ⁊ pz lra vſq ibi. i Vlciſcat̄ domin⁹ me ex te. h̄ dixit zelo iuſticie nō vindicte. k Manus autē mea ⁊c. null⁹ eñi dz de ꝓpria iniuria ſumere vindictā p ſe niſi incūbat ſibi ex officio ⁊ tūc meli⁹ eēt ꝙ p aliū faceret. vñ legitur de platone ꝙ ſeruū ſuū peccātē ꝯ ſe tradidit alteri puniendū ne ipe ꝓ ꝓpria iniuria motus menſurā excederet rōnis. l Sicut ⁊ in ꝓuerbio ⁊c. i. v̄bo vulgari. m Ab impijs egredietur impietas. hoc eñi dicebat̄ qn̄ dñs p aliquē malum ſumebat vindictā de alio peiori vel eque malo: ⁊ qꝛ dauid ſentiebat ſe innocentē: nolebat ꝙ talis vindicta p ipſum fieret de ſaule: ſ; ſi deus vellet facere p aliquem malū hoiem faceret: ſicut factū fuit poſtea: quia ſaul a philiſteis fuit occiſus: vt h̄r. xxxj. ca. hebrei autē dicūt h̄: ſicut in ꝓuerbio antiquo dr̄ ⁊c. dicētes ꝙ iſtō ꝓuerbiū ē lex data deo: q̄ dr̄ antiqu⁹ dierū: daū. vij. Accipiūt aūt hoc a lege Exo. xxj. vbi dr̄ de occiſo a caſu ꝙ dñs tradidit eū in manu occidentis: qd̄ dicūt accidere ꝓpter peccatū occultū ipſius occiſi: ꝓ q̄ erat dignus morte. Et ꝓ aliquo pctō occulto ipſi⁹ occidentis: ꝓ q̄ erat dign⁹ expelli ad tps de ſua ciuitate. ſ. vſq ad mortem ſummi pontificis: et qꝛ dicta pctā occulta nō p̄nt vindicari p humanū iudicium: iſto modo vindicant̄ p diuinū: ſed hoc dictum nō eſt ſemp veruz: lz aliquādo poſſit contingere: quia frequenter contingit homici-

diũ caſuale abſq₃ pctõ occidentis vel occiſi hoc deme-
rente ſm diuina iudicia nobis occulta: oĩa tñ ad bonũ
electoꝝ ordinant. n Quẽ pſequeris. q. d. vile eſt ti
bi me pſeq̃: etiã dato φ eſſem nocens: cũ ſim nulli⁹ mo
menti reſpectu tui. o Cũ aũt cõpleſſet. Hic ꝯñr po
nit ipſius ſaulis
rñſio: q̃ ꝯuict⁹ ꝛ
ꝯfuſ⁹ de ſua neq̃
tia dixit. p
Juſtior me es.
iſta eſt cõparatio
abuſiua: ac ſi di-
ceret nix eſt albi
or coruo.
q Quis ei cuꝫ
inuenerit ꝛc. q.
d. hoc null⁹ facet
niſi eẽt valde bo
nus et pfect⁹: et
in hoc confitet
ipm dauid eẽ di
gnũ regno: ideo
ſubdit. r Et
nunc ſcio ꝛc. Di
cit aũt aliq̃ he-
brei φ hoc ſciuit
p ſignũ ſibi datũ
a ſamuele: qꝛ il-
le regnaret poſt
eũ q̃ ſcinderet ve
ſtem ei⁹ pụt ſu-
it dictũ ca. xv.
s Jura mihi i
dño ꝛc. vidẽs eũ
ꝓnuꝫ ad miſeri
cordiã: habita p
ſe miſericordia:
petit aliã p ſemi
ne ſuo.
t Et iurauit
dd. tanq̃ ꝓnus
ad miſericordiã
v Abijt ẽ ſaul
ꝛc. penitẽs de p-
ſecutione dauid
ſed hoc tñ fuit
ad horã: vt ex ſe
quẽtib⁹ patebit.
Videretur forte
alicui φ dd pec
cauit iurãdo fa-
cere miſericordi
am ipi ſauli cũ ſciret eũ eẽ a dño reprobatũ. Jtẽ qꝛ iſtd
iuramentũ tranſgreſſus fuit: ꝛ vt qꝛ. vij. viros de filijs
ſaul tradidit crucifigẽdos: vt hꝫ. ij. q. li. xxj. cap. Ad pri-
mũ dicendũ φ dd neſciuit ſaul reprobatũ ſimplr. ſ. q̃-
tũ ad vitã eternã: ſꝫ tñ reſpectu regni tpalis nõ aũt p
iuramentũ ſuũ ꝯceſſit filijs ſaul φ regnaret ſꝫ ſolũ vi-
uerẽt: qd poterat ſtare abſq₃ hoc φ regnarent: ꝓpt qd
iurando nõ peccauit imo op⁹ pfectionis fecit: ſm illud
Mat. v. Benefacite his q̃ oderũt vos ꝛc. Silr nõ fuit
tranſgreſſus iuramentũ: qꝛ in oĩ iuramento volũtas ſu
perioris intelligit excepta: maxime ipſius dei: de cui⁹
voluntate expreſſa fuit punita poſteritas ſaul ꝓpt ga-
baonitas: que punitio nõ debebat fieri p penã pecuni
ariam. ſꝫ p mortẽ ſaltẽ aliquoꝝ: ꝛ iõ nõ peccauit tradẽdo
illos ſeptem viros crucifigendos: nec p hoc fuit dele-
ta poſteritas ſaul: qꝛ dauid reſeruauit miphiboſeth: vt
ibidẽ hꝫ q̃ deſcendit de ſaul p ionathan filiũ eius.

Capitulum. xxv.

Mortu⁹ ẽ aũt ſamuel. Hic ꝯñr ponit ſcd̃s ꝓuen-
tus p mortẽ iniq̃ nabal: q̃ diuina vltione mor-
tuus eſt: eo φ vituperauerat dd ꝛ ſeruos ei⁹ ini-

n Ab impijs egrediet impi
etas. Man⁹ ẽ mea nõ ſit i te
n Quẽ pſequerꝭ rex iſrl quẽ
pſequeris: Canẽ mortuũ p
ſequeris ꝛ pulicẽ vnũ. Sit
dñs iudex ꝛ iudicet int me ꝛ
te: ꝛ videat ꝛ iudicet cauſaꝫ
meã: ꝛ eruat me de mãu tua
o Cũ aũt ꝯpleſſet dd loq̃ns
ſermones hmõi ad ſaul: di-
xit ſaul. Nũq̃d vox h̃ tua ẽ
fili mi Dauid: Et leuauit
ſaul vocẽ ſuã ꝛ fleuit: dixit-
q₃ ad dauid. p Juſtior tu es
q̃ ego. tu eñ tribuiſti mihi
bona: ego aũt reddidi tibi
mala. Et tu ĩdicaſti hodie
q̃ fecerꝭ mihi bona: quõ t̃di
derit me dñs ĩ manu tua: et
nõ occideris me q Quis eñ
cũ inuenerit inimicũ ſuũ di
mittet eũ in via bona: Sꝫ
dñs reddat tibi viciſſitudi-
neꝫ hanc p eo qd hodie ope
ratus es in me: r ꝛ nũc quia
ſcio φ certiſſime regnatur⁹
ſis: ꝛ habitur⁹ in manu tua
regnũ iſrl: s iura mihi ĩ dño:
ne deleas ſemen meũ p⁹ me:
neq₃ auferas nomen meũ d
domo pr̃is mei. t Et iurauit
dauid ſauli. v Abijt ẽ ſaul ĩ

domũ ſuã: ꝛ dauid ꝛ viri ei⁹
aſcẽderũt ad tutiora loca.

Capi. xxv.

a Mortu⁹ ẽ aũt ſamuel ꝛ
b ꝯgregat⁹ eſt vniũſus
iſrl: ꝛ planxerũt eũ nimis: ꝛ
ſepelierũt eũ in domo ſua in
ramatha. Cõſurgenſq₃ dd
deſcẽdit in deſertũ pharan.
c Erat aũt vir q̃ſpiã ĩ ſolitu
dine maon ꝛ poſſeſſio ei⁹ in
carmelo: ꝛ hõ ille magn⁹ ni
mis: erãtq₃ ei oues tria mi-
lia ꝛ mille capre. Et accidit
vt tonderet grex in carme-
lo. Nomen autẽ viri illius
erat nabal: ꝛ nomen vxoris
ei⁹ abigail. d Eratq₃ mulier
illa prudentiſſima ꝛ ſpecio-
ſa. e Porro vir ei⁹ durus f et
peſſim⁹ ꝛ malicioſus. g Erat
aũt de genere chaleph h Cũ
aũt audiſſet dauid in deſer
to φ tonderet nabal gregẽ
ſuũ miſit decẽ iuuenes ꝛ di-
xit eis. Aſcendite in carme
lum ꝛ venietis ad nabal: et
ſalutabitis euꝫ ex noĩe meo
pacifice: ꝛ ſic dicetꝭ. Sit fra
tribus meis et tibi pax et
domui tue pax: et omni-
bus quecũq₃ habes ſit pax.

que: ꝛ ſic vxor eius ꝛ quicq̃d habebat fuit ipſius dauid: ꝓ
mittit tñ hic mors ſamuelis iuſti pcioſa: vt p hoc magis
appareat mors hoĩs iniq̃ ignominioſa: ſm φ dr ꝓuer. x.
Memoria iuſti cũ laudibus ꝛ nomen impioꝝ putreſcet
ꝛ hoc eſt qd dicit de ſamuele ad eius laudẽ. b Et con-
gregatus eſt vniuer
ſus ꝛc. de morte vo
nabal nullus plan-
ctus ſcribit. Sꝫ h
orit qd quõ ſcd̃s li-
ber regum dicit ip-
ſius ſamuelis ſicut
et primus cum ta-
men ab iſto loco et
deinceps nõ potue
rit ſcribere. ſ. p⁹ mõ
tẽ ſuã. Ad qd dicit
φ vnus de diſcipul
ſuis reſiduum ſcri-
pſit: qui ab aliq̃bus
dicit fuiſſe nathan
ꝓpheta: et iõ aſcri-
bit ſamueli: ſicut fa
ctum diſcipuli ma-
giſtro.

c Erat aũt vir ꝛc.
Hic ꝯñter agit de
ipſo nabal vbi pri-
mo deſcribitur na-
bal ꝛ abigail pſona
lis ꝯditio: ſecundo
ipſius dauid curia-
lis petitio. ibi. Cuꝫ
ergo audiſſet. tercõ
ruſticana reſponſio
ibi. Reſpondẽs au
teꝫ. quarto abigail
ꝓuida obuiatõ. ibi
Abigail aũt. quĩto
circa nabal diuina
vltio. ibi. Diluculo
auteꝫ. Circa primũ
dicitur.
c Erat autem vir
quiſpiã in ſolitudi-
ne maon. li ſolitudi
ne nõ eſt in hebreo
nec eſt de textu. q̃a
ſm φ dicit libro de
queſtionib⁹ hebrai
cis manebat in ci-
uitate maon. Sed eius animalia erant in monte carme-
lo vbi habebat domuꝫ p paſtoribus ꝛ pecoribus ad quẽ
venit p tondendis ouibus cũ vxore ſua. Sciendũ aũt φ
iſte carmelus eſt mons in ſorte iude. Ali⁹ aũt carmel⁹ vbi
helyas interfecit ſacerdotes baal eſt in tribu iſachar: exp-
mitur nomen viri et vxoris: cũ dr. Nomem aũt ꝛc. et cõ-
ditio vtriuſq₃: cum dicit.
d Eratq₃ illa mulier prudentiſſima ꝛ ſpecioſa. et ſic erat
mente ꝛ corpore gratioſa.
e Porro vir eius durus. ad ꝯuiuendũ. f Et peſſim⁹
ꝛ malicioſus. ad iniuriandũ primũ ꝛ decipiendũ.
g Erat aũt de genere chaleph. hoc aũt nõ addit ad deſi-
gnandũ φ chaleph fuerit talis: qꝛ fuit virtuoſus ꝛ bonus
vt patet Nume. xiiij. ꝛ ioſue. xiiij. Sed ad oſtendendũ φ
nabal erat de tribu iuda ſicut ꝛ dauid: et ideo grauius pec
cauit ipſum vituperando.
h Cum autem audiſſet. Hic conſequenter ponit ipſius
dauid curialis petitio: quod patet primo ex amicabili ſa-
lutatione cũ di. Et ſalutabitis eũ ꝛc. hoc aũt qd ibi ſeq̃tur
Et mult̃ annis ſaluos faciẽs tuos ꝛ omnia tua. non eſt in
hebreo. Scd̃o ex rõnabili allegatione: vbi tangunt q̃nq₃

rationes quibus nabal debebat inclinari ad exauditionē petitiōis. Prima eſt q2 dd̄ ⁊ viri ei⁹ pacifice ꝯuerſati fuerant cū paſtoribꝰ nabal: lꝫ poſſent oī die accipe qḋ hēbāt. ⁊ h̄ notaẗ cū dr̄. l Nūcq̄ eis moleſti fuim⁹. ſcḋa q2 eos ⁊ gregē ſecure ſeruauerāt a feris ⁊ predonibꝰ: ⁊ hoc notatur cū dī. k Nec aliqñ defuit eis qcq̄ de grege ⁊c. pdones ei nō audebāt illuc accedere timore ipſius dd̄: vñ dr̄ infra. Erant nobis p muro. tercia eſt humilis modus petendi: ibi.

l Nūc ḡ inueniāt pueri tui grāꝫ ⁊c. cū tñ dauid ď iure poſſet accipe p ſua voluntate cū eſſet rex inunctus ⁊ in neceſſitate poſitus: ḡrta eſt rōne diei feſtiui: cum dicit.

m In die em̄ bona ⁊c. faciebāt em̄ hebrei feſtū magnū tonſoribus ſuis: et paſtoribꝰ in die tōſionis ouiū in memoriā patriarcharū q̄ fuerant paſtores ouiuꝫ: vt habeẗ Gen̄. xlvij. ⁊ talibꝰ diebꝰ ſolent hoīes magis eē curiales. quīta rō accipiẗ ex pte rei petite: quaꝫ ſimpliciter poſuit ī voluntate nabal q̄ntū ad qualitatem ⁊ quantitatē qḋ notaẗ ibi. Qdcūq̄ inuenerit manus tua ⁊c.

n Rñdens aūt nabal. Hic ꝯñr poniẗ ruſticana reſponſio: q2 nō ſolū negauit qḋ petebatur: ſ etiā a vituperijs inchoauit dicēs.

o Quis ē dd̄: q.d. nullius valoris: q2 deſcēdit de alienigena muliere. ſ. de ruth moabite: ⁊ nō ſolū vitupauit dd̄: ſ ⁊ viros ei⁹ dicēs.

p Hodie increuerunt ⁊c. ita q̄ notauit eos de ſeruilitate ⁊ malignitate. p pter quam fugitiui eſſent.

q Tollā ḡ ⁊c. q.d. nō debeo facere.

r Et aq̄s meas. i. pot⁹ meos. q2 frequenter in ſcriptura noīe aq̄ intelligiẗ oīs potus: ſicut noīe panis oīs cibꝰ: vñ iiij. Reg. vj. dr̄. Pone eis panē ⁊ aquā: ⁊ ſubdiẗ ibi. Et appoſita ē eis magñ ciboꝝ ppatio.

s Regreſſi ſunt ⁊c. vacui ⁊ vitupati.

t Tunc ait dauid. merito puocat⁹.

v Accingaẗ vnuſqſq̄ ⁊c. ad accipiendū vindictā de tam vili ruſtico.

x Abigail aūt. Hic ꝯñter poniẗ ipſi⁹ abigail prudens obuiatio: ⁊ ſecundo ipſius dauid pacificatō ibi. Cū aūt vidiſſet. Circa primū premittiẗ ſacta notificatio ipſi abigail p vnū de famulis ſuis dicentem ei.

Ex multis annis ſaluos faciens tuos ⁊ oīa tua. Audiui q̄ tonderēt paſtores tui greges tuos q̄ erāt nobiſcū in deſerto. [l] Nunq̄ eis moleſti fuim⁹: [k] nec aliqñ defuit quicq̄ eis de grege oī tēpe q̄ fuerūt nobiſcū in carmelo. Interroga pueros tuos: ⁊ indicabūt tibi. [l] Nūc ḡ inueniant pueri tui grāꝫ in oculis tuis. [m] In die em̄ bōa venim⁹ ad te. Qdcūq̄ inuenerit man⁹ tua da ſeruis tuis ⁊ filio tuo dauid. Cūq̄ veniſſent pueri dd̄: locuti ſūt ad nabal oīa verba h̄ ex noīe dauid: ⁊ ſiluerūt. [n] Reſpondēs aūt nabal pueris dauid ait. [o] Quis ē dauid ⁊ q̄s ē fili⁹ iſai: [p] Hodie increuerūt ſerui q̄ fugiunt dn̄os ſuos. [q] Tollā ḡ panes meos [r] ⁊ aq̄s meas ⁊ carnes pecoꝝ q̄ occidi tōſoribꝰ meis ⁊ dabo viris quos neſcio vnde ſint. [s] Regreſſi ſūt itaq̄ pueri dd̄ p viā ſuā: ⁊ reuerſi venerūt ⁊ annunciauerunt ei oīa v̄ba que dixerat nabal. [t] Tūc ait dauid pueris ſuis [v] Accigaẗ vnuſqſq̄ gladio ſuo. Et accincti ſunt ſinguli gladijs ſuis. Accinctuſq̄ eſt ⁊ dd̄ enſe ſuo: ⁊ ſecuti ſūt dauid q̄ſi q̄drīgenti viri. Porro ducenti remanſerūt ad ſarcinas. [x] Abigail autē vxori nabal nūciauit vnus de pueris ſuis dicēs. [y] Ecce dauid miſit nuncios de deſerto: [z] vt bn̄dicerent dn̄o nr̄o. ⁊ is auerſat⁹ eſt eos. Homīes iſti boni ſatis fuerunt nob: ⁊ non moleſti nec quicq̄ aliquādo perijt oī tp̄e quo fuimus ꝯuerſati cuꝫ eis ī deſerto. Pro muro erant nob tā in nocte q̄ in die omnibꝰ diebꝰ quibꝰ pauim⁹ apud eos greges. Quobrem [a] cōſidera ⁊ recogita quid facias [b] qm̄ completa ē malicia aduerſum virū tuū [c] ⁊ aduerſuꝫ domū tuā: [d] ⁊ ipſe ē fili⁹ belial: ita vt nemo poſſit ei loqui. [e] Feſtinauit igiẗ abigail et tulit ducentos panes ⁊ duos vtres vini: ⁊ q̄nq̄ arieteſ coctos: ⁊ quinq̄ ſata polente: ⁊ cētū ligaturas vue paſſe: ⁊ ducētas maſſas caricarū ⁊ poſuit ſup aſinos. Dixitq̄ꝫ pueris ſuis. Precedite me: ⁊ ecce ego poſt terguꝫ ſequar vos. [f] Uiro autē ſuo nabal nō indicauit. Cuꝫ ḡ aſcendiſſet aſinū: [g] et deſcēderet ad radicē montis dauid ⁊ viri eius deſcendebāt in occurſuꝫ e⁹. Quibꝰ ⁊ illa occurrit [h] Et ait dauid. Uere fruſtra ſeruaui oīa q̄ huius erant in deſerto: ⁊ nō perijt quicq̄ de cunctis que ad eū ptinebāt: ⁊ reddidit mihi maluꝫ p bono. [i] Hec faciat dn̄s inimicis dauid: ⁊ hec addat: ſi reliquero de omnibus que ad ipſum ptinent

y Ecce miſit dd̄ ⁊c. vbi patiẗ defectū victualiū.

z Ut benedicerent dn̄o noſtro. eū curialiter ſalutando: ⁊ eius beneficiū humiliter petendo. Cetera patent ex predictis vſq̄ ibi.

a Conſidera ⁊c. pcauendo tibi ⁊ domui tue.

b Qm̄ completa eſt ⁊c. q2 in pmptu eſt vindicta de malicia ſua. cognoſcebat. n. iſte aioſitatē dauid ⁊ viroꝝ ei⁹.

c Et aduerſuꝫ domū tuam. i. in omnes nos redundabit iſtud malū q̄uis ſim⁹ innocēs.

d Et ipſe fili⁹ ⁊c. q.d. idō dico tibi hoc. q2 maritus tu⁹ verbum meū nō reciperet ſ magis fureret.

e Feſtīauit igiẗ abigail. ad pcauēduꝫ malū predictū ⁊ patꝫ litera vſq̄ ibi.

f Uiro āt ſuo. ⁊c. q2 p auariciā ⁊ neq̄tiā ſua totum impediuiſſet.

g Et deſcenderet ad radiceꝫ montis ⁊c. vbi inter duos mōtes erat vallis media ad quam deſcendebat dauid ex pte vna ⁊ abigail ex oppoſita ⁊ ſic obuiabant mutuo.

h Et ait dauid vere fruſtra ſeruaui ⁊c. Iſta dixit dauid audita relatione nūciorum: ſ hic ponitur per recapitulationē: vt dicunt aliq̄: vel pcedendo p viaꝫ dicebat hoc viris ſuis: vt dicūt alij: et forte vtrūq̄ potuit eſſe.

i Hec faciat dn̄s inimicis dauid ⁊c. hic ē modus iurandi per execrationē. qn̄ aliquis ſibi imprecatur malum futurum niſi impleatur verbum ſuum: ⁊ ideo hic pro ipſo dauid accipiuntur inimici dauid. aliter iuramentum eſſet nullum: ſed magis deriſorium: ſicut et ſupra. xx. ca. in conſimili ponunẗ inimici dauid p ipſo dauid. vt ibidem dictū fuit.

k Mingentē ad parietē. i. canē q̄ leuato crure mingit ad parietē. Dicunt etiā hic aliqui q̄ p mingentem ad parietē intelligiẗ infirmus. q̄ nō pōt ſurgē ⁊ iō facit vrinā inẗ lectū ⁊ pietē: ⁊ ſic eſt intellect⁹ verbi q̄ nō pceret viro ⁊ aīali: q2 etiam canis qui pter vilitatem non eſſet tangēdus: et infirmus cui pter infirmitatē eſſet

parcendū: nō euaderet manū meā. Alij vo dicunt q̄ ꝑ mingentē ad pietē intelligit̄ oīs maſcul⁹: qꝛ mingit erectus ⁊ ſic eſt intellectus vbi q̄ dd̄ intēdebat interficere omnes viros nō aūt mulieres. [a] Cū aūt vidiſſet. Hic cōſr ponit̄ ipſi⁹ dd̄ pacificatio: vbi p̄mo premittit̄ ipi⁹ abigail dep̄catio: ſecūdo ipi⁹ dd̄ acceptatio: ibi. ⁊ ait dauid. Deprecatō aūt abigail oñdit̄ acceptabilis: p̄mo ex ſui hūilitate i facto: cū dicit̄. Et ꝓcidit corā dauid ⁊c. ⁊ verbo cū ſubdit̄ [b] Et dixit: in me ⁊c. i. ꝑata ſuȝ recipe quācūqȝ vindictā ꝓ mariti mei iniq̄tate. Scd̄o oñdit̄ dep̄cato abigail acceptabilis ex rationabili allegatione cū dr̄. [c] Loquat̄ ⁊c. vbi p̄mo allegat viri ſui ſtulticiam: ⁊ ideo factū ſuū viro prudenti nō eſt accipiendū cordi. et hoc eſt qd̄ dr̄. [d] Reponat oro dn̄s me⁹ rex cor ſuū ⁊c. qꝛ ſc̄m nomē ſuū ſtult⁹ ē. nabal eī ſtultus interp̄tatur q. d. ſtult⁹ eſt re ⁊ noie: ſcd̄o allegat ſuā ignorantiā dicens. [e] Ego aūt ancilla tua ⁊c. q. d. ſi eī vidiſſem fuiſſēt gratioſe recepti nec receſſiſſent vacui: tercō allegat diuinam clementiā que ꝑata eſt ſemꝑ ꝑcere dicens. [f] Nunc ḡ dn̄e mi ⁊c. q. d. verū eſt q̄ deus viuit ⁊ tu viuis: ita diuina clementia factum eſt vt venirem obuiā tibi ad impediendū ne venires ad effundēdū ſanguinē. [g] Et ſaluauit manū tuā tibi. ſ. innocentem. ſolus eī nabal erat culpabilis: cum quo fuiſſent occiſi innoxij. [h] Et nūc fiāt ⁊c. ſ. fatui improuidi in factis ſuis. Ra. ſa. dicit q̄ abigail hoc dixit ꝑ ſpiritū ꝓphetie ſignificans q̄ nabal cito moreret̄. [i] Quapropter ſuſcipe bn̄dictionē hanc. i. exeniū. [k] Aufer iniq̄tatē ⁊c. recipiēdo exeniū in ſignū remiſſionis offenſe: quam abigail ſup ſe acceperat dicens. In me ſit dn̄e mi hec iniquitas: vt ꝓdictum eſt: q̄rto allegat regni dignitatē quā cōſecutur⁹ erat dd̄: q̄ q̄dē dignitas exigit in hn̄te innocentiā: ⁊ hoc eſt qd̄ dr̄.

[l] Faciens eī fa. dn̄s tibi ⁊c. tradendo tibi regnum. [m] Quia ꝓlia dn̄i. i. ad dei honorē ⁊ cōem vtilitatē ꝓplī. [n] Malicia ḡ ⁊c. qꝛ nō decet tantā dignitatē. quinto allegat ꝓtectione diuinā: q̄ ꝓtegit ſc̄m miſericordiam dicēs. Si eī ſurrexerit aliq̄n ho ꝓſequens te ⁊c. ſequitur.

vſqȝ mane[k] mingentē ad parietē.[a] Cū aūt vidiſſet abigail dauid: feſtinauit ⁊ deſcēdit de aſino: et ꝓcidit corā dauid ſup faciē ſuā: ⁊ adorauit ſup trā: ⁊ cecidit ad pedes eius:[b] ⁊ dixit. In me ſit dn̄e mi h̄ iniq̄tas.[c] Loq̄tur obſecro ancilla tua i aurib⁹ tuis: ⁊ audi v̄ba famule tue.[d] Reponat oro dn̄s meus rex cor ſuū ſup virum iſtū iniquū nabal: q̄m ſc̄m nomen ſuū ſtult⁹ eſt: ⁊ ē ſtulticia cū eo.[e] Ego aūt ancilla tua nō vidi pueros tuos dn̄e mi q̄s miſiſti.[f] Nunc ḡ dn̄e mi viuit dn̄s ⁊ viuit aīa tua: q̄ ꝓhibuit te ne venires in ſanguinē:[g] ⁊ ſaluauit manū tuā tibi.[h] Et nūc fiāt ſicut nabal inimici tui et qui q̄rūt dn̄o meo malū.[i] Quapropter ſuſcipe benedictionē hāc quā attulit ancilla tua tibi dn̄o meo: ⁊ da pueris q̄ ſequūt̄ te dn̄m meū. [k] Aufer iniq̄tatē famule tue. [l] Faciens eī faciet domin⁹ tibi dn̄o meo domū fidelē. [m] qꝛ ꝓlia dn̄i dn̄e mi tu ꝓliaris.[n] Malicia ḡ nō inueniatur in te oīb⁹ dieb⁹ vite tue. Si eī ſurrexerit aliquādo homo ꝓſequens te vel querens aīam tuā:[o] erit aīa dn̄i mei cuſtodita quaſi in faſciculo viuentiū apud dominū deū tuū.[p] Porro inimicoꝝ tuoꝝ aīa rotabit̄ q̄ſi i impetu ⁊ circulo funde. Cū ḡ fecerit tibi dn̄s dn̄o meo oīa h̄ que locut⁹ eſt bona de te: ⁊ cōſtituerit te ducē ſup iſrl̄: [q] nō erit tibi h̄ in ſingultum ⁊ in ſcrupulū cordis domino meo q̄[r] effuderis ſanguinē innoxiū:[s] aut ipē te vlt⁹ fueris. Et cū bñfecerit dn̄s domino meo: recordaberꝭ ancille tue ⁊ tu bñfacies ei.[t] Et ait dd̄ ad abigail.[v] Benedict⁹ dn̄s de⁹ iſrl̄: q̄ miſit te hodie in occurſū meū: ⁊ bn̄dictū eloquū tuum: ⁊ bn̄dicta tu que ꝓhibuiſti me hodie ne irē ad ſanguinē: ⁊ vlciſcerer me manu mea. Alioquī viuit dn̄s de⁹ iſrl̄ q̄ ꝓhibuit me ne malū facerē tibi: niſi cito veniſſes i occurſū mihi: nō remāſiſſet nabal vſqȝ ad lucē matutinā mingens ad parietē. Suſcepit ḡ dauid de manu ei⁹ oīa q̄ attulerat ei: dixit ei.[x] Vade pacifice i domū tuā.[y] Ecce audiui vocē tuā:[z] ⁊ honoraui faciē tuā. Venit aūt abigail ad nabal. Et ecce erat ei cōuiuiū i domo ei⁹ q̄ſi cōuiuiū regis: ⁊ cor nabal iocūdū. Erat. n. ebri⁹ nimis:[ȝ] ⁊ n̄ indicauit ei v̄bū puſillū aut grāde vſqȝ mane.[a] Diluculo aūt cū digeſſiſſet vinū nabal indicauit ei vxor ſua v̄ba h̄[b] Et emortuū ē cor ei⁹ intri-

[o] Erit aīa dn̄i mei cuſtodita ⁊c. i. a deo ꝓteget̄ cōtra omnes inſidias malorū. Dicūt hic aliq̄ q̄ loquit̄ metaphorice: qꝛ ſicut ramuſculi alibi tranſplātandi vel inſerendi in faſciculo ligant̄: ⁊ in aqua ponunt̄: ⁊ poſtea tranſplantant̄ vel inſerunt̄. ſic iuſti in preſenti vita cōſuāt̄ in hūore grē: vt tranſplantent̄ in terra viuentiū ꝑ adeptionem glorie: de q̄bus reputabat ipē dauid.

[p] Porro inimicoꝝ tuoꝝ aīa rotabit̄ ⁊c. i. voluet̄ per vicia diuerſa ⁊ mala quouſqȝ ꝓiciat̄ ad penā gehenne. ſexto allegat pacē cōſcientie ipſius dauid futurā cū dicit̄ Cum ḡ fecerit dn̄s tibi ⁊c. ſequitur.

[q] Non erit tibi hoc in ſingultū ⁊c. id eſt in merorē animi ⁊ conſcientie remorſum.

[r] Qꝛ effuderis ſāguinē innoxiū. cōtra familiā nabal. [s] Aut ipſe te vlt⁹ fueris de ipſo nabal: qd̄ nō decet vt aliq̄s vlciſcat̄ ſe manu ꝓpria: vt dictum fuit ca. precedēti.

[t] Et ait dauid. Hic cōſnter ponitur ipſius dauid acceptatio: vbi p̄mo regratiat̄ deo dicēs.

[v] Benedictus dn̄s deus meus ⁊c. qꝛ eius ꝓuidentia et diſpoſitione abigail occurrit dauid ad ipſū pacificandū ſecundo ipſi abigail dicens. Et benedictum eloquium tuum ⁊c. et patet litera vſqȝ ibi. [x] Vade in pace. al's pacifice. q. d. pacificatus ſum tibi ⁊ domui tue. [y] Ecce audiui vocem tuā. i. exaudiui deprecationem tuam. [z] Et honoraui. accipiēdo exeniū de manu tua: ⁊ ſic non feci tibi verecundiam repellendo in aliquo petitionem tuam. [ȝ] Et nō indicauit ei verbum: prudenter eī expectauit tp̄s in quo eſſet extra ebrietatē. [a] Diluculo aūt. Hic cōſnr deſcribit̄ diuina vltio circa ipm̄ nabal cū dicit̄.

ſecus: ⁊ fact⁹ ē q̄ſi lapis. ᵉ Cū⁊ p̄traſiſſēt .x. dies ᵒ ꝑcuſſit dn̄s nabal: ⁊ mortu⁹ ē. ᵉ Qd̄ cū audiſſet dauid mortuū nabal: ᶠ ait. Bn̄dict⁹ dn̄s q̄ iudicauit cauſā obꝓbrij mei de manu nabal: ⁊ ſuū ſuū cuſtodiuit a malo ⁊ maliciā nabal reddidit dn̄s in caput ei⁹. ᵍ Miſit ḡ dauid ⁊ locut⁹ eſt ad abigail. ʰ vt ſumeret eā ſibi ī vxorē. Et venerunt pueri dauid ad abigail in carmelū: ⁊ locuti ſūt ad eā dicētes. Dauid miſit nos ad te vt accipiat te ſibi in vxorē. ⁱ Que ꝯſurgēs adorauit ꝓna ī terra ⁊ ait. Ecce famula tua ſit in ancillā: vt lauet pedes ſuoꝝ domini mei. Et feſtinauit ⁊ ſurrexit abigail ⁊ aſcēdit ſuꝑ aſinū: ⁊ q̄nq̃ puelle ierūt cum ea pediſſeque ei⁹. Et ſecuta eſt nuncios dd̄: ⁊ facta eſt illi vxor. ᵏ Sȝ ⁊ achinoem accepit dd̄ de iezrael: ⁊ fuit vtraq̄ vxor ei⁹. Saul aūt dedit michol filiā ſuam vxorē dauid falthi filio lais. q̄ erat de gallim.

Ca. xxvj.

ET venerūt ziphei ad ſaulī gabaa dicentes. Ecce dd̄ abſcōdit⁹ eſt ī colle achille q̄ ē ex aduerſo ſolitudinis. Et ſurrexit ſaul: ⁊ deſcendit in deſertū ziph. ᵇ ⁊ cū eo tria milia viroꝝ de electꝭ iſrl̄: vt quererēt dauid in deſto ziph. Et caſtrametatus ſaul ī gabaa achille: q̄ erat ex aduerſo ſolitudīs in via. Dauid autē habitabat in deſerto. ᶜ Vidēs aūt ꝙ veniſſet ſaul: poſt ſe in deſertū: ᵈ miſit exploratores ⁊ didicit ꝙ illuc veniſſet certiſſime. ᵉ Et ſurrexit dd̄ clā: et venit ad locum vbi erat ſaul. Cunq̄ vidiſſet locū in quo dormiebat ſaul ⁊ abner filius ner p̄nceps milicie ei⁹: ⁊ ſaulē dormientē in tentorio: ⁊ reliquū vulg⁹ ꝑ circuitū eius: ᶠ ait dauid ad achimelech etheū et abiſai filiū ſaruie frēm ioab dicēs. Quis deſcēdet mecū ad ſaul in caſtra? Dixitq̄ abiſai. Ego deſcēdā tecū. Venerūt ḡ dauid ⁊ abiſai ad populū nocte: ⁊ inuenerūt ſaul iacētē ⁊ dormientē in tētorio et haſtā fixā in terra ad caput ei⁹: abner autē ⁊ pplm̄ dormientes in circuitu e⁹. ᵍ Dixitq̄ abiſai ad dauid. Concluſit deus inimicū tuū hodie in manus tuas. Nunc ergo ꝑfodiam eū lancea in terra ſemel: ʰ ⁊ ſecūdo opus nō erit. ⁱ Et dixit dauid ad

b Et emortuū eſt cor ⁊c. et vehementia timoris ꝯcepti de dauid. c Cunq̄ p̄traſiſſent .x. dies. Dicit Ra. ſa. ꝙ tot dieb⁹ languit quaſi mortuus: eo ꝙ .x. iuuenes miſſos a dauid ꝯfuderat. d Percuſſit dn̄s nabal. et q̄ patȝ ꝙ nō fuit mortu⁹ morte nalī: ſꝫ accelerata vltōne dei.

e Qd̄ cū audiſſet dauid: mortuū nabal tali diuina ꝑcuſſione. f Ait bn̄dictus dn̄s ⁊c. applaudēs diuine iuſticie: ſcḋm illud Ps. lviij. Letabit̄ iuſt⁹ cū viderit vindictā ⁊c. Nō aūt gaudebat de morte nabal zelo vindicte.

g Miſit ḡ dauid ⁊c. i. nūcios miſſos

h Vt ſumeret eā ſibi vxorem. q̄ ſciebat eā eē pulcrā et prudentē ⁊ diuitē vt p̄ȝ ex p̄dictis. ſequitur.

i Que ꝯſurgens adorauit. ſ. dn̄m de tāto bn̄ficio ꝙ dauid in regē electus a deo petebat eam ꝓ vxore: ꝓpter qḋ reſpōdit humiliter valde dicens. Ecce famula tua ſit i ancillā ⁊c.

k Sȝ ⁊ achinoē ⁊c. vr̄ ꝙ fecerit contra mandatū dn̄i: Deut. xvij. vbi dicitur ꝙ rex ꝯſtitutus de iſrl̄ nō debeat ſibi multiplicare vxores. Dicendū ꝙ illud intelligitur de vxoribus alienigenis inclinātib⁹ aīm viri ad idolatriam: ſicut ꝯtigit ſalomoni: vt hr̄. iij. Reg. libro xj. ca. hoc aūt nō fecit dauid.

l Saul aūt dedit michol filiā ſuā ⁊c. Dicūt hebrei ꝙ iſte fuit legiſdoctor: et iō lȝ accepit michol ad obediendū ſauli: ⁊ vt honoraret̄ tanq̄ gener regis: nō tn̄ cognouit eā. q̄ ſciebat eā eē verā vxorē dauid: q̄ ipſam nō repudiauerat. ꝓpt̄ qḋ dd̄ poſtea recepit eā: q̄ tn̄ nō accepiſſet eā ſi fuiſſet ab eo cognita: ſicut non fuit ingreſſus vltra ad vxores ſuas q̄s cognouit abſalon vt habet̄ infra ij. lib. ca. xx.

In ca. xxv. vbi dicit̄ in poſtilla. Et erit aīa dn̄i mei cuſtodita quaſi in faſciculo viuentiū. Additio.

Hec verba nō vident̄ ꝓprie poſſe declarari niſi methaphorice: vn̄ ⁊ in glo. ordinaria plura notabilia h̄ ponunt̄: int̄ q̄ ſic dicit. Dulcerrima ꝯpatiōe ſtatū iuſtoꝝ ⁊ reprobo ꝝ decreuit: ⁊ infra hos faſciculos illos lapidi funde aſſimilat. Faſciculus eīn aſtringit̄ vt ꝯſeruet̄: lapis in funda ponit̄ vt abijciat̄. Sic eīn electi, tribulatōnum preſſuris aſtringunt̄: vt in his admoniti armis adinuicē mutua charitate nectet̄: et adunati in manu redemptoris ꝑpetuo ꝯſeruent̄. Reprobi quanto latius voluptatibus ſuis reuoluunt̄ tāto longius a diuine viſionis gloria ꝓijciunt̄. Ipſi enim de manu domini repulſi ſunt.

Caplm. xxvj.

ET venerunt ziphei. h ponit̄ terci⁹ ꝓuentus dei circa dauid. ꝑ h̄ ꝙ ſaulē iteꝝ in manu ſua tradidit. vt ſic dauid innocētia ⁊ ſaul nequitia plen⁹ appareret. et diuidit̄ in tres ꝑtes. q̄ p̄mo ſaul manib⁹ Dauid exponit̄. ſcḋo ex poſitus cuſtoditur. ibi. Dixitq̄ Abiſai. tercio a dauid cōuincit̄. ibi. Cūq̄ tranſiſſet. Circa p̄mū dicit̄.

a Et venerūt ziphei ad Saul iſti iam ante dauid accuſauerāt ſauli: vt habitū eſt ſ. xxiij. et iō timentes ne dauid poſt ſaul regnaret et ꝑ cōſequens eoꝝ ꝑditōnē puniret ſolliciti erant de captione dauid vt moreret̄.

b Et cū eo tria milia ⁊c. ſ. ad bellandū.

c Videns aūt ⁊c. i. cognoſcēs ꝑ nunciū ſibi dicētē: q̄ ꝓceſſus regꝭ cū tali multitudine bellatorum nō pōt latere. d Miſit exploratores. vt ſciret certitudinaliter tp̄s ⁊ locū vbi caſtra poneret.

e Et ſurrexit dauid clam. i. abſcondite: ⁊ mutato habitu ne cognoſceret̄: ſicut alexander magn⁹ fuit in caſtris pori regis ꝑſarū ad explorandū: ꝓut hr̄ in hyſtoria ipſius.

f Ait dauid ad achimelech ⁊c. Dauid eīn habuit duas ſorores: vna eaꝝ vocata eſt abigail: de qua nat⁹ fuit amaſa princeps militie abſalon: vt habet̄ infra. ij. lib. xvij. ca. Alia ſaruia de qua natus eſt Ioab et abiſai: et ſic iſti erant nepotes dauid.

g Dixitq̄ ad dauid abiſai ⁊c. accepit licentiam interficiendi ſaul: quia ſciebat ꝙ dauid non interficeret eū manu propria.

h Et ſecundo opus non erit. ita vno ictu interficiā eum ꝑfecte ꝙ non oportebit vltra manum apponere. ⁊ ſic poterimus recedere expedite.

i Et dixit dauid. Hic conſequenter ſaul per dauid a morte ꝓtegitur cum dicitur. Ne interficias eū. cuius

cā ſubdit. l ¶ Quis eñ extendet ꝛc. volebat eñ dauid pſone ipſi deferre qꝛ adhuc a deo tolerabat̄ in regno. iō ſubdit. m ¶ Viuit dñs ꝛc. i. p viuentē deū. n ¶ Quia niſi dñs pcuſſerit eū. aliqua peſtilētia vel infirmitate accelerans mortē eius. o ¶ Aut dies ꝛc. ſ. vltima.

p ¶ Ut moriat̄ ſc3 morte naturali. aut in pliu3 deſcēdēs pierit gladio. iſtis tribus modis poterat mori. p h intēdit dauid dicere q nullo mō volebat eſſe cā efficiēs mortis ſue. niſi forſitan ſe defendēdo ita q nō poſſet aliter euadere.

r ¶ Nūc ḡ tolle haſta3 ꝛc. i. fixa in terram ad caput lectuli. vt ſi eſſet neceſſe ſtatim poſſet eā accipe. erat etiā in pte ſuperiori ſignū armorū regis ad ſignificādū locū regiū.

s ¶ Et cyphum aq. in hebreo hr̄ et phialā aque ꝛ forſitā erat aq roſacea. ad refrigerium caloris. vl aqua ſimplex ad ablutionem manuū regl qñ ſurgēt de ſono.

t ¶ Et non erat quiſpiā q videret. cuius cā ſubdit. Quia ſopor dñi. i. ſomnꝰ grauis a deo immiſſus.

v ¶ Irruerat ſuper eos vt ſic dauid ſine piculo recederet. ꝛ p haſtam acceptā ꝛ vas aque ſuā declararet innocētiā. ꝛ ſaul de negligētia ꝯuinceret.

x ¶ Cūq3 trāſiſſet hic ſaul et viri eiꝰ a dauid ꝯuincunt̄. qꝛ pmo viri ſaul ꝯuincūt̄ de negligētia cū ſubdit.

y ¶ Clamauit dauid ad pplm cum iam eſſet ſic elōgatus ꝛ in tuto loco poſitus q viri ſaul non poſſent cape eum. ꝛ primo ꝯuincit abner ſingulariter cum ſubdit.

z ¶ Quare ergo nō cuſtodiſti ꝛc. qꝛ erat princeps militie. ꝛ cuſtoditor principalis pſone regie.

a ¶ Ingreſſus eſt eñ vnus ꝛc. Iſte fuit abiſai qui voluit eu3 interficere. vt p̄dictū eſt. ſcdo arguit oēs alios dicens. b ¶ Viuit dñs qꝛ filij mortis eſtis ꝛc. i. digni morte. ꝯñr pbat dictū ſuū p euidens ſignū dicens. c ¶ Nunc ergo vide ꝛc. p hoc eñ patebat q ille q haſta3 abſtulit regē interficere potuit. d ¶ Cognouit aūt ſaul hic ꝯñr ꝯuincit̄ ſaul de malicia. qꝛ pſequebat̄ dauid ſine cā. Et p3 lrā uſq ibi.

abiſai. Ne interficias eum [l] Quis eñ extēdet manū ſuā in xp̄m dñi: ꝛ innocens erit. Et dixit dd. [m] Viuit dñs: [n] qꝛ niſi dñs percuſſerit eu3 [o] aut dies eiꝰ venerit [p] vt moriat̄: aut in pliu3 deſcēdens pierit: ꝓpitius mihi ſit dñs ne extendā manū meam in xp̄m dñi. [r] Nūc igit̄ tolle haſtam q eſt ad caput eius et cyphū aque: ꝛ abeamꝰ. Tulit igit̄ dauid haſtam[s] ꝛ cyphu3 aque q erat ad caput eius: ꝛ abierūt. [t] Et nō erat qſq̄ꝫ q vidēt ꝛ itelligēt ꝛ euigilaret: ſ3 oēs dormiebāt: qꝛ ſopor dñi [v] irruerat ſup eos [x] Cumq3 tranſiſſet dauid ex aduerſo: ꝛ ſtetiſſ3 in vertice mōtis delōge: ꝛ eſſet grāde interuallū int̄ eos [y] clamauit dauid ad pplm et ad abner filium ner dicēs. Nōne rñdebis abner: Et rñdens abner ait. Quis es tu qui clamas ꝛ inq̄etas regē: Et ait dd ad abner. Nunqd non vir tu es: ꝛ qs alius ſilis tui in iſrl̄: [z] Quare ergo nō cuſtodiſti dñm tuū regē: [a] Ingreſſus eſt eñ vnus de turba vt interficeret regē dñm tuū. Non eſt bonū hoc qd feciſti. [b] Viuit dñs: qm filij mortis eſtis vos: qꝛ non cuſtodiſtis dñm vr̄m xp̄m dñi [c] Nunc ergo vide vbi ſit haſta regis: et vbi ſit cyphus aque q erat ad caput eius. [d] Cognouit aūt ſaul voce3 dauid: ꝛ dixit. Nunqd vox h tua fili mi dauid: Et ait dauid. [e] Vox mea dñe mi rex. Et ait. Quā ob cāꝫ dñs meus pſequit̄ ſuū ſuū: Quid feci aut qd eſt malum i manu mea. Nūc ergo audi oro dñe mi rex verba ſerui tui. Si dñs incitat te aduerſu3 me [f] odoretur ſacrificium: [g] ſi aute3 filij hoīm [h] maledicti ſunt in conſpectu dñi [i] q eiecerunt me hodie [k] vt nō habitem in hereditate dñi [l] dicentes: [m] vade ſerui dijs alienis: ꝛ nunc nō effundatur ſanguis xp̄i in terra coram dño: [o] qꝛ egreſſus eſt rex iſrl̄ vt querat pulicem vnū: [p] ſicut pſequit̄ pdix in montibus. Et ait ſaul. [q] Peccaui Reuertere fili mi dd. Nequaq̄ eñ vltra tibi malefaciam eo q p̄cioſa fuerit aīa mea in oculis tuis hodie. Apparet eñ q ſtulte egeri ꝛ ignorauerim mlt̄a nimis. Et reſpondens dauid ait. Ecce haſta regis tranſeat vnus de pueris regis ꝛ tollat eam. Dñs aūt retribuet vnicuiq3 ſcd̄m iuſticiam ſua3 et fidem. Tradidit enim te dñs hodie in manū meā et nolui extendere manū meā in xp̄m dñi. Et ſicut magnificata ē aīa tua hodie i oculis meis: ſic magnificet̄ aīa mea in oculis dñi: ꝛ liberet me de oī anguſtia. Ait ergo Saul ad dauid. Bñdictus tu fili mi dauid ꝛ quidē faciēs facies: ꝛ potēs poteris. Abijt aūt dd in viam ſuā ꝛ ſaul reuerſus ē in locū ſuū.

e ¶ Si dñs icitat ꝛc. ſ. ad me pſeqndū.

f ¶ Odoret̄ ſacrificiū. i. paciētia mea in pſecutiōe iſta ſit accepta cora3 deo. ac ſi offerrē holocauſtum ad altare ſuū.

g ¶ Si aūt filij hominum. incitāt te. ad hoc ſicut faciebat doech ꝛ ſui cōplices.

h ¶ Maledicti ſūt in ꝯſpectu dñi. cuius rō ſubdit̄.

i ¶ Qui eiecerunt me hodie. i. in pn̄ti tpe.

k ¶ Et nō habitē ꝛc. i. vt nō habitē pacifice in terra pmiſſionis. vbi vigebat cultus diuinus vt poſſem illuc accedere ꝛ debita ſacrificia offerre

l ¶ Dicētes. facto.

m ¶ Vade ſerui dijs alienis. qꝛ illi q ꝓpter pſecutionē cogunt̄ intrare terrā ydolatrie ſubdita exponunt̄ pctō ydolatrie eo q ab ydolatris ad hoc de facili inclinant̄: et aliqñ violētie pena cogunt̄.

n ¶ Et nūc ꝛc. i. in terra in qua colit̄ deus. q. d. melius ē q fugiā ꝓpter pſecutōis atrocitatē.

o ¶ Quia egreſſus ꝛc. i. hoiem nulliꝰ momenti.

p ¶ Sicut pſequit̄ pdix. hebrei dicūt quoquim q ē auis inſequens muſca3 vel aliā rem vilem et ꝯſonat lr̄e pcedenti vt p3 tam rōne ſnie q̄ꝫ rōe ſignificati huius dictionis Perſequit̄. qd eſt in ſenſu actiuo. ſcd̄m tranſlationē vo noſtrā optet dicere q li pſequit̄ habet hic ſenſum paſſiui. vt ſit ſenſus. Sic me pſequit̄ rex iſrl̄ ſicut pdix pſequit̄ ab aucupe. i. fugat̄ vt capiat̄. ꝛ ē ſilis modus loqndi ad Heb. vi. Talibꝰ eñ hoſtijs pmeret̄ deus. i. p merito taliu3 acquirit̄ deus. tñ ſcd̄m grāmaticam cōem pmeret̄ ſenſum actiui importat.

Capitulum .xxvij.

Et ait david in corde ſuo. [b] Aliquã incidã vna die in man[us] ſaul. Nõne melius eſt vt fugiã: ⁊ ſaluer in terra philiſtinorũ [c] vt deſperet ſaul: [d] ceſſetq[ue] me querere in cunctis finib[us] iſrl'? Fugiã ḡ manus eius. Et ſurrexit david: [e] ⁊ abijt ipſe ⁊ ſexcẽti viri cũ eo ad achis filiũ maoch regẽ geth [f] Et habitauit dd' cum achis in geth ipſe ⁊ viri eius: ⁊ domus ei[us] et due vxores eius achinoẽ ieſrahelites: ⁊ abigail vxor nabal carmeli. Et nũciatũ eſt ſaul q[uod] fugiſſet david in geth: ⁊ nõ addidit vltra q̃rere eum. [g] Dixit aũt david ad achis. Si inueni gratiã in oculis tuis: det' mihi locus in vna vrbiũ regionis huius vt habitẽ ibi. Cur eñ manet ſeru[us] tuus in ciuitate regis tecũ? Dedit itaq[ue] ei achis in die illa ſicelech: ꝓpter quã cãm facta eſt ſicelech regũ iuda vſq[ue] in diem hãc. [h] Fuit ãt nũerus dierũ quib[us] habitauit dd' in regione philiſtinorũ q̃tuor mẽſiũ. Et aſcendit dd' ⁊ viri ei[us] et agebãt p̃das de geſuri et de geſre et de amalechitis. [i] Hi enim vagi habitabãt in terra ãtiq̃tus eũtib[us] ſur vſq[ue] ad terrã egypti. Et pcutiebat dd' oẽm terrã illorũ: [k] nec relinq̃bat viuentẽ virũ et mulierẽ: tollẽſq[ue] oues et boues ⁊ aſinos et camelos et veſtes reuertebat': ⁊ veniebat ad achis. Dicebat ãt ei achis. In quẽ irruiſti hodie. [l] Rñdebat dd'. Contra meridiẽ iude: ⁊ ꝯ meridiem hieramel: ⁊ ꝯ meridiẽ ceni. Virũ ⁊ mulierẽ nõ viuificabat dd': nec adducebat in geth dicẽs: ne forte loquãt' aduerſũ nos. Hec fecit dd'. Et hoc erat decretũ illi oĩbus dieb[us] quib[us] habitauit in regione philiſtinorum. Credidit ergo achis dd' dicens. Multa mala opatus eſt ꝯ pplm ſuum iſrl'. [m] Erit igit' mihi ſeruus ſempiternus.

Ca. .xxviij.

Factũ ẽ ãt i dieb[us] illis [b] ꝯgregauert' philiſtijꝫ agmia ſua vt p̃pararent' ad bellũ ꝯ iſrl'. Dixitq[ue] achis

Conſequẽter ſaul pctm ſuũ cõfitet' dicẽs. [q] Peccaui reuertere fili mi david ⁊c. tñ david nõ fuit reuerſus. tum q[uia] ſaul ali[a]s ſibi ꝓmiſſum nõ tenuerat. tum q[uia] dd' in curia inimicos habebat qui impetraſſent retractionẽ ꝓmiſſi. tum q[uia] demon arripiẽs ſaul ꝑ t[em]p[o]s eũ ad occiſionẽ david incitabat. tñ q[uia] ex afflictiõe demonis ſaul memoriã fere amiſerat. et iõ cito oblitus fuiſſet promiſſum maxime ꝓpter habitũ p̃cedẽtem rãcoris ⁊ odij ꝯ dd'. Cetera patẽt in lr̃a.

Capitulum .xxvij.

Et ait dd'. Hic p[ost]q[uam] mĩ tam ꝑſecutionẽ vt p[at]ꝫ ex p̃dictis deſcribit' exaltatio david extra terrã iſrl'. Et p̃mo deſcribit' ipſius dd' egreſſus. ſcdo habitatõis locus: ibi Dixit autẽ david. tercio viuendi modus: ibi. Et aſcẽdit dd'. Circa p̃mũ dr̃. [a] Et ait david in corde ſuo. i. diligenter ⁊ deliberate cõſiderauit. [b] Aliquã incidaꝫ ⁊c. nõ dixit hoc david eo q[uod] timeret occidi a ſaule in ꝓpria ꝑſona. cuꝫ ſciret certitudinalit' ex diuino ꝓmiſſo ſe poſt ipm ſaul regnaturũ. Sed q[uia] timebat ne ſic accideret q[uod] oporteret eũ pugnare cũ ſaule. qd' horrebat dd' ꝓpter mortẽ ſuorũ et aliorũ qui erant cũ ſaule. Preterea nõ debebat deum temptare. omittendo ſcienter ea q̃ erant ad cõſeruationẽ vite ꝓprie ⁊ ſuorũ cuiuſmodi erat talis exitus. vñ ſubdit'.
[c] Vt deſperet ſaul. ſ. a mea captione. [d] Ceſſetq[ue] me querere. q[uia] nõ poterat eum ꝑſequi in terra aliena. ꝓterea ſaul in terra iſrl' multos ꝑſequebat' imponẽdo eis q[uod] receptarent david ⁊ viros eius quorũ damnis ⁊ ꝑſecutionibus david debebat p̃cauere. [e] Et abijt ipſe ⁊c. iſte eñ erat inimicus ſaul. eo q[uod] ſaul frequẽter debellauerat philiſteos. ⁊ iõ libẽtius recepit david eo q[uod] ſaul reputabat eũ inimicũ. [f] Et habitauit ⁊c. hoc fuit tm̃ ad horã. quia habuit aliũ locũ aſſignatũ. vt poſtea dicet'.
[g] Dixit aũt david. Hic ꝯñr agit' de loco ipſi david aſſignato. quẽ petiuit david extra ciuitateꝫ regiã vt liberius ire poſſet cũ ſuis viris ad dep̃dandũ infideles. vñ cũ ſuis poſſet viuere. Et p[at]ꝫ lr̃a vſq[ue] ibi. [h] Fuit aũt numer[us] dierũ ⁊c. In hebreo habet'. Dies ⁊ q̃tuor menſes. ⁊ ꝑ dies ſ[ecundu]m aliq[uo]s hebreos intelligit' annus vel anni. Scdm vo Ra. ſa. intelligũt' tm̃ duo dies naturales. vtroq[ue] eñ mõ in ve. teſt. inuenit' hoc nomen dies in plurali acceptuꝫ. ſ. ꝑ duobus diebus naturalibus. ⁊ ꝑ anno vl' annis indeterminate. Qd aũt hic accipiat' ſcdo mõ magis videt' ex hoc qd' habet' .j. .xxix. q[uod] dixit achis de mora david cũ ipſe eſt apud me multis diebus vel annis. [i] Et aſcẽdit david. Hic deſcribit' viuẽdi mod[us]. ſ. de p̃dis infideliũ circũadiacentiũ. [k] Nec relinquebat viuentẽ virũ et mulierẽ ne accuſarent eũ apud achis. licet eñ nõ eſſent d' philiſteis tñ aliqui eorum poterãt eſſe ſub eorũ tributo. vl' habere aliq̃ pacta ſeu cõuentiones cũ eis. ꝓpter qd' achis potuiſſet cõtra david ꝓuocari.
[l] Rñdebat david ꝯ meridiem iude ⁊c. ille eniꝫ terre de q̃bus p̃das accipiebat licet eſſent v[er]ſus illã ꝑtẽ ñ tñ erãt de filijs iſrl'. videtur tñ q[uod] david ꝑh[oc] nõ excuſet' a mẽdatio. q[uia] tali mõ loquẽdi vtebat' vt achis crederet ipm filios iſrl' dep̃daſſe. vt p[at]ꝫ ex ſequẽtib[us] iſtud tñ mendaciũ erat officioſum. ſ. ꝑ ſalute ſui ⁊ ſuoꝝ a quo nõ oportet dd' excuſari. q[uia] multa peiora fecit nec ipſe dd' peccauit p̃dictos infideles interficiẽdo. q[uia] manebant infra terminos terre ꝓmiſſionis q̃rũ habitatores fuerũt a dño cõdẽnati ad mortem. vt dictũ eſt ſupra frequẽter in libro Joſue. ⁊ Deu. ⁊ Nũerorum. ꝓpter qd' filij iſrl' poterãt eos licite occidere habita oportunitate. ⁊ bona eorũ occupare. niſi ꝑ treugas ad t[em]pus poſitas impedirent'. q[uia] ſeruãde ſũt de iure naturali q̃diu durant. licet eñ filij iſrl' nõ poſſent cũ illis federa ꝑpetua cõtrahere. poterãt tñ ex aliq̃ cã rõnabili treugas ſeu pacta ad tẽpus cum ipſis inire. vt dictũ fuit ſupra Joſue. .xxj. in fine. [m] Erit igit' mihi ⁊c. Credebat eñ eum tot mala feciſſe filijs iſrl' q[uod] decetero nõ poſſet cum eis recõciliari. ⁊ ſic eſſet coactus ipſi achis fideliter ſeruire.

Ca. .xxviij.

Factũ ẽ aũt. Hec ẽ vltima ps p̃ncipalis h[uius] libri p̃mi in q̃ deſcribit' ſaulis mors ⁊ ꝯſumatio per bellũ ꝯ philiſteos. p̃ igit' deſcribit' belli appat[us]. ſcdo dd' receſſus ca. .xxix. tercio ſaulis occubit[us] .c. .xxxj. Circa p̃mũ ſciẽdũ. q[uod] ꝓpter magnitudinẽ appat[us] i philiſtinoꝝ exercitu ſaul territ[us] ꝯſuluit phitoniſſam. Circa qd' p̃ deſcribit' ꝯſultatõis occaſio. ſcdo ipſa ꝯſultatio: ibi. Dixitq[ue] ſaul. tercio data rñſio: ibi. Dixit aũt ſamuel. q̃rto ſaul' deſolatio: ibi. Statimq[ue] ſaul cecidit. Circa p̃mũ dr̃. [b] Congregauert' philiſtijm agmia. i. mltitudine mag' ⁊ valida. [c] Dixitq[ue] achis ad dd' ⁊c.

q̃ multū cōfi.debat de ꝓbitate dauid ꝛ eius fidelitate
Dixitq̃ꝫ dauid ad achis. ꝺ Nūc ſcies q̄ facturus
ē.ſ.ꝓ te cōtra inimicos tuos. vt dicit hic gloſa inter-
linearis. ſ; videt̃ ꝙ in hoc dd̄ peccauerit. q: ſi intende-
bat hoc facere intēdebat pugnare cōtra fideles ꝓ infi
delibus. qḋ eſt il
licitū. aut ſi non
intendebat hoc
ſ; magis ꝯriū.ſ.
iuuare filios iſrl̃
ꝯ philiſteos. ſi-
cut opinati fue-
runt ſatrape. vt
habet̃ ſequenti
ca. ſic fuit falſus
ꝛ ꝓditor inten-
dens nocere ei
quē ꝓmittebat
adiuuare. Dicē
dum ꝙ dauid in
tendebat defen-
dere ipſuꝫ achis
cui tenebat̃ ex
beneficijs rece-
ptis. q: achis ip
ſum benigne re
ceperat. ꝛ ſic eū ſecurū fecerat a ꝑſecutōe ſaulis. vt pꝫ
ex ꝑdictis nec peccaſſet hoc faciēdo duplici rōne. vna
accipit̃ ex pte achis.ſ. ſi habebat iuſtū bellū ꝯ ſaul. qḋ
potuit eſſe ſi ſaul q̄ erat arrepticius a demone aliqua
pacta fregerat ſeu iuramēta cum philiſteis inita. q: ta
lia ſunt ſeruanda. vñ ꝛ ſedechias.ij. Paralyp. xxxvj.
arguit̃ eo ꝙ fregit iuramentū qḋ fecerat nabuchodo-
noſor. Quis aūt filij iſrl̃ nō poſſent facere cū philiſteis
federa ꝑpetua. eo ꝙ habitabāt in terra ſibi ꝓmiſſa. tñ
ex cā rōnabili poterāt facere treugas ad tps ꝛ iuramē
to firmare. vt pꝫ ex ſupradictis. Alia rō accipit̃ ex pte
ipſius dauid qui habebat ius in regno iſrael. ꝛ iō pote
rat illud acquirere virtute armoꝝ facultate occurrē
te. ꝛ in tali bello iuſto poterat licite vti philiſtinoꝝ cō
fortatōe ꝛ auxilio. cogitabat eñ ꝓbabiliter ꝙ ſi phili
ſtei haberent victoriā. Achis ei amicus ꝛ fauorabilis
eum iuuaret ad poſſidendū regnū. q: habita victoria
philiſtei illud regnū nō poſſederūt. ſ; in terram ſuā re
uerſi fuerūt. ꝛ yſboſeth filius ſaul ſucceſſit in regno. vt
hr̃ infra.ij. li.ij. c. Ex dictis pꝫ argumētū factū ad ꝯriū
e Samuel aūt mortuus eſt ꝛc. licꝫ mors eius ſupra de
ſcripta fuerit. xxv. ca. tñ hic repetit̃. q: erat excitādus
de primo ad denunciandum ſaulis caſum.
f Et ſaul abſtulit ꝛc. iſtud ponit̃ hic ad declaratiōnē
ſui facinoris. q: qḋ deſtruxerat q̄ſi zelo legis. iterū re-
quiſiuit. dicūt tñ aliqui ꝙ eos interfecit eo ꝙ vaticina-
bāt̃ dauid regnaturū poſt eū. g Et interfecit eos
ꝛc. hoc nō eſt in hebreo. nec eſt de textu. ſ; p̄mo videt̃ ꝑ
modū gloſe appoſitū. poſtea ꝑ ſcriptores textui inſer-
tum. ſequit̃. h Cōſuluitq̃ꝫ dñm ꝛc. q: eos occide-
rat excepto abiathar qui erat cū dauid. i Neq̃ꝫ ꝑ
ſomnia. Dicunt hic aliqui. q: in tali requiſitōne debe-
bant ieiunia ꝛ orōnes ꝓcedere. qḋ nō fecit ſaul.
k Neq̃ꝫ ꝑ ꝓphas. iſti fuerant diſcipuli ſamuelis.
l Dixitq̃ꝫ ſaul. Deſcripta occaſione ꝯſulendi phito
niſſam.ſ. timore ſaulis de apparatu philiſtinoꝝ. ꝛ ne-
gatōe diuini rñſi. hic ꝯñr deſcribit̃ phitoniſſe ꝯſultatō
Ad intellectū tñ ſequentiū querit̃. vtrū in tali ſuſcita
tione apparuit ipſe ſamuel vel malignus ſpūs in eius
ſpecie. Et arguit̃ p̄mo ꝙ fuerit ipſe ſamuel. q: ſcriptu
ra hic de ipſo loquit̃ tanq̃ꝫ de ꝑſona ipſius noīans ip-
ſum pluries ꝓprio noīe. ꝛ iō videt̃ falſitatē ꝓtendere.
niſi ipſe fuiſſet. Item magna irreuerentia facta fuiſſet
ſancto. ſi malignus ſpūs totiens in ſcriptura ſacra no
minatus fuiſſet noīe ipſius. Itē Eccl. xlvj. dr̃ de ipſo.
Et poſt hoc dormiuit ꝛ notū fecit regi. ꝛ oñdit illi finē
vite ſue ꝛc. Itē dixit certitudinaliter verū de futuris

ad dauid. Sciēs nunc ſcito
te: q̄ꝫ mecum egredieris in
caſtris tu ꝛ viri tui. Dixitq̃ꝫ
dauid ad achis [o] Nūc ſcies
q̄ factur⁹ eſt ſeruus tu⁹. Et
ait achis ad dd̄. Et ego cu-
ſtodē capitis mei ponā te
cūctis diebꝰ. [e] Samuel aūt
mortuus ē: planxitq̃ꝫ eū oīs
iſrl̃: ꝛ ſepelierūt eū in rama
tha vrbe ſua [f] Et ſaul abſtu
lit magos ꝛ ariolos de terra
[g] et interfecit eos q̄ phitones
hēbāt in vētre. Cōgregati
q̃ꝫ ſunt philiſtijm: ꝛ venerūt
et caſtrametati ſūt in ſunā.
Cōgregauit aūt ꝛ ſaul vni
uerſum iſrl̃: ꝛ venit i gelboe
Et vidit ſaul caſtra phili-
ſtijm: ꝛ timuit: ꝛ expauit cor
e⁹ nimis [h] Cōſuluitq̃ꝫ dñm
et ñ rñdit ei [i] neq̃ꝫ ꝑ ſacerdo
tes [k] neq̃ꝫ ꝑ ſomnia: neq̃ꝫ per
ꝓphas. [l] Dixitq̃ꝫ ſaul ſeruis.

cōtingentibus.ſ. de morte ſaul ꝛ filioꝝ eius ꝛ de debella-
tiōe ſui exercitus. ꝛ ſic videt̃ fuiſſe verus ꝓpha ſamuel. et
nō malignus ſpūs. qui eſt mēdax ꝛ pr̃ mēdacij. vt habet̃
Job. viij. In cōtrariū arguit̃ ꝑ glo. q̄ habet̃ Eſa. xxix. q̄
dicit ſic. Phitoniſſa nō ſuſcitauit ſamuelē ſ; euocauit de-
monē. Itē de⁹ nō-
lebat rñdere ſauli
ꝑ ꝓphas viuos vt
pꝫ ex ꝑdictis ꝛ mul-
to minus ꝑ mortu
os vt videt̃. Itē il
le qui apparuit dixit
ſauli. Cras mecū
eris cū igit̃ ſaul eſ-
ſet reprobatus. et
igne gehenne cru-
ciādus. vr̃ ꝙ ille q̄
ſibi apparuit mali-
gn⁹ ſpūs fuerit ei-
dem igni deputat⁹.
Itē ille q̄ apparuit
ꝑmiſit ſe adorari a
ſaule. qḋ nō ꝑmiſiſ-
ſet ſanctus ſamuel
cum ſolus deus ſit
adorādus. ꝛ iō vr̃
ꝙ fuerit malignus ſpūs talis honoris cupidus. Item ſi
fuit ſamuel. aut apparuit diuina virtute vel magica. non
primo mō. q: ſic deus multū fauiſſet arti magice faciens
apparere ſamuelē ad inuocationē phitoniſſe. qḋ oīo vi-
det̃ falſum ꝛ irrōnabile. Nec ſcḋo mō q: ars magica nul-
lam virtutē habet de ſe. ſ; demones ꝑ aliqua pacta cū ma
gis inita voluntarie apparent vel aliqua faciūt. vt hoīes
teneant in errore. Si igit̃ ſamuel virtute magica apparu
it. hoc fuit q: demon ipſuꝫ adduxit. tunc querit̃. aut fuit
adductus voluntarie. ꝛ ſic demoni ꝯſenſit ꝛ in malo actu
qḋ eſt incōueniēs cum eſſet in pte ſanctoꝝ. aut coactus
ꝑ demonē ꝛ hoc videt̃ incōueniens. q: demones ſup ſan-
ctos defunctos nullā habēt ptātem. Rñſio ad queſtionē
iſtam rñdet Augu. in epl̃a ad felicianū. cuius rñſio ponit̃
in gloſa ſup locum iſtum. ꝛ tangit ibi duplicem opinionē
vel dicendi modū. Primus eſt ꝙ fuerit aīa ſamuelis ipſi
ſauli apparens. ꝛ hoc ſm̄ ipm̄ potuit eſſe dupliciter. vno
mō ꝑ demonē eam ad hoc adducentē. tñ ex ꝑmiſſione di
uina ex aliqua rōe nobis occulta. Sic xp̄s ꝑmiſit ſe a dy-
abolo aſſumi. ꝛ ſup pinnaculū templi portari. ꝛ ſup mon
tem excelſum collocari. vt habet̃ Math. iiij. ꝛ ideo nul-
lum incōueniēs videt̃ ꝙ talia ꝑmiſſus fuerit facere in aīa
ſamuelis. q̄ longe incōparabiliter minor fuit ipſo xp̄o. ꝛ ali
quā figurā facere ſeu oñdere ꝑ quā appareret ſauli q̄ſi in
ꝓprio corpe ꝛ habitu. vt l̄ra ꝓtendit. Alio mō ꝙ iſta appa
ritio nō fuerit aliqualiter arte magica ſeu ptāte dyaboli-
ca ad hoc ꝑmiſſa. ſed diuina virtute hoc faciēte ex ſua di
ſpoſitiōe q̄ phitoniſſam et demonē latebat. vt ſauli ꝓpter
ſua demerita ſnīa diuina ſup eum futura de ꝓximo per ſa
muelē denunciaret̃. ſicut ꝑ ipm̄ viuentē reprobatio a re-
gno ſibi fuerat añ denunciata. ſicut dictuꝫ fuit ſupra. xv.
Alium vō modū dicēdi ponit Aug. in eadē epl̃a. ꝙ nō fu
erit ſamuel. ſed malignus ſpūs apparens in eius effigie.
Dixit eñ apl̄s.ij. ad Cor. xj. ꝙ ipſe ſathanas transfigu-
rat ſe in angelū lucis. et multo fortius. vt videt̃ potuit ſe
transformare in ſilitudinē ſamuelis. tñ deo hoc ꝑmittēte
in vtraq̃ꝫ transfiguratōe ſine qua nihil pōt facere. Addu
cit etiam ad hoc aliquas rōnes tactas in arguendo pro
pte iſta. ꝛ ad hoc vr̃ magis declinare agens de ꝑſtigijs de
monū. vt hr̃ in decretis. xxvj. q. v. ca. nec mirū. Dicenduꝫ
igit̃ ꝙ ſi decretū allegatū habeat̃ ꝓ determinatōe eccleſie
tenēda ē iſta ps determinata. Si aūt nō ſit determinatio
eccleſie vt ꝓbabilr̃ vr̃. tñ q: Aug. cuius eſt illud decretuꝫ
vtrūq̃ꝫ modū dicendi ponit vt ꝓbabilē ꝛ rōnabilē in epl̃a
ad ſimplicianū. tñ q: poſt ꝯpilationē decretoꝝ expoſito-
res ſacre ſcripture ꝑdictos modos recitauerūt ꝛ ſcripſe-
runt tanq̃ꝫ ꝓbabiles ꝛ rōnabiles qḋ nō feciſſent ſi vnus

modus dicēdi eſſꝫ ab eccleſia determinatus niſi forſitan ex ignorātia huius determinatōis q̄ nō videt̃ eis imputandū. ⁊ iō ſi illud decretū non ſit determinatio eccl'ie. vr̄ abſq; tn̄ aſſertōe ꝙ ꝓbabilioꝛ ſit modus dicēdi ꝙ aīa ſamuelis virtute diuina ⁊ eius diſpenſatōe apparuit nō ꝑdicto ad annūciādū ſauli diuinā ſniam qꝛ huic dicto mag' vr̄ cōcordare text' biblie h' ⁊ in eccleſiaſtico vt. ſ. allegatum eſt ꝑ iſta pte. Ad h' etiā faciunt rōes. ſ. inducte. h' et dictū tenēt oēs hebraici doctores. Iſtud etiā dictuꝫ videt̃ ꝯcordare ei qd̄ dr̄ in lib. Nu. in caſu q̄ſitum ad aliqd̄ ſilē. Dicit̃ etiaꝫ ibi. xxij. ca. ⁊. xxiij. ꝙ balaā magus et ariolus q̄ter queſiuit rn̄ſum demōis bis in domo ſua. et bis cū balach. ⁊ tūc ſm̄ oēs doctores catholicos. demon virtute diuina fuit ꝓhibitus dare ſibi rn̄ſum. et angelus bonus dedit ei rn̄ſum ſue volūtati ꝯ̄rium. Nec deus in hoc vel angelus bonus mago vel magice arti fauebat. ſ; magis effectū magice artis impediebat. Sic videt̃ in ꝓpoſito rōnabiliter poſſe dici. ꝙ demon fuit ꝓhibitus aduocatione phitoniſſe venire. ad hoc eñ illa ars ordinat̃ vt ab omnibus tenet̃. Et pꝫ ꝑ glo. Eſa. ſupius allegatā. ⁊ diuina virtute ⁊ volūtate apparuit ſamuel annūcians ſauli ꝯtrariū voluntati ſue. Tenēdo igit̃ modū iſtū ad ea q̄ obijciunt̃ in ꝯtrariuꝫ pōt rn̄deri. Ad primū dicendū ꝙ phitoniſſa nō ſuſcitauit ſamuelē. ſed illū deus apparere fecit vt dictuꝫ eſt. ſed ipſa vocauit demonē qui tn̄ fuit ꝓhibitus venire. vt dictū eſt et ſic illa gloſa nō eſt huic mō dicēdi cōtraria. q̄uis nō ſit magne auctātis. cū ſit quedā glo. m̄gralis. Ad ſcd̄m dicēdum ꝙ nō fuit ſine cā ꝙ deus magis rn̄dit ſauli ꝑ ſamuelem iam defunctū q̄ꝫ ꝑ ꝓphām viuū. vt pꝫ ex ſupradictis. Ad terciū dicendū ꝙ ſamuel ꝑmiſit ſe adorari adoratōe dulie. nec hoc fuit malū. ſicut ⁊ dauid ꝑmiſit ſe adorari a nathan ꝓpha. vt habet̃. iij. Reg. j. Ad quartū dicenduꝫ ꝙ ſamuel dixit ſauli ipm̄ foꝛe ſecū in craſtino. i. in ſtatu defunctoꝝ nec plus ſonat auctoritas. qꝛ ſi ſonaret ſtatum ſanctoꝝ eadē rōne adduceret̃ ad oppoſitū. qꝛ dixit ſauli. Cras tu ⁊ filij tui eritis mecū. Ionathas aūt ibidē interfectus erat valde bonus vir ⁊ ꝑfectus. vt pꝫ ex ſupradictis in pluribus locis. ꝓpter qd̄ tenendū eſt ꝙ receptus fuit in pte ſanctoꝝ. ⁊ iō ſi ex ſaule arguit̃ apparuiſſe demonem. eadē rōe ex ionatha arguit̃ ipm̄ fuiſſe ſamuelē. Ad quintū dicendū ꝙ ſamuel fuit adductus virtute diuina: nō in fauorē artis magice ſ; magis in impedimentū vt pꝫ ex dictis in q̄ōne. Uerum qꝛ Aug. magis vr̄ declinare ad aliū dicendi modū. vt dictū eſt. iō ſimr̄ ſoluenda ſunt argumenta in ꝯtrariū facta. Ad primū dicendū ꝙ rerū ſilitudines in ſacra ſcriptura frequenter noīantur noībus rerū. vt pꝫ Gen̄. xlj. vbi dr̄ ꝙ pharao vidit ſeptem ſpicas ⁊ ſeptem boues. ⁊ tn̄ certū eſt ꝙ non vidit niſi earum ſilitudines. ⁊ eodem mō ſicut dicit Aug. effigies ſamuelis ꝑ demonem repn̄tata, hic vocat̃ noīe ipſius ſm̄ iſtuꝫ dicendi

ſuis. [m] Querite mihi mulierem habentē phitonē: ⁊ vadā ad eā ⁊ ſciſcitaboꝛ ꝑ illā. Et dixerūt ſerui eius ad eū. Eſt mulier phitonē hn̄s in endoꝛ. [n] Mutauit ergo habitū ſuum: veſtituſq; eſt alijs veſtimentis: ⁊ abijt ipſe ⁊ duo viri cū eo [o] veneruntq; ad mulierē nocte ⁊ ait illi. [p] Diuina mihi in phitone: ⁊ ſuſcita mihi quē dixero tibi. Et ait mulier ad eum. Ecce tu noſti quanta fecerit ſaul ⁊ quō eraſerit magos ⁊ ariolos de terra. Quare ergo inſidiaris aīe mee vt occidar. Et iurauit ei ſaul in dn̄o dicēs Uiuit dn̄s: qꝛ non eueniet tibi q̄cq̄ mali ꝓpter hāc rē. Dixitq; ei mulier. Quē ſuſcitabo tibi? Qui ait. Samuelē mihi ſuſcita. [q] Cū aūt vidiſſet mulier ſamuelē [r] exclamauit voce mag' et dixit ad ſaul. Quare impoſuiſti mihi? Tu es eñ ſaul. Dixitq; ei rex. Noli timē. Quid vidiſti. Et ait mlr̄ ad ſaul [s] Deos vidi aſcēdētes de t'ra. Dixitq; ei. [t] Qual' ē foꝛa ei'? q̄ ait. Uir ſenex aſcēdit ⁊ ipſe amict' eſt pallio. [v] Et intellexit ſaul ꝙ ſamuel eēt: ⁊ inclinauit ſe ſup faciē ſuā i t'ra ⁊ adoꝛauit. Dixit aūt ſamuel ad ſaul. Quare inquietaſti me vt ſuſcitarer: et ait ſaul. Coarctoꝛ nimis. Siquidēꝫ philiſtijm pugnāt aduerſū me: ⁊ deus receſſit a me: ⁊ exaudire me noluit: neq; ī manu ꝓpharum: neqꝫ per ſomnia. Uocaui ergo te: vt oſtē

modū. Nec ex hoc ſcriptura inducit aliq̄d falſū. ſicut nec Gen̄. xlj. vbi ſilitudines boū vocat boues. ſed dat ſtudioſis occaſionē querendi ſanū intellectū ex circūſtātijs facti ⁊ alijs locis ſcripture. nec ꝓpter hoc facta eſt irreuerentia ſancto. qꝛ talis denoīatio eſt equiuoca vt pꝫ. Ex eodē mō ſoluit̃ illud qd̄ inductū fuit de eccleſiaſtico. Ad aliud dicendū ꝙ nō eſt incōueniēs demōes ꝑdicere veraciē aliq̄ futura contingentia q̄ hn̄t ꝑ reuelationē a ſanctis angelis ſm̄ diuinā ordinationeꝫ nobis occultā et aliq̄n cogunt̃ ad hoc ſicut pꝫ in multis locis ⁊ pōt dici ꝙ ſic fuit in ꝓpoſito ad denūciandū ſniam diuinaꝫ ipſi ſauli. eo ꝙ nō erat dignus ꝙ ſibi rn̄deret̃ ꝑ angelos ſanctos vel prophetas. His ꝑdictis reuertamur ad lr̄am exponendā de conſultatōne phitoniſſe. vbi primo ponit̃ eius inq̄ſitio cum dr̄.

m Querite mihi mulierē ⁊c. Dicunt hebrei qꝫ h' dixit ſaul duobus ſibi familiaribus ⁊ ſecretis. ſ. abner ⁊ amaſe. ſcd̄o ad eam ꝑuentio cum dr̄. n Mutauit ergo habitū. ſ. ne ab ea cognoſceret̃. qꝛ tunc nō fuiſſet auſa ſuā artē exercere. Itē qꝛ ſaul volebat alios latere ꝙ ꝯſuleret phitoniſſā ⁊ ꝓpter iſtas duas cās ſubdit̃ o Ueneruntq; ad mulierē nocte. vt eius negocium eſſet occultū. tercio ponit̃ eius ꝯſultatio cum dr̄. p Diuina mihi ⁊c. illa aūt timēte hoc facere ſaul eā aſſecurauit etiā iuramento. ⁊ tunc illa cōceſſit dicens Quē ſuſcitabo tibi ⁊c. q Cum aūt vidiſſet mulier ſamuelē. ſm̄ veritatē iuxta primū modū dicēdi ſupius poſitū vel demonē in effigie ſamuelis iuxta ſcd̄m. r Exclamauit voce magna. ꝑ timoꝛe ſaulis quē tūc ſciuit eſſe pn̄tem. Si aūt querat̃ quō ſciuit. Rn̄dēt hebrei cōiter ꝙ h' fuit. qꝛ q̄n alius a rege petebat aliquē ſuſcitari ꝑ artem phitonicā primo apparebat ex pte pedum. q̄n aūt rex hoc faciebat primo apparebat ex pte capitis. ꝓpter reuerentiā regis. Alij dicunt ⁊ videtur verius ꝙ ille qui apparuit hoc ſibi dixit. s Deos vidi ⁊c. i. hoies diuinos. vt dicūt hebrei. dicentes ꝙ duo fuerunt. ſ. ſamuel ⁊ moyſes. Cuius rōnē aſſignant. qꝛ ſamuel timuit vocari ad diuinū iudiciuꝫ. iō adduxit ſecū moyſen. vt eſſet ſibi teſtis ꝙ legeꝫ integraliter obſeruaſſet. ſ; hoc videt̃ ficticium qꝛ ꝓpha ſamuel ante tp̄s iudicij ſciebat xp̄m venturū. videt̃ etiā textui cōtrariū. qꝛ ſtatim ſubdit̃. t Qualis eſt foꝛma eius. in ſingulari. ⁊ ita eſt in hebreo. ⁊ ita dicendū ꝙ ſolus ſamuel apparuit. ⁊ ponit̃ hic deos in plurali ꝑ deū. ſicut Exo. xxxij. Iſti ſūt dij tui iſrl̄. ⁊ tn̄ erat ibi tm̄ vnū ydolū. v Et intellexit ſaul ⁊c. ſm̄ veritatē. vl' ſm̄ apparētiā ſm̄ duos modos ſupradictos. ⁊ ita intelligat̃ iſtud nomē hic ⁊ in alijs. fuerat eñ ſaul in ſepultura ſamuelis. ꝑut dictū fuit ſupra. xv. ⁊ vidit eū ſepeli-

ri in habitu ſuo ſicut religioſum. qꝛ primo cōgregauit hoīes religioſe viuentes ſub ipſo. vt pʒ ex ſupioribus ⁊ iō ex figura ⁊ etate ⁊ habitu ſibi relatis p phitoniſſā ſaul piecturauit q᷑ eēt ſamuel. pʒ etiā ex hoc q᷑ lʒ ſaul audiret verba ſamuelis. nō tñ cū vidit. nec alij q erāt cū eo ſ3 ſolū phitoniſſa. Dicunt etiā hebrei q᷑ ſolus ſaul audiuit verba ſamuelis cū eo loquentis ⁊ hoc ſatis videtur ex circūſtantia lr̃e. tū qꝛ mulier illa rogauit eum comedere. tum qꝛ nec ipſa nec illi q erāt cū eo ſuaſerūt ſibi abſentare ſe a periculo vel a ꝑlio futuro. vbi erat moriturꝰ. vr̃ tñ ꝓbabiliter q᷑ h̃ feciſſent ſi verba ſamuelis audiſſent. Cetera patent ex dictis.

r Et ait ſamuel. Hic ꝯñr ponit ſamuelis r̃nſio. Et pʒ lr̃a ex ꝑdictis vſqʒ ibi.

y Et dabit dñs ⁊c. qꝛ ꝓpter peccatū ꝑncipis bñ puniūt̃ ſubditi pena tp̃ali et eterna morte corꝑali. ⁊ maxime qꝛ multi erant fautores ſaulis ⁊ cōſentanei in malis ſuis.

z Cras aūt tu ⁊c. iſtud iam expoſitū eſt ſupra.

3 Statimqʒ. Hic ꝯñr ponit ſaulis deſolatio. tum ꝓpter dñi ſniam. tū ꝓpter debilitatē. cuiꝰ cā tāgit̃ cū dr̃.

a Quia nō comederat panē. i. cibū aliquē. Conſequenter ponit̃ eius aliqualis cōſolatio. ⁊ primo ex ꝑte mulieris inuitantis eū curialiter ⁊ obnixe ad accipiendū cibū dicēs. b Ecce obediuit ancilla tua voci tue. i. in facto mihi piculoſo. iō ſubdit. c Et poſui aīam meā in manu mea. i. feci opus ad tuā petitionē ſub pena mortis ꝓhibitum. q. d. ex hoc debes inclinari mee petitioni. ſcdo ex ꝑte ſociorū ſuorū cū dr̃. d Cogerunt aūt eū ſerui ſui. ꝑcibus importunis. ⁊ ſic aliqualiter cōſolatus eis acquieuit. e Mulier aūt ⁊c. in hebreo habet̃ ꝑſepiatū. i. in ꝑſepio impinguatū.

f Tollenſqʒ farinā miſcuit eam. infundēdo aquā vt inde faceret paſtā. g Et coxit azima. qꝛ non habebat tp̃s fermentādi. h Qui cū comediſſent ſurrexerūt ꝯfortati cibo. i Et ambulauerūt ⁊c. vbi apparet mirabilis ꝓbitas ⁊ aīoſitas ſaulis. qui ita feſtinauit redire ad ꝑplm ſuū vt eēt cū eo in ꝑlio in q ſciebat ſe moriturum.

In ca. xxviij. vbi dr̃ in poſtilla. Dixitqʒ dd̄ ad achis Nunc ſcies q facturus eſt ſeruus tuus. ſ. ꝑ te contra inimicos tuos. Additio. j.

Nulla rōnū in poſtilla videt̃ efficax ad excuſandum dauid a pctō ſi impugnaſſet ꝑplm fideliū ꝓ infidelibus. Dauid em̄ lʒ fuit vnctus in regē deo iubente p ſamuelē. vt pʒ ſupra. xvj. Ex hoc nō ſequit̃ q᷑ habuiſſʒ ius in regno ad executionē regie ptātis in ꝑplo iſrl̃ donec ꝑpls recepiſſet eū ſupra ſe in regē. Cuius rō eſt. Nā in inſtitutōe regis a deo p legē ordinata duo requirebāt̃. vnū ex ꝑte inſtituētis. ſ. q᷑ diuina

deres mihi q̄d faciā? f Et ait ſamuel. Quid interrogas me cū dñs receſſerit a te: ⁊ trāſierit ad emulū tuū: h Faciet em̄ tibi dñs ſicut locutꝰ eſt in māu mea: ⁊ ſcindet regnū tuū de manu tua: ⁊ dabit illud ꝓximo tuo dd̄: qꝛ nō obediſti voci dñi neqʒ feciſti irā furoris eiꝰ in amalech. Idcirco quod pateris fecit tibi dñs hodie: y ⁊ dabit dñs etiā iſrl̃ tecū in māu philiſtijm. z Cras aūt tu ⁊ filij tui mecum eritis: ſed et caſtra iſrl̃ tradet dñs in manus philiſtijm. 3 Statimqʒ ſaul cecidit porrectꝰ in terrā. Extimuerat em̄ verba ſamuelis et robur nō erat ī eo: a qꝛ nō comederat panē tota die illa. Ingreſſa ē itaqʒ mulier illa ad ſaul. Cōturbatꝰ em̄ erat valde. Dixitqʒ ad eū b Ecce obediuit ācilla tua voci tue: c ⁊ poſui aīam meā in manu mea: et audiui ſermones tuos quos locutus es ad me. Nunc igit̃ audi ⁊ tu vocē ancille tue: ⁊ ponā corā te buccellā panis vt comedens ꝯualeſcas: ⁊ poſſis iter agere. Qui renuit ⁊ ait Non comedā. d Coegerūt aūt eū ſerui ſui ⁊ e mulier: et tādē audita voce eoꝝ ſurrexit de terra: ⁊ ſedit ſup lectū. Mulier aūt illa hēbat vitulū paſcualē in domo ⁊ feſtinauit: ⁊ occidit eum. f Tollēſqʒ farinā miſcuit eā g ⁊ coxit azima: et poſuit an̄ ſaul ⁊ an̄ ſeruos eiꝰ. h Qui cū comediſſent: ſurrexerūt ⁊ ambulauerunt p totā noctē illam.

Ca. xxix.

ꝓuidētia fuiſſet electus. Aliud ex ꝑte ꝑpli. ſ. q᷑ talē electū a deo in regē ꝑpl's reciperet ponēdo ipm̄ electū ſupra ſe regem. qd̄ clare denotāt verba Deu. xvij. vbi de inſtitutiōe regia agit̃. Legit̃ em̄ ibidē. Ipm̄ ponas ſup te regē quē dñs deus tuus elegerit. Ex quibus verbis pʒ q᷑ acceptatio ꝑpli requirebat̃ ad executiōē regie ptātis poſt diuinā electionē. qd̄ ē ꝓpoſitū. qd̄ etiā manifeſte pʒ fuiſſe obſeruatū in ipſo ſaul. q lʒ prius fuerat vnctus in regē a dño deo p ſamuelē. vt pʒ. ſ. x. ca. vlterius hūit inſtitui a ꝑplo ipm̄ in regē recipiendo. vt pʒ. ſ. xj. Preterea ꝯfirmat̃ ꝑdicta ſic. Nā ſi dd̄ fuiſſʒ rex ⁊ haberet ius in regno an̄ mortē ſaul ⁊ an̄ q̄ fuiſſet receptus in regem. tunc ſaul inſequendo dd̄ hoſtiliter eſſet ꝓditor manifeſtus et leſe maieſtatis crimen incurriſſʒ. ⁊ ꝑ ꝯñs dd̄ meritorie potuiſſet ⁊ etiā debuiſſʒ occidere eū. tanq̄ ꝓditorem manifeſtū ſibi de iure ſubditū. cuius oppoſitum fecit occurēte ſibi opportunitate vt ſupra. xxiiij. ca. vbi dd̄ ſeruis ſuis volentibus ſaulē occidere ait. Abſit a me facere rem hanc dño meo xp̄o dñi. in quibus verbis duo oñdit. primū q᷑ talis occiſio eſſet nephanda ſiue illicita cum dr̃. Abſit ⁊c. ſcdo q᷑ reddens rōnem primi confitet̃ q᷑ ſaul erat dñs ipſius dd̄. qd̄ minime poſſet eſſe ſi dd̄ ꝓtunc fuiſſet rex iſrl̃. regnū em̄ non patit̃ ꝯſortē. Idē pʒ ca. xxvj. vbi iterū habuit dd̄ ſaulē in ptāte ſua ⁊ abiſai et alijs ſuis volētibus eū occidere ſilr r̃ndit addēdo. Viuit dñs. niſi dñs ꝑcuſſerit eū. vl' dies eius venerit. vel in ꝑlio deſcendens ⁊c. q. d. lʒ ille ſit dignus morte ꝓpter ꝑſecutionem meā iniuſtā ⁊ alia ſua demerita. nō tñ eius iudex ſum ſeu ſupior. ſʒ ſolū deū hʒ ſupiorē q poſſet eū occidere modis ꝑdictis. vñ ſubdit. Abſit a me mittere manū meā in xp̄m dñi. Ex quo pʒ manifeſte. q᷑ dauid reputabat ſaulē in vita ſua regē ſuū ⁊ dñm. lʒ tyrannū ⁊ peſſimū. Idē pʒ de dd̄ qui lʒ fuiſſʒ a dño vnctus in regē vt dictū eſt ſupra xvj. fuit tñ inſtitutus p tribū iude in regē ſup eādē tribū in hebrō. vt ht̃ infra. ij. Reg. ij. Et iterū tercio p alias tribus fuit in regē inſtitutꝰ ſup iſrl̃. vt. ij. Reg. v. vñ cū dd̄ nūq̄ fuit in vita ſaulis inſtitutꝰ rex p ꝑplm. ſequit̃ q᷑ nunq̄ in eodē tp̄e habuit ius in regno. lʒ haberet ius ad regnū. nec hʒ executionē regie ptātis. Nec valet ꝯ pmiſſa dicere q᷑ dauid vocat ſaulē dñm ſuū ex quadā humilitate ſeu reuerētia vnctionis quā habuerat. nō aūt rōne ſupioritatis aut maioritatis. Nam hoc eſſet de directo ꝯ rōnē xp̄i factū phariſeis Math. xxij. vbi dicit. Si ḡ dd̄ vocat eū dñm quō eſt filiꝰ eius? Xp̄s em̄ voluit oñdere phariſeis q᷑ in xp̄o ꝓmiſſo erat diuina natura. ex eo q᷑ dd̄ cū eēt pr̄ eius vocabat eum dñm cū dixit. Dixit dñs dño meo. vñ in xp̄o ponēda erat alia natura excellētior q̄ humana ꝑ quā xp̄s eēt ſupior ⁊ dñs ipſiꝰ dd̄ ꝓut ipe poſtillator ibidem diffuſius declarat. Que quidē rō xp̄i nō eſſet efficax ſi rōnabilr poſſʒ dici q᷑ dd̄ ex hūilitate ſeu reuerētia vncti

onis xp̄i futuri vocabat eum dn̄m. vn̄ neceſſe eſt dicere q̄
dauid viuēte ſaul. z poſt primā vnctionē erat inferior et
ſubditus ipſi ſauli. z ſic nō poterat ſaule viuēte regnū iſrl̄
iuſte ſibi vendicare. Et ſic rō poſtillatoris ex hac pte ſum
pta nō excuſaret ipm̄ dauid. Silr̄ nec alia rō p ipm̄ poſtil
latorē aſſignata ſufficit ad excuſationē ipſius dd. tum qz
nō apparet in textu q̄ ſaul fregiſſet aliq̄ pacta vel iuramē
ta cū philiſteis inita. ſicut pz de ſedechia cū nabuch. tum
qz poſito p caſum q̄ achis haberet iuſtā cām ↄ ſaulē. ad
huc ex hoc nō ſequeret q̄ bellū iuſtū eſſet qz requireret
auctas pncipis vt in ſcd̄a ſcd̄e. q. xl. arti. j. in corpe q̄onis
q̄ quidē auctas nō poſſet pſtari ab achis reſpectu ipſius
dauid cū nō eſſet eius princeps. vt dictū eſt. lz ei eſſet ob-
ligatus ex bn̄ficijs impēſis. q̄ quidē bn̄ficia impenſa ipſi
dauid a rege achis nō ſoluebāt ipm̄ a ſubiectōe qua tene
bat ipſi ſaul. nec a fidelitate quā tenebat obſeruare ſuis
fratribus. ſ. filijs iſrl̄. lz tn̄ p alias rōnes obligaret dauid
ſeruire ipſi achis. ſ. rōne bn̄ficij. vt dictū eſt. Et iō ad excu
ſandū in hoc loco dauid a pctō. aliter poſſet dici. ſ. q̄ da-
uid nunq̄ determinauit ſe ad bellandum ↄ filios iſrl̄. nec
cōtra ſaulē qui erat rex ſuus. Et ideo nunq̄ dixit nec aſſe
ruit regi achis q̄ ipſe pugnaret ↄtra regē iſrl̄ z ſuos ſ; tm̄
dixit. Tu ſcies quid facturus ſit ſeruus tuus. q̄ verba ſūt
manifeſte indeterminata. pn̄t eī ↄtinere veritatē tam ex
hoc q̄ pugnaſſet ↄtra ſaulē z ſuos q̄; etiā ex h̄ q̄ nihil cō
tra eos feciſſet. ſicut de facto ↄtigit. vn̄ in hoc veriſilr̄ eſti
mandū eſt. q̄ dauid qui in factis ſuis a deo ſingulariter
dirigebat. vt in ꝑceſſu geſtorū ſuorū ſatis pz videns ſe in
hac dubietate ſeu perplexitate. qz ſi adiuuiſſet philiſteos
aduerſaret ꝑplo dei z regi ſuo debitā ſubtraheret fidelita
tem. ſ. ſauli regi iſraeli. ſi aūt nō adiuuiſſet regē achis eēt
ſibi manifeſte ingratus. Idcirco diuine ꝓuidentie ſe cō-
mittebat. ſicut in ceteris ſuis cauſis. Vn̄ ſup hoc ſpecta-
bat diuinā directionē ſeu inſpirationez ad hoc q̄ ipſe ex-
cuſaret a cōmittēdo ꝓditionē ↄtra regē iſrl̄ z exercitum
eius. ſilr̄ excuſaret ne eſſet ingratus regi achis. qd̄ etiā q̄ſi
miraculoſe ſic fuit factū. vt pz in lr̄a. Nam diſponēte deo
de volūtate philiſtinorū receſſit ab eius cōſortio ſine ali-
qua nota ingratitudinis. nec etiā pugnauit ↄ exercitum
iſrl̄ ſ; potius ↄ hoſtes dei. ſ. amalechitas. nec gloſa interli
nearis allegat p poſtillatorē ↄtra hoc factū vbi dicit. q̄d
faciet ſeruus tuus ↄ inimicos tuos. Nam iſta verba glo
ſe ſunt indeterminata. ſicut verba textus. nō eī dixit. Tu
ſcies q̄ pugnabo ↄ inimicos tuos. qz ſic dixiſſet menda-
cium ſeu falſum. ſ; ſolū dixit. Tu ſcies zc̄. qd̄ habet dupli
cem cām veritatis. vt dictū eſt ſupra.

¶ In eodē ca. xxviij. vbi dr̄ in poſtil. Aliū vo modū dicē-
di ponit Aug. in eadē ep̄la. ſ. q̄ non fuerit ſamuel. ſ; mali
gnus ſpūs apparens in eius effigie.

¶ Additio. ij.

Recte intuenti verba Aug. manifeſte cōſtat de mē-
te illius eſſe. q̄ iſta apparitio ſamuelis fuiſſet pſti-
gioſa et demoniaca. Nam in ep̄la ad ſimplicianum q̄ ſup
hūc paſſum in glo. ponit. lz duos modos dicēdi ꝓponat
nō tn̄ equaliter. In illo eī mō vbi dicit q̄ ſpūs ſamuelis
appariuſſet. talia aūt verba ponit. ſ. nō eſt abſurdum cre
dere aliqua diſpenſatōe pmiſſum fuiſſe zc̄. q̄ quidē verba
ſi ponderent nō aſſerunt nō eſſe incōueniens. neq; falſuz
hoc credere. ſ; ſolum dicunt nō eſſe abſurdum. multa eī
nō ſunt abſurda q̄ tn̄ ſunt falſa. vel incōuenienter dicunt
In ca. vo nec mirū p poſtillatorē allegato totalr̄ et indi-
ſtincte tenet vnā pte. ſ. q̄ nō ſamuel ſ̄m veritatē apparuit
ſ; demon in ei⁹ ſpecie. Cum igit ſ̄m veritatē hec ſit ꝓpria
opinio Aug. z nō ſit alius de doctoribus eccleſie approba
tis qui oppoſitū videat tenere ſatis dz ſufficere ad aucto
ritatem. etiā ſi p eccleſiā hoc nō determinet. Vn̄ etſi aliq̄
doctores in hoc loco vtrunq; modū dicendi ꝓponāt. hoc
eſt ad ſufficientiā diſtinctōis oſ̄ndendā. quā diſtinctionē
ipſe Aug. poſuit vt dictū eſt. Circa qd̄ vlterius attendē-
dum q̄ principales oppoſitā opinionem tenētes ſunt he
brei z eorū ſequaces. qui intantū adherent lr̄e. vt credāt
q̄ vbicunq; dr̄ ſamuel intelligat in ꝑſona ꝓpria. z non in
eius ſilitudine. cuius tn̄ oppoſitū ſatis deducit p exēpla

ſacre ſcripture ab Augu. in ca. Nec mirū pfato allega
to: q̄ p poſtillatorez aliqualiter hic colligunt. Eodem
mō hebrei in hoc loco incidunt in aliū errorē ex nimia
adherentia lr̄e. Dicunt eī moyſen z ſamuelē reſurre
xiſſe ex h̄ q̄ phitoniſſa dixit in plurali deos vidi aſcen
dentes in terra. quorū fundamentū nihil valet cū plu-
ries in ſcriptura plurale accipit ꝓ ſingulari. vt in po-
ſtilla allegat. Dimittere igit ꝓpriā opinionē Aug. que
mentē lr̄e ſcrutat z adherere hebreiſtis qui ſupficiem
lr̄e tm̄ inſpiciunt valde irrōnabile videt. Sed attendē
dum eſt q̄ licz oēs auctoritates q̄ vident prima facie
cōtra opinionē Aug. facere ſunt ſufficiēter ſolute ab
Aug. in ca. Nec miruz ſupradicto. Illa tn̄ auctoritas
Eccle. xlvj. p poſtillatorez allegata vbi dr̄ de ſamuele.
Poſt hoc dormiuit. z notum fecit regi z oſ̄ndit illi finē
vite ſue. videt facere ſpālem difficultatē contra opini
onem Augu. pdictā. Nam in illa auctoritate de vno z
eodem ſuppoſito aſſerit q̄ dormiuit. z q̄ notū fecit re-
gi zc̄. Si eī demon tantūmodo apparuit ſauli z notū
fecit ei finem vite ſue quō de eodē dr̄ q̄ dormiuit. dya-
bolus eī nunq̄ dormit nec requieſcit. Ad qd̄ dici pt
q̄ verum corpus ſamuelis in ſepulcro iacens cū ꝓprio
habitu in quo ſepultus fuit virtute magica deo pmit-
tente apparuit ipſi ſauli. in quo corpe demō loquebat.
ex quo nō attribuit ſamueli aliqd̄ inconueniens. cū ta
le corpus poſt aīe ſeparationem caret intellectu z ſenſu
ſilr̄ et velle z nolle. Et iſte modus ſuſcitandi ꝓprie eſt
nigromanticus. Nigromantia eī ſ̄m eius interptā-
tionē eſt diuinatio p mortuos. qd̄ quidē corpus. ſ. ſa-
muelis. ſamuel potuit in ſacra ſcriptura vocari. ſicut
in alijs ↄplurimis locis ſacri eloquij defunctorū cor-
pora eiſdē noībus vocant quibus in vita cōſueuerūt
noīari. Vn̄ Gen. vlti. Ibi ſepelierunt abraā et ſaram
vxorē eius. Ibi ſepelierunt yſaac z vxorē eius rebec-
cam zc̄. Conſtat aūt q̄ illorū corpa fuerūt ſepulta. nō
aūt eorū aīe. pari mō vulgariter corpus defuncti noīa
tur eodē mō quo prius cum aīa fuerit ſibi coniuncta.
Cōiter eī dr̄. hic iacet talis vel talis. Huic etiā dicto
cōſonat illud qd̄ legit in pn̄ti ca. z in ꝑſona ſamuelis.
Quare inquietaſti me vt ſuſcitarer: qd̄ pōt referri ad
corpus ſamuelis tm̄ qd̄ ſamuel noīatur mō pdicto. q̄
quidē modus nō eſt alius ab eo quē Aug. tenet. ſ; ſub
eodem ↄtinet ſi verba Aug. ad ſimplicianū vbi nar-
ratur hec ſua ꝓpria opinio bn̄ cōſideret. Dicit eī ibi
ſic. vel nō vere ſpūs ſamuelis a requie ſua eſt excitat⁹
ſ; aliqd̄ fantaſma z illuſio zc̄. Vbi aduertendū q̄ non
dixit nō vere corpus ſamuelis eſt excitatū. ſed ſpūs ſa
muelis. excludit eī ſpm̄ ſamuelis a ſuſcitatōne nō tn̄
eius corpus. qd̄ quidē corpus cum illuſione imagina
ria dyaboli viuū apparebat. z loquebat. z poterat vo
cari ſamuel rōne pdicta. Et iſte modus dicendi ſeu de
clarandi mentem Aug. videt ſatis ſufficere ex illis q̄
volunt minus lr̄alizare.

¶ Replica.

In ca. xxviij. vbi poſtillator adducit certas ex-
cuſatiōes ꝓ dauid cū dixiſſet ad achis. Nunc
ſcies q̄ facturus ſit ſeruus tuus. Burg. volēs
illas excuſationes nō ſufficere. vt a peccatis excuſare
dauid valeant addit aliā excuſationē dicēs verba da
uid fuiſſe indeterminata ſicut ſūt quorū veritas ſumi
pt ex duobus. ſ. ſiue pugnare ſiue nō. Cōtra arguit ſic
p illa verba ipſe dauid aut aliq̄d intendebat. aut nihil
ſi nihil igit mētiebat z peccauit. Si aliquid aut q̄ vo
luit pugnare ↄtra iſrl̄. aut q̄ noluit. Si pmū peccaſſet
volendo pugnare ↄtra frēs ſuos fideles ꝓ infidelib⁹.
Si ſcd̄m igit ꝓpoſitū habuit fallendi achis qd̄ eſt pec
catū ingratitudinis. Sed videt dauid determinaſſe il
la verba indeterminata. cū. j. xxix. ca. amotus p reges
achis dixit regi. Quid inueniſti in me vt non pugnem
contra inimicos dn̄i mei. vbi apparet ſe determinaſſe
ad pugandū ad modū loquendi poſtil. Et videt q̄ nō
oportuit tantū laborare ꝓ excuſatōe dauid a peccato
Si eī poneretur q̄ dauid verbis illis indeterminatis

habuiſſet ꝓpoſitū peralogizandi achis eſſet pctm̄ venia dignū. vicꝫ infideli fide nō ſeruare. potiſſimū qū ſi dei obſeruātia vegeret in deteriorē exitū. ſ. ꝯ ppl'm dei ⁊ ꝓpriū pugnare. Nec puto errorē cōcedere dd' quantūcunqꝫ a deo dilectū ⁊ directuꝫ peccaſſe venialiter. qui poſt regnū adeptum ſepe legiť peccaſſe mortaliter. vt pꝫ in hyſtoria vrie. In eo ca. vbi de apparitiōe ſamueľ poſtillator adducit duas opiniones. quarū vna opinať ſamuelē in ꝓpria perſona apparuiſſe. Alia opinať nō ſamuelē ſ dyabolū in eius ſpē apparuiſſe. vtraqꝫ opinionē ponit be. Aug. ad feliciānū. cuius auctoritas adduciť in gloſa ordinaria vbi be. Aug. rñdit ad rōes vtriuſqꝫ opinionis. ꝑ hoc dans intelligere ꝙ vtraqꝫ ꝑs opinabilis eſt. Vñ ꝯquis in ca. Nec mirū. xxvj. q. v. ad ſcdam opinionem appareat inclinatus. dicit tñ aliā non eſſe abſurdā. Et cum ad primā poſtil. tribus rōibus ⁊ auctoritatibus inclinať. Burg. putat ipm̄ cōmiſiſſe crimen leſe maieſtatis eo ꝙ opinionē quā be. Aug. tenet ipſe declinat cum tñ be. Aug. in hmōi opinionibus conſenſum aliorum nō efflagitet. vt haberi pōt ab eodem quarto ſup Gen̄. ad lram. xix. ca. ⁊ xxij. ſciens ꝙ in materia opinabili ſapiens nō abſurde contradicit ſapienti. immo expedit cōtrarias in ſtudijs eccleſiaſticis eſſe opiniones ad exercendū ingeniū. ⁊ excutiendū ſtudentiū pigriciam. Nam ꝓpter eaſdē rōnes idē be. Aug. j. ſup Gen̄. cōtra manicheos dicet eccleſie ꝓficere herſes inſurgentes. vide de hoc in primo correctorio huius opis. Auctoritas igiť be. Augu. nec etiā decreti in materia opinabili cōpellit quo minus quelibet ꝑs opinabilis teneri pōt quouſqꝫ ad eccleſiā altera ꝑs fuit determinata. qꝛ extunc ceſſat opinio qñ incipit eſſe veritas determinata. Nunc aūt Burg. hec oīa egreferens opiniones be. Aug. nitiť defendere. alia tñ via incedēs ꝙ̄ be. Aug. qꝛ be. Aug. incedit via ꝓbabili. Burg. aūt innitiť temeritati. Nam rōnes ⁊ veriſilitudines ꝑ poſtilla. ꝓ opinione contraria inductas nō ſoluit. vt pꝫ. ſ ſolum laborat circa auctoritatē adductaꝫ de eccleſiaſtico. xlvj. dicens illā facere ſpālem difficultatē cōtra be. Aug. ſicut ⁊ facit. Nam in auctoritate illa dī ſamuel dormiuiſſe ⁊ tunc notum feciſſe regi finē vite ſuc. et exaltaſſe vocem ſuā de terra in ꝓphetia. q̄ oīa demoni aſcribi nō pñt. demon eñi nunqꝫ dormit contra primū. ſ nec ꝓpha dici pōt cōtra ſcdm̄. Loquiť igiť illa auctoritas de pſona ſamuelis diuina diſpenſatōe ſuſcitata. nō ad factū phitoniſſe. nec ad meritū ſaulis ſ ad cōfirmandū finalem ſciſſurā regni de manu ſaul quam ipſe ſamuel cum viueret pdixit. vt pꝫ ſupra. Et habet hoc factum aliqđ ſile cum facto ochozie regis iſrľ qui miſit ad conſulendū beelzebub deum acharon. ſ diuina diſpenſatōe impedita eſt cōſultatio. ⁊ miſſus eſt helyas vt pꝫ. iiij. Regū. j. Ita in ꝓpoſito ſaul volens ꝑ phitoniſſam conſulere demonē impeditus eſt. qꝛ diuina diſpenſatōe ꝑ miſſionē ſamuelis ꝑuentus fuit. ⁊ hoc intelligens penituit. Sed ad hoc rñdendo Burg. ad dicta be. Aug. addit q̄ puto de mente Aug. nō fuiſſe. Dicit tamē ꝙ dicta auctoritas intelligenda ſit de corpe ſamuelis in ꝓprio habitu vt ſepultū fuit. qđ vicꝫ virtute artis magice dyabolus illud corpus aſſumpſit ꝑ inſtrumēto ſue ludificatōis. ſ vt verū fatear Burg. nō fuit cōpulſus illa auctate ſic dicere. Si eñi demon aſſumpſiſſꝫ ſicut pōt corpus aereū in ſilitudine ⁊ corporis ⁊ habitus ſamuelis. ita vere diceretur ſamuel ex illa ſilitudine ſicut ſi corpus ꝓpriū ſuſſuiſſet ludificatōi. ſicut vulgo noīam⁹ imagine noīe rei accipiēdo ſignū ꝓ ſignato. immo ⁊ be. Amb. dicit in legēda ſanctorū geruaſij ⁊ ꝓthaſij ſe ꝑ pīcturā didiciſſe ꝙ ei apparēs imaginaria viſione fuiſſet ſan. pau. Etiā huic mō dicēdi videť repugnare lra huius ca. q̄ dī quare inq̄etaſti me vt ſuſcitarer ⁊c̄. Nam cum illud corpus de q̄ ſermo ſm̄' Burg. caruit intellectu ⁊ ſenſu. nolle ⁊ velle non potuit ſe vere dicere inquietatū neqꝫ ſuſcitatū. Et ſi burg. dixerit illos modos loquēdi a demone cōfictos. nō oportuit. immo nō decuit ad mēdacia demonū corpus ſancti ꝓphe ponere iuſtrm̄. nec puto artē magicā q̄ in corporibus mortuorū diuinare cōſueuit ſine ſingulari dei ꝑmiſſione ad corpora ſanctorum poſſe extendi. ⁊ cum de hmōi permiſſione in ſcriptura nullū repiť fundamentū. irrōnabile vr̄ ⁊ iniuriā ſanctorū talia cōfingere. vt argumento vtať inualido q̄ burg. vti cōſueuit. Recedit igiť burg. longe ab intentōe be. Aug. qui dicit nō vere fuiſſe ſpm̄ ſamuelis. ſ fantaſma ⁊ illuſionē ⁊c̄. q̄ de reali corpe ſamuelis vera nō ſunt. Si eñi verū corpus ſamuelis fuiſſet. iō fuiſſet viſio realis nō illuſoria nec fantaſtica. ꝓut be. Aug. vult. ꝯquis locutio fuiſſet illuſoria. apparitō tñ fuiſſet realis. qđ eſt ꝯ intentionē be. Aug. Vel oportet burg. dicere ꝙ nō fuit corpus reale. ⁊ habeť ꝓpoſitū. etiā dato ꝯquis non cōceſſo ꝙ demon fuiſſet cōiunctus corpi vt motor. illud tñ coniunctū non vere dici poſſet ꝓphetiaꝫ texuiſſe de terra. ꝓut dī in auctoritate ꝑallegata. Quibus oībus ſic dictis remanet liberū. quā opinionem quis tenere ⁊ defendere velit cum ad neutrā ꝑtē appareat eccleſie auctas determinata. Et eodē mō liberū eſt ſaul dicere ſaluatū vel dānatū cum ad neutrā ꝑtem eſt demonſtratio vel eccleſie auctoritas cogens.

[a] Congregata ſūt ergo philiſtijm vniūſa agmina in aphec. Sꝫ ⁊ iſrľ caſtrametat⁹ ē ſup fontē qui erat ī iezrahel. Et ſatrape q̄dem philiſtijm īcedebāt ī centurijs ⁊ milib⁹: dd aūt ⁊ viri eius erāt in nouiſſimo agmine cū achis. Dixerūtqꝫ ꝑncipes philiſtijm ad achiſ Quid ſibi volūt hebrei iſti Et ait achis ad principes philiſtijm. [b] Nūqd ignoratis dd q̄ fuit ſeru⁹ ſaul regiſ iſrľ: ⁊ ē apud me mltis diebus vel ānis. [a] Et nō iueni ī eo q̄cꝙ̄ ex die q̄ tranſfugit ad me vſqꝫ ad diē hāc. Irati ſūt āt aduſus euꝫ ꝑncipes philiſtijm ⁊ dixerūt ei. Reūtať vir ⁊ ſedeat ī loco ſuo in q̄ ꝯſtituiſti eū ⁊ nō deſcēdat nobiſcū in ꝑliū ne fiat nob̄ aduerſari⁹ cū ꝑliari ceperim⁹ Quō eñi alr̄ poterit placare dñm ſuuꝫ niſi in capitib⁹ nr̄is: Nōne iſte ē dd cui cātabāt in choris dicētes: [c] ꝑcuſſit ſaul in milibus ſuis ⁊ dd in decē milib⁹ ſuis: Vo-

Ca. xxix.

Congregata ſūt. Hic pñr deſcribiť receſſus dd' de philiſtinorū exercitu. Et primo deſcribiť hmōi receſſus. ſcdo incidens caſus ca. xxx. Circa primum achis ꝓpter dd' ⁊ viros eius reprehendiť. ſcdo ꝓpter h̄ dd' ad locū ſuū remittiť: ibi. Vocauit igiť achis dd. Prima ꝑs pꝫ vſqꝫ ibi. ¶ b Nunqđ ignoratis ⁊c̄. q. d. nō debetis timere de eo. qꝛ ſaul ꝑſecutus eſt eū vſqꝫ ad mortē. ⁊ iō cōpulſus fuit fugere ad terram meaꝫ. iō ſubdiť. ¶ c Et eſt apud ⁊c̄. illi aūt q̄ dicūt ꝙ fuit ibi tm̄ ꝗtuor mēſibus hñt ꝯſeq̄nter dicere. ꝙ achis dixit de mora dd' in terra ſua pl⁹ ꝙ̄ eēt in veritate ad pacificandū ꝑncipes philiſtinorū. vñ ſubdiť. ¶ e Et nō inueni in eo q̄cꝙ̄. ſ. machinatōnis ad malū q̄ tñ fuiſſet ꝑcepta in tanto tp̄e ſi fuiſſet in eo h̄ inveritatē. Cetera patēt vſqꝫ ibi. ¶ c Percuſſit ſaul in milibus ſuis ⁊c̄. Iſta lra videť ſonare ꝙ in acie ſaul eēnt tm̄ mille bellatores cū eo. ⁊ cū dd'. x. milia. qđ nō eſt verū. qꝛ plures ⁊ fortiores ponunť circa regē. ⁊ iō exponendū eſt hoc ſicut fuit ſupra expoſitū. xviij. ca. ita ꝙ mille h̄ noīati

intelligitur ꝑcuſſi ab ipſo ſaule. vt ſit ſenſus. In milib⁹ ſuis. i. in milib⁹ ab eo ꝑcuſſis. ⁊ codez mō de decē milibus dd. ¶ Vocauit ḡ. Hic ꝑꝰ ꝑdictā cām dd ad locum ſuū remittit qđ a deo factū ē. ne forte bellādo ꝯ̄ filios iſrl' aliq̄s bonos de illo ꝑpło vl' amicos ſuos interficeret. ſcđo vt amalechitas qui manū ſaul euaſerāt ⁊ ciuitatē ſicelech i odiū dd incenderāt delerēt ⁊ ꝑdā ab eis captā recuparēt. tercio vt ex ꝑda ibi acq̄ſita amicos ſibi aggregaret. qui iuuarēt ipm poſt mortem ſaulis ad obtinendum regnum.

Caplm. xxx.

Cumqꝫ veniſſet. hic ꝯ̄ñr deſcribit incidēs caſus. ſ. de ciuitate ſicelech incēſa ⁊ depꝛdata tpe q̄ dd ⁊ viri eius erāt in exercitu philiſtinoꝝ. Circa qđ primo deſcribit incendiū ciuitatis ⁊ ei⁹ depꝛdatio. ſcđo hoſtium inſecutio: ibi Cōfortatus ē autē dd. tercio eorū debellatio: ibi. Qui cum duxiſſet. q̄rto prede diuiſio: ibi. Rñdenſqꝫ. Circa primū oñdit qui fecerint iſtud maleficium cum dē.

b Amalechite impetū fecerūt. odiebant eīm filios iſrl'. eo q̄ ſaul fere deleuerat eos. ⁊ iō cognoſcētes q̄ dd et viri eius erant abſentes ciuitatē ſicelech inuaſerunt.

c Et nō interfecerat quēq̄꜡. q̄ȝ volebāt eos bñe ⁊ vēdere in ſeruos ⁊ ancillas vt facerēt vtilitatē ſuā. ñ ſolū ꝯ̄ reb⁹ ſ etiā ꝯ̄ ꝑſonis. Cetera patēt vſqꝫ ibi. ¶ o Volebat ei eū ppl's lapidare eo q̄ erāt in paſſione doloꝛis poſiti. ⁊ quia ſecū duxerat

cauit ergo achis dd ⁊ ait ei: Viuit dñs: q̄ȝ rect⁹ es ⁊ bonus in ꝯ̄ſpectu meo ⁊ exit⁹ tu⁹ ⁊ introit⁹ tu⁹ mecū ē in caſtris. Et ñ īueni ī te q̄cq̄ mali: ex die q̄ veniſti ad me vſqꝫ ī diē hāc: ſ ſatrapis nō places. Reuertere ḡ ⁊ vade in pace: ⁊ nō offendas oculos ſatraparum philiſtijm. Dixitqꝫ dd ad achis. Quid eīm feci ⁊ q̄d inueniſti in me ſeruo tuo a die q̄ fui in conſpectu tuo vſqꝫ in diē hanc vt nō veniā ⁊ pugnē cōtra inimicos dñi mei regis. Reſpōdēs aūt achis locutus ē ad dd. Scio q̄ȝ bon⁹ es tu i oculis meis ſicut angel⁹ dei ſ pꝛīcipes philiſtinoꝝ dixerunt. Non aſcēdet nobiſcū in ꝑliū. Igit̄ cōſurge mane tu ⁊ ſerui dñi tui qui venerunt tecum: ⁊ cum de nocte ſurrexeritis ⁊ cepit diluceſcere ꝑgite. Surrexit itaqꝫ de nocte dd ipſe ⁊ viri ei⁹ vt ꝓficiſcerēt̄ mane: ⁊ reuerterent̄ ad terrā philiſtijm. Philiſtijm aūt aſcēderunt in iezrahel. ¶ Caplm. xxx.

Cumqꝫ veniſſent dd et viri eius in ſicelech die tercia ᵇ amalechite impetum fecerāt ex ꝑte auſtrali in ſicelech: ⁊ ꝑcuſſerant. Sicelech: ⁊ ſuccēderāt eā igni. Et captiuas duxerāt mulieres ex ea a minimo vſqꝫ ad magnū: ᶜ ⁊ nō interfecerāt quēq̄꜡: ſ ſecū duxerāt ⁊ ꝑgebant itinere ſuo. Cū ḡ veniſſet dd ⁊ viri eius ad ciuitatē: ⁊ inueniſſent eam ſuccēſam igni ⁊ vxores ſuas ⁊ filios ſuos ⁊ filias ductas eē captiuas: leuauerunt dd ⁊ ppl's qui erat cū eo voces ſuas: ⁊ planxerunt donec deficerēt in eis lachꝛyme. Siquidem ⁊ due vxores dd captiue ducte fuerāt achinoē iezraelites: ⁊ Abigail vxoꝛ nabal carmeli. Et cōtriſtatus ē dd valde. ᵒ Volebat eīm eum ppl'us lapidare. q̄ȝ amara erat aīa vniuſcuiuſqꝫ viri ſuꝑ filijs ſuis ⁊ filiabus. ᵒ Cōfoꝛtatus ē aūt dd in dño deo ſuo: ⁊ ait ad abiathar ſacerdotem filium achimelech ᶠ Applica ad me ephot. Et applicauit abiathar ephot ad dd ⁊ cōſuluit dd dñm dicens. Perſeq̄r latrunculos hos ⁊ compꝛhēdam eos: an nō: Dixitqꝫ ei dñs. Perſequere: abſqꝫ dubio eīm ꝯ̄pꝛhēdes eos: ⁊ excuties ꝑdā. Abijt ḡ dd ipſe ⁊ ſexcēti viri qui erant cū eo: ⁊ venerunt vſqꝫ ad toꝛrētē beſoꝛ: ᵍ ⁊ laſſi quidā ſubſtiterunt. Perſecutus eſt aūt dauid ipſe ⁊ quadringēti viri cum eo: ſubſtiterant enī ducēti qui laſſi tranſire nō poterant toꝛrentem beſoꝛ. ʰ Et inuenerunt virum egyptiū in agro: ⁊ adduxerūt eū ad dauid. Dederuntqꝫ ei panē vt comederet ⁊ biberet aquam ſ ⁊ fragmē maſſe caricarum et duas ligaturas vue paſſe. Qui cum comediſſet: ⁱ reuerſus ē ſpiritus eius ⁊ refocillatus ē. ᵏ Non enim comederat panem ˡ neqꝫ biberat aquam ᵐ tribus diebus et tribus noctib⁹. Dixit itaqꝫ ei dauid. Cuius es tu vel vnde: ⁊ quo pergis. Qui ait. Puer egyptius ego ſū: ſeruus viri Amalechite. Dereliq̄t autem me dominus meus: quia egrotare cepi nudius tercius. Siquidē nos erupimus ad auſtralē plagā cerethi ⁊ contra iudam: et ad meridiem caleph ⁊ ſicelech ſuccēdim⁹ igni. Dixitqꝫ ei dauid. Potes me ducere ad iſtum cuneum. Qui ait. Iura mihi per deum q̄ non occidas me: ⁊ non tradas me in manus domini mei: ⁊ ego ducam te ad cuneum iſtum. Et iurauit ei dauid. ⁿ Qui cum duxiſſet eum: ecce illi diſcumbebāt ſuper faciem vniuerſe terre

oēs bellatoꝛes. nec dimiſerat aliq̄s ad cuſtodiā loci. ¶ e Confoꝛtatus eſt ⁊c̄. Hic ꝯ̄ñr deſcribit hoſtium inſecutio. ⁊ ꝑmo ex directōe diuina requirēdo eius conſiliū cum dē.

f Applica ad me ephot. i. pro me. q. d. indue te veſte ſacerdotali vt ꝯ̄ſulas deū pro me. Cetera patent vſqꝫ ibi.

g Et laſſi quidē ſubſtiterūt. ſ. ducēti qui lꝫ ꝓpter fatigationē nō poſſent cōpetenter aduerſarios perſequi. tñ poterāt cōpetēter cuſtodire ſarcinas ꝓpter qđ dd ⁊ viri eius reliqui dimiſerūt ſub cuſtodia eorum illa q̄ poterant eis eſſe oneri. vt pꝫ ex ſeq̄ntib⁹ infra vt poſſent hoſtes expeditius perſequi. ſcđo inſequitur dd hoſtes directione huma na cum dē.

h Et inuenerūt virū egyptiū infirmitate ⁊ fame q̄ſi moꝛti ꝓpinquum.

i Reuerſus ē ſpūs eius. i. aliq̄ ꝯ̄ualeſcētia virtute cibi confoꝛtantis.

k Non eīm comederat panē. i. aliquē cibum.

l Neqꝫ biberat aquā. i. aliquem potum.

m Tribus diebus ⁊ trib⁹ noctibus. ⁊ iō non eſt mirū ſi erat exinanitus. Cetera patent.

n Qui cū duxiſſet. Hic ꝯ̄ñr deſcribit hoſtiū debellatio qui a ſicelech elōgati credebāt eſſe ſecuri.

o Comedētes ⁊ bibētes. ⁊ ſic ſibi nō ꝑcauētes. et iō fuerūt facilit̄ debellati. Et pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi. p Uſqꝫ ad veſperā alteriꝰ diei. q2 fugiebāt ⁊ abſcōdebāt ſe ꝑ diuerſa loca in quibus dd̄ ⁊ viri eius inſequēter eos ꝑ ſcrutabant̄. ⁊ iō tantū tp̄s appoſuerūt. Cetera patent

q Rn̄denſqꝫ. Hic dn̄r deſcribit̄ p̄de diuiſio. ⁊ primo q̄ſtū ad bellatores. ſc̄do q̄ſtū ad amicos dauid ſeu bn̄factores: ibi. Uenit ḡ dauid. Circa p̄rimū dī.

q Rn̄denſqꝫ ois vir peſſimꝰ. iſti q̄ erant in comitiua dd̄ cupidi ⁊ mali. hoc dicebant tractantes inter ſe de p̄de diuiſione.

r Dixit aūt dd̄ repellēs auaritiam ⁊ nequitiaꝫ iſtorum.

s Equa eñ ps erit ⁊c. Ex h̄ pꝫ illud qd̄ p̄dictū eſt. ſ. ꝙ illi. cc. remanētes cuſtodierūt ſarcinas. ⁊ iō nō erant debita portōe p̄iuandi. H̄ aūt accepit dd̄ de factō abrae. qui ſil̄r fecit socijs ſuis ad ſarcinas remanentibus. qñ q̄tuor reges debellauit. vt dictum fuit Gene. xiiij. vn̄ ſubdit̄.

t Et factū eſt ⁊c. in hebreo hr̄. Ex die illa et abañ. ſ. a tp̄e abrae Sꝫ ꝑ dd̄ fuit h̄ firmius ſtatutū ⁊ lege decretū ex regia p̄tāte. vt decetero ſic ſimplicit̄ obſuaret̄.

v Uenit ergo Hic dn̄r deſcribit̄ p̄de diuiſio q̄ſtū ad amicos dauid ⁊ bn̄factores. apud q̄s dauid ⁊ viri eius latuerāt fugiēdo ꝑſecutōnes ſaulis ⁊ a quibꝰ bn̄ficia recepant. q2 iuſtum erat ꝙ hmōi bn̄ficia recognoſcerent facultate occurrente. Et pꝫ lr̄a.

Ca. xxxj.

a Philiſtijm autē. Hec eſt vltima ps principalis ꝑmi libri in qua deſcribit̄ ipſius ſaulis occubitus. ⁊ p̄mo deſcribit̄ ipſiꝰ ſaulis occaſio. ſc̄do occiſi vituꝑatio: ibi. Facta altera die. tercio ipſius honorabilis tumulatio: ibi. Qd̄ cū audiſſent. Circa p̄mū

o comedētes ⁊ bibētes: ⁊ q̄ſi feſtū celebrātes diē: ꝓ cuncta p̄da et ſpolijs q̄ ceꝑant de t̄ra philiſtijm ⁊ de t̄ra iuda. Et ꝑcuſſit eos dd̄ a veſpera p vſqꝫ ad veſperā alteriꝰ diei: ⁊ nō euaſit ex eis q̄ſq̄ꝫ niſi tm̄ q̄drigēti viri adoleſcētes q̄ aſcēderant camelos ⁊ fugerant. Eruit ḡ dd̄ oīa q̄ tulerant amalechite: et duas vxores ſuas eruit. Nec defuit q̄ſq̄ꝫ a ꝑuo vſqꝫ ad magnū tā de filijs q̄ꝫ d̄ filiabꝫ ⁊ de ſpolijs: ⁊ q̄cūqꝫ rapuerāt oīa reduxit dd̄ ⁊ tulit vniuerſos greges et armēta: ⁊ minauit añ faciem ſuā. Dixerūtqꝫ. Hec eſt p̄da dauid. Uenit āt dd̄ ad ducētos viros q̄ laſſi ſubſtiterāt nec ſeq̄ poterāt dd̄: ⁊ reſidere eos iuſſerat in torrente beſor. Qui egreſſi ſūt obuiā dd̄: ⁊ pp̄lo q̄ erat cū eo. Accedens aūt dd̄ ad pp̄lm ſalutauit eos pacifice q Rn̄denſqꝫ ois vir peſſimꝰ ⁊ iniquus de viris q̄ erāt cuꝫ dd̄ dixit. Quia nō venerūt nobiſcū nō dabimꝰ eis q̄cq̄ꝫ de preda quā eruimus: ſꝫ ſufficiat vnicuiqꝫ vxor ſua: ⁊ filij: quos cum acceꝑint recedāt. r Dixit autē dauid. Nō ſic facietis frēs mei d̄ his q̄ tradidit nobis dn̄s: ⁊ cuſtodiuit nos: ⁊ dedit latrunculos q̄ eruperant aduerſum nos in manus nr̄as: nec audiet vos q̄ſq̄ꝫ ſuꝑ ſmone h̄. s Equa eñ ps erit deſcēdētꝭ ad p̄lium: ⁊ remanentis ad ſarcinas: ⁊ ſil̄r diuidēt. t Et factū eſt hoc ex die illa: ⁊ deinceps ꝯſtitutū ⁊ p̄finitum ⁊ q̄ſi lex in iſr̄l vſqꝫ in diem hāc. v Uenit ergo dd̄ in ſicelech: ⁊ miſit dona de p̄da ſenioribꝫ iuda ꝓximis ſuis dicens. Accipite bn̄dictionē: de p̄da hoſtium dn̄i. His q̄ erāt ī bethel ⁊ q̄ in ramoth ad meridiē: ⁊ q̄ in gether: ⁊ q̄ in aroer: et qui in ſephamoth: ⁊ q̄ in eſthama: et q̄ ī rachel: ⁊ q̄ in vrbibꝫ hierameli: ⁊ q̄ in vrbibꝫ ceni: ⁊ qui in rama: ⁊ qui ī lacu aſan: ⁊ qui in athach: ⁊ qui ī hebrō ⁊ reliquis q̄ erāt ī his locis in quibꝫ cōmoratus fuerat dauid ⁊ viri eius.

Capl̄m xxxj.

a Philiſtijm aūt pugnabant aduerſum iſrael Et fugerunt filij iſrael ante faciem philiſtijm: ⁊ ceciderunt interfecti in monte gelboe. Irrueruntqꝫ philiſtijm in ſaul ⁊ in filios eius b ⁊ ꝑcuſſerūt ionathā: ⁊ abinadab et Melchiſue filios ſaul: totūqꝫ pōdus p̄lij verſum eſt in ſaul. Et cōſecuti ſūt eū viri ſagittarij: ⁊ vulneratus eſt vehemēter a ſagittarijs. c Dixitqꝫ ſaul ad armigeruꝫ ſuum. Euagina gladiū tuū: d ⁊ ꝑcute me: ne forte veniāt incircūciſi iſti ⁊ interficiāt me illudentes mihi. Et noluit armiger eius: fuerat eñ nimio terrore ꝑterritus. e Arripuit itaqꝫ ſaul gladium ſuum ⁊ irruit

ꝑmittit̄ filiorū occiſio cum dī. b Et ꝑcuſſerunt ionathā ⁊ abinadab. ſic eſt in hebreo. ⁊ iō aliqui libri male hn̄t aminadab. Iſboſeth nō noiat̄ hic inter filios ſaulis. tuꝫ q2 remanſerat ad diſponendā domū. tum q2 nō erat multū aptus ad p̄liū. c Dixitqꝫ ſaul ad armigerū ſuū. iſte fuit doechvt cōiter dī ⁊ ſatis rōnabiliter. vt vr̄ q2 ſupra. xxij. dī ꝙ iſte aſſiſtebat ſauli et erat p̄imꝰ inter ſeruos eius.

d Percute me ne ⁊c. i. affligētes me morte ignominioſa in ꝯtēptū ꝑſone mee ⁊ pp̄li mei. ⁊ ꝑ ꝯn̄s redūdet in cōtemptum dei.

e Arripuit itaqꝫ ſaul gladiū ſuū ⁊c. ex hoc dicūt doctores nr̄i cōcorditer ip̄m eē dāpnatū. q2 int̄fecit ſeip̄m. qd̄ nulli ē licitū. Ad h̄ etiā inducit̄ qd̄ hr̄ j. Paral. x. mortuus eſt ergo ſaul ꝓpter iniq̄tates ſuas eo ꝙ ꝑuaricatꝰ ſit mādatū dn̄i qd̄ p̄cepat. ⁊ nō cuſtodiuit illud. Sꝫ inſuper etiā phitoniſſā ꝯſuluerit nec ſperauerit ī dn̄o. hebrei do dicunt ip̄m eſſe ſaluatū q2 audita dn̄i ſn̄ia ſibi ꝑ ſamuelē āñūciata de oibus peccatis ſuis penituit. ⁊ lꝫ p̄imo fuiſſet deſolatus tñ diuinā ſn̄iam de morte ſua ⁊ filiorū ſuorū ac regni tranſlatione patiēter acceptauit. vt diuina volūtas impleret̄ qd̄ vr̄ ex hoc ꝙ modico cibo ſumpto ꝓ ſuſtētatōe nature ꝑ totaꝫ noctem āmbulauit vt veniret ad p̄liū ſm̄ diuinū iudiciū ibidē moriturus. Nec Ionathan p̄imogenitū ſuū ſeu alios duos filios ibidē exiſtentes ſuaſit de p̄elio recedere volēs diuinā ſn̄iam non ſolum in ſe ſꝫ etiaꝫ in filijs recipere in penā ſuorū peccatoꝝ. Ad hoc etiā inducūt hebrei qd̄ ſamuel dixit ei. Tu ⁊ filij tui cras eritis mecū. i. in ꝑte iuſtorū. tū q2 ſamuel in illa ꝑte erat. tum q2 ionathā qui erat ſanctus ⁊ bonus credēdus eſt ꝙ in ꝑte ſanctoꝝ ſit receptus et idē dicunt de ſaule. q2 eodē mō dī de vtroqꝫ. Tu et filij ⁊c. Ad hoc etiā videt̄ facere quod dictū eſt ſupra. ix. cap. de ſaule. ꝙ erat electꝰ ⁊ bonus nec erat in filijs iſr̄l vir me

lio2 illo: 7 iō lȝ poſtea multiplr et grauiter peccauerit: videt tñ diuine pietati cōgruū. vt ꝓpter p̄cedentē bonitatē dñs dederit ei in fine pnie locū ad euadēdū penā eternā nō tñ ad recuperandū regiā dignitatē. nec auctoritates in pluribus locis allegate de abiectōne ſaulis a deo videntᷣ aliud ſonare niſi ꝺ regia dignitate ꝗ ad dauid erat trāſferēda ex determinatiōe diuina. Ad illud aūt qđ obijcitur in ꝯtrarium dicunt hebrei et aliq̄ etiā xp̄iani. ꝙ interficere ſeipm intuitu ꝓprie pſone. vt q̄s ꝑ h̄ mortē acerbiorē vel turpiorē euadat ſp̄ ē illicitū ſḿ ꝙ dicit Aug. j. de ciuit. dei ca. xvij. ſ; interficere ſeipm intuitu diuini honoris. ne. ſ. vituperiū exerceatᷣ in proprio corpe redundans in dei vituperiuȝ. ſicut timebat ſaul ne in ipſo qui erat principalis in ꝑplo fierēt ludibria in ꝯtēptuȝ dei iſrl'. vt dicunt iſti. hoc nō ē illicitū. et hoc mō raſias vr̄ ſe interfeciſſe. ij. Macha. xiiij. nec tñ inde vitupatᷣ in ſcriptura. ſed magis laudari videtᷣ. hoc etiaȝ mō ſanſon ſe interfecit. vt dr̄ Judi. xvj. Iſto etiā mō alique ſancte mulieres 7 de quibus ſolennizat eccleſia ſe interfecerūt ne infideles ipſis abuterentᷣ exercendo luxuriā ꝯtra diuinū honorem. Veruntñ Augu. j. de ciui. dei. iſtas pſonas nō excuſat a culpa niſi fecerint hoc inſtinctu diuino nobis occulto. Iſto etiā mō poſſet excuſari ſaul ſi alie vie nō ſufficerent. niſi cōtrariū inueniatᷣ expſſe determinatū in ſacra ſcriptura. vel ꝑ auctoritatē eccleſie. qđ nō recolo me vidiſſe. Ad illū aūt qđ obijcitᷣ de. j. Paral. Mortuus eſt ſaul ꝓpter iniquitates ſuas 7c. pōt dici ꝙ ꝓpter iniquitates ſuas pena mortis inflicta eſt ſibi 7 filijs. ſed ꝙ propter hoc ſit damnatus auctoritas nō ſonat. ſicut fur ſuſpenditᷣ ꝓpter furta ſua. ſi tñ peniteat in fine veraciter 7 mortē patiēter ſuſtineat efficitᷣ dignus vita eterna. Reſiduū aūt huius auctoritatis inducte exponetᷣ. j. Paral. x. ca. Qđ aūt ſequitᷣ. Inſup 7 phitoniſſam cōſulerit. nec ſperauerit in dño. nō valet. q2 licet tunc nō ſperauerit qñ ipſam cōſuluit. tñ de om̄ibus iſtis 7 alijs malis finaliter penituit. 7 tūc in dño ſperauit de ſalute eterna. lȝ nō de tēpali vita. ¶ f Qđ cum vidiſſet armiger eius 7c. iſte p̄dicto mō ab hebreis nō excuſatᷣ nec etiā a latinis. Dicunt em̄ cōiter ꝙ fuit doech idumeꝰ ꝗ timēs grauiꝰ affligi a dd ſi ſupuiueret. iō ex triſticia 7 q̄ſi deſperans ſurripuit ſibi vitā. Sicut 7 catho ꝓpter ceſaris victoriam. qđ factum fuit puſillanimitatis. ꝓut declarat Aug. j. de ciui. dei. Cetera patent vſq; ibi. ¶ g Venerūtq; philiſtijm 7c. nō manſiue. ſ; ꝙ occupauerūt aliq̄ fortalicia ponētes ibi milites ne filij iſrl' rebellarēt. ſicut dictū fuit ſupra. xiij. ca. de ſtatōe philiſtinoꝝ. ꝑncipes aūt philiſtijm 7 cōitas ꝑpli reuerſi fuerunt in terrā ſuā. ¶ h Facta autē 7c. Hic dñr ponitᷣ ipſius ſaulis occiſi vitupatio cum dr̄. ¶ i Preciderūt caput ſaulis 7c. ad eius vitupe rium 7 laude ydoloꝝ ſuoꝝ. quibus illi victoriā attribuebant. ¶ k Et poſuerūt arma 7c. ea cōſecrando ydolo ꝓ victoria habita. ¶ l Corpus ꝟo eius ſuſpenderunt. ad inferēdū maius vituperiū, 7 ad ſuā victoriā oñdēdū,

ſup eū. [f] Qđ cū vidiſſet armiger eiꝰ vicȝ ꝙ mortuꝰ eēt ſaul: irruit etiā ipſe ſup gladiū ſuū 7 mortuus eſt cū eo. Mortuꝰ ē ergo ſaul et tres filij eius: 7 armiger illius 7 vniuerſi viri eius in die illa parit. Vidētes āt filij iſrl' q̄ erāt trās vallē 7 trās iordanē ꝙ fugiſſent viri iſraelite: 7 ꝙ mortuꝰ eſſet ſaul 7 tres filij eius: reliquerūt ciuitates ſuas: 7 fugerūt. [g] Veneruntq; philiſtijm 7 habitauerūt ibi. [h] Facta aūt die altera venerūt philiſtijm vt expoliarēt interfectos: 7 inuenerunt ſaul et tres filios eiꝰ iacētes in mōte gelboe. [i] Et p̄ciderunt caput ſaul 7 expoliauerūt eū armis: 7 miſerūt in terrā philiſtinoꝝ ꝑ circuitū vt annūciaretᷣ in tēplo ydoloꝝ 7 i pp̄lis. [k] Et poſuerūt arma eiꝰ in tēplo aſtaroth: [l] corpꝰ ꝟo eius ſuſpēderūt in muro bethſan. [m] Qđ cū audiſſent hītatores iabes galaad q̄cunq; fecerāt philiſtijm ſaul: ſurrexerunt oēs viri fortiſſimi [n] 7 ambulauerūt tota nocte: 7 tulerūt cadauer ſaul 7 cadauera filioꝝ eꝰ ꝺ muro bethſan. Veneruntq; viri iabes galaad: [o] 7 cōbuſſerūt ea igni 7 tulerūt oſſa eoꝝ: 7 ſepelierūt in nemore iabes [p] 7 ieiunauerunt ſeptem dieb9.

Explicit primus li. Regū.

¶ m Qđ cum audiſſent. Hic dñr deſcribitᷣ ipſius honorabilis tumulatio cū dr̄. Qđ cū audiſſent 7c. iſti aūt p̄ ceteris doluerūt de vituperio ſauli illato. eo ꝙ liberauerat eos de manu naas regis ammon. vt dictuȝ fuit ſupra. xj. ¶ n Et ambulauerūt tota nocte. q2 de die nō poterāt illa corpa auferre. ¶ o Et ꝯbuſſerūt ea igni aromatica multa ibideȝ ꝯburendo. ſicut fiebāt antiq̄tus in ſepulturis ſolēnibus. ſicut. ij. ꝑaly. in ſepultura aſa. regis iuda. Poſuerunt eum ſup lectū ſuū plenum aromatibus et vnguentis. q̄ erant pigmentarioꝝ arte ꝯfecta. 7 cōbuſſerūt ſup eū ambitōe nimia. ¶ p Et ieiunauerūt ſeptē diebꝰ in ſignū triſticie ꝓ morte ſaul et filioꝝ eius.

In cap. xxxj. vbi dr̄ in poſtilla Hebrei vero dicunt ſaulem eſſe ſaluatū.

Additio.

Opinio hebreoꝝ in hoc paſſu nullo mō videtᷣ ſuſtinenda. nō em̄ habet fundamentū in auctoritate nec in rōe. Nā fundamentū eoꝝ aſſumptū ex hoc ꝙ ſaul diuinā ſniam ꝑ ſamuelē ſibi annūciatā acceptauit nulliꝰ valoris eſt. In hoc em̄ non excuſant ſaulē a peccato. ſed potius eum grauius accuſāt qđ ſic pȝ. nam in phitonicis diuinatōibus 7 hmōi duo ꝓhibentᷣ in lege diuina. quoꝝ vnū eſt tales diuinatores cōſulere. vñ Deut. xviij. Non ſit in te maleficus. neq; qui phitones cōſulat. Aliud ꝟo ꝓhibitum eſt ne quis verbis taliū credat ſeu aſſentiat. vñ Deu. vbi ſupra. Gentes iſte quarū poſſidebis terrā augures 7 diuinos audiunt. tu autē a deo tuo aliter inſtitutus es. Vbi 7 in ſequentibus manifeſte habetᷣ ꝙ ſicut in lege diuina p̄cipitᷣ vt credatᷣ vero ꝓphete dei. ita in eadē lege ꝓhibetᷣ ne quis talibus ſupſticioſis vaticinijs aſſentiat ſeu credat vt in p̄dicto cap. ſatis declaratᷣ. Ex quibus euidenter ſequitᷣ ꝙ ſi quis cōſuleret phitones ſeu diuinos. quibus cōſultis nō aſſentiret eoꝝ vaticinijs talis eſſet tranſgreſſor primi p̄cepti tm̄. Si aūt nō ſolum cōſuleret ſed etiā eorum pnoſticis aſſentiret eſſet tranſgreſſor vtriuſq; p̄cepti. vt pȝ ex dictis. Ex quibꝰ manifeſte ſequitᷣ ꝙ volentes excuſare ſaulē a cōſultatione phitoniſſe ꝑ hoc ꝙ ſnia ſibi ꝑ illū reſuſcitatū annunciatā acceptauit. nō ſolum ipm nō excuſant a peccato cōſultatōis. ſed inſup ipm accuſant de nouo peccato. ſ. acquieſcēdi verbis magicis ſeu diuinatōibus. vt ſic nō ſolū ſit ſaul primi p̄cepti ſupradicti tranſgreſſor ſed etiā ſcdi. Si aūt dicatᷣ ꝙ ſaul nō credidit phitoniſſe ſeu phitoni. ſed ꝓphetie ſamuelis qui erat fidelis ꝓpheta dñi. Hoc nō valet. nam ſḿ opinionē Aug. ſupra ca. xxviij. traditā q̄ vera eſt. vt ibi fuit declaratum nō ſamuel in ſpū apparuit. ſed demon in ſamuelē tranſformatus eſt. 7 ſic nō ſamueli ſed demoni credidit verbis eius aſſentiendo. Dato etiā ꝙ ſamuel in ꝓpria pſona apparuiſſet ꝓut quidā volunt. licet minus ſane. vt ſupra, adhuc ſaul peccauit in credendo verbis illi

ns.cuius rõ eſt.nam dicentes ſamuelem verum fuiſſe
ſuſcitatũ.hoc aſſerunt ex diſpenſatõe diuina eueniſſe.
q̃ phitoniſſam et ſaulẽ latebat.vt expſſe habet in glo.
ibidẽ.ꝛ ſic ſaul nõ credebat ipm eſſe verũ ſamuelẽ.ſed
ſpm̃ malignũ arte magica in ſamuelis ſpecie apparen-
tem cui credendo indubie peccauit contra conſciam
cõmittendo.qꝺ eñ non eſt ex fide peccatũ eſt ad Ro.
xiiij.Si aũt dicat ꝙ ſaul credidit verbis ſibi annũcia-
tis rõe ſignorũ q̃ forte viderat phitoniſſa vel ipſe ſaul.
nec ex hoc excuſat a peccato. Nam ſm Augu.in ca.
Nec mirũ.ſupra allegato.nõ iõ quis debet credere ta
libus qꝛ aliqñ eueniunt ea q̃ p̃dicunt.Ad cuius ꝓba-
tionẽ adducit clarã auctoritatẽ Deut.xiij.Qꝛ aũt dr̃
ſaulẽ de omnibus ſuis peccatis penituiſſe audita ſnia
talis aſſertio eadẽ facilitate cõtemnit qua approbat:
ſm Greg.Nullũ eñ fundamentũ huius pnie apparet
in ſacra ſcriptura.niſi forte in acceptatiõe p̃dicte ſnie
q̃ quidẽ acceptatio nõ habet pnie rõnem ſed potius
peccati vt dictũ eſt.Si aũt ſignũ ſue pnie volunt acci
pere ex hoc ꝙ modico cibo ſumpto p totã noctem am
bulauit.vt veniret ad p̃lium vbi erat moriturus: ꝓut
in poſtilla dr̃:hoc nõ videt valere. rõnabilius eñ poſ
ſet dici ſeu p̃ſumi ꝙ ſaul iuit ad p̃lium credens nõ eſſe
diuinã ſniam ſibi ꝓlatã.ſed potius demoniacã illuſio
nem.Ex quo aliter eſſet excuſatus.vel ſaltẽ alienatus
a peccato p̃dicto.Illud aũt qꝺ dicunt hebrei ad ſuaꝫ
opinionem cõfirmandã ex illis verbis.Cras tu ꝛ filij
tui eritis mecũ.nõ videt valere.nam licz mecũ nõ eſt ne
ceſſe vt intelligat in pte iuſtorũ.ſed ſufficit intelligere
in ſtatu defunctorũ.nec plus ſonat auctoritas.vt ideꝫ
poſtillator ait ſupra ca.xxviij.ꝛ pt argui ex verbis xpi
ad latronẽ Luc.xxiij.vbi dicit.Hodie mecũ eris in pa
radiſo.Si eñ hanc dictionem mecũ oporteret referri
ad ſtatũ beatitudinis ſupfluũ eſſet addere in paradi-
ſo.ſufficeret eñ dixiſſe hodie mecum eris.Sed qꝛ ſine
tali additõe poſſet intelligi mecũ eris.i.in ſtatu defun-
ctorũ.iõ conuenient addit in paradiſo. Samuel aũt
non dixit.Cras mecũ eritis in limbo:ſed tñ dixit eri-
tis mecũ.Et iõ rõ hebreorũ ex hac auctoritate nõ eſt
efficax.Ad aliã ꝟo rõnem q̃ ꝓ hebreorũ opinione in-
ducit.ꝑ eo qꝺ dictũ eſt ſupra.ix.ca.de ſaule ꝙ erat ele
ctus ꝛ bonus ꝛc.Ex qua volunt inferre ꝙ licet poſtea
grauiter ꝛ multipliciter peccaſſet tñ diuine pietati cõ
gruũ videt.vt ꝓpter p̃cedentẽ bonitatẽ dñs dederit ei
in fine pnie locũ.hoc nõ videt valere.Nam lꝫ deus h
potuiſſet facere/ex diſpenſatõne.de cõi tñ lege diuina
ↄtrariũ legit Ezech.xviij.Cum eñ auerterit ſe iuſtus
a iuſticia ꝛ fecerit iniquitatem morietur in ea iniuſticia
quã opatus eſt.Sic igit patent fundamẽta hebreorũ
in hoc paſſu nullius eſſe efficatie.Snĩa igit doctorum
noſtrorũ eſt tenẽda tanq̃ꝫ ex veris ſumpta fundamen-
tis.Fatet eñ primo in hoc ꝙ ſaul ſeipſum occidit.
qꝺ eſt grauiſſimũ peccatũ.qꝛ magis cõtra naturalem
inclinationẽ ꝛ cõtra charitatem q̃ꝫ cetera homicidia.
Silr ꝛ eſt piculoſius ceteris peccatis.cum poſt mortẽ
nullus eſt locus penitendi.Nec valet dicere ꝙ hoc fe
cit ne in ꝓpria pſona pateret cõtra honorẽ diuinũ ꝛc.
ꝓut in poſtilla allegat.Nam ludibria/ſeu imprope-
ria queciiq̃ꝫ ꝓpter deũ ſuſtinere quantũcunq̃ꝫ ignomi-
nioſa ſint ꝛ acerba.tantomagis ad diuinũ honorẽ pti
nent.vt pꝫ in martyribus.vñ ꝛ ſaul debuiſſet in deum
ſperare qui potens eſt hoiem quacũq̃ꝫ tẽptatione ſup
ueniente liberare a peccato.qꝺ tñ nõ fecit ſe occiden-
do.Et iõ vere de ipſo dr̃.j.Paral.x.ca.nec ſperauit in
dño.Preterea bonitas finis non tollit maliciã actus
hũani.ſi talis actus ſm ſuã ſpẽm eſt malus.nõ eñ ſũt
faciẽda mala vt eueniãt bona.ſũt tñ tolerãda minora
mala vt vitet maiora.vt dictũ fuit.ſ.c.xvij.Preterea
ſi ſaul excuſſatus fuiſſet a reatu homicidij rõe p̃dicta
pari mõ excuſaret amalechita:ſi ipm ſaulẽ ꝓpt eandẽ
rõnem occidiſſet.Cuius ↄtrariũ pꝫ infra.ij.Reg.j.c.
vbi habet ꝙ dauid qui fuit rex iuſtus audita amale-
chite excuſatõe ipm mandauit interfici.Qꝺ aũt indu
cit de raſia.ij.Macha.xiiij.c.nõ eſt trahendũ ad cõſequẽ
tiã.qꝛ nõ cõmendat ex hoc in ſacra ſcriptura tanq̃ꝫ virtu
oſus ſimpliciter.ſed tanq̃ꝫ habens quandam ſpẽm forti-
tudinis.eſtimans ſe fortiter agere.que tñ nõ eſt vera for-
titudo.ſed magis quedã mollicies animi nõ valẽtis ma-
iora penalia ſuſtinere vt p pħm pꝫ in.iij.Ethicorũ.Et p
Aug.j.de ciui.dei.Poteſt etiã aliter dici.ſ.ꝙ raſias ille p
totũ ꝓceſſum ſue vite in ſacra ſcriptura cõmẽdat.vt pꝫ
ibidẽ.vñ ꝛ talẽ p̃ſumendũ eſt inſtinctu diuine inſpiratio
nis hoc feciſſe.Naꝫ ſm iuriſtas.Qui ſemel bonus ſemp
p̃ſumit eſſe bonus.Secus aũt de ſaule de quo legit ſupra
xiiij.ca.iuxta hebraicã veritateꝫ ꝙ quocunq̃ꝫ ſe vertebat
impie agebat.de tali igit p̃ſumendũ eſt ſemp fore malum
et p ↄñs nõ inſtinctu diuino ſe occidiſſe.ſed ex deſperatõ
ne ſeu timore acerbioris piculi ſeu mortis tpalis.De ſan
ſone aũt nõ eſt retrahenda cõſequẽtia.qꝛ p illũ deus mul
ta miracula faciebat.vñ p̃ſumendũ eſt ꝙ latenter inſpira
tiõe diuina hoc fecit.Silr tenendũ eſt de ſanctis feminis
que tpe pſecutionis ſeipſas occiderunt.ꝓut dicit Aug.j.
de ciuit.dei.nec ad damnationẽ ſaulis alia auctoritas ſa
cre ſcripture ſeu determinatio eccleſie videt requiri.cum
doctores noſtri hoc cõcorditer teneant.vt dr̃ in poſtilla.
nam vt in ca.decretales eplẽ diſ.xx.ſcripturarũ tractato
res.i.doctores in earũ expoſitõibus ſummis pontificibꝰ
ꝓponunt.vñ determinatio doctorũ ſacre ſcripture in ta-
libus tñ ſufficere debet ac ſi ab eccleſia determinaret.igr̃
illa verba primi Paral.x.ca.vbi dr̃.Inſup ꝛ phitoniſſaꝫ
conſuluit.nec ſperauit in dño intelligenda ſunt de deſpe-
ratõe finali.ꝓut doctores noſtri eam exponunt.ꝙ etiam
malicia totius vite ipſius ſaulis poſtq̃ꝫ regnauit vna cuꝫ
peſſimo ipſius fine ſibinuicẽ corrñdendo hoc teſtant.

¶Replica.

Quamuis Burge.ipſe circa ca.xxxj.longa laboret
digreſſione.volens ꝙ ſaul ſit dãnatus/cõtra opi-
nionẽ hebreorũ.cui videt poſtillator fauere.nõ ob
ſtantibus obiectõibus Burg.q̃ ſunt faciliter ſolubiles.
qꝛ volens ſuſtinere opinionẽ de vera apparitõe pſone ſa
muelis mõ p̃dicto ceſſant oĩa argumenta Burge.q̃ fun-
dent in peccatis conſultatõis phitoniſſe.Nam ſaul p ſa
muelẽ verũ informatus de cõſultatõne penituit.ꝛ ſniam
diuinã cõtra ſe latam acceptauit.ꝛ p pniam meruit de ve
ra ſamuelis apparitõe certificari.vt ſic ſine piculo decepti
onis ſniam diuinã acceptaret.quibus bñ attẽtis ſoluũt
ea q̃ Burg.de glo.in ↄtrariũ adducit.Et p eandẽ pniam
et ſnie acceptionem ſaul meruit recipe inſpirationẽ de ſe
ipm occidendo ſicut cõiter tenet de ſanſone.Et be.Aug.
j.de ciui.dei dicit de ſanctis feminis q̃ ſeſe tpe pſecutõnis
occiderunt.ne in vituperiũ honoris diuini illuſiones in-
fidelium paterent.ꝛ hec dicta ſufficiant ꝛc.

¶Poſtilla ſup primum librum Regum finit.